JOHN IRVING

Ketvirtoji ranka

XX AMŽIAUS AUKSO FONDAS

X X A M Ž I A U S A U K S O F O N D A S

JOHN IRVING

Ketvirtoji ranka

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
DAIVA DAUGIRDIENĖ

alma littera

UDK 820(73)-3
Ir32

Versta iš: John Irving
THE FOURTH HAND
Bloomsbury, 2001

ISBN 9955-08-326-3

Ričardui Gladšteinui

ir

Lassei Hallströmui

„... kai žmogus ko nors ieško, jis negali keliauti labai greitai.“

– telefonų kompanijos remontininkas
iš E. B. Vaito *Stiuarto Litlio*

Pirmas skyrius

LIŪTO UŽKANDA

Įsivaizduokite jauną vyriškį prieš mažiau negu trisdešimt sekundžių trukusį įvykį – kairės rankos praradimą, kai tas vyriškis dar toli gražu nesulaukęs nė vidutinio amžiaus.

Kadaise jis buvo daug vilčių teikiantis moksleivis, sąžiningas ir malonus vaikinas, nors ir nelabai originalus. Klasės draugai, kurie būsimąjį rankos recipientą prisiminė dar iš pradinės mokyklos laikų, tikrai nebūtų pasakę, kad jis drąsus. Vėliau, vidurinėje mokykloje, kad ir koks populiarus tarp mergaičių, jis retai būdavo įžūlus, niekada nesielgdavo neapdairiai. Nors buvo neabejotinai patrauklus, buvusios jo draugės tvirtino, jog labiausiai jas žavėjo ne jo išvaizda, o tai, kad jis visada joms nusileisdavo.

Koledže niekas negalėjo nuspėti, jog tas vaikinas išgarsės. „Jis buvo toks su viskuo sutinkantis", – kartą pasakė viena buvusi jo draugė.

Tos pat nuomonės buvo ir kita jauna moteris, su kuria jis kurį laiką bendravo, kai studijavo magistrantūroje. „Jis neatrodė toks pasitikintis savimi, kad galėtų padaryti ką nors ypatinga", – sakė ji.

Jis nuolat šypsodavosi visus trikdančia šypsena – kaip žmogus, kuris žino, kad jau buvo tave sutikęs, bet pamiršo, kur ir kada. Galėjai pamanyti, kad jis karštligiškai mėgina prisiminti, ar judu matėtės per kokias laidotuves, ar viešnamyje, ir kaip tik todėl jo šypsena tokia nerimastinga – ir liūdna, ir drovi.

Jis buvo užmezgęs romaną su savo diplominio darbo vadove; neaišku, ar santykiai su ja buvo jo, kaip magistranto, išsiblaškymo priežastis, ar pasekmė. Ta diplominio darbo vadovė – ji buvo išsiskyrusi moteris ir turėjo beveik suaugusią dukterį – vėliau

sakys: „Negalima pasitikėti tokiu išvaizdžiu vyru. Be kita ko, jis buvo tipiškas studentas, neatskleidžiantis savo sugebėjimų, – ne toks nevykėlis, koks atrodė iš pradžių. Norėjosi jam padėti. Kaip nors jį pakeisti. *Labai* norėjosi su juo pasimylėti".

Moters akys, kai ji apie tai kalbės, staiga neįprastai nušvis; taip ryškiai nušvinta ir vėl aptemsta padangė dienai baigiantis, tarsi šviesa visada slypėtų netoliese. Pasakiusi, kad jį „skaudžiai žeisdavo pašaipa", ta moteris pabrėžtinai pridurs, jog tai buvo „labai jaudinantis jo bruožas".

O jo pasiryžimas plaštakos persodinimo operacijai? Ko gero, tiktai koks nuotykių ieškotojas ar idealistas gali šitaip rizikuoti, kad vėl turėtų ranką.

Niekas iš jo pažįstamų nemanė, kad jis nuotykių ieškotojas ar idealistas, tačiau kadaise jis *buvo* idealistiškai nusiteikęs. Vaikystėje tikrai svajojo; gal jo siekiai buvo slapti, neišreikšti, bet jis kažko siekė.

Jo diplominio darbo vadovei, kuriai bepigu buvo komentuoti, svarbu atrodė tai, kad jis neteko tėvų, kai dar mokėsi koledže. Tačiau tėvai buvo gausiai jį aprūpinę; nors jie ir mirė, finansiniu požiūriu jam negrėsė joks pavojus. Jis galėjo mokytis koledže, kol įgis teisę užimti dėstytojo pareigas, – galėjo visą gyvenimą studijuoti magistrantūroje. Vis dėlto, nors visada buvo pažangus studentas, nė vienam iš dėstytojų jis neatrodė ypač uolus. Niekada nerodydavo iniciatyvos – tiesiog imdavo, kas jam buvo siūloma.

Galėjai pamanyti, kad toks žmogus palyginti lengvai apsipras su rankos netektimi ir mėgins kuo geriau pasinaudoti šiuo savo trūkumu. Visi jo pažįstami sakė, jog po kurio laiko jis bus visai patenkintas, kad yra vienarankis.

Be to, jis buvo televizijos žurnalistas. Argi tam, ką jis darė, nepakako vienos rankos?

Tačiau jis manė, jog būtent nauja ranka yra tai, ko jam labiausiai reikia, ir buvo pasirengęs galimoms su transplantatu susijusioms medicininio pobūdžio komplikacijoms. Iš to, ko jis nepajėgė įsisąmoninti, galima suprasti, kodėl niekada nemėgo eksperimentuoti; jam stigo vaizduotės, kad aiškiai suvoktų, jog nauja

ranka iš tikrųjų nebus vien tik jo. Juk anksčiau tai buvo kažkieno kito ranka.

Ko gero, neatsitiktinai jis dirbo televizijoje. Dauguma televizijos žurnalistų – apsukrūs vyrukai, greito mąstymo, turintys puikų persekiotojo instinktą. Tiesioginėje laidoje negali nieko vilkinti. Žmogus, kuris ryžtasi plaštakos persodinimo operacijai, ilgai nedelsia.

Šiaip ar taip, jis buvo vardu Patrikas Volingfordas ir būtų nedvejodamas iškeitęs savo populiarumą į naują kairę ranką. Tuo laiku, kai atsitiko nelaimė, Patrikas televizijos žurnalistikos pasaulyje po truputį kilo į viršų. Anksčiau jis dirbo dviejuose iš trijų didžiųjų kanalų, kur nuolat reiškė nepasitenkinimą dėl neigiamos reitingų įtakos žinioms. Kiek kartų visokie studijų bosai, dažniau besisukiojantys vyrų tualetuose negu aparatinėse, yra priėmę „į rinką orientuotus sprendimus“, iškreipusius reportažų esmę? (Volingfordo manymu, žinių tarnybų vadovai pernelyg nuolaidžiavo rinkodaros žinovams.)

Atvirai sakant, Patrikas buvo įsitikinęs, kad su žinių tarnybomis susiję įvairių televizijos kanalų finansiniai lūkesčiai žlugdo žinias. Argi galima tikėtis iš žinių gauti tiek pat pajamų, kiek duoda vadinamosios pramoginės laidos? Kaip galima spausti žinių tarnybą, kad ši dirbtų pelningai? Juk žinios – ne Holivudo paskalos; žinios – ne koks beisbolo ar futbolo čempionatas. Žinios (Volingfordas kalbėjo apie *tikras*, išsamiai pateikiamas žinias) neturėtų konkuruoti su visokiomis komedijomis ar dramomis.

Patrikas Volingfordas tebebuvo vieno iš didžiųjų kanalų reporteris, kai tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt devintų metų lapkričio mėnesį griuvo Berlyno siena. Patrikas džiaugėsi, kad gali būti Vokietijoje tokiomis istorinėmis dienomis, tačiau jo iš Berlyno siunčiamus reportažus redaktoriai nuolat apkarpydavo – kartais deramą jų apimtį sumažindavo perpus. Vienas Niujorke esančios žinių redakcijos bosas Volingfordui pasakė: „Kad ir kokios būtų žinios apie užsienio politiką, jos tik šlamšto krūva“.

Kai buvo uždaryti keli to televizijos kanalo skyriai užsienyje, Patrikas pasielgė kaip ir daugelis reporterių. Jis perėjo dirbti į

vieną iš žinių kanalų; tai nebuvo labai geras kanalas, bet dvidešimt keturias valandas per parą transliavo iš viso pasaulio gaunamas žinias.

Nejaugi Volingfordas buvo toks naivus, kad manė, jog vien žinias rodančio tarptautinio kanalo vadovams nerūpi reitingai? Tiesą sakant, jie reitingų duomenis fiksavo kas minutę, kad tiksliai žinotų, kada padidėja ar sumažėja žiūrovų dėmesys.

Kad ir kaip ten būtų, Volingfordo kolegos žurnalistai daug nešnekėdami laikėsi bendros nuomonės, kad jam lemta tapti žinių vedėju. Jis buvo neabejotinai patrauklus – ryškūs jo veido bruožai puikiai tiko televizijai – be to, jis jau pakankamai ilgai dirbo reporteriu. Gal ir keista, tačiau tai, kad Volingfordas nesutarė su žmona, daug kam atrodė didžiausias jo privalumas.

Dabar ji nebebuvo jo žmona. Patrikas manė, jog skyrybų priežastis – jo kelionės, bet žmona visada tvirtino, kad visi sunkumai kyla dėl kitų moterų. Atvirai kalbant, Patrikas dažnai užmegzdavo atsitiktinius lytinius santykius, tačiau taip pat jis būtų elgęsis ir nekeliaudamas.

Prieš pat nelaimingą atsitikimą jam buvo pareikštas ieškinys tėvystei nustatyti. Nors byla buvo nutraukta, – DNR tyrimo rezultatas pasirodė esąs neigiamas, – vien įtarimas, kad Patrikas galbūt yra kažkokio kūdikio tėvas, pakurstė jo žmonos pyktį. Ji jautė vyrui pagiežą ne tik dėl skandalingos jo neištikimybės. Ji seniai norėjo turėti vaikų, bet Patrikas vis nesutiko. (Sakė, kad per daug keliauja.)

Dabar buvusi Volingfordo žmona – vardu Merelin – visiems šnekėjo, jog labai gaila, kad buvęs jos vyras neteko tik kairės rankos. Merelin greitai ištekėjo antrą kartą, pastojo, pasigimdė vaiką, paskui vėl išsiskyrė. Ji dar sakydavo, kad jos iškentėtas gimdymo skausmas – nors ir kaip seniai ji svajojo turėti vaiką – buvo daug didesnis už tą, kurį patyrė Patrikas, netekdamas rankos.

Patrikas Volingfordas nebuvo piktas žmogus; ramus būdas atrodė toks pat įsimintinas jo bruožas kaip ir nepaprastai patraukli išvaizda. Tačiau skausmas, kurį jautė, kai neteko kairės rankos, buvo ypatinga, labiausiai nuo visų saugoma Volingfordo patirtis.

Jis tiesiog įsiuto išgirdęs, jog buvusi žmona mėgina sumenkinti jo kančias, lygindama jas su, pasak jo, „paprasčiausiu“ gimdymo skausmu.

Ne visada Volingfordas įstengdavo ramiai reaguoti ir į buvusios žmonos kalbas apie tai, kad jis – nepataisomas mergišius. Pats Patrikas nemanė, kad kada nors sukosi apie moteris. Tai reiškė, kad Volingfordas moterų negundė; jis tiesiog nesipriešindavo jų gundomas. Jis niekada joms neskambindavo – jos pačios skambindavo jam. Jis buvo toks berniukas, kokios dažnai būna mergaitės, negalinčios pasakyti „ne“, – buvusios jo žmonos nuomone, reikėjo ypač pabrėžti žodį „berniukas“. (Patrikui buvo beveik trisdešimt metų, kai žmona su juo išsiskyrė, bet Merelin neabejojo, kad jis taip ir liks berniukas.)

Žinių vedėjo kėdė, į kurią jam lyg ir buvo lemta atsisėsti, kol kas atrodė tolokai. Po nelaimingo atsitikimo Volingfordo viltys prigeso. Vienas iš televizijos bosų prakalbo apie „jautrių nervų žiūrovus“. Kas gi norės žiūrėti jų ryto ar vakaro žinių laidas, jei ekrane sėdės nelaimėlis, kurio ranką sučiaumojo išalkęs liūtas? Nors tai įvyko per mažiau negu trisdešimt sekundžių, – visas reportažas truko tik tris minutes, – tos scenos galėjo nematyti nebent žmogus, neturintis televizoriaus. Gal porą savaičių ji buvo nuolat rodoma visame pasaulyje.

Volingfordas rengė reportažą iš Indijos. Jo žinių kanalas, dėl pomėgio pasakoti apie visokias nelaimes žiniasklaidos elito snobų dažnai vadinamas „Tarptautinėmis nelaimėmis“ arba tiesiog „bėdų kanalu“, buvo pasiuntęs jį į vieną Gudžarate įsikūrusio Indijos cirko aikštelę. (Joks normalus žinių kanalas nesiųstų reporterio iš Niujorko į cirko aikštelę Indijoje.)

Didysis Ganešo cirkas rodė spektaklį Džunagado mieste, kai viena iš trapecijos akrobačių, jauna moteris, netikėtai nukrito. Ji buvo pagarsėjusi tuo, kad „skraidė“ – taip akrobatai vadina savo numerius ore – be apsauginio tinklo; nukritusi iš aštuoniasdešimties pėdų aukščio ji liko gyva, bet jos vyras bei treneris žuvo, mėgindamas ją sugauti. Nors jos kūnas jį užmušė, jam vis dėlto pavyko pristabdyti jos kritimą.

Indijos vyriausybė tuoj pat paskelbė, jog akrobatams draudžiama „skraidyti“ be tinklų, ir Didysis Ganešo cirkas, kaip ir kitos nedidelės trupės, ėmė protestuoti prieš tokį potvarkį. Jau daugelį metų kažkoks ministras – pernelyg uolus gyvūnų teisių gynėjas – mėgino uždrausti pasirodymus su dresuotais gyvūnais Indijos cirkuose, todėl visi artistai jautriai reagavo į bet kokį valdžios kišimąsi į jų reikalus. Be to, – kaip Patrikui Volingfordui prieš televizijos kamerą sakė suirzęs Didžiojo Ganešo cirko direktorius, – kiekvieną popietę ir kiekvieną vakarą daugybė žiūrovų į jų palapinę susigrūsdavo *tik todėl*, kad akrobatai nenaudojo apsauginių tinklų.

Beje, Volingfordas iš karto pastebėjo, kad akrobatų tinklai pasibaisėtinai netvarkingi. Stovėdamas ant sausos, kietai suplūktos žemės, – tai buvo palapinės „grindys“, – jis užvertė galvą ir pamatė, kad viršuje ištemptas rezginys daug kur atspuręs ir praplyšęs. Atrodė, jog ten draikosi milžiniškas išsigandusio paukščio sudraskytas voratinklis. Vargu ar toks tinklas galėjo išlaikyti krintančio vaiko svorį, ką jau kalbėti apie suaugusį vyrą ar moterį.

Daugelis artistų iš tikrųjų buvo vaikai, daugiausia mergaitės. Tėvai pardavė jas cirkui, manydami, jog čia joms bus geriau (tai yra saugiau) gyventi. Tačiau Didžiajame Ganešo cirke jos nuolat rizikuodavo. Suirzęs direktorius sakė tiesą: daugybė žiūrovų kiekvieną popietę ir kiekvieną vakarą susigrūsdavo į palapinę tikėdamiesi pamatyti kokį nelaimingą atsitikimą. Labai dažnai per nelaimingus atsitikimus žūdavo vaikai. Juk jie nebuvo tikri artistai, tik talentingi mėgėjai – gabūs, bet menkai treniruoti jauni sportininkai.

Kiekvienas geras žurnalistas būtų susidomėjęs, *kodėl* dauguma nepilnamečių cirko artistų – mergaitės. Volingfordas – kad ir ką buvusi žmona šnekėjo apie jo prigimtį – buvo geras žurnalistas. Ypač sumanus jis atrodė todėl, kad visada pastebėdavo smulkmenas, be to, dirbdamas televizijoje išmoko akimirksniu peršokti nuo vieno dalyko prie kito, kur kas nors gali būti ne taip.

Toks mėtymasis buvo kartu ir geroji, ir blogoji televizijos ypatybė. Juk televizijos varomoji jėga – pačios kritiškos situacijos, o

ne jų priežastys. Rengdamas reportažus žinių kanalui, Patrikas labiausiai nusivildavo dėl to, kad dažnai reikėdavo nekreipti dėmesio į svarbesnius dalykus negu tie, apie kuriuos jis pasakodavo. Pavyzdžiui, dauguma nepilnamečių Indijos cirko artistų buvo mergaitės todėl, kad jų tėvai nenorėjo, kad jos taptų prostitutėmis; berniukai, neparduoti jokiam cirkui, blogiausiu atveju tapdavo elgetomis (arba badaudavo).

Tačiau Patriko Volingfordo reportažas iš Indijos turėjo būti ne apie tai. Trapecijos akrobatė, suaugusi moteris, nukrito iš aštuoniasdešimties pėdų aukščio tiesiai vyrui į glėbį ir jį užmušė. Tuoj pat įsikišo Indijos vyriausybė – ir dabar visos cirko trupės reiškė protestą dėl potvarkio, kad akrobatai rodytų savo numerius tik su tinklais. Netgi ką tik našle likusi artistė, ta nukritusi moteris, prisidėjo prie protestuojančiųjų.

Volingfordas kalbėjosi su ja ligoninėje; jai buvo lūžęs klubikaulis ir pažeista blužnis; akrobatė pasakė, jog „skraidymas" tuo ir ypatingas, kad „skraidoma" be apsauginio tinklo. Ji, žinoma, gedės žuvusio vyro, tačiau jos vyras irgi buvo akrobatas – kadaise ir jis krito ir liko gyvas. Našlė turėjo galvoje, kad jos vyras *iš tiesų* gal ir neišvengė anos klaidos pasekmių; jos kritimas ant jo, ko gero, buvo tikroji ankstesnio nelaimingo atsitikimo baigtis.

„Įdomu!" – galvojo Volingfordas, bet žinių redaktoriui, kurį visi nuoširdžiai niekino, jo interviu nepatiko. Be to, ir kiti Niujorko žinių redakcijos darbuotojai manė, jog našle likusi akrobatė „pernelyg rami"; jiems norėjosi, kad nelaimių aukos isteriškai rėktų.

Sveikstanti akrobatė dar pasakė, kad velionis jos vyras dabar yra „deivės, kurią garbino, glėbyje", – kokie gundantys žodžiai! Ji turėjo galvoje, kad jos vyras garbino pražūties deivę Durgą. Dauguma trapecijos akrobatų garbino Durgą – ta deivė paprastai vaizduojama su dešimčia rankų. Našlė paaiškino: „Durgos rankos turėtų sugauti krintančius".

Tai irgi buvo įdomu Volingfordui, bet ne žinių redakcijos darbuotojams Niujorke, kuriuos jau „vemti vertė nuo religijos". Žinių redaktorius Patrikui pasakė, kad pastaruoju metu jie rodė

per daug reportažų apie visokius tikėjimus. „Koks mulkis!“ – pagalvojo Volingfordas. Redaktorius, beje, buvo vardu Dikas*.

Jis liepė Patrikui dar kartą apsilankyti Didžiajame Ganešo cirke ir paieškoti „daugiau vietos kolorito“. Be to, Dikas pareiškė manąs, kad cirko direktorius kalba atviriau negu akrobatė.

Patrikas mėgino ginčytis:

– Reportažas apie cirke vaidinančius vaikus būtų įdomesnis, – pasakė jis. Bet Niujorke, matyt, visus jau „vemti vertė“ ir nuo vaikų.

– Dar pakalbink direktorių, – patarė Volingfordui Dikas.

Suirzę kaip ir cirko direktorius, liūtai savo narve vis labiau blaškėsi ir riaumojo – liūtai buvo paskutinio interviu fonas. Kaip sako televizininkai, Volingfordo „gabalas“ iš Indijos turėjo užbaigti žinių laidą. Kad pabaiga būtų efektinga, reikėjo, kad liūtai riaumotų kuo garsiau.

Buvo šėrimo laikas, o musulmonai, atvežę mėsą, vis delsė. Juos baugino televizijos furgonas, ir filmavimo kamera, ir garso aparatūra, ir operatorius – ir garso operatorė. Jauni musulmonai taip ir suakmenėjo ant tako, pamatę tiek daug neįprastos technikos. Bet labiausiai jų akys krypo į garso operatorę.

Aukšta mėlynais džinsais apsitempusi blondinė buvo su ausinėmis ir įrankių diržu, iš kurio kišenėlių kyšojo, mėsos vežėjų supratimu, vyriški reikmenys: lyg ir replės ar žnyplės vielai kirpti, visokie gnybtai, laidai ir, matyt, prietaisas baterijoms tikrinti. Teniso marškinėlius ta mergina buvo apsivilkusi ant nuogo kūno, be liemenėlės.

Volingfordas žinojo, kad ji vokietė, nes buvo ką tik su ja permiegojęs. Ji jam pasakojo apie savo pirmą kelionę į Goą – ji tada atostogavo, keliavo su kita mergina iš Vokietijos, ir jiedvi nusprendė, kad nenorėtų gyventi niekur kitur, tik Indijoje.

Ta kita mergina susirgo ir grįžo namo, o Monika vis dėlto liko Indijoje. Toks buvo jos vardas – „Monika su *k* “.

– Garso operatoriai gali gyventi bet kur, – pareiškė ji, – kur tik yra garsų.

* Dick – mulkis (*angl.*).

– Gal tau patiktų Niujorke, – pasiūlė Patrikas. – Ten tikrai daug garsų, be to, galima drąsiai gerti vandenį. – Nieko negalvodamas, jis dar pridūrė: – Dabar vokietės Niujorke labai populiarios.

– Kodėl „dabar“? – paklausė ji.

Patrikas Volingfordas nuolat šitaip susipainiodavo, bendraudamas su moterimis; tai, kad jis kalbėjo nemąstydamas, buvo susiję su jo polinkiu nusileisti palankumą reiškiančioms moterims. „Dabar vokietės Niujorke labai populiarios“ jis pasakė šiaip sau, kad palaikytų pokalbį. Toks kvailas Volingfordo nuolaidžiavimas moterims, tylus pasidavimas jų vilionėms siutino jo žmoną, kuri paskambino jam į viešbučio kambarį kaip tik tada, kai jis dulkino Moniką su *k*.

Tarp Džunagado ir Niujorko buvo dešimties su puse valandos laiko skirtumas, bet Patrikas apsimetė, jog nežino, ar tas valandas reikia skaičiuoti į priekį, ar atgal. Išgirdęs ragelyje žmonos balsą, jis šiaip taip išstenėjo: “Kiek dabar pas jus valandų, mieloji?“

– Tu kažką dulkini, ar ne? – paklausė žmona.

– Ne, Merelin, *ne*, – pamelavo Patrikas. Jaunoji vokietė po juo gulėjo nekrutėdama. Volingfordas irgi stengėsi nekrutėti, bet sustingti vidury meilės akto vyrui tikriausiai sunkiau negu moteriai.

– Aš tik pamaniau, kad norėtum žinoti DNR tyrimo rezultatą, – pasakė Merelin. Tai išgirdęs Patrikas pagaliau nustojo sūpuotis. – Na, jis neigiamas – tėvas ne tu. Ko gero, šįkart tau pavyko išsisukti.

Volingfordas nesugalvojo, ką dar galėtų pasakyti, todėl tarė:

– Tai neteisinga – kad jie pranešė tau. Juk čia *mano* kraujo tyrimas.

Po juo gulinti Monika su *k* pastėro; šilčiausia jos vietelė staiga atšalo.

– *Koks* kraujo tyrimas? – sušnibždėjo ji Patrikui į ausį.

Tačiau Volingfordas buvo su prezervatyvu – taigi garso operatorė galėjo jaustis apsaugota nuo daug ko, beveik nuo visko. (Patrikas visada užsimaudavo prezervatyvą, netgi kai mylėdavosi su žmona.)

– Kas ji šį kartą? – surėkė į ragelį Merelin. – Su kuo krušiesi *šią akimirką?*

Volingfordas neabejojo dėl dviejų dalykų: kad jo santuokos neįmanoma išgelbėti ir kad jis *nenori* jos gelbėti. Patrikas kaip visada pasidavė moters valiai.

– *Kas* ji? – šaukė žmona, bet Volingfordas neatsakė. Jis prikišo ragelį prie vokietės lūpų.

Nubraukęs šviesių plaukų sruogą, Patrikas pašnibždėjo merginai į ausį:

– Pasakyk jai savo vardą.

– Monika... su *k*, – pasakė jaunoji vokietė.

Volingfordas padėjo ragelį, įsitikinęs, kad Merelin daugiau nebeskambins, – ji ir nebeskambino. Bet vėliau Patrikas turėjo daug ką papasakoti Monikai su *k*; tąnakt jie beveik nemiegojo.

Iš ryto Didžiajame Ganešo cirke viskas buvo ne taip, kaip turėtų būti. Jau girdėti direktoriaus nusiskundimai Indijos vyriausybės veiksmais toli gražu neatrodė tokie įdomūs kaip nukritusios artistės pasakojimas apie visų trapecijos akrobatų garbinamą deivę su dešimčia rankų.

Gal jie ten, Niujorke, jau visai apako ir apkurto? Ta našlė ligoninės lovoje buvo puikus gabalas! Be to, Volingfordui vis dar knietėjo nupasakoti visą *kontekstą*, kodėl nukritusi akrobatė „skraidė" be apsauginio tinklo. Kontekstas buvo nepilnamečiai artistai, cirkui parduoti vaikai.

Gal ir ta trapecijos akrobatė dar maža buvo parduota cirkui? Gal ir velionis jos vyras šitaip buvo išvaduotas iš ateities neturinčios vaikystės vien tam, kad pasitiktų savo lemtį – žmoną, krintančią jam į glėbį iš aštuoniasdešimties pėdų aukščio, – po didžiuoju kupolu? *Tai* galėjo sudominti žiūrovus.

Tačiau Patrikas priešais liūtų narvą kalbino nuobodžiai besiskundžiantį cirko direktorių; tas banalus vaizdelis buvo, niujorkiečių nuomone, tinkamas „vietos koloritas".

Nenuostabu, kad interviu, palyginti su Volingfordo ir garso operatorės kartu praleista naktimi, atrodė nevykęs. Monika su *k* – apsivilkusi plonyčiais teniso marškinėliais, be liemenėlės –

neabejotinai darė įspūdį mėsą atvežusiems musulmonams; jų jausmus užgavo jaunosios vokietės drabužiai, arba jų stoka. Išsigandę, apimti smalsumo, pasipiktinę tokiu nedorovingumu mėsos vežėjai galėjo būti daug geresnis, teisingiau tikrovę atspindintis papildomas „vietos koloritas“, negu nuobodusis cirko direktorius.

Netoli liūtų narvo, bet pernelyg įsibaiminę, arba pernelyg apstulbę ir įsižeidę, kad prieitų dar arčiau, musulmonai stovėjo kaip įkasti. Jų mediniai vežimėliai buvo su kaupais prikrauti salsvą kvapą skleidžiančios mėsos, keliančios begalinį cirko artistų, daugiausia vegetariškai mintančių induizmo sekėjų, pasibjaurėjimą. Liūtai, be abejo, irgi užuodė mėsą ir nervinosi dėl gaišaties.

Kai liūtai pradėjo riaumoti, operatorius pasuko kamerą į juos, o Patrikas Volingfordas, – kad nepraleistų nepakartojamos akimirkos, – greitai kyštelėjo mikrofoną prie pat narvo. Baigiamasis kadras išėjo geresnis, negu jis tikėjosi.

Pro virbus staiga išlindo letena; vienas nagas įsmigo Volingfordui į kairį riešą. Volingfordas išmetė mikrofoną. Nepraėjo nė dvi sekundės, o kairė jo ranka, iki alkūnės, jau buvo įtraukta į narvą. Kairiu petimi Volingfordas trenkėsi į grotas; kairė jo plaštaka ir dalis dilbio, koks colis ar daugiau virš riešo, atsidūrė liūto nasruose.

Kilo triukšmas, kiti du liūtai susipjovė su pirmuoju dėl Patriko plaštakos ir riešo. Tada įsikišo niekad nuo savo augintinių toli nenueinantis liūtų dresuotojas; jis ėmė semtuvu daužyti liūtams per snukius. Volingfordas gana ilgai neprarado sąmonės, todėl spėjo pamatyti, jog tai tas pats semtuvas, kuriuo vos prieš kelias minutes buvo valomos liūtų išmatos.

Patrikas susmuko šalia mėsos vežimėlių, netoli nuo tos vietos, kur gulėjo iš užuojautos nualpusi Monika su *k*. Bet jaunoji vokietė griūdama pataikė *į* vieną iš vežimėlių ir tuo gerokai išgąsdino mėsos vežėjus; atsipeikėjusi ji pamatė, kad kol be sąmonės tysojo ant pažliugusios mėsos, kažkas pavogė jos įrankių diržą.

Vėliau garso operatorė dar pareiškė, kad kažkas, kol ji gulėjo nualpusi, glamonėjo jos krūtis – ant abiejų buvo matyti pamėly-

niję pirštų atspaudai. Bet jokių rankų žymių nebuvo ant krauju suteptų jos marškinėlių. (Kraujo dėmės ant jų liko nuo mėsos.) Taigi atrodė labiau tikėtina, kad mėlynės ant vokietės krūtų – visą naktį trukusio mylėjimosi su Patriku Volingfordu pasekmė. Vargu ar vagis, nudžiovęs vokietės įrankių diržą, drįso liesti jos krūtis. Šiaip ar taip, niekas nelietė ausinių.

Volingfordas buvo nutemptas nuo liūtų narvo taip ir nesuvokęs, kad nebeturi kairės plaštakos ir riešo; tačiau jis girdėjo, kad liūtai dėl kažko tebesipjauna. Tą pačią akimirką, kai pajuto salsvą avienos kvapą, Patrikas pamatė, kad nustėrę musulmonai neatitraukia akių nuo tabaluojančios jo kairės rankos. (Smarkiai trūktelėjęs, liūtas išnarino jam petį.) Patrikas dar pastebėjo, kad kažkur pradingo jo rankinis laikrodis, bet nelabai ir gailėjosi jį pametęs – tas laikrodis buvo žmonos dovana. Jis, be abejo, nuslydo, nes kažkur buvo pradingusi ir kairė Patriko plaštaka bei didysis kairio riešo sąnarys.

Tarp mėsą atvežusių musulmonų nepamatęs nė vieno pažįstamo veido, Volingfordas neabejotinai tikėjosi netrukus išvysti sukrėstą, bet nė kiek ne mažiau jį įsimylėjusią Moniką su *k*. Tačiau jaunoji vokietė aukštielninka gulėjo avienos prikrautame vežimėlyje, veidą nusukusi į šalį.

Patrikas šiek tiek apsiramino bent iš profilio pamatęs šaltakraujį operatorių, nė akimirką nesudrebėjusį ir nepamiršusį svarbiausios savo pareigos. Ryžtingas profesionalas iš arti filmavo narvą ir liūtus, nelabai draugiškai besidalijančius tai, kas buvo likę iš Patriko riešo ir plaštakos. Tai bent baigiamasis kadras!

Paskui visą savaitę, o gal ir ilgiau, Volingfordas žiūrėjo, kaip nuplėšiama ir suryjama jo plaštaka. Tas užpuolimas jam kažkodėl priminė gluminančius diplominio darbo vadovės žodžius, kuriais ji nutraukė jų meilės ryšį: „Kurį laiką buvo malonu bendrauti su vyru, sugebančiu visiškai pranykti moteryje. Kita vertus, tavyje tiek mažai *tavęs*, kad tu, ko gero, galėtum pranykti *bet kurioje* moteryje“. Patrikas nežinojo, ką ji norėjo tuo pasakyti ir kodėl žiūrėdamas, kaip ryjama jo ranka, prisiminė tą nepatenkintos moters pastabą.

Bet labiausiai Volingfordas krimtosi dėl to, kad beveik trisdešimt sekundžių, kol liūtas dorojo jo riešą ir plaštaką, jis, Patrikas Volingfordas, atrodė ne taip, kaip atrodydavo anksčiau. Jis dar niekada nebuvo toks apgailėtinas ir išsigandęs. Baisų skausmą pajuto ne iš karto.

Vienas iš Indijos vyriausybės narių, tas pats pernelyg uoliai gyvūnų teises ginantis ministras, Volingfordo rankos rijimo epizodą kažkodėl ėmė naudoti savo kampanijoje prieš žvėrių kankinimą cirkuose. Kaip jo rankos rijimas galėjo pakenkti liūtams, Volingfordas nesuprato.

Jam ramybės nedavė tik tai, kad visas pasaulis matė jį rėkiantį, susirietusį iš baimės ir skausmo; jis prieš kamerą prišlapino kelnes, nors nė vienas televizijos žiūrovas *to* nepastebėjo. (Kelnės buvo tamsios.) Jis buvo daugybės žmonių, mačiusių viešą suluošinimo sceną, pasigailėjimo objektas.

Net po penkerių metų, pagalvojęs apie tą įvykį ar jį susapnavęs, Volingfordas pirmiausia prisimindavo skausmą malšinančių vaistų poveikį. Jungtinėse Valstijose tų vaistų negalėjai gauti – bent jau taip sakė indų gydytojas. Vėliau Volingfordas visaip mėgino sužinoti, kokie tai buvo vaistai.

Kad ir koks tų vaistų pavadinimas, jų išgėręs Patrikas dar aiškiau suvokė savo skausmą, bet kartu buvo tarytum visiškai nuo jo atskirtas, jautėsi kaip abejingas kažkieno kito kančių stebėtojas. Be to, sustiprinę pojūčius, tie vaistai ne tik numalšino skausmą.

Gydytojas, išrašęs tų žalsvai mėlynų kapsulių, – „Gerkite tik po vieną, pone Volingfordai, kas dvylika valandų“, – buvo parsis, jis gydė liūto sužalotą Patriką Džunagade.

– Čia tam, kad susapnuotumėte nuostabiausią sapną... ir kad neskaudėtų, – pridūrė daktaras Čotija. – Niekada negerkite dviejų iš karto. Amerikiečiai visas piliules geria po dvi. Šitų negalima.

– Kaip jos vadinasi? Tikriausiai yra koks nors pavadinimas? – įtariai paklausė Volingfordas.

– Kai išgersite, pavadinimo nebeprisiminsite, – linksmai atsakė daktaras Čotija. – O Amerikoje jo išvis neišgirsite – jūsų Maisto ir vaistų kontrolės tarnyba niekada neleis vartoti šitų vaistų.

– Kodėl? – paklausė Volingfordas. Jis dar nebuvo nurijęs pirmos kapsulės.

– Nagi – išgerkite! Pats pamatysite, – tarė parsis. – Nėra nieko geriau.

Nors Patrikui labai skaudėjo, jis bijojo panirti į narkotikų sukeltas haliucinacijas.

– Prieš išgerdamas noriu žinoti, kodėl Maisto ir vaistų kontrolės tarnyba niekada neleis vartoti šitų vaistų.

– Nes tai pernelyg malonu! – sušuko daktaras Čotija. – Jūsų vaistų kontrolieriai malonumų nemėgsta. Dabar išgerkite, kol neapsigalvojau ir nedaviau jums ko nors kito!

Išgėręs tą kapsulę, Patrikas užmigo – o gal tai buvo ne miegas? Vargu ar įmanoma šitaip aiškiai viską jausti per miegus. Bet iš kur jis galėjo žinoti, kad mato tai, kas bus? Kaipgi žmogus supras, kad sapnuoja ateitį?

Volingfordas tarytum sklendė virš kažkokio nedidelio, tamsaus ežero. Turėjo būti koks nors lėktuvas, kitaip Volingfordas nebūtų išsilaikęs ore, tačiau jis jokio lėktuvo nematė ir negirdėjo. Jis tiesiog leidosi, artėjo prie ežerėlio, aplink kurį augo tamsiai žali medžiai, eglės ir pušys. Daug balkšvų pušų.

Nebuvo matyti nė vienos uolienų atodangos. Vietovė neatrodė panaši nei į Meiną, kur Volingfordas vaikystėje stovyklavo, nei į Ontariją. Patriko tėvai kadaise nuomojosi vasarnamį prie Hurono ežero Džordžijos įlankos. Tačiau Patrikas žinojo, kad prie to ežero, kurį sapnuoja, niekada nėra buvęs.

Vienur kitur į vandenį buvo išsikišusios prieplaukos, prie kai kurių pririšti nedideli laiveliai. Volingfordas matė ir pastogę valtims, bet pirmas fizinis pojūtis jo sapne buvo prieplaukos lentos po nuoga nugara, per rankšluostį juntamas jų šiurkštumas. Kaip ir lėktuvo, rankšluosčio Patrikas nematė; jis tik jautė kažką tarp savo odos ir medinės prieplaukos.

Saulė buvo ką tik nusileidusi. Volingfordas nematė ir saulėlydžio, tačiau jautė, kad prieplauka tebėra įkaitusi. Apskritai beveik visas Patriko sapnas, išskyrus aiškiai įžiūrimą tamsų ežerą ir dar tamsesnius medžius, buvo vien pojūčiai.

Patrikas jautė ir vandenį, bet nebuvo į jį paniręs. Jam atrodė, kad ką tik išlipo į krantą. Jo kūnas ant prieplaukos jau sausėja, tačiau tebėra vėsus.

Paskui moters balsas, – seksualiausias, kokį tik galima įsivaizduoti, tokio Volingfordas dar nebuvo girdėjęs, – tarė: „Mano kostiumėlis toks *šaltas*. Aš nusirengsiu. Gal ir tu?“

Nuo tos akimirkos Patrikas sapne jautė erekciją; išgirdo balsą, lyg ir savo, sakant „taip“ – jis norėjo nusimauti šlapias glaudes.

Dar buvo girdėti, kaip į prieplauką tyliai teškena bangelės ir kaip nuo šlapių maudymosi kostiumų pro tarpus tarp lentų į ežerą varva vanduo.

Dabar Patrikas ir ta moteris buvo nuogi. Jos oda, iš pradžių drėgna ir šalta, netrukus sušilo; ant kaklo jis jautė karštą jos kvėpavimą ir užuodė šlapių plaukų kvapą. Be to, įsitempę moters pečiai kvepėjo saule, o skonis, kurį Patrikas pajuto, kai liežuviu vedžiojo jos ausies kontūrus, buvo kaip ežero.

Volingfordas, žinoma, buvo joje, – atrodė, niekada nesiliaus mylėtis ant prieplaukos prie to gražaus, tamsaus ežero, – o pabudęs, po aštuonių valandų, pamatė, kad per sapną išsiliejo; bet jo varpa tebebuvo standi kaip niekada anksčiau.

Sužalotos rankos neskaudėjo. Skausmą Patrikas vėl pajuto maždaug po dešimties valandų nuo to laiko, kai nurijo pirmą žalsvai mėlyną kapsulę. Nelemtos dvi valandos, kurias turėjo išlaukti prieš nurydamas antrą, jam atrodė kaip amžinybė; su daktaru Čotija jis negalėjo kalbėtis apie nieką daugiau, tik apie tas kapsules.

– Kokie čia vaistai? – paklausė Volingfordas linksmojo parsio.

– Jie buvo sukurti kaip priemonė impotencijai gydyti, – paaiškino daktaras Čotija, – bet neveikė...

– Veikia, gerai, – puolė ginčytis Volingfordas.

– Na... impotentams nepadeda, – pasakė parsis. – Skausmą malšina, taip, tačiau tas poveikis pastebėtas atsitiktinai. Nepamirškite, ką jums sakiau, pone Volingfordai. Niekada negerkite dviejų iš karto.

– Mielai išgerčiau tris ar keturias, – tarė Patrikas, bet parsis šįkart neatrodė nusiteikęs juokauti.

– Patikėkite, jums tai *nepatiktų*, – įspėjo jis Patriką.

Nurydamas tik po vieną kas dvylika valandų, Volingfordas kitas dvi žalsvai mėlynas kapsules suvartojo Indijoje ir dar vieną gavo kelionei. Patrikas daktarui Čotijai sakė, kad lėktuvas į Niujorką skrenda ilgiau negu dvylika valandų, tačiau gydytojas nedavė jam nieko stipresnio, tik „Tailenolio“ su kodeinu, kad išgertų, kai nustos veikusi paskutinė erotinių sapnų kapsulė.

Volingfordas keturis kartus sapnavo tą patį sapną – paskutinį kartą jau skrisdamas iš Frankfurto į Niujorką. „Tailenolio“ su kodeinu jis išgėrė pirmame ilgos kelionės etape, kai skrido iš Bombėjaus į Frankfurtą, nes norėjo (nors ir kentė skausmą) stebuklingąją kapsulę pasilikti užsigardžiavimui.

Stiuardesė, pažadinusi Volingfordą iš sapno prieš pat nusileidimą Niujorke, reikšmingai mirktelėjo:

– Jei tai buvo skausmas, norėčiau jį kęsti kartu su jumis, – sušnibždėjo. – Man dar niekas tiek kartų nesakė „o, taip“!

Ji užrašė Patrikui savo telefono numerį, bet jis jai neskambino. Volingfordas paskui dar penkerius metus nesimylėjo taip, kaip tame mėlynųjų kapsulių sapne. Ir dar daugiau laiko praėjo, kol jis suprato, jog daktaro Čotijos duotos žalsvai mėlynos kapsulės buvo ne tik potenciją didinantys analgetikai – tai buvo *ateities numatymo* kapsulės.

Tačiau svarbiausia, kad tų kapsulių dėka Volingfordas jo ranką sugriebusio liūto akis sapnavo ne dažniau negu kartą per mėnesį. Plati, susiraukšlėjusi žvėries kakta; riesti rusvi antakiai; karčiuose zyziančios musės; stačiakampis, kruvinas, randuotas didžiulės katės snukis – visos šios smulkmenos nebuvo taip įsirėžusios Volingfordui į atmintį, į jo sapnus, kaip gelsvai rudos liūto akys, kuriose jis įžvelgė keistą, beprasmį liūdesį. Patrikas niekada nepamirš tų akių – jų įdėmaus, bet lyg nutolusio žvilgsnio, kone profesoriško abejingumo aplinkai.

Kad ir kokie buvo Volingfordo prisiminimai ar sapnai, vadinamojo „Tarptautinių nelaimių“ kanalo žiūrovai ilgam įsiminė *ir sapnavo* ką kita – pačią plaštakos rijimo sceną, kiekvieną to kraują stingdančio reportažo akimirką.

„Bėdų kanalas“, nuolat pašiepiamas dėl keistų mirčių ir absurdiškų nelaimių rodymo, pats sudarė sąlygas kaip tik tokiai nelaimei įvykti kaip tik tada, kai buvo filmuojamas reportažas apie dar vieną keistą mirtį, ir šitokiu precedento neturinčiu būdu gerokai pakėlė savo reputaciją. Be to, šįkart nukentėjo žurnalistas! (Nemanykite, jog tai nedidino žiūrovų susidomėjimo mažiau negu trisdešimt sekundžių trukusia amputacija.)

Apskritai kalbant, suaugusieji gailėjosi jei ne vargšo reporterio, tai bent jau jo rankos. Vaikai labiau užjautė liūtą. Nors perspėjimų dėl vaikų netrūko, ištisos pradinukų klasės atrodė lyg pamišusios. Antrokai, – pagaliau išmokę sklandžiai skaityti ir suprasti, ką skaito, – staiga vėl tapo neraštingi, tarsi grįžo į ankstesnę vien vaizdais paremtą sąmonės būseną.

Tėvai, kurių atžalos tuo laiku lankė pradžios mokyklą, niekada nepamirš jiems į namus siųstų raštelių: „Primygtinai patariame neleisti vaikams žiūrėti televizoriaus, kol rodomas tas nutikimas su liūtu“.

Patriko diplominio darbo vadovė keliavo su vienturte savo dukterimi, kai buvusio jos meilužio rankos rijimo scena buvo pirmą kartą parodyta per televiziją.

Duktė kažkaip sugebėjo pastoti mokydamasi internatinės mokyklos baigiamojoje klasėje; nors ir ne koks stebuklas, tai vis dėlto buvo netikėtas dalykas vien mergaičių mokykloje. Po nėštumo nutraukimo dėstytojos duktė jautėsi sukrėsta, be to, jai teko praleisti mokslo metus. Paskui sielvarto iškankinta mergina, kurią nelabai patrauklus jos draugužis metė anksčiau, negu ji sužinojo nešiojanti jo kūdikį, turėjo kartoti baigiamosios klasės kursą.

Jos motina irgi sunkiai išgyveno tą laikotarpį. Daugiau negu dešimčia metų jaunesnį Volingfordą – žaviausią savo magistrantą – ji suviliojo, kai buvo trisdešimt kelerių. Dabar, jau pradėjusi penktą dešimtį, ji skyrėsi su antru vyru; skyrybų procesą sunkino ne laiku paaiškėjęs faktas, kad ji neseniai miegojo su kitu savo studentu – pirmą kartą su tokiu jaunu, dar net ne magistrantu.

Tai buvo gražus vaikinas – deja, *vienintelis* vaikinas visoje grupėje, kuriai ji dėstė neapgalvotai pasirinktą metafizinės poezijos

kursą. Juk jai derėjo žinoti, jog ta „rašytojų rasė“, kaip sakė Samuelis Džonsonas, kai pirmą kartą pavadino juos „metafizikais“, labiausiai domins merginas!

Neapgalvotai ji pasielgė ir tada, kai priėmė tą vaikiną į vien merginų grupę: jis dar nebuvo tam pasirengęs. Tačiau vaikinas atėjo į jos kabinetą ir išpyškino Endriu Marvelo „Droviai mylimajai“, kvailai susimovęs tik viename posme:

Mano meilė kaip žolė užaugs,
Pasklis plačiai, iš lėto, lig dangaus.

Vietoj „užaugs“ vaikinas pasakė „užkauks“, ir ji iš tiesų tarėsi girdinti liūdną jo kauksmą, kai jis toliau deklamavo tą eilėraštį:

Ir šimtą metų aš galėčiau girti
Tavas akis ir tavo švelnią širdį;
Du šimtus metų šlovinčiau abi krūtis;
O visa kita – kol tik leistų man lemtis.

„Dievulėliau!“ – galvojo dėstytoja, puikiai suprasdama, kad būtent *jos* krūtys, ir visa kita, rūpi tam vaikinukui. Taigi ji nusprendė jį priimti.

Kai grupės merginos su juo flirtuodavo, ji jausdavo poreikį jį ginti. Iš pradžių dar manėsi tik motiniškai jį sauganti. Vėliau, kai ji tą vaikiną metė, – be jokių ceremonijų, taip pat, kaip nežinomas draugužis metė nėščią jos dukterį, – jis nustojo lankęs jos paskaitas ir paskambino motinai.

Jo motina, kito universiteto kontrolės grupės narė, parašė fakulteto dekanui: „Ar nemanote, kad miegoti su studentais derėtų tik Niekšybių katedros dėstytojams?“ Po tokio studento motinos klausimo buvusiai Patriko diplominio darbo vadovei bei meilužei, kaip ir jos dukteriai, teko vieną semestrą paatostogauti.

Neplanuotos atostogos, antros skyrybos, dukters gėda... ką gi, dėl Dievo meilės, buvusi Volingfordo diplominio darbo vadovė tokiu atveju galėjo padaryti?

Jos netrukus būsiantis antrasis buvęs vyras, nors ir nenoriai, leido jai dar mėnesį naudotis kredito kortelėmis. Vėliau jis labai dėl to gailėjosi. Ji daug negalvodama nusivežė mokslus nutraukusią dukterį į Paryžių ir įsikūrė ištaigingame *Hôtel Le Bristol* numeryje; tas viešbutis jai buvo gerokai per brangus, bet ji seniai svajojo jame pagyventi – nuo to laiko, kai gavo atviruką su jo vaizdu. Nelemtą atviruką kadaise jai atsiuntė pirmasis buvęs vyras – jis gyveno tame viešbutyje su savo antra žmona ir, matyt, norėjo įgelti buvusiai.

Hôtel Le Bristol buvo *Faubourg Saint Honoré* gatvėje, apsuptas tokių prašmatnių parduotuvių, kad net drąsiausia nuotykių ieškotoja vargu ar galėjo ką nors jose pirkti. Ten įsikūrusios motina ir duktė nedrįso nė kojos iškelti į lauką. Jau pats viešbutis jas pakankamai pribloškė. Jos jautėsi per prastai apsirengusios ir vestibiulyje, ir bare, kur abi lyg apkerėtos spoksojo į žmones, taip nesijaudinančius vien dėl to, kad gyvena „Bristolyje“, kaip jaudinosi jos. Bet jos nenorėjo prisipažinti, jog suklydo pasirinkdamos viešbutį, – bent jau ne pirmą vakarą.

Netoliese, vienoje iš siauresnių gatvelių, buvo gana jaukus ir nebrangus restoranėlis, tačiau vakaras pasitaikė tamsus, lietingas, todėl motina su dukterimi ketino atsigulti anksčiau – juo labiau kad nekaip jautėsi dėl laiko skirtumo. Jiedvi nusprendė papietauti viešbutyje, o kitądien leistis į tikrąjį Paryžių, bet viešbučio restoranas buvo sausakimšas. Staliuką jos galėjo gauti tik po devintos, tai yra tada, kai vylėsi jau kietai miegosiančios.

Abi moterys sukorė tokį ilgą kelią, kad atsigriebtų už visas, jų manymu, nepelnytas nuoskaudas; iš tikrųjų jiedvi buvo kūniško nepasitenkinimo, pirmiausia savo pačių, aukos. „Bristolis“ joms turėjo būti savotiška – nesvarbu, pelnyta ar nepelnyta, – kompensacija. Tačiau dabar motinai su dukterimi teko eiti į savo numerį ir tenkintis kambarių tarnybos paslaugomis.

Negalima sakyti, kad maistas „Bristolio“ numeriuose patiekiamas neelegantiškai, – tik motina su dukterimi ne taip įsivaizdavo vakarą Paryžiuje. Vis dėlto abi kaip niekad stengėsi mėgautis tuo, ką turi.

– Tikrai nemaniau, kad pirmą vakarą Paryžiuje praleisiu viešbučio kambaryje su savo *motina*! – sušuko duktė; ji mėgino iš to pasijuokti.

– Nuo manęs bent jau nepastosi, – tarė motina. Abi apsimetė, jog tai irgi juokinga.

Buvusi Volingfordo diplominio darbo vadovė ėmė postringauti apie ją nuvylusius vyrus. Duktė keletą vardų iš to sąrašo buvo girdėjusi, be to, ji ir pati jau galėjo sudaryti panašų sąrašą, nors kol kas gerokai trumpesnį negu motinos. Jiedvi išgėrė du pusbutelius vyno iš mini baro, paskui kartu su pietumis atneštą raudoną bordo. Vėliau paskambino patarnautojui ir užsisakė dar vieną butelį.

Vynas atrišo joms liežuvius – gal kiek per greitai; ko gero, motinai nederėjo šitaip kalbėtis su dukterimi. Tai, kad neklusni dukrelė galėjo pastoti nuo daugybės nerūpestingų vaikinų dar prieš susipažindama su anuo ją apvaisinusiu begėdžiu, buvo tikrai karti piliulė motinai – netgi Paryžiuje. Kad buvusi Patriko Volingfordo diplominio darbo vadovė yra nepataisoma seksualinė grobuonė, darėsi aišku netgi jos dukteriai; turbūt jokia duktė nenorėtų žinoti, kad jos motinai patiko vis jaunesni vyrai ir kad galiausiai ji permiegojo su paaugliu.

Sulaukusi akimirkos, kai motina pagaliau pertraukė nepaliaujamą savo išpažintį, – pagyvenusi metafizinės poezijos garbintoja kaip tik rašėsi, kad gavo antrą bordo butelį, ir begėdiškai flirtavo su jį atnešusiu padavėju, – duktė, mėgindama išvengti nepageidaujamo intymumo, įjungė televizorių. Kaip ir derėjo neseniai stilingai pertvarkytam viešbučiui, „Bristolis“ svečiams siūlė daugybę palydovinės televizijos programų – ne tik prancūzų, bet ir anglų bei kitomis kalbomis, – ir taip jau atsitiko, kad apgirtusi motina, padavėjui išėjus uždariusi duris ir atsisukusi į prie televizoriaus sėdinčią dukterį, ekrane pamatė savo buvusį meilužį ir kairę jo plaštaką ėdantį liūtą. Tai bent netikėtumas!

Ji, žinoma, suklykė; išgirdusi jos balsą, suklykė ir duktė. Antras bordo butelis tikrai galėjo išslysti motinai iš rankų, jeigu ji nebūtų taip smarkiai suspaudusi jo kaklelio. (Turbūt

jai pasirodė, jog butelis – tai jos pačios ranka, dingstanti liūto nasruose.)

Plaštakos rijimo scena baigėsi motinai dar nepradėjus iš naujo pasakoti gerokai iškreiptos istorijos apie santykius su ką tik suluošintu televizijos žurnalistu. Reportažą apie neseniai atsitikusią nelaimę tarptautinis žinių kanalas vėl parodė tik po valandos, tačiau kas penkiolika minučių ekrane švystelėdavo dešimties ar penkiolikos sekundžių trukmės anonsai. Liūtai, besipjaunantys dėl sunkiai įžiūrimo jų narve gulinčio skanėsto likučių; ranka be plaštakos, tabaluojanti nuo išnarinto Patriko peties; iš baimės ir nuostabos sustingęs alpstančio Volingfordo veidas; kažkokia blondinė su ausinėmis, be liemenėlės, lyg ir mieganti, sakytum, ant mėsos...

Motina su dukterimi dar valandą nėjo gulti, kad vėl nuo pat pradžios pamatytų visą reportažą. Šįkart motina apie liemenėlės nedėvinčią blondinę pasakė:

– Galiu lažintis, kad jis ją dulkino.

Taip jos ir sėdėjo prie televizoriaus, kol išgėrė antrą butelį bordo. Žiūrėdamos reportažą trečią kartą, abi gašliai šūkčiojo iš džiaugsmo, tarytum būtų troškusios, kad taip, kaip nubaudė Volingfordą, – jiedvi manė, jog tai bausmė, – Dievas nubaustų visus jų pažinotus vyrus.

– Tik reikėjo nukąsti ne ranką, – pasakė motina.

– Aha, tikrai, – pritarė jai duktė.

Tačiau triskart pažiūrėjusios šiurpiąją žinių laidą, moterys staiga paniuro ir jau tylėdamos stebėjo, kaip liūtai ryja paskutinius žmogienos kąsnelius; galiausiai motina nejučia nusuko žvilgsnį į šalį, kad nematytų alpstančio Patriko veido.

– Vargšas niekšelis, – pašnibždomis tarė duktė. – Einu gulti.

– Aš gal pažiūrėsiu dar kartą, – pasakė motina.

Duktė atmerktomis akimis gulėjo miegamajame; pro durų apačią iš svetainės skverbėsi mirganti šviesa. Motina, išjungusi televizoriaus garsą, tyliai verkė.

Pareiginga duktė grįžo į svetainę dar pasėdėti su motina ant sofos. Garso jos nejungė; susikibusios rankomis, abi vėl žiūrėjo ir

siaubą, ir jaudulį keliantį reportažą. Išalkę liūtai joms nerūpėjo – taikinys buvo *vyrai*.

– Kam mums jų reikia, jeigu jų nekenčiame? – pavargusiu balsu paklausė duktė.

– Todėl ir nekenčiame, kad mums jų reikia, – vos apversdama liežuvį atsakė motina.

Vėl baimės iškreiptas Volingfordo veidas. Patrikas krinta ant kelių, iš jo dilbio čiurkšle trykšta kraujas. Skausmas nustelbia Volingfordo žavesį, tačiau šis vyras taip veikia moteris, kad net girtai, po kelionės dar neatsigavusiai motinai ir ne mažiau kančių patyrusiai jos dukteriai staiga suskausta dilbius. Jos iš tikrųjų tiesia rankas, lyg mėgindamos jį sugauti, kai jis krinta.

Patrikas Volingfordas pats nieko nepradėdavo, bet jis žadino lytinį nerimą ir neįprastą ilgesį – netgi dabar, ką tik sušėręs liūtui kairę savo plaštaką. Jis kaip magnetas traukė visokio amžiaus ir tipo moteris; net be sąmonės gulėdamas ant žemės jis buvo pavojingas moterų giminei.

Kaip dažnai atsitinka šeimose, duktė garsiai prašneko apie tai, ką motina irgi buvo pastebėjusi, tik nenorėjo sakyti.

– Pažiūrėk į liūtes, – tarė duktė.

Nė viena liūtė nepalietė Patriko plaštakos. Liūdnos jų akys žvelgė ilgesingai; net kai Volingfordas nualpo, liūtės tebežiūrėjo į jį. Galėjai pamanyti, kad ir jos įsimylėjo.

Antras skyrius

BUVĘS VIDURIO ŽAIDĖJAS

Bostono komandai vadovavo daktaras Nikolas M. Zajoncas, plaštakos chirurgas iš „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" – didžiausio plaštakos chirurgijos centro Masačusetse. Be to, daktaras Zajoncas dirbo profesoriaus asistentu Harvardo universiteto chirurgijos klinikoje. Tai jam į galvą atėjo mintis pradėti ieškoti galimų plaštakos donorų ir recipientų per internetą (*www.needahand.com*).

Daktaras Zajoncas buvo puse kartos vyresnis už Patriką Volingfordą. Net ir žinodamas, kad ir Dijerfildo, ir Amhersto mokyklose, kai jis jas lankė, mokėsi vien berniukai, sunkiai galėjai suprasti daktaro Zajonco nusiteikimą vengti kitos lyties, tokį pat neatsiejamą nuo jo esybės kaip ir netinkamo losjono, kurį jis vartojo po skutimosi, kvapas.

Niekas Zajonco neprisiminė nei iš Dijerfildo, nei iš Amhersto, kur jis mokėsi ketverius metus, laikų. Jis žaidė lakroso komandose, ir parengiamojoje mokykloje, ir koledže, – tiesą sakant, buvo vienas iš pagrindinių žaidėjų, – bet jį pamiršo net jo treneriai. Retas sportininkas būna šitoks nepastebimas; tačiau Nikas Zajoncas visą savo paauglystę bei jaunystę praleido gana keistai, bemaž anonimiškai, bet sėkmingai siekdamas meistriškumo, be jokių draugų, jokių lytinių santykių.

Vienas Medicinos fakulteto studentas, su kuriuo būsimasis daktaras Zajoncas turėjo kartu preparuoti moters lavoną, visada prisimins, kaip kolega nustebo ir pasipiktino, pamatęs kūną.

– Ne dėl to, kad ta moteris buvo seniai mirusi, – vėliau pasakojo Zajonco laboratorinio darbo partneris. – Nikas pakraupo todėl, kad lavonas buvo *moteris*, jam neabejotinai pirma.

Kita pirma Zajonco moteris buvo jo žmona. Kaip kartais atsitinka pernelyg dėkingiems vyrams, jis vedė pirmą moterį, kuri su juo pasimylėjo. Vėliau ir jis pats, ir jo žmona labai dėl to gailėjosi.

Tas moters lavonas iš dalies nulėmė daktaro Zajonco apsisprendimą tapti plaštakos chirurgu. Kaip sakė buvęs jo laboratorinio darbo partneris, rankos buvo vienintelės mirusios moters kūno dalys, kurias Zajoncas išdrįso apžiūrėti.

Mums, be abejo, reikia daugiau žinoti apie daktarą Zajoncą. Jis buvo liguistai liesas, jautė neįveikiamą potraukį lieknėti. Be to, šį daktarą – maratono bėgiką ir paukščių stebėtoją, kuris bežiūrėdamas į smulkiuosius giesmininkus įprato misti grūdais, – ypač masino visokie sparnuočiai ir įžymūs žmonės. Jis tapo garsenybių chirurgu.

Dažniausiai tai būdavo sporto žvaigždės, susižeidę garsių komandų žaidėjai, tokie kaip Bostono *Red Sox* metikas, kuriam plyšo kaip tik tos rankos, kuria mesdavo kamuoliuką, delninis alkūnkaulinis riešo raištis. Vėliau tas metikas buvo iškeistas į du nevykusius Toronto *Blue Jays* bazių gynėjus ir atmušėją, geriausiai sugebėjusį mušti savo žmoną. Zajoncas operavo ir atmušėją. Mėgindama užsirakinti automobilyje, žmona durelėmis privėrė tam galiūnui ranką – labiausiai nukentėjo antrasis proksimalinis pirštakaulis ir trečiasis delnakaulis.

Gal ir keista, tačiau labai dažnai sporto žvaigždės susižeisdavo ne aikštėse ir ne ledo arenose – kaip antai jau nebežaidžiantis Bostono *Bruins* vartininkas, kuris susipjaustė kairės rankos, ant kurios mūvėjo sutuoktuvių žiedą, skersinį paviršinį raištį per smarkiai suspaudęs vyno taurę. O vienas neretai baudžiamas *New England Patriots* gynėjas persirėžė piršto arteriją ir kelis nervus mėgindamas atidaryti austrės geldelę šveicarišku peiliu. Visi tie sportininkai mėgo rizikuoti, jiems nuolat kas nors nutikdavo, bet jie buvo įžymūs. Kurį laiką daktaras Zajoncas juos garbino; jų nuotraukos su autografais, tarsi fizinio pranašumo simboliai, kabojo ant jo kabineto sienų.

Net ir aikštėse sportininkai dažnai susižeisdavo be jokio reikalo; pavyzdžiui, vienas Bostono *Celtics* vidurio puolėjas varžybų lai-

kui jau pasibaigus dar mėgino atgalia ranka dėti iš viršaus. Jis tiesiog nesuvaldė kamuolio, pataikė į lanką ir susiknežino delno sausaplėvę.

Nesvarbu – daktaras Zajoncas vis tiek juos mylėjo. Ir ne tik sportininkus.

Roko dainininkai paprastai nukentėdavo viešbučių kambariuose; jų traumos būdavo dvejopos. Tyčiojimasis iš maistą atnešusių padavėjų, pasak Zajonco, dažniausiai baigdavosi durtinėmis žaizdomis, apiplikymais karšta arbata ar kava bei daugybe netikėtų susidūrimų su kietais daiktais. Neką retesni buvo nelaimingi nutikimai ant šlapių vonios grindų, į kuriuos atrodė linkusios ne tik roko, bet ir kino žvaigždės.

Kino žvaigždės susižeisdavo ir restoranuose, dažniausiai iš jų išeidamos. Plaštakos chirurgo įsitikinimu, geriau buvo trenkti pačiam fotografui, o ne jo aparatui. Pyktis, nukreiptas į metalinius, stiklinius, medinius, akmeninius ar plastikinius daiktus, visada pražūtingas rankoms. Tačiau kaip tik smurtas prieš *daiktus* buvo daugumos daktaro Zajonco matytų įžymybių traumų priežastis.

Ilgiau pažiūrėjęs į romius žymiųjų savo pacientų veidus daktaras Zajoncas suprasdavo, kad jų mėgavimasis sėkme ir tariamas pasitenkinimas – tik viešumoje dėvimos kaukės.

Visa tai rūpėjo daktarui Zajoncui, o jo kolegoms iš „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" labiausiai rūpėjo jis pats. Jie jo nevadino žvaigždžių klupčiumi į akis, bet permatė, kas jis toks, ir jautėsi pranašesni – bent jau šiuo atžvilgiu. Kaip chirurgas, jis buvo geriausias iš jų; jie tai žinojo ir dėl to nerimavo.

Taigi gydytojai klinikoje susilaikydavo nuo šnekų apie Zajonco garbės troškimą, tačiau nuolat perspėdavo garsųjį kolegą dėl liesumo. Visi manė, jog Zajonco santuoka iširo dėl to, kad jis pasidarė lieknesnis už žmoną, bet niekam nepavyko jo įkalbėti šiek tiek pasimaitinti, kad būtų išsaugota šeima; po skyrybų kolegos išvis neteko vilties jį įtikinti, jog reikia nors truputį pastorėti.

Zajonco kaimynus labiausiai siutino jo meilė paukščiams. Dėl kažin kokių priežasčių, kurių nesuprato netgi vietos ornitologai,

daktaras Zajoncas buvo įsitikinęs, jog šunų išmatos Didžiajame Bostone daro žalingą įtaką miesto paukščių populiacijoms.

Buvo tokia Zajonco nuotrauka, kurią pasimėgaudami aptarinėjo visi jo kolegos, nors tik vienas iš jų iš tikrųjų matė tą vaizdą: sekmadienio rytą užsnigtame savo kieme Bretlio gatvėje garsusis plaštakos chirurgas – apsiavęs auliniais batais, įsisupęs į raudoną flanelinį chalatą, ant galvos užsimaukšlinęs idiotišką slidininko kepuraitę su *New England Patriots* emblema, su rusvo popieriaus maišeliu vienoje rankoje ir vaikiška lakroso lazda kitoje – ieško šunų išmatų. Pats daktaras Zajoncas šuns neturėjo, bet kai kurie jo kaimynai visai nepaisė kitų, be to, Bretlio gatvė buvo viena iš populiariausių šunų vedžiojimo vietų Kembridže.

Lakroso lazda buvo pirkta vieninteliam Zajonco vaikui, visai nesportiškam sūnui, apsilankančiam pas jį kas trečią savaitgalį. Tas nervingas, po tėvų skyrybų gerokai sutrikęs nepakankamo svorio šešiametis berniukas nuolat spyriojosi, kai reikėdavo valgyti, – gal todėl, kad taip elgtis jį skatino motina, kurios gana lengvai pasiekiamas tikslas buvo išvaryti Zajoncą iš proto.

Buvusi Zajonco žmona, vardu Hildred, apie sūnaus nevalgumą sakydavo:

– O kodėl vaikas turėtų valgyti? Jo tėvas juk nevalgo. Nusižiūrėjęs į badaujantį tėvą, jis irgi nieko neima į burną!

Būtent dėl šios priežasties po skyrybų Zajoncui buvo leista matytis su sūnumi tik kartą per tris savaites, be to, pasimatymai negalėjo trukti ilgiau negu vieną savaitgalį. Ir Masačusetse dar šnekama apie skyrybas abiejų pusių sutikimu! (Volingfordas visada sakė, jog tai jo mėgstamas oksimoronas.)

Iš tikrųjų daktaras Zajoncas graužėsi dėl mylimo sūnaus apetito sutrikimo ir ieškojo kokių nors medicininių ar praktinių būdų jam išgydyti. (Hildred nelabai norėjo ir pripažinti, kad iš pažiūros užsibadėjusiam jos vaikui kažkas negerai.) Berniukas buvo vardu Rudis; kas trečią savaitgalį, svečiuodamasis pas tėvą, jis matydavo savotišką spektaklį: daktaras Zajoncas nenorom susikimšdavo į skrandį kalnus maisto, kurį paskui slapčia, labai tyliai iš-

vemdavo. Tačiau kad ir kaip tėvas stengėsi rodyti gerą pavyzdį, Rudis beveik nieko nevalgė.

Vienas vaikų gastroenterologas sakė, jog reikia daryti diagnostinę operaciją ir pažiūrėti, ar nepažeista gaubtinė žarna. Kitas išrašė kažkokio sirupo, visiškai nevirškinamo cukraus tirpalo, kuris veikė kaip diuretikas. Trečias pareiškė manąs, kad Rudis tą savo nenorą valgyti išaugs; tai buvo vienintelė gastroenterologo nuomonė, su kuria sutiko ir daktaras Zajoncas, ir jo buvusi žmona.

Kaip tik tuo laiku Zajonco namuose gyvenusi šeimininkė pasiprašė atleidžiama iš darbo – ji tiesiog negalėjo žiūrėti, kiek maisto išmetama kas trečią pirmadienį. Kadangi Irma, naujoji Zajonco namų šeimininkė, įsižeisdavo vadinama namų šeimininke, Zajoncas nusprendė, kad ji bus jo „asistentė", nors tai merginai nereikėjo daryti beveik nieko daugiau, tik tvarkyti kambarius ir skalbti. Tiesa, ji dar privalėjo kasdien išrankioti iš kiemo šunų išmatas – tai turbūt labiausiai gadino jai nuotaiką: tas šlykštus rusvo popieriaus maišelis, vaikiška lakroso lazda, kuria ji taip ir neišmoko vikriai darbuotis, ir apskritai žmogų žeminanti užduotis.

Irma buvo nelabai graži, tvirto sudėjimo mergina, jau bebaigianti trečią dešimtį; ji nė nenujautė, kad dirbdama „medicinos daktaro", kaip vadino Zajoncą, namuose turės šitaip žemintis ir kovoti su viską dergiančiais Bretlio gatvės šunimis.

Dar labiau daktaras Zajoncas jos jausmus užgavo pamanęs, kad ji – neseniai į Jungtines Valstijas atvykusi imigrantė ir kad anglų jai nėra gimtoji kalba. Iš tikrųjų anglų kalba Irmai buvo ne tik gimtoji, bet ir vienintelė, kurią ji mokėjo, o nesusipratimas kilo tik todėl, kad Zajoncas keletą kartų atsitiktinai nugirdęs nesuprato, ką ji proverksmiais kažkam sako telefonu.

Irma turėjo telefoną savo miegamajame šalia virtuvės ir apynakčiais ilgai kalbėdavosi su motina ar kuria nors iš seserų – kaip tik tada, kai daktaras Zajoncas vizituodavo šaldytuvą. (Plonas kaip skalpelis chirurgas užkandžiaudavo tik žaliomis morkomis, kurias laikė šaldytuve, dubenyje su tirpstančiu ledu.)

Zajoncui atrodė, kad Irma šneka kažkokia užsienio kalba. Jis, žinoma, negalėjo gerai girdėti be perstojo triaukšdamas žalias mor-

kas, juo labiau kad visame name kurtinamai čirpė narveliuose laikomi paukščiai, bet pagrindinė jo apsirikimo priežastis buvo ta, kad Irma, kalbėdama su motina ar seserimis, visada isteriškai verkdavo. Ji su menkiausiomis smulkmenomis pasakodavo, kokia jaučiasi pažeminta ir kaip daktaras Zajoncas jos nevertina.

Irma buvo gera virėja, tačiau daktaras retai kada valgydavo įprastus pietus ar vakarienę. Ji mokėjo ir siūti, bet Zajoncas savo kostiumus bei chirurgo aprangą nešdavo taisyti į cheminę valyklą; taigi Irmai dažniausiai likdavo tik prakaituoti drabužiai, kuriais apsirengęs jis bėgiodavo. Zajoncas bėgiodavo rytais (kartais dar neprašvitus) prieš pusryčius ir vakarais (dažnai jau sutemus), kai baigdavo visus darbus.

Jis buvo vienas iš tų liesų penktą dešimtį pradėjusių vyriškių, kurie nuolat risnoja Čarlso upės pakrantėmis tarsi lenktyniaudami su Memorial Draivo apylinkėse bėgiojančiais ir vaikštinėjančiais studentais. Ir sniegui sningant, ir drebiant šlapdribai, ir per vasaros karščius, – netgi kai trankydavosi perkūnija, – sudžiūvėlis plaštakos chirurgas vis bėgo ir bėgo. Penkių pėdų ir vienuolikos colių ūgio daktaras Zajoncas svėrė tik šimtą trisdešimt penkis svarus.

Maždaug šimtą penkiasdešimt svarų sverianti penkių pėdų ir šešių colių ūgio Irma buvo įsitikinusi, kad jo nekenčia. Būtent apie tai, kaip Zajoncas ją įžeidinėja, ji kūkčiodama naktimis ir pasakodavo motinai bei seserims telefonu, o plaštakos chirurgas, girdėdamas jos litanijas, galvojo: „Čekė? Lenkė? Lietuvė?“

Kai daktaras Zajoncas paklausė, iš kur ji kilusi, Irma pasipiktinusi atšovė:

– Iš Bostono!

„Puikiai pasakė“, – padarė išvadą Zajoncas. Nėra didesnių patriotų už dėkingus imigrantus iš Europos. Daktaras Zajoncas nuoširdžiai pagyrė Irmą už tai, kad ji „palyginti“ gerai kalba angliškai; Irma tąnakt visai užsisriūbavo, šnekėdama telefonu.

Irma nieko nesakydavo apie maistą, kurio daktaras prisipirkdavo kas trečią penktadienį, o daktaras neaiškindavo, kodėl kas trečią pirmadienį liepia tą maistą išmesti. Viskas būdavo tiesiog

sukrauta ant virtuvės stalo – nė nepaliestas viščiukas, neprapjautas kumpis, vaisiai ir daržovės, aptirpę ledai. Šalia gulėdavo mašinėle parašytas raštelis: „IŠMESKITE“. Štai taip.

Irmai atrodė, jog tai susiję su daktaro Zajonco bjaurėjimusi šunų išmatomis. Ji neįtikimai naiviai manė, kad jis jaučia malonumą ką nors išmesdamas. Irma žinojo toli gražu ne viską. Netgi iš ryto ar vakare eidamas pabėgioti, Zajoncas pasiimdavo lakroso lazdą – ilgesnę, ne vaikišką – ir risnodamas laikydavo ją taip, tarytum tinklelyje neštųsi kamuolį.

Zajonco namuose lakroso lazdų netrūko. Be iš pažiūros žaislinės Rudžio lazdelės, ten dar buvo daugybė ilgiau ar trumpiau naudotų, aplūžusių lazdų suaugusiems. Daktaras tebeturėjo ir savo apdaužytą medinę Dijerfildo laikų lazdą. Ji atrodė kaip koks ginklas – sudriskusiu ir visaip suraišiotu žaliaminės odos tinkleliu, apvyniota nešvaria lipniąja juosta, aplipusi purvais. Tačiau įgudusiose daktaro Zajonco rankose senoji lazda atgydavo, ir neurastenijos kamuojamas plaštakos chirurgas vėl mosuodavo ja taip pat energingai kaip seniau, kai buvo nepakankamo svorio, bet šiaip puikus ir prityręs vidurio žaidėjas.

Daktaras Čarlzo pakrantėmis bėgiodavo savo medinę lakroso lazdą parengęs kovai – kaip kareivis šautuvą. Daugelis Kembridžo irkluotojų ne kartą matė skersai valties prašvilpiančias šunų išmatas, o vienas iš Zajonco studentų, buvęs Harvardo lenktyninės aštuonvietės vairininkas, sakė vos spėjęs pasilenkti, kad išvengtų tiesiai į galvą nutaikytos spiros.

Daktaras Zajoncas neprisipažino taikęsis į vairininką. Jis tik norėjęs apvalyti Memorial Draivą nuo šunų išmatų, todėl lakroso lazda ėmęs jas nuo žemės ir mėtęs į Čarlzo upę. Tačiau buvęs vairininkas ir medicinos studentas po tokio įsimintino pirmo susitikimo nepatikliai žiūrėjo į kuoktelėjusį vidurio žaidėją, be to, ir kiti irkluotojai bei vairininkai tvirtino, kad Zajoncas meistriškai susemia šunų išmatas į lakroso lazdos tinklelį ir svaido į juos.

Reikėtų žinoti, kad buvęs Dijerfildo vidurio žaidėjas kadaise įmušė du įvarčius iki tol niekieno nenugalėtai Andoverio komandai ir *du kartus* po tris įvarčius Ekseteriui. (Zajonco neprisiminė nė

vienas komandos draugas, tačiau tikrai nebuvo pamiršę kai kurie varžovai. Ekseterio vartininkas jį apibūdino trumpai ir aiškiai: „Nikas Zajoncas mušdavo bjauriai".)

Daktaro Zajonco kolegos iš „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" buvo girdėję jį viešai sakant, jog „tik visiški kvailiai sportuoja atbuli", ir galėjo paliudyti, kad jis niekina irkluotojus. Na ir kas? Juk nuolat persistengiantys darbštuoliai dažnai būna keistoki!

Namas Bretlio gatvėje skardėjo nuo mažųjų giesmininkų čiulbesio kaip koks miškingas slėnis. Ant išsikišusių pusapvalių valgomojo langų juodais dažais buvo išpurkšti dideli X formos kryžiai, kad paukščiai nesitrenktų į stiklus, todėl Zajonco buveinė atrodė nusiaubta vandalų. Virtuvėje gulėjo sveikstanti karetaitė lūžusiu sparneliu – atskirame narvelyje, kuriame neseniai nusibaigė Irmos vis garsiau apverkiamas kakliuką susilaužęs svirbelis.

Iš paukščių narvelių byrančio lesalo šlavimas buvo vienas iš nepabaigiamų Irmos darbų; nors ji nuoširdžiai stengėsi, naktį į Zajonco namus įsilaužę vagys būtų labai pasigailėję, nes visur po kojomis traškėjo grūdai. Bet Rudžiui paukščiai patiko, – pusbadžiaujančiam vaikui motina neleido laikyti jokio gyvūno, – o Zajoncas būtų gyvenęs ir paukštidėje, kad tik Rudis jaustųsi laimingas ir valgytų.

Tačiau Hildred atrodė nusiteikusi ir toliau kankinti buvusį vyrą; jai nepakako to, kad Zajoncas su sūnumi praleidžia tik dvi dienas ir tris naktis per mėnesį. Taigi manydama, jog sugalvojo, kaip dar galėtų apkartinti jų pasimatymus, ji galiausiai įtaisė Rudžiui šunį.

– Bet turėsi laikyti jį pas tėvą, – pasakė Hildred šešiamečiui sūnui. – Čia jis negyvens.

Maišytos veislės šunėkas, gautas iš kažkokios gyvūnų prieglaudos, buvo kilniaširdiškai pavadintas „pusiau labradoru". „Gal todėl, kad pusiau juodas?" – galvojo Zajoncas. Iš tikrųjų tai buvo sterilizuota kalė, maždaug dvejų metų amžiaus, iš pažiūros bailaus snukio, žemesnė ir stambesnė už grynakraujus labradorus retriverius. Minkšta viršutinė jos lūpa karojo uždribusi ant apati-

nio žandikaulio, panašiai kaip skalikų, o greičiau ruda negu juoda kakta buvo raukšlėta, lyg ji nuolat raukytųsi. Kalė vaikščiodavo neatitraukdama nosies nuo žemės, dažnai užmindavo sau ant ausų; stora jos uodega trūkčiojo kaip kokio pointerio. (Hildred tą niekam nereikalingą mišrūnę ir išsirinko tikėdamasi, jog tai paukštšunis.)

– Medėją nužudys, jeigu mes jos neimsime, tėti, – labai rimtai pasakė tėvui Rudis.

– Medėją... – pakartojo Zajoncas.

Veterinarų žodžiais tariant, Medėjai buvo būdinga tam tikra „mitybos indiskrecija"; ji rijo visokius pagalius, batus, akmenis, popierių, metalą, plastiką, teniso kamuoliukus, vaikų žaislus ir savo išmatas. (Tai jau tikrai labradorų bruožas!) Kaip tik todėl, kad ji rijo išmatas, – ne tik savo, bet ir kitų šunų, – buvę jos šeimininkai ir išmetė ją į gatvę.

Hildred pranoko pati save, suradusi mirčiai pasmerktą šunį, kurio įpročiai neabejotinai turėjo galutinai išvaryti jau ir taip apykvailį jos buvusį vyrą iš proto. Pavadinti Medėją mitinės kerėtojos, nužudžiusios savo vaikus, vardu atrodė tiesiog neįtikimai puiki mintis. Jeigu ėdrioji „pusiau labradorė" būtų atsivedusi šuniukų, ji būtų surijusi ir juos.

Hildred vos nesprogo iš apmaudo, kai sužinojo, jog Zajoncas *myli* tą kalę. Medėja šunų išmatų ieškojo taip pat uoliai kaip ir jis pats – juodu buvo giminingų sielų, – o Rudis dabar turėjo šunį, su kuriuo galėjo žaisti, todėl dar labiau džiaugėsi viešnagėmis pas tėvą.

Kad ir ką sakytume, garsenybių chirurgas Nikolas M. Zajoncas visų pirma buvo su vaiko motina išsiskyręs tėtis. Irmą sujaudino daktaro Zajonco meilė sūnui – iš pradžių ji dėl to jautėsi prislėgta, o paskui džiūgavo. Pačios Irmos tėvas, motiną palikęs, kai Irma dar nebuvo gimusi, nesistengė palaikyti ryšių nei su ja, nei su jos seserimis.

Vieną pirmadienio rytą, kai Rudis išvyko pas motiną, Irma nusprendė darbo dieną pradėti nuo vaiko kambario tvarkymo. Tris savaites, kol berniuko nebūdavo, jo kambarys tviskėdavo švara

kaip kokia šventovė; iš esmės tai ir *buvo* šventovė, Irma dažnai ten užtikdavo pamaldžiai sėdintį Zajoncą. Nusmurgėlė kalė irgi veržėsi į Rudžio kambarį. Atrodė, kad Medėja ilgisi berniuko taip pat kaip Zajoncas.

Tačiau tą rytą Irma baisiausiai nustebo, pamačiusi Zajoncą nuogą miegantį išvažiavusio sūnaus lovoje. Daktaro kojos kyšojo kojūgalyje, antklodė buvo nublokšta į šalį; Zajoncui, matyt, pakako šešiasdešimt svarų sveriančio šuns skleidžiamos šilumos. Medėja gulėjo prisispaudusi plaštakos chirurgui prie krūtinės, uždėjusi snukį jam ant kaklo, o vieną leteną – ant pliko peties.

Irma išpūtė akis. Ji pirmą kartą niekieno netrukdoma žiūrėjo į nuogą vyrą. Buvęs vidurio žaidėjas, beje, visada labiau stebėjosi negu įsižeisdavo dėl to, kad moterų nė kiek netraukė puikiai užgrūdintas jo kūnas; iš tiesų nieku gyvu negalėjai sakyti, kad Zajoncas nepatrauklus, bet visiškas jo pamišimas buvo taip pat aiškiai matomas kaip ir skeletas. (Tai ne taip krito į akis, kai Zajoncas miegojo.)

Kolegos ir šaipėsi iš apie plaštakų persodinimą nuolat šnekančio chirurgo, ir jam pavydėjo. Jis kaip velnio apsėstas bėgiojo, beveik nieko nevalgė, kraustėsi iš proto dėl paukščių ir dar žavėjosi nesveikais nervingo šunėko mitybos įpročiais. Be to, jis nežmoniškai kankinosi dėl retai matomo sūnaus. Tačiau viską nustelbė tai, ką Irma įžvelgė spoksodama į daktarą Zajoncą tą pirmadienio rytą. Ji staiga suvokė, kaip pasiaukojamai jis myli savo vaiką, – ne tik jis, bet ir šuo. (Netikėtai suskydusią Irmą sujaudino ir Medėja.)

Irma nebuvo mačiusi Rudžio. Ji savaitgaliais nedirbdavo, todėl žinojo tik tiek, kiek galėjo suprasti iš nuotraukų, kurių po kiekvieno daktaro dievinamo sūnelio apsilankymo namuose atsirasdavo vis daugiau. Nors Irma seniai jautė, kad Rudžio kambarys – savotiška šventovė, ji nesitikėjo išvysti Zajonco ir Medėjos, apsikabinusių berniuko lovoje. „O, kad mane kas taip mylėtų!“ – pagalvojo Irma.

Kaip tik tada, tą pačią akimirką, Irma įsimylėjo neabejotiną daktaro Zajonco sugebėjimą mylėti, – na ir kas, kad gerasis dak-

taras niekaip nebuvo parodęs sugebėjimo mylėti *ją*! Irma iškart tapo Zajonco verge – nors jis dar ilgai to nepastebėjo.

Tą praregėjimo akimirką Medėja atmerkė savigailos kupinas akis ir kilstelėjo sunkią galvą; nuo nukarusios jos lūpos plona gija dryko seilės. Irmai, net paprasčiausiuose dalykuose nuolat įžiūrinčiai pranašingus ženklus, šuns seilės pasirodė perlų spalvos.

Irma matė, jog tuoj pabus ir Zajoncas. Daktaro strypas storumo buvo kaip jo riešas, o ilgumo... na, pasakysime tik tai, kad, kaip tokio lieso vyriškio, Zajonco įnagis atrodė įspūdingas. Taigi Irma nusprendė sulieknėti.

Tas jos sprendimas buvo toks pat netikėtas kaip ir staiga įsižiebusi meilė daktarui Zajoncui. Dramblota mergina, kone dvidešimčia metų jaunesnė už išsiskyrusį daktarą, vos spėjo prieš jam pabundant išsverdėti į koridorių. Kad Zajoncas išgirstų, jog ji netoliese, Irma pašaukė šunį. Medėja nenorom išėjo iš Rudžio kambario; nusiminusi kalė iš pradžių nustebo, bet netrukus jau vizgino uodegą, kai Irma ėmė meiliai prausti ją po dušu.

„Viskam yra tikslas", – galvojo šiaip jau primityvoka mergina. Ji prisiminė, kokia anksčiau buvo nelaiminga, ir suprato, jog tas šuo – jos kelias į daktaro Zajonco širdį.

– Eikš, meilute, eikš pas mane, – išgirdo Zajoncas savo namų šeimininkės-asistentės balsą. – Šiandien valgysim tik *sveiką* maistą!

Kaip jau sakėme, Zajonco kolegos toli gražu neprilygo jam meistriškumu; jie būtų dar labiau jam pavydėję ir jo nekentę, jeigu kitose srityse nebūtų jautęsi už jį pranašesni. Nuotaiką jiems kėlė tai, kad bebaimis jų vadas atrodė visai pakvaišęs iš meilės savo nelaimingam, akyse nykstančiam sūnui. Argi nenuostabu, kad iš meilės Rudžiui geriausias Bostono plaštakos chirurgas dieną naktį gyvena su išmatas ėdančiu šunimi?

Iš daktaro Zajonco pavaldinių pusės ne tik negražu, bet ir žiauru buvo džiaugtis šešiamečio berniuko nelaime; be to, gerojo plaštakos chirurgo kolegos šiek tiek klydo manydami, kad vaikas „nyksta". Rudis buvo kimšte prikimštas vitaminų, prigirdytas apelsinų sulčių; jis dar gėrė vaisių kokteilius (daugiausia šaldytų braškių ir trintų bananų) ir kasdien sugraužsaid po obuolį ar kriau-

šę. Jis valgė plaktą kiaušinienę su skrudinta duona, netgi agurkus, bet tik su pomidorų padažu. Tiesa, Rudis nė į burną neėmė nei pieno, nei mėsos, nei žuvies, nei sūrio, tačiau kartais atsargiai paragaudavo jogurto, jeigu jame nebūdavo gumulėlių.

Rudis *iš tikrųjų* per mažai svėrė, bet reikėjo tik priversti jį kasdien bent kiek pasimankštinti arba nors truputį pagerinti jo mitybą, ir jis būtų atrodęs kaip visi berniukai. Jis buvo nepaprastai mielas vaikas – ne šiaip „geras berniukas“, o tikras sąžiningumo ir geranoriškumo pavyzdys. Bėda tik ta, kad Rudžiui protą nuodijo motina, kuriai beveik pavyko nuteikti jį prieš tėvą. Hildred juk ištisas tris savaites „auklėdavo“ itin jautrų šešiametį, o Zajoncas kas trečią savaitgalį turėdavo vos keturiasdešimt aštuonias valandas blogai jos įtakai neutralizuoti. Puikiai žinodama, kad Zajoncas žavisi intensyvia mankšta, Hildred Rudžiui uždraudė po pamokų žaisti futbolą ar čiuožinėti ant ledo – taigi vaikas, užuot sportavęs, žiūrėdavo videofilmus.

Hildred, kuri per keletą santuokos su Zajoncu metų vos galo negavo besiliesindama, dabar nevaržomai storėjo. Ji sakė, jog darosi „moteriškesnė“; vien apie tai pagalvojęs jos buvęs vyras imdavo žiaukčioti.

Tačiau skaudžiausia buvo tai, kad motina Rudį bemaž įtikino, jog tėvas jo nemyli. Hildred pasimėgaudama Zajoncui pareiškė, kad berniukas iš susitikimų su juo visada grįžta nusiminęs; jai, žinoma, nė į galvą neatėjo, jog taip yra todėl, kad grįžusį Rudį pati tiesiog *užgraužia*.

– Ar ten buvo kokia moteris? Ar matei moterį? – klausinėdavo Hildred. (Ten būdavo tik Medėja ir paukščiai.)

Kai vaiko nematai ištisas savaites, labai norisi jam ką nors padovanoti; bet kai tik Zajoncas Rudžiui ką nupirkdavo, Hildred berniukui sakydavo, jog tėvas dovanomis mėgina palenkti jį į savo pusę; arba jos pokalbis su sūnumi būdavo maždaug toks:

– Ką jis tau nupirko? *Riedučius!* Kaip tik jų tau ir reikia – jis, matyt, nori, kad prasiskeltum galvą! Ir tikriausiai neleido žiūrėti televizoriaus? Dievaži, jis su tavimi būna tik dvi dienas ir tris naktis – maniau, kad mėgins įsigerinti. Galėtų ir labiau pasistengti!

Tačiau didžiausias keblumas, be abejo, ir buvo tas, kad Zajoncas *persistengdavo*. Pirmą pasimatymo parą berniukas tiesiog negalėdavo atsitokėti, priblokštas karštligiškos tėvo energijos.

Medėja, sulaukusi Rudžio, šėldavo iš džiaugsmo taip pat kaip Zajoncas, bet vaikas – bent jau palyginti su džiūgaujančiu šunimi – atrodydavo gana apatiškas, ir nors iš pirmo žvilgsnio galėjai matyti, jog mylintis tėvas labai stengėsi, kad sūnus kuo geriau praleistų laiką, Rudis Zajoncui būdavo atvirai priešiškas. Prisiklausęs motinos kalbų, kad tėvas jo nemyli, tačiau nepastebėjęs nė menkiausio tos nemeilės pasireiškimo, Rudis kiekvieno pasimatymo pradžioje jausdavosi visiškai sutrikęs.

Vis dėlto vienas žaidimas Rudžiui patikdavo, netgi tais nykiais penktadienių vakarais, kai daktaras Zajoncas su skaudama širdimi mėgindavo kaip nors prakalbinti vienintelį savo vaiką. Zajoncas tėviškai didžiavosi pats sugalvojęs tą žaidimą.

Ir nuolat besikartojančias šešiamečio berniuko meilės paieškas, ir daktaro Zajonco sugalvotą žaidimą galima buvo pavadinti „Didžiosiomis ieškynėmis“, nors nei tėvas, nei sūnus nesuko sau galvos dėl žaidimo pavadinimo. Pirmą kiekvieno kartu praleidžiamo savaitgalio vakarą juodu tik tą žaidimą ir žaisdavo.

Abu paeiliui slėpdavo virtuvinį laikroduką, visada tik svetainėje, visada nustatytą taip, kad suskambėtų po vienos minutės. Pasakymas „slėpdavo“ gal nevisiškai teisingas, nes pagal vienintelę žaidimo taisyklę laikrodukas turėjo likti matomas. Nebuvo galima kišti jo po sofos pagalvėle ar į stalčių. (Ar apiberti lesalu ryškiaspalvių giesmininkų narvelyje.) Taigi laikrodukas stovėdavo atviroje vietoje, bet buvo toks mažas, smėlio spalvos, kad ne iš karto galėjai jį pastebėti, ypač daktaro Zajonco svetainėje, kaip ir kiti seno namo Bretlio gatvėje kambariai, paskubomis – pasak Hildred, „neskoningai“ – apstatytoje naujais baldais. (Geresnius senuosius Hildred buvo išsivežusi.) Prie apmušalų nederančiomis užuolaidomis dekoruota, baisiausiai užgriozdinta svetainė atrodė taip, tarsi joje būtų gyvenusios ir išmirusios trys ar keturios Zajoncų kartos ir niekas niekada nebūtų išmesta.

Tokiame kambaryje nebuvo sunku paslėpti į akis nekrentantį laikroduką atviroje vietoje. Rudžiui tik retkarčiais pavykdavo jį rasti per minutę prieš jam suskambant, o Zajoncas, – didžiausiam sūnaus džiaugsmui, – net ir pastebėjęs laikroduką per dešimt sekundžių, *niekada* jo nerasdavo, kol nesibaigdavo nustatytas laikas. Tada Zajoncas apsimesdavo, kad labai nusivylė, o Rudis juokdavosi.

Be paprasto, bet malonaus žaidimo su virtuviniu laikroduku, tėvą ir sūnų dar džiugino vienas netikėtas atradimas. Tai buvo skaitymas balsu – išties neišsenkamas skaitymo džiaugsmas, – o knygos, kurias daktaras Zajoncas nusprendė perskaityti Rudžiui, buvo kaip tik tos, kurios vaikystėje labiausiai patiko jam pačiam: *Stiuartas Litlis* ir *Šarlotės voratinklis*, abi E. B. Vaito.

Rudžiui tokį įspūdį padarė Vilburis, paršiukas iš *Šarlotės voratinklio*, kad jis ir Medėją panoro vadinti nebe Medėja, o Vilburiu.

– Čiagi berniuko vardas, – atkreipė jo dėmesį Zajoncas, – o Medėja juk mergaitė. Bet gal tai ir nesvarbu. Gali vadinti ją Šarlote, jei nori. Šarlotė – mergaitės vardas.

– Bet Šarlotė miršta, – tarė Rudis. (Šarlotė yra vorė.) – Aš ir taip bijau, kad Medėja gali numirti.

– Medėja dar ilgai nemirs, Rudi, – patikino sūnų Zajoncas.

– Mamytė sako, kad tu gali ją užmušti, nes kartais supyksti ir nesivaldai.

– Pažadu, kad niekada neužmušiu Medėjos, Rudi, – pasakė Zajoncas. – Niekada ant jos nesupyksiu.

(Galima buvo suprasti, kaip menkai Hildred pažinojo Zajoncą; tai, kad jis niršo dėl šunų išmatų, dar nereiškė, kad pyksta ant šunų!)

– Pasakyk man dar kartą, kodėl ją pavadino Medėja, – paprašė berniukas.

Ne taip jau lengva pasakoti graikų legendą apie Medėją šešerių metų vaikui – pamėginkite paaiškinti, kas yra kerėtoja. Ta dalis, kurioje Medėja padeda savo vyrui, Jasonui, pagrobti aukso kailį, dar suprantama, palyginti su tuo, ką ji padaro savo vaikams. „Koks kvailys galėjo pavadinti šunį Medėja?“ – galvojo daktaras Zajoncas.

Per šešis po skyrybų praėjusius mėnesius Zajoncas buvo perskaitęs daugybę vaikų psichiatrų parašytų knygų apie tai, kokių sunkumų patiria išsiskyrusių tėvų vaikai. Visur buvo pabrėžiama, jog labai svarbu, kad tėvai turėtų humoro jausmą, o plaštakos chirurgas kaip tik to jausmo ir neturėjo.

Noras paišdykauti daktarui Zajoncui užeidavo tik tada, kai jis lakroso lazda užkabindavo šuns išmatas. Beje, Dijerfilde Zajoncas ne tik žaidė lakroso komandoje, bet ir dainavo sutartines kažkokiame klube. Nors dabar jis dainuodavo tik dušo kabinoje, nuotaika jam nejučia pakildavo visada, kai prausdavosi su Rudžiu. Prausimasis duše kartu su tėčiu buvo dar viena pramoga iš trumpo, bet vis ilgėjančio Rudžio mėgstamų užsiėmimų sąrašo.

Pagal Rudžio darželyje išmoktos dainos „Aš esu upė“ melodiją – Rudis, kaip ir dauguma vienturčių, mėgo dainuoti – daktaras Nikolas M. Zajoncas staiga užtraukė:

Aš esu Medėja,
Ėdu savo kakiukus.
Senų senovėj
Nužudžiau savo vaikus!

– Ką? – nustebo Rudis. – Padainuok dar kartą!

(Jie jau buvo kalbėjęsi apie senovę.)

Kai tėvas vėl padainavo savo sukurtą dainelę, Rudis prapliupo juoktis. Skatologinis humoras labai patinka šešiamečiams.

– Tik žiūrėk, kad neišgirstų mamytė, – perspėjo Rudį tėvas. Dabar jie turėjo paslaptį; tai irgi buvo žingsnelis suartėjimo link.

Po kurio laiko iš pradžių vieną, paskui kitą *Stiuarto Litlio* egzempliorių Rudis pasiėmė į namus, bet Hildred berniukui jų neskaitė; negana to, ji abi knygas išmetė. Tačiau tik užklupęs motiną metančią į šiukšlių dėžę *Šarlotės voratinklį* Rudis viską papasakojo tėvui; tai dar labiau juos suartino.

Kiekvieną kartu leidžiamą savaitgalį Zajoncas Rudžiui perskaitydavo arba visą *Stiuartą Litlį*, arba *Šarlotės voratinklį*. Berniukui neatsibosdavo klausytis tų istorijų. Jis kaskart apsiverkdavo, kai

mirdavo Šarlotė, ir garsiai juokdavosi, kai Stiuartas sudaužydavo nematomą dantų gydytojo automobilį. Įsinorėjęs gerti, Rudis, kaip ir Stiuartas, sakydavo, kad jį „baisiai troškina". (Pirmą kartą vaikas, be abejo, tėvo paklausė, ką reiškia „troškina".)

Tuo tarpu siaurapročiai daktaro Zajonco kolegos, nors jam neblogai sekėsi kovoti su Hildred įtaka Rudžiui, – berniukas jau buvo beveik įsitikinęs, jog tėvas jį *myli*, – ir toliau manėsi esą pranašesni už garsųjį plaštakos chirurgą vien dėl tariamai nelaimingo ir blogai maitinamo jo šešerių metų sūnaus.

Iš pradžių kolegos į Zajoncą iš aukšto žiūrėjo ir dėl Irmos. Jų manymu, tik visiškas nevykėlis galėjo pasirinkti tokią namų šeimininkę; bet kai Irma ėmė tiesiog neatpažįstamai keistis, jie iškart atkreipė į ją dėmesį – gerokai anksčiau už patį Zajoncą.

Tai, kad daktaras Zajoncas gana ilgai nepastebėjo, kaip pasikeitė Irma, buvo dar vienas jo nuprotėjimo ir apakimo įrodymas. Mergina numetė dvidešimt svarų, pradėjo lankytis sporto salėje. Ji kasdien nubėgdavo po tris mylias – ir ne tik ristele. Naujasis jos garderobas gal ir nebuvo labai skoningas, tačiau vykusiai paryškino figūrą. Irma negalėjo staiga pasidaryti graži, bet savo kūną ji *ištobulino*. Hildred net paskleidė gandą, kad buvęs jos vyras susitikinėja su striptizo šokėja. (Penktą dešimtį einančios išsiskyrėlės paprastai negarsėja geraširdišku požiūriu į puikiai sudėtas dvidešimt kelerių metų merginas.)

Nepamirškite, kad Irma buvo įsimylėjusi. Jai nerūpėjo gandai. Vieną naktį ji nuoga stypseno antro aukšto koridoriumi. Buvo sumąsčiusi, jeigu Zajoncas dar nemiegos ir pamatys ją be drabužių, apsimesti lunatike, kažkokios jėgos atvesta prie jo kambario. Irma troško, kad daktaras Zajoncas pamatytų ją nuogą, – atsitiktinai, žinoma, – nes buvo ne tik nuostabiai išmankštinusi savo kūną, bet ir išsiugdžiusi nepalaužiamą pasitikėjimą jo grožiu.

Tačiau tyliai stypsendama pro uždarytas daktaro miegamojo duris, Irma suglumusi stabtelėjo, nes jai pasigirdo, kad Zajoncas meldžiasi. Dievą netikinčiai Irmai meldimasis atrodė įtartina, nemoksliška, plaštakos chirurgui visiškai netinkama veikla. Mergina dar pastovėjo prie daktaro durų ir lengviau atsiduso supratusi,

kad Zajoncas *nesimeldžia*, – jis tik pamaldžiu balsu sau pačiam garsiai skaitė *Stiuartą Litlį*.

„Atėjus vakarienės metui, pasiėmė kirvį, nukirto pienę, atsidarė skardinę su mėsa ir lengvai užkando troškinto kumpio su pienės pienu“, – skaitė daktaras Zajoncas.

Irma virpėjo iš meilės jam, tačiau vien nuo minties apie troškintą kumpį jai pasidarė bloga. Ji ant pirštų galų grįžo į šalia virtuvės esantį savo kambarį, pakeliui dar sustojusi prie šaldytuvo ir sutriauškusi keletą žalių morkų iš dubens su tirpstančiu ledu.

Kada gi tas vienišius pagaliau ją pastebės?

Irma valgė daug riešutų, džiovintų bei šviežių vaisių, nuolat užkandžiavo žaliomis daržovėmis. Jos garuose virta žuvis su imbiero šaknimi ir juodosiomis pupelėmis daktarui Zajoncui padarė tokį įspūdį, kad jis tiesiog apstulbino ir pačią Irmą, ir visus pažįstamus, netikėtai pasikvietęs pietų savo studentus.

Zajoncas tikėjosi, kad kuris nors iš Harvardo vaikinų paskirs Irmai pasimatymą; ta mergina jam atrodė vieniša – kaip ir dauguma studentų. Daktaras juk nežinojo, kad Irma mato tik jį. Kadangi jauniesiems medikams jis Irmą pristatė kaip savo „asistentę“, – ir kadangi ji buvo tokia kvailutė dailiu užpakaliuku, – jie pamanė, kad jis jau seniai ją dulkina, ir nepuoselėjo jokių vilčių. (Zajonco *studentėms* tikriausiai pasirodė, kad Irma – tokia pat viskam pasiryžusi pamišėlė kaip ir pats Zajoncas.)

Tiek to. Svarbiausia, kad visiems patiko garuose virta žuvis su imbiero šaknimi ir juodosiomis pupelėmis, o Irma turėjo ir daugybę kitų receptų. Medėjos ėdalą ji apšlakstydavo mėsos marinatu, nes viename žurnale, kurį rado dantų gydytojo kabinete, buvo skaičiusi, kad marinuotą mėsą ėdančio šuns išmatos pasidaro neskanios netgi pačiam šuniui. Tačiau Medėjai marinatas berods dar pagerino apetitą.

Daktaras Zajoncas grūdus lauko lesykloje pabarstydavo raudonaisiais pipirais; Irmai jis pasakė, jog tai atbaido voveres. Irma paskui mėgino barstyti raudonaisiais pipirais Medėjos išmatas. Nors tai gana įdomiai atrodė, ypač ant neseniai iškritusio sniego, šunį pipirai glumino tik iš pradžių.

Be to, toks šuns paliktų krūvelių išryškinimas jo kieme nepatiko daktarui Zajoncui. Jis žinojo daug paprastesnį – ir sportiškesnį – būdą, kaip neleisti Medėjai ėsti savo išmatų. Daktaras pripuldavo prie jų pirmas, su lakroso lazda. Dažniausiai sudėdavo spiras į rusvo popieriaus maišelį, kurį nuolat turėdavo po ranka, nors Irma keletą kartų matė jį besitaikantį į voveres, tupinčias medžiuose kitoje Bretlio gatvės pusėje. Nė vienos voverės Zajoncas nekliudė, tačiau energingas jo mostas kaskart sujaudindavo Irmą iki sielos gelmių.

Kol kas niekas nežinojo, ar tai merginai, – pasak Hildred, „Niko šokėjai", – pavyks rasti kelią į Zajonco širdį; be to, jo kolegoms iš „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" rūpėjo ir kas kita: buvo aišku, kad anksčiau ar vėliau dar nė penkiasdešimties nesulaukusio daktaro Zajonco pavardę reikės įrašyti į didžiausio Bostono plaštakos chirurgijos centro *pavadinimą*. Netrukus klinika turėjo vadintis „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink, *Zajac* & Associates".

Nemanykite, jog tai neerzino klinikai vardą davusio Šacmano, nors jis ir buvo išėjęs į pensiją. Taip pat nemanykite, jog dėl to nesiuto dar nemiręs vienas iš dviejų brolių Gingeleskių. Seniau, kai buvo gyvas ir antrasis, klinika vadinosi „Schatzman, Gingeleskie & Gingeleskie" – dar prieš Mengerinką. (Daktaras Zajoncas kažkam buvo sakęs, kad Mengerinkas, ko gero, nepagydytų ir apšerpetojusio nago.) Mengerinkas, beje, miegojo su Hildred, kai ji dar buvo Zajonco žmona; bet jis vis tiek pyko ant Zajonco dėl skyrybų, nors išsiskirti sumanė pati Hildred.

Zajoncas nė nenutuokė, kad buvusi jo žmona užsibrėžė tikslą išvesti iš proto ir daktarą Mengerinką. Tai, kad Zajonco pavardė netrukus turėjo būti įrašyta po Mengerinko ir garsiosios chirurgijos klinikos blankuose, ir iškaboje, pastarajam atrodė žiaurus likimo pokštas. Tačiau visi suprato, kad jeigu daktarui Zajoncui pavyks pirmoji šalyje plaštakos persodinimo operacija, jie galės tik melstis, kad klinikos pavadinimas nebūtų pakeistas į „*Zajac*, Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates". (Visaip galė-

jo atsitikti. Niekas neabejojo, kad Zajoncas tuoj taps jaunesniuoju Harvardo profesorių korporacijos nariu.)

Dabar dar ir daktaro Zajonco namų šeimininkė-asistentė pavirto kažin kokia žaibiškos erekcijos mašina, nors pats Zajoncas buvo pernelyg užsiėmęs, kad tai pastebėtų. Net senukas Šacmanas, pensininkas, atkreipė dėmesį į išgražėjusią Irmą. Ką jau kalbėti apie Mengerinką, kuris dukart keitė namų telefono numerį, kad jam neskambintų buvusi Zajonco žmona. O Gingeleskis pasakė: "Ne tik aš, bet ir mano brolis išsirinktų Irmą iš tūkstančio kitų". Jis, be abejo, kalbėjo apie *velionį* Gingeleskį.

Iš tikrųjų net *lavonas* būtų pastebėjęs ugninga moterimi tapusios Zajonco namų šeimininkės-asistentės permainą. Mergina atrodė kaip striptizo šokėja, dienomis dar dirbanti asmenine trenere. Kaip Zajoncas galėjo viso to nematyti? Nenuostabu, kad toks žmogus neišliko nei parengiamosios mokyklos ar koledžo dėstytojų, nei mokslo draugų atmintyje.

Tačiau kai daktaras Zajoncas per internetą ieškojo galimų plaštakos donorų ir recipientų, kolegos iš „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" nevadino jo kvailiu ir nesakė, kad, jų nuomone, *www.needahand.com* – bjaurus vaikų žaidimas. Nors daktaras Nikolas M. Zajoncas laikė išmatas ėdantį šunį, garbino įžymybes, nežmoniškai liesinosi, turėjo liguistą sūnų ir, be viso to, dar kažkodėl nekreipė dėmesio į stangrų savo „asistentės" užpakaliuką, plaštakos persodinimo srityje jis buvo viskam vadovaujantis pionierius.

Tai, kad geriausią Bostono plaštakos chirurgą visi laikė kažkokiu belyčiu puspročiu, nebuvo svarbu vienturčiui jo sūnui. Šešerių metų berniukui juk nerūpi nei profesiniai, nei lytiniai tėvo sugebėjimai, ypač kai vaikas pradeda suprasti, jog tėvas jį myli.

Jeigu jau kalbame apie pamažu užsimezgusį ryšį tarp Rudžio ir keistoko jo tėvo, reikia pasakyti, jog prie to prisidėjo daug kas. Ir paika savo išmatas ėdanti kalė, ir Zajonco patirtis Dijerfildo vyrų sutartinių klube, kuriame lankydamasis jis kadaise klaidingai manė, jog moka dainuoti. (Po savaime į galvą atėjusių pirmųjų „Aš esu Medėja" eilučių Zajoncas su sūnumi sukūrė dar daug kitų

posmų, bet visi buvo tokie vaikiškai nepadorūs, kad gal geriau jų čia ir necituosime.) Tiesa, negalima pamiršti ir žaidimo su virtuviniu laikroduku bei E. B. Vaito.

Be to, turime bent žodžiu užsiminti ir apie tėvą su sūnumi suartinantį išdykavimą. Įgimtą potraukį išdykauti buvęs vidurio žaidėjas pirmąkart pajuto lakroso lazda paėmęs šuns išmatas ir švystelėjęs jas į Čarlzo upę. Iš pradžių Zajoncui nepavyko Rudžio sudominti lakrosu, bet po kurio laiko, vedžiodamas Medėją legendinio Čarlzo pakrantėmis, gerasis daktaras vis dėlto atkreipė sūnaus dėmesį į šio sporto subtilybes.

Įsivaizduokite: kalė įtempusi pasaitėlį veržiasi į priekį, ieško išmatų ir velka paskui save daktarą Zajoncą. (Pagal Kembridže galiojančias taisykles šunis galima vedžioti tik su pasaitėliais.) Greta iš nekantrumo degančios „pusiau labradorės" bėga – taip, tikrai *bėga*, tikrai *mankštinasi*! – šešiametis Rudis Zajoncas, atkišęs prie pat žemės nuleistą vaikišką lakroso lazdą.

Paimti šuns išmatas į lakroso lazdos tinklelį daug sunkiau, juolab kai bėgi, negu paimti lakroso kamuolį. (Šunų spirelės būna nevienodo didumo, kartais apsivėlusios žole arba kieno nors jau užmintos.) Bet Rudis turėjo puikų trenerį. Ir kadangi Medėja buvo tokia ryžtinga, stiprių plaučių, su ja berniukas galėjo daryti kaip tik tai, ko būtinai reikia, kad taptum geru sportininku, – ypač jei nori žaisti, pasak tėvo ir sūnaus, „spirelių lakrosą". Su Medėja Rudis galėjo varžytis.

Kiekvienas mėgėjas sugebėtų paimti šuns spirą į lakroso lazdos tinklelį, bet pamėginkite tai padaryti lenktyniaudami su išmatas ėdančiu šunimi! Turbūt visose sporto šakose galimybė varžytis tokia pat svarbi kaip ir geras treneris. Be to, Medėja buvo daugiau negu dešimčia svarų už Rudį sunkesnė ir lengvai galėjo jį parblokšti.

– Aplenk ją – gerai! – šaukdavo Zajoncas. – Į tinklelį, į tinklelį – imk! Žiūrėk, kur upė!

Upė – legendinis Čarlzas – buvo jų taikinys. Tėvas Rudį išmokė smūgiuoti dviem būdais: per petį (šuns spirelės arba būdavo išmetamos gana aukštai, arba lėkdavo pažeme) ir iš šono, kad

išmatos skrietų vandens paviršiumi, *šokčiodamos* ant bangelių, – tai labiausiai patiko Rudžiui. Tačiau mušti iš šono buvo rizikinga, nes lakroso lazdą reikėjo nuleisti prie pat žemės; Medėja galėjo užblokuoti tokius smūgius ir paskubomis suryti išmatas.

– Į vidurį, į vidurį! – mokydavo sūnų buvęs vidurio žaidėjas. Arba surikdavo: – Taikyk po tiltu!

– Ten valtis, tėti.

– Tai taikyk į valtį, – truputį tyliau sakydavo Zajoncas, nes jautė, kad jo santykiai su irkluotojais jau ir taip įtempti.

Netrukus pasigirsdavę pasipiktinusių irkluotojų šūksniai tarytum dar pagreitindavo atkaklias lenktynes. Daktarui Zajoncui ypač patikdavo vairininkų spygavimas į garsiakalbius, nors šiais laikais reikia būti atsargiam, nes kartais valtis vairuoja merginos.

Zajoncas nepalankiai žiūrėjo į baidarėse ar didesnėse lenktyninėse valtyse sėdinčias merginas – nesvarbu, ar jos būdavo irkluotojos, ar vairininkės. (Toks nusistatymas, be abejo, buvo jo mokymosi vien berniukų mokyklose pasekmė.)

O dėl to, kad daktaras Zajoncas šiek tiek prisidėjo prie nuolatinio Čarlzo upės teršimo... na, tiesą sakant, Zajoncas niekada labai nesistengė saugoti aplinkos. Jo beviltiškai pasenusiu supratimu, į Čarlzą kasdien buvo sumetamos krūvos visokio šlamšto, daug pavojingesnio už šunų išmatas. Ir dar reikia pridurti, kad mažojo Rudžio Zajonco ir jo tėvo svaidomos šunų spirelės į Čarlzo upę lėkdavo ne šiaip sau, o tam, kad suartintų išsiskyrusį vyriškį su sūnumi.

Jiems suartėti padėjo ir Irma, nors ji buvo tikrai proziškos prigimties mergina; kartu su daktaru Zajoncu žiūrėdama plaštakos rijimo scenos vaizdo įrašą, ji pasakė:

– Nemaniau, kad liūtai gali ką nors suėsti taip *greitai*.

Daktaras Nikolas M. Zajoncas, kuris apie plaštakas žinojo beveik viską, negalėjo žiūrėti to reportažo nešūkaudamas:

– O Dieve, Dieve – ryja! Jėzau švenčiausias, surijo *visą*! Neliko nė žymės!

Tai, kad Patrikas Volingfordas, kurį Zajoncas pasirinko kaip galimą pirmą plaštakos recipientą, buvo *įžymybė*, daktarui, be abe-

jo, neatrodė didelė kliūtis; milijonai televizijos žiūrovų matė kraupųjį įvykį. Tūkstančiai vaikų ir nežinia kiek suaugusiųjų vis dar sapnavo košmarus, nors nuo to laiko, kai Volingfordas neteko plaštakos, buvo praėję jau daugiau negu penkeri metai, o televizijos reportažas apie nelaimingą atsitikimą truko mažiau negu trisdešimt sekundžių.

– Trisdešimt sekundžių tikrai prailgsta, kai ryjama ranka, jei ta ranka tavo, – sakė Patrikas.

Žmonės, su kuriais Volingfordas bendraudavo, ypač pirmą kartą, visada kalbėdavo apie berniukišką jo žavesį. Moterys būtinai ką nors pasakydavo apie jo akis. Dabar, kai Patrikas buvo šitaip suluošintas, vyrai, apskritai pavydesni negu moterys, nebepavydėjo jam kaip anksčiau. Dabar nei moterys, nei vyrai negalėjo jam atsispirti.

Daktarui Zajoncui nereikėjo interneto, kad susirastų Patriką Volingfordą, kurį Bostono chirurgų komanda iš karto pasirinko kaip tinkamiausią recipientą. Įdomiau buvo tai, kad *www.needahand.com* dėka atsirado labai keistas kandidatas į donorus. (Kalbėdamas apie donorus, Zajoncas turėjo omenyje šviežius lavonus.) Šis donoras buvo gyvas – maža to, jis nė nesirengė mirti!

Jo žmona, ponia Oto Klozen, iš Viskonsino atsiųstame laiške rašė: „Mano vyras įsikalė į galvą, kad norėtų palikti savo kairę plaštaką Patrikui Volingfordui – žinote, tam, kuris nukentėjo nuo liūto“.

Tą dieną, kai gavo ponios Klozen laišką, daktaras Zajoncas turėjo daug vargo su šunimi. Medėja buvo prarijusi nemažą gabalą pievelės laistymo žarnos, todėl teko operuoti jai pilvą. Vargšą šunį reikėjo tą savaitgalį palikti veterinarijos klinikoje, kad atsigautų, tačiau tai buvo kaip tik Rudžio apsilankymo savaitgalis; be Medėjos šešerių metų berniukas, sunkiai išgyvenęs tėvų skyrybas, galėjo vėl užsisklęsti savyje. Zajoncas pamanė, kad vaistais apsvaigintas šuo vis dėlto geriau negu jokio šuns. „Spirelių lakroso“, žinoma, nebus, tačiau reikės pakovoti su Medėja, kad ji nenusigraužtų siūlų sau nuo pilvo, be to, jie galės pažaisti su virtuviniu laikroduku ir pasikliauti E. B. Vaito talentu. Ir dar tai bus puiki proga kiek pakoreguoti vien eksperimentais pagrįstą Rudžio dietą.

Trumpai tariant, plaštakos chirurgas buvo truputį išsiblaškęs. Gal ponios Oto Klozen laiškas ir galėjo pasirodyti nenuoširdus, bet Zajoncas nekreipė į tai dėmesio. Jis pernelyg žavėjosi žiniasklaidos teikiamomis galimybėmis ir džiaugėsi, kad sutuoktiniai iš Viskonsino kaip Oto Klozeno plaštakos vertą recipientą nedvejodami pasirinko būtent Patriką Volingfordą, nes iš to turėjo išeiti geras reklaminis reportažas.

Zajoncui kažkodėl neatrodė keista, kad pono Oto Klozeno plaštaką siūlo jo žmona, o ne jis pats. Otas buvo tik pasirašęs trumpą pareiškimą, o prie jo pridėtą laišką parašiusi ponia Klozen.

Ponia Klozen buvo iš Epltono; ji didžiavosi tuo, kad Otas Viskonsine jau užregistruotas kaip organų donoras. „Bet plaštaka juk ne tas pats – turiu galvoje, skiriasi nuo organų“, – rašė ponia Klozen.

Plaštakos iš tikrųjų skiriasi nuo organų, daktaras Zajoncas tai žinojo. Tačiau Otui Klozenui buvo tik trisdešimt devyneri ir jis tarytum neketino tuoj atsisveikinti su gyvenimu. Zajoncas tikėjosi, kad šviežias kokio nors kito žmogaus lavonas su tinkama plaštaka atsiras daug anksčiau, negu mirs Otas.

O dėl Patriko Volingfordo, tai jis taip troško naujos kairės plaštakos, jam jos taip reikėjo, kad daktaras Zajoncas jo pavardę, ko gero, būtų įrašęs galimų recipientų sąrašo pradžioje net jeigu jis nebūtų buvęs įžymybė. Negalėjai sakyti, jog Zajoncas visiškai nejautrus. Kita vertus, jis buvo vienas iš daugybės televizijos žiūrovų, kurie įsirašė trijų minučių trukmės reportažą apie nelaimingą atsitikimą su liūtais į vaizdajuostę. Plaštakos chirurgui Zajoncui tas reportažas buvo tarsi mėgstamas siaubo filmas, kurį žiūrėdamas jis matė savo būsimą šlovę.

Ką gi, pakanka pasakyti, kad Patriko Volingfordo ir daktaro Nikolo M. Zajonco keliai susikirto ir iš pat pradžių neatrodė, jog tai gerai baigsis.

Trečias skyrius

PRIEŠ SUSITIKIMĄ SU PONIA KLOZEN

Įsivaizduokite save žinių vedėjo, slepiančio nesamą plaštaką po stalu, kailyje – suprasite, su kokiais nemalonumais tai susiję. Pirmiausia protestą laiškais ėmė reikšti berankiai ir bekojai. Ko tas Patrikas Volingfordas gėdijasi?

Nebuvo patenkinti ir dvirankiai. „Būk vyras, Patrikai, – rašė viena moteris. – Parodyk“.

Kai Volingfordas ilgai nepriprato prie pirmojo protezo, dirbtinių galūnių savininkai sakė, kad jis netinkamai juo naudojasi. Taip pat nesėkmingai Patrikas mėgino prisitaikyti ir daugybę kitų protezinių įtaisų – jis neturėjo kada praktikuotis, nes kaip tik tuo laiku žmona nusprendė su juo išsiskirti.

Merelin niekaip negalėjo jam atleisti už tai, kaip jis „elgėsi“. Šįkart ji kalbėjo ne apie kitą moterį – ji turėjo galvoje Patriko elgesį su liūtu. „Tu atrodei toks... nevyriškas“, – papriekaištavo sutuoktiniui Merelin ir dar pridūrė, kad iki tol fizinis jo patrauklumas buvo „neužgaulus“ ir veikė „raminamai“. Iš tikrųjų ji norėjo pasakyti, kad anksčiau jo kūnas jai nekėlė pasibjaurėjimo. („Ligoje ir sveikatoje, bet ne tada, kai trūksta kūno dalių“, – padarė išvadą Volingfordas.)

Patrikas su Merelin gyveno Manhatane, prabangiame bute Rytinėje Šešiasdešimt antrojoje gatvėje tarp Parko ir Leksingtono aveniu; savaime suprantama, dabar tai buvo Merelin butas. Volingfordo neatstūmė tik naktinis buvusio jo namo durininkas, tačiau to durininko galvoje viskas buvo taip susimaišę, kad jis gerai nežinojo net savo vardo. Kartais sakydavosi esąs Vladas, kartais Luisas. Netgi tada, kai būdavo Luisas, jis kalbėdavo Long Ailando tarme su kažin kokiu slavišku akcentu.

– Iš kur jūs kilęs, Vladai? – sykį paklausė jo Volingfordas.

– Aš – Luisas. Iš Nasau apygardos, – atsakė Vladas.

Kitą kartą Volingfordas vėl pasidomėjo:

– Taigi, Luisai... iš *kur*, sakėte, jūs kilęs?

– Iš Nasau apygardos. Aš – Vladas, pone O'Nilai.

Niekas kitas, tiktai tas durininkas nuolat painiojo Patriką Volingfordą su Poliu O'Nilu, nuo tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt trečiųjų Niujorko *Yankees* komandoje žaidusiu atmušėju. (Abu vyrai buvo aukšto ūgio, tamsiaplaukiai, patraukliai atsikišusiais smakrais, bet daugiau lyg ir niekuo nepanašūs.)

Net keista, kaip atkakliai šiek tiek, matyt, kvaištelėjęs durininkas laikėsi savo nuomonės; pirmą kartą Patriką su Poliu O'Nilu jis sumaišė tada, kai O'Nilas dar buvo nelabai garsus ir beveik niekieno neatpažįstamas Cincinačio *Reds* žaidėjas.

– Ko gero, atrodau truputį panašus į Polį O'Nilą, – pasakė tada Volingfordas tam Vladui arba Luisui, – bet aš – Patrikas Volingfordas. Televizijos žurnalistas.

Kadangi Vladas arba Luisas buvo naktinis durininkas, Patriką jis matydavo tik patamsyje, dažniausiai vėlai vakare.

– Nesijaudinkite, pone O'Nilai, – kaip koks sąmokslininkas šnibždėdavo jis Volingfordui. – Aš niekam nesakysiu.

Vadinasi, naktinis durininkas manė, kad Ohajo valstijoje beisbolą žaidžiantis Polis O'Nilas susitikinėja su Patriko Volingfordo žmona Niujorke. Volingfordas tik taip galėjo suprasti vargšo žmogelio kliedesius.

Vieną vakarą, kai Patrikas parėjo namo, – tada jis dar turėjo abi rankas ir nė nesirengė skirtis, – Vladas arba Luisas žiūrėjo iš Cincinačio tiesiogiai transliuojamas beisbolo varžybas; Niujorko *Mets* žaidė su Cincinačio *Reds*.

– Štai, Luisai, – pasakė Volingfordas išsigandusiam durininkui, kuris drabužinėje šalia vestibiulio laikė nedidelį nespalvotą televizorių. – Ten *Reds* – jie *Cincinatyje*! O aš čia, kalbuosi su jumis. Šįvakar juk nežaidžiu, matote?

– Nesijaudinkite, pone O'Nilai, – užjaučiamai tarė durininkas. – Aš niekam nesakysiu.

Netekęs plaštakos, Patrikas Volingfordas pasidarė garsesnis už Polį O'Nilą. Be to, liūtas Patrikui nukando *kairę* plaštaką, o Polis O'Nilas kaire ranka ir atmuša, ir meta kamuoliuką. Vladas arba Luisas, be abejo, žinojo, kad tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt ketvirtaisiais O'Nilas tapo Amerikos lygos čempionu, sėkmingai atmušęs kamuoliuką tris šimtus penkiasdešimt devynis kartus, nors tada tik antrą sezoną žaidė *Yankees* komandoje; Polis O'Nilas buvo puikus atmušėjas.

– Dvidešimt pirmą tuoj išvarys, pone O'Nilai, – tikino Patriką Volingfordą užsispyrėlis durininkas. – Galite neabejoti.

Po nelaimės, per kurią neteko kairės plaštakos, Patrikas į butą Rytinėje Šešiasdešimt antrojoje gatvėje užėjo tik vieną kartą – susirinkti savo drabužių, knygų ir to, ką skyrybų advokatai vadina kitais asmeniniais daiktais. Visi kaimynai – ir netgi durininkas – suprato, kad Volingfordas išsikrausto.

– Nesijaudinkite, pone O'Nilai, – tarė Patrikui durininkas. – Šiuolaikinė reabilitacija... na, sunku ir patikėti. Tiktai gaila, kad netekote ne dešinės, o kairės plaštakos... kadangi jūs kairys... bet jie ką nors jums pasiūlys, galvą guldau.

– Ačiū, Vladai, – atsakė Patrikas.

Vienarankis žurnalistas senajame savo bute jautėsi kažkoks nusilpęs ir pasimetęs. Tą dieną, kai jis išsikraustė, Merelin jau buvo perstačiusi kai kuriuos baldus. Volingfordas vis gręžiojosi pažiūrėti, kas stovi jam už nugaros; tai buvo tik iš kito kambario atstumta sofa, bet Patrikui neįprastoje vietoje šmėkšantys neaiškūs kontūrai atrodė kaip pulti pasirengęs liūtas.

– Manau, tiesiai smūgiuoti bus ne taip sunku, kaip atmušti metimus į namų bazę iš dešinės, – kalbėjo dvivardis durininkas. – Turėsite gerai suspausti lazdą, mažiau užsimoti, o tolimų verčiau neatmušinėkite – na, nesakau, kad niekada, tik kol priprasite prie naujos plaštakos.

Tačiau jokios naujos plaštakos, prie kurios Volingfordas būtų galėjęs pripratsti, nebuvo; protezai varė jį į neviltį. Ne tik protezai, bet ir nuolatiniai buvusios žmonos užgauliojimai.

– Niekada neatrodei seksualus, bent jau man, – melavo Merelin. (Ji, matyt, norėjo, kad taip būtų. Na ir kas?) – O dabar ... be rankos... tu gi bejėgis *invalidas*!

Visą parą vien žinias transliuojanti televizija nedavė Volingfordui pakankamai laiko įsitvirtinti žinių vedėjo kėdėje. Netgi pagarsėjusiame „bėdų kanale" Patrikas nepasirodė vertas dėmesio. Iš ankstyvo ryto laidos jis greitai perėjo į vėlyvesnę, paskui į vakarinę ir galiausiai ėmė vesti paryčio žinias, kurias, jo manymu, žiūrėjo tik naktinėje pamainoje dirbantys darbininkai ir nemigos kankinami žmonės.

Ekrane Volingfordas atrodė pernelyg prislėgtas – ne toks, koks turėtų būti vyriškis, kairės plaštakos netekęs per susirėmimą su žvėrių karaliumi. Žiūrovai tikėjosi pamatyti ryžtingą, netgi įžūlų veidą, o Patrikas į juos žvelgė baikščiai ir nuolankiai kaip koks prisitaikėlis. Jis niekada nebuvo blogas žmogus, tik netikęs sutuoktinis, bet kai kas galėjo pamanyti, jog tas vienarankis labai jau gailisi savęs ir tyčia dedasi nebyliu kankiniu.

Sužeisto žvėries išvaizda gal ir nepakenkė Volingfordo santykiams su moterimis, tačiau dabar jis bendravo *tik* su kitomis moterimis. Be to, kai Patrikas pagaliau susitvarkė skyrybų reikalus, jo prodiuseriai nusprendė, kad jau suteikė jam gerą progą pabūti žinių vedėju ir nebus apkaltinti invalido diskriminavimu; jie grąžino jį į ne taip dažnai matomo reporterio vietą. Dar blogiau buvo tai, kad būtent jį, vienarankį, o ne kurį nors kitą žurnalistą jie dažniausiai siųsdavo kalbėtis su visokiais apsigimėliais ir keistuoliais; kadangi tarptautinis žinių kanalas nuo seno šiurpino žiūrovus filmuotais pasakojimais apie tai, kaip žalojami žmonės, Patriko – nepagydomai suluošinto vyriškio – įvaizdis buvo ypač įsimintinas.

Tragiški įvykiai, be abejo, yra per televiziją rodomų žinių pagrindas. Tai ar reikia stebėtis, kad Volingfordui būdavo pavedami įvairūs bulvarinio lygio reportažai? Kanalo vadovai jam nuolat kaišiojo pikantiškas, nešvankias temas – trumpiau negu vieną parą trukusią santuoką, arba iširusią anksčiau, negu baigėsi medaus

mėnuo; sutuoktinį, kuris po aštuonerių vedybinio gyvenimo metų staiga sužinojo, kad jo žmona – vyriškos lyties.

Patrikas Volingfordas buvo žinių kanalo nelaimių reporteris – žurnalistas, siunčiamas pasakoti apie baisiausius (ir absurdiškiausius) atsitikimus. Kartą jis rengė reportažą iš Bankoko apie turistų autobuso susidūrimą su rikšos dviračiu; vienintelės susidūrimo aukos buvo dvi Tailando prostitutės, kurias rikša vežė į darbą. Volingfordas kalbėjosi su jų šeimų nariais ir buvusiais klientais; jam buvo sunku atskirti vienus nuo kitų, bet, šiaip ar taip, visi pašnekovai lyg apkerėti spoksojo į bigę arba protezą kairės reporterio rankos gale.

Žmonės visada smalsiai apžiūrinėjo bigę arba protezą. Volingfordas nekentė abiejų – ir dar interneto. Jis buvo įsitikinęs, kad internetas prisideda prie įgimto jo kolegų tingumo – pomėgio eiti trumpiausiu keliu ir pasikliauti netiesioginiais informacijos šaltiniais. Žurnalistai visada šį tą pasiskolindavo vieni iš kitų, tačiau dabar tai pasidarė pernelyg paprasta.

Buvusi Volingfordo žmona, irgi žurnalistė, kaip tik taip ir dirbo. Pikčiurna Merelin didžiavosi, kad rašo „apybraižas“ tik apie literatūriniu požiūriu rimtus rašytojus ir geriausius aktorius bei aktores. (Buvo savaime suprantama, kad žurnalistai, kurių straipsniai spausdinami laikraščiuose, pranašesni už televizininkus.) Tačiau iš tiesų buvusi Patriko žmona prieš pokalbius su rašytojais skaitydavo ne jų knygas, – kurios, reikia pripažinti, kartais būdavo tikrai per ilgos, – o ankstesnius interviu. Merelin niekada nesistengdavo ir pamatyti visų filmų, kuriuose vaidino jos kalbinami aktoriai; ji verčiau perskaitydavo tų filmų *apžvalgas*.

Kadangi Volingfordas buvo iš anksto nusiteikęs prieš internetą, jis taip ir nepamatė *www.needahand.com* reklamos, o apie „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates“ sužinojo tik tada, kai jam paskambino daktaras Zajoncas. Zajoncas jau buvo girdėjęs apie keletą nesėkmingų Patriko mėginimų naudotis įvairios konstrukcijos proteziniais įtaisais, ne tik apie visų dėmesį patraukusį nutikimą Manhatano Soho rajone: Volingfordas prisivėrė dirbtinę plaštaką užpakalinėmis taksi durelėmis, o vairuotojas

nieko neįtardamas su ta plaštaka dar važiavo vieną ar du kvartalus. Daktaras žinojo ir tai, kad Volingfordas buvo beviltiškai įsipainiojęs į saugos diržą, kai skrido į Berlyną rengti interviu su kažkokiu pamišėliu, suimtu už šuns susprogdinimą netoli Potsdamo aikštės. (Norėdamas viešai išreikšti protestą prieš naują Reichstago kupolą, tas išgama pririšo sprogmenį šuniui prie antkaklio.)

Ilgainiui Patrikas Volingfordas tapo televizijos žurnalistu, siunčiamu visur, kur tik Dievas šmaukštelėdavo savo rykšte arba šiaip kas padarydavo kokią nesąmonę. Žmonės iš pravažiuojančių taksi Patrikui šaukdavo: „Ei, Liūto Užkanda!“ Dviračiais zujantys pasiuntinukai, išspjovę iš burnų švilpukus, rėkavo: „Ė, Nelaimių Pirkly, labas!“

Negana to, Patrikas taip nemėgo savo darbo, kad po kurio laiko nebesigailėjo nei aukų, nei jų artimųjų; kai su jais kalbėdavosi, ši užuojautos stoka buvo aiškiai juntama.

Taigi žinių kanalo vadovai, užuot išvis išmetę Volingfordą iš televizijos, – kadangi jis buvo suluošintas darbo vietoje, atleistas galėjo kreiptis į teismą, – galutinai nustūmė jį į šalį – pasiuntė ten, kur jis neturėjo netgi nelaimių teikiamų galimybių pasireikšti. Patrikas vyko į Japoniją rengti reportažų apie japonų laikraščių leidėjų konsorciumo remiamą konferenciją. Jis labai nustebo, kai sužinojo konferencijos temą – „Moterų ateitis“. Tai tikrai neskambėjo grėsmingai.

Tačiau mintis, kad Patrikas Volingfordas dalyvaus toje konferencijoje... na, Niujorko žinių redakcijos moterys netvėrė savo kailyje, galvodamos apie *tai*.

– Tai bent pasidulkinsi, Patri, – erzino Volingfordą viena iš kolegių. – Turiu galvoje, *dar daugiau*.

– Ar įmanoma, kad Patrikas dulkintųsi *dar daugiau*? – paklausė kita, ir visos tarytum pašėlo.

– Girdėjau, kad Japonijoje su moterimis niekas nesiskaito, – tarė viena iš moterų. – O vyrai keliauja į Bankoką ir elgiasi *šlykščiai*.

– Visi vyrai Bankoke elgiasi šlykščiai, – pareiškė ten buvusi kolegė.

– Ar kada buvai Bankoke, Patri? – pasidomėjo pirmoji pašnekovė. Ji puikiai žinojo, kad jis ten buvo – su ja, – tik norėjo jam priminti tai, apie ką seniai šnekėjo visa redakcija.

– O Japonijoje jau buvai, Patrikai? – paklausė viena iš kitų moterų, kai krizenimas kiek pritilo.

– Ne, nė karto, – atsakė Volingfordas. – Ir dar nemiegojau su japone.

Už tokį pasakymą kolegės išvadino jį paršu, dauguma gana meiliai. Paskui jos išsiskirstė, liko tik Meri, viena iš jauniausių Niujorko žinių redakcijos moterų. (Ir viena iš nedaugelio, su kuriomis Patrikas dar nebuvo permiegojęs.)

Pamačiusi, kad kambaryje daugiau nieko nėra, Meri švelniai palietė kairį Patriko dilbį, šiek tiek aukščiau nesamos plaštakos. Tik moterys kartais išdrįsdavo paliesti tą vietą.

– Jos tik juokauja, supranti... – pasakė ji. – Dauguma rytoj mielai skristų su tavim į Tokiją, jei pakviestum.

Patrikas jau seniai norėjo permiegoti su Meri, bet vis kas nors sutrukdydavo.

– O *tu* rytoj ar skristum su manim į Tokiją, jei pakviesčiau?

– Aš ištekėjusi, – atsakė Meri.

– Žinau, – tarė Patrikas.

– Laukiuosi kūdikio, – pridūrė Meri ir apsipylė ašaromis.

Ji išbėgo paskui kitas Niujorko žinių redakcijos moteris, palikusi susimąsčiusį Volingfordą vieną, o mąstė jis apie tai, kad visada geriau palaukti, kol pati moteris žengs pirmą žingsnį. Kaip tik tą akimirką paskambino daktaras Zajoncas.

Jis prisistatė, galima sakyti, chirurginiu būdu:

– Pirma plaštaka, pakliuvusi man į rankas, bus jūsų, – pranešė daktaras Zajoncas. – Jei tikrai norite.

– O kodėl galėčiau nenorėti? Na, jeigu ji sveika...

– *Žinoma*, kad sveika! – tarė Zajoncas. – Negi siūlyčiau jums *nesveiką*?

– Kada? – paklausė Patrikas.

– Ieškodamas geros plaštakos labai nepaskubėsi, – pasakė Zajoncas.

– Moters man gal nepatiktų... ar kokio senio, – garsiai pagalvojo Patrikas.

– Surasti tinkamą* plaštaką – mano darbas, – tarė daktaras Zajoncas.

– Reikia *kairės*, – priminė jam Volingfordas.

– Žinoma! Kalbu apie tinkamą *donorą*.

– Gerai, tik be jokių „kabliukų“, – pasakė Patrikas.

– „Kabliukų“? – suglumęs paklausė Zajoncas. Ką, po galais, tas reporteris turėjo galvoje? Kokie gali būti kabliukai prie donoro plaštakos?

Tačiau Volingfordas rengėsi vykti į Japoniją ir buvo ką tik sužinojęs, kad konferencijos atidarymo dieną jam reikės sakyti kalbą; jis dar neturėjo jos pasirašęs – vis galvojo apie tai, bet iš tikrųjų rašyti pradėjo tik įsėdęs į lėktuvą.

Patrikas nė nesuvokė, kaip keistai nuskambėjo jo žodžiai – „be jokių „kabliukų“. Tai buvo tipiškas Nelaimių Pirklio pasakymas, instinktyvi Liūto Užkandos reakcija – dar viena kvailystė, lepteléta vien tam, kad nenutrūktų pokalbis. (Kaip ir „dabar vokietės Niujorke labai populiarios“.)

O Zajoncas jautėsi patenkintas – viskas buvo, galima sakyti, jo rankose.

* Žodžių žaismas: *right* (*angl.*) – 1)tinkamas, 2)dešinys.

Ketvirtas skyrius

JAPONIŠKA INTERLIUDIJA

„Gal čia koks prakeikimas, kad man taip nesiseka Azijoje?“ – vėliau galvos Volingfordas. Pirmiausia jis Indijoje neteko plaštakos; o dabar, Japonijoje?

Kelionė į Tokiją buvo sugadinta dar *prieš* išvykimą, jei prie nesėkmių priskirsime ir netaktišką Patriko pasiūlymą Meri. Pats Volingfordas iš karto suprato, jog tai baisi nesėkmė. Jis mėgino kabinti neseniai ištekėjusią nėščią jauną moterį net gerai nežinodamas jos pavardės. Dar blogiau: žiūrėdamas į tą moterį jis įžvelgė tai, kas niekaip neišėjo jam iš galvos; tai buvo ne tik neabejotinas grožis, nors grožio Meri tikrai netrūko. Tai buvo ir sugebėjimas pakenkti labiau, negu pakenkiama paskalomis, sunkiai suvaldomas žiaurumas, pasirengimas kol kas nenuspėjamam smurtui.

Paskui, jau įsitaisęs lėktuve, skrendančiame į Tokiją, Patrikas ilgai kankinosi dėl savo kalbos. Štai jis, ne be pagrindo išsiskyręs – ir ką tik dėl nėščios Meri pasijutęs kaip koks nevykęs seksualinis grobuonis, – rengiasi kalbėti apie moterų ateitį Japonijoje, kur moterys nuo seno laikomos po padu.

Volingfordas ne tik kad niekada nerašydavo kalbų; jis nebuvo pratęs ir šnekėti nežiūrėdamas į telesuflerį su laidos tekstu. (Paprastai tekstą būdavo parašęs kas nors kitas.) Bet gal perskaitęs konferencijos dalyvių – tai buvo vien moterys – sąrašą jis sugalvos, ką malonaus galėtų apie jas pasakyti, ir tas jų savimeilės glostymas bus nebloga jo kalbos pradžia?

Patrikas nustėro suvokęs, kad apie konferencijos dalyvių laimėjimus išties nežino nieko; jis, deja, šiek tiek pažinojo tik vieną

iš tų moterų, ir geriausia, ką galėjo apie ją pasakyti, buvo tai, kad mielai su ja permiegotų, nors yra matęs tik per televizorių.

Volingfordui patiko vokietės. Pavyzdžiui, ta garso operatorė be liemenėlės, dirbusi televizininkų komandoje Gudžarate, – ta blondinė, nualpusi mėsos vežimėlyje, veiklioji Monika su *k*. Tačiau vienintelė vokietė, kurios pavardę Patrikas rado Tokijo konferencijos dalyvių sąraše, buvo Barbara (rašoma įprastai). Kaip ir Volingfordas, ji buvo televizijos žurnalistė, bet ne šiaip išgarsėjusi, o ypač sėkmingai dirbanti.

Barbara Frai vedė *ZDF* ryto žinias. Jos balsas buvo skambus, profesionalus, šypsena vos pastebima, lūpos plonos. Pečius siekiančius drumzlinai gelsvus plaukus ji kalbėdama mitriai užsikišdavo už ausų. Gražus, išpuoselėtas jos veidas su ryškiais skruostikauliais, Volingfordo nuomone, buvo kaip tik toks, kokio reikėjo televizijai.

Ekrane Barbara Frai nepasirodydavo apsirengusi niekaip kitaip, tik juodais arba tamsiai mėlynais kone vyriško kirpimo kostiumėliais, po kurių švarkais niekada nevilkėdavo jokių marškinių ar palaidinukės. Jos raktikauliai buvo nuostabūs ir ji ne be reikalo mėgo juos rodyti. Barbarai patiko nedideli įveriami auskarai – ypač su smaragdais arba rubinais, – Patrikas iš karto atkreipė į juos dėmesį; jis nusimanė apie moterų papuošalus.

Mintis, jog Tokijuje susitiks su Barbara Frai, sužadino Volingfordo širdyje nerealius lytinius troškimus, bet nei mąstydamas apie Barbarą, nei apie kitas konferencijos dalyves jis vis tiek nesugalvojo, nuo ko pradėti rašyti kalbą.

Konferencijoje turėjo dalyvauti kino režisierė Liudmila Slovaboda iš Rusijos. (Žiūrėdamas į parašytą jos pavardę, Patrikas galėjo tik *spėlioti*, kaip reikėtų ją ištarti. Taigi vadinkime tą moterį tiesiog Liudmila.) Volingfordas nebuvo matęs nė vieno jos filmo.

Tarp konferencijos dalyvių buvo ir danų rašytoja, kažkokia Bodilė, ar Bodailė, ar Bodil Jensen; jos vardą japonų atsiųstuose spausdintuose lapuose Patrikas rado parašytą trejopai. Kad ir kaip jis turėjo būti rašomas, Volingfordas manė, jog tariant reikėtų kirčiuoti antrą skiemenį, bet nebuvo visiškai tuo įsitikinęs.

Sąraše dar buvo ir anglų ekonomistė ypač nuobodžiu vardu bei pavarde – Džeinė Braun, – ir kinų genetikė, infekcinių ligų gydytoja iš Korėjos, bakteriologė iš Olandijos, ir moteris iš Ganos, kurios veiklos sritį konferencijos rengėjai vienur apibūdino kaip „maisto trūkumo kontrolę“, o kitur kaip „paramą bado aukoms“. Volingfordas nesitikėjo, kad jam pavyks teisingai ištarti bent vienos iš tų moterų pavardę; jis net nemėgino.

Sąrašas atrodė begalinis; visos konferencijos dalyvės – savo srityse daug nuveikusios moterys, puikios specialistės, – išimtis galėjo būti tik viena amerikiečių rašytoja, pasak jos pačios, radikali feministė, apie kurią Volingfordas nieko nebuvo girdėjęs, ir nežinia kiek japonių, lyg ir kokių menininkių ar humanitarių.

Tarp poečių ir skulptorių Patrikas jausdavosi nesmagiai. (Jo nuomone, dauguma menininkų buvo niekais užsiiminėjantys ir tuščiai fantazuojantys apgavikai.)

Tai kaip jis pasveikins tą auditoriją? Volingfordas nebuvo visiškai pasimetęs – juk ne veltui gyveno Niujorke. Jam kartais tekdavo dalyvauti oficialiuose pobūviuose ir klausytis įvairių renginių vedėjų tauškiamų nesąmonių – jis ir pats mokėjo pašnekėti apie nieką. Taigi Patrikas nusprendė kalbą pradėti nuo įprastinių visada madingų ir savaime suprantamų pliurpalų – to nenuoširdaus, veidmainiško humoro, kai kalbantysis apsimeta, kad jam nesunku juoktis iš savęs. Dievulėliau, kaip jis klydo!

Gal pirmas sakinys galėtų būti toks? „Man nedrąsu kreiptis į tokių įžymių moterų būrį, juo labiau kad svarbiausias, bet palyginti menkas, mano paties nuopelnas yra tas, kad prieš penkerius metus Indijoje savo kaire plaštaka nelegaliai pašėriau liūtą“.

Volingfordas tikėjosi šitaip pralaužti ledus. Juk visi nusikvatojo, kai jis paskutinį kartą panašiai pajuokavo, sakydamas kalbą – na, iš tikrųjų ne kalbą, tik tostą – per iškilmingus pietus „Niujorko sporto klube“, surengtus olimpiečių garbei. Deja, netrukus paaiškės, kad Tokijuje susirinkusios moterys – daug reiklesnės klausytojos.

Tai, kad oro linijos darbuotojai pametė registruotą Volingfordo bagažą, drabužių prikimštą lagaminą, buvo tik įžanga. Pareigūnas, su kuriuo Volingfordas kalbėjosi, pasakė:

– Jūsų bagažas keliauja į Filipinus – grįš rytoj!

– Jūs jau žinote, kad mano bagažas išsiųstas į Filipinus? – paklausė Patrikas.

– Tikra baisybė, pone, – tarė pareigūnas, bent jau Patrikas taip suprato; iš tikrųjų pareigūnas sakė „tikra teisybė, pone", bet Volingfordas gerai nenugirdo. (Patrikas turėjo daug ką įžeidžiantį vaikišką įprotį pamėgdžioti angliškai kalbančius svetimšalius, beveik tokį pat bjaurų kaip ir nenugalimas noras juoktis, kai kas nors už ko nors užkliūva ar parvirsta.) Kad būtų aiškiau, pareigūnas dar pridūrė: – Pasimetęs šituo reisu iš Niujorko skrendančių keleivių bagažas *visada* nukeliauja į Filipinus.

– *Visada?* – paklausė Volingfordas.

– Ir visada grįžta rytoj, – atsakė pareigūnas.

Paskui Volingfordas iš oro uosto dar skrido sraigtasparniu, kuris turėjo nusileisti ant viešbučio stogo Tokijuje. Sraigtasparnį buvo užsakę Volingfordą kvietę japonai.

– O, saulėlydis Tokijuje... kas galėtų tam prilygti? – tarė kažkokia greta Patriko įsitaisiusi iš pažiūros rūsti moteriškė. Jis nė nepastebėjo jos lėktuve, kai skrido iš Niujorko, – gal todėl, kad ji buvo su veidą bjaurojančiais akiniais vėžlio kiauto rėmeliais ir tikrai netraukė dėmesio. (Ta moteriškė, be abejo, ir buvo amerikiečių rašytoja, pasak jos pačios, radikali feministė.)

– Berods šaipotės, – pasakė jai Patrikas.

– Aš visada šaipausi, pone Volingfordai, – paaiškino moteriškė. Ji prisistatė greitai, tvirtai paspausdama jam ranką: – Evelina Arbutnot. Pažinau jus iš rankos... kitos.

– Ar ir jūsų bagažą nusiuntė į Filipinus? – paklausė Patrikas ponios Arbutnot.

– Pažiūrėkite į mane, pone Volingfordai, – paliepė ji. – Tokie žmonės kaip aš neatiduoda lagaminų. Oro bendrovės nepameta mano bagažo.

Patrikas pagalvojo, kad gal deramai neįvertino Evelinos Arbutnot sugebėjimų; gal jam reikėtų susirasti – ir netgi perskaityti – bent vieną jos knygą.

Bet apačioje buvo Tokijas. Volingfordas matė ant daugelio viešbučių bei biurų pastatų įrengtas leidimosi aikšteles ir virš jų pa-

kibusius sraigtasparnius. Atrodė, kad didžiulį, ūkanotą, blankstančio saulėlydžio neįtikimomis spalvomis, nuo rožinės iki tamsiai raudonos, nudažytą miestą užgrobė kariškiai. Sraigtasparnių aikštelės ant stogų švietė kaip taikiniai; Patrikas mėgino atspėti, į kurį jie skrenda.

– Japonija, – tarė Evelina Arbutnot nevilties kupinu balsu.

– Jums nepatinka Japonija? – paklausė jos Patrikas.

– Man „nepatinka“ jokia šalis, – atsakė ji, – bet jei kalbame apie vyrus ir moteris, tai čia įspūdis ypač slogus.

– O, – tarė Patrikas.

– Jūs anksčiau Japonijoje nebuvote? – pasidomėjo ponia Arbutnot. Patrikas tebepurtė galvą, kai ji pridūrė: – Nereikėjo jums čia vykti, Nelaimėli.

– O kodėl *jūs* atvykote? – paklausė Volingfordas.

Sulig kiekvienu ponios Arbutnot ištartu kritišku žodžiu Patriko nuomonė apie ją vis gerėjo. Jam ėmė patikti jos kampuotas veidas – aukšta kakta, platus smakras. Trumpi, pražilę jos plaukai atrodė kaip ant galvos užmaukšlintas kietas šalmas. Kresno, tvirtai sudėto kūno ponia Arbutnot per daug nedemonstravo; prie juodų džinsų ji vilkėjo palaidus, nuo skalbimo suminkštėjusius medvilninius vyriškus marškinius. Iš to, ką matė, – matė tikrai nedaug, – Volingfordas suprato, kad jos krūtys mažos, – jai net nereikėjo liemenėlės. Kojas, apautas purvinokais, bet patogiais sportbačiais, ponia Arbutnot laikė užsikėlusi ant didžiulio sportinio krepšio, kurio tik pusė tilpo po jos sėdyne; krepšys buvo su ilga rankena, iš pažiūros sunkus.

Ponia Arbutnot atrodė esanti iš tų penktą dešimtį bebaigiančių ar kiek vyresnių moterų, kurios vežiojasi daugiau knygų negu drabužių. Ji nesidažė, nelakavo nagų, nesipuošė nei žiedais, nei kitokiais papuošalais. Jos pirštai buvo ploni, plaštakos nedidelės, labai švarios, nagai nukramtyti iki gyvuonių.

– Kodėl *aš* čia atvykau? – pakartojo ji Patriko klausimą. – Aš vykstu visur, kur tik esu kviečiama. Pirmiausia todėl, kad mane nedaug kur kviečia, ir dar dėl to, kad turiu ką pasakyti. O *jūs* neturite ko pasakyti, ar ne, pone Volingfordai? Nesuprantu, ko-

kiam galui jums reikėjo trenktis į Tokiją, juo labiau į konferenciją, kurios tema – „Moterų ateitis". Nuo kada „Moterų ateitis" yra *žinios*? Tokios žinios, kokios galėtų sudominti Nelaimių Ryklį, – pridūrė ponia Arbutnot.

Sraigtasparnis jau leidosi. Volingfordas tylomis stebėjo didėjantį taikinį.

– Kodėl *aš* čia atvykau? – galiausiai pakartojo ponios Arbutnot klausimą. Norėjo tik laimėti šiek tiek laiko, kol sugalvos, ką atsakyti.

– Aš jums pasakysiu kodėl, pone Volingfordai. – Evelina Arbutnot savo nedidelėmis, bet stebėtinai stipriomis rankomis suėmė Patrikui kelius ir gerokai spūstelėjo. – Jūs atvykote todėl, kad žinojote, jog čia susipažinsite su daugybe *moterų*, ar ne?

Tai ji iš tų žmonių, kurie nemėgsta visų žurnalistų, arba tik Patriko Volingfordo. Volingfordas jautė, kad tokių žmonių nemažai. Jau buvo besakąs, jog į Tokiją atvyko todėl, kad yra nevykęs reporteris ir gavo nevykusią užduotį, bet laiku prikando liežuvį. Patrikas turėjo daugeliui būdingą silpnybę – visada norėdavo palenkti į savo pusę priešiškai nusiteikusius žmones; kaip tik todėl turėjo ir gausybę draugų. Nė vienas iš jų nebuvo artimas, ir tik nedaugelis – vyrai. (Jis buvo permiegojęs su pernelyg daug moterų, kad galėtų artimai draugauti su vyrais.)

Sraigtasparnis su trenksmu nusileido, durys atsivėrė. Guvus patarnautojas, lūkuriavęs ant stogo, iškart pristūmė vežimėlį bagažui. Bet sraigtasparnyje nebuvo nė vieno lagamino, tik Evelinos Arbutnot sportinis krepšys, kurį ji norėjo neštis pati.

– Jokio lagamino? Jokio bagažo? – paklausė uolusis patarnautojas Volingfordo, tebegalvojančio, ką atsakyti poniai Arbutnot.

– Mano lagaminą per klaidą nusiuntė į Filipinus, – paaiškino Patrikas patarnautojui. Jis be reikalo stengėsi kalbėti lėtai.

– A, nieko tokio! Grįš rytoj! – tarė patarnautojas.

– Ponia Arbutnot, – galiausiai šaltoku balsu pasakė Volingfordas, – norėčiau jus patikinti, jog man nebūtina skristi į Tokiją, į šitą konferenciją, tam, kad susipažinčiau su moterimis. Su moterimis galiu susipažinti bet kur, visame pasaulyje.

– O, neabejoju! – Evelina Arbutnot neatrodė labai patenkinta, apie tai pagalvojusi. – Galvą guldau, kad ir *susipažįstate* – visur ir visada. Su visomis iš eilės.

„Kalė“, – nusprendė Patrikas; o jau buvo ėmusi jam patikti. Pastaruoju metu jis dažnokai pasijusdavo kaip tikras šiknius, negana to, dabar dar ir ponia Arbutnot aiškiai jį sudirbo; tačiau apskritai Patrikas Volingfordas manėsi esąs malonus vyrukas.

Bijodamas, kad pamestasis lagaminas negrįš iš Filipinų iki to laiko, kai reikės sakyti kalbą konferencijos atidaryme, Volingfordas drabužius, kuriais vilkėjo lėktuve, nusiuntė į viešbučio skalbyklą, žadėjusią per naktį juos išskalbti. Patrikas tikėjosi, jog taip ir bus. Tačiau kol kas neturėjo kuo apsirengti. Nebuvo numatęs, kad jį priimantys japonai (ir kolegos žurnalistai, ir visi kiti) be paliovos skambins į viešbučio kambarį ir kvies eiti kur nors išgerti bei papietauti.

Jis visus tikino, kad jaučiasi pavargęs ir nė kiek nealkanas. Visi buvo mandagūs, bet Volingfordas suprato, kad juos nuvylė. Juk jie laukė nesulaukė, kada pamatys ranką be plaštakos – tą *kitą* ranką, kaip sakė Evelina Arbutnot.

Volingfordas nepatikliai žiūrinėjo į kambarį atnešamų patiekalų meniu, kai paskambino ponia Arbutnot.

– Ką nusprendėte dėl pietų? – paklausė ji. – O gal pietausite savo numeryje?

– Argi jūsų niekas niekur nepakvietė? – nusistebėjo Patrikas. – Mane tai kviečia kas minutę, bet negaliu išeiti iš kambario, nes drabužius, kuriais vilkėjau, nusiunčiau į skalbyklą – dėl viso pikto, jei kartais mano lagaminas rytoj negrįžtų iš Filipinų.

– Niekas manęs niekur nepakvietė, – tarė ponia Arbutnot. – Aš gi ne kokia garsenybė – netgi ne žurnalistė. Manęs niekada niekas niekur nekviečia.

Volingfordas tuo neabejojo, tačiau daug nešnekėjo, tik pasakė:

– Na, mielai pakviesčiau jus papietauti mano kambaryje, bet neturiu jokio drabužio, tik rankšluostį.

– Paskambinkite į ūkio skyrių, – patarė Evelina Arbutnot. – Paprašykite chalato. Vyrai nemoka sėdėti apsijuosę rankšluosčiais.

Ji pasakė jam savo kambario numerį ir liepė paskambinti, kai jau turės chalatą. Tuo tarpu ji žvilgtelėsianti į meniu.

Tačiau kai Volingfordas paskambino į ūkio skyrių, moters balsas tarė: „Asipasau, nėla salotų“. Bent jau taip Volingfordui pasigirdo. O kai jis tai persakė poniai Arbutnot, ši vėl jį apstulbino:

– Nėla salotų, nėla pietų kambalyje.

Iš pradžių Patrikas pamanė, kad ji juokauja.

– Nesijaudinkite – sėdėsiu suglaudęs kelius. Arba apsijuosiu *dviem* rankšluosčiais.

– Čia ne dėl jūsų, dėl *manęs* – aš pati kalta, – pasakė Evelina. – Tiesiog nusivyliau savimi, nes jūs mane traukiate... Asipasau, – dar pridūrė ir padėjo ragelį.

Bent jau ūkio skyrius vietoj chalato atsiuntė nemokamą dantų šepetėlį ir nedidelę pastos tūbelę.

Tokijuje sunkoka patekti į bėdą, kai dėvi tik rankšluostį, tačiau Volingfordas sugebėjo. Kadangi nesijautė labai alkanas, užuot užsisakęs pietus, peržvelgė viešbučio telefonų knygą ir paskambino numeriu, prie kurio buvo parašyta: MASAŽO TERAPIJA. Baisi klaida.

– Dvi merginos, – pasakė kažkoks masažo terapeutas. Patrikui pasigirdo „dvi citrinos“, tačiau jis tarėsi suprantąs, ką tas vyriškis turėjo galvoje.

– Ne, ne – ne „dvi merginos“. Vienas vyras. Aš – vyras, vienas, – paaiškino Volingfordas.

– Dvi citrinos, – užsispyręs pakartojo jo pašnekovas.

– Tiek to, – tarė Volingfordas. – Šiacu?

– Dvi citrinos arba nieko, – jau pikčiau pasakė vyriškis.

– Gerai, gerai, – pasidavė Patrikas.

Jis atsikimšo butelį alaus iš mini baro ir laukė, apsivyniojęs rankšluosčiu. Netrukus prie durų priėjo dvi moterys. Viena nešėsi stalą su galvūgalyje išpjauta skyle veidui, panašų į egzekucijos įtaisą; daktaras Zajoncas būtų pasakęs, jog tos moters plaštakos nelyginant vieno garsaus futbolininko, puolimo rikiuotės rėmėjo. Kita moteris rankose turėjo keletą pagalvių bei rankšluosčių – jos dilbiai buvo kaip Popajaus.

– Labas! – tarė Volingfordas.

Moterys nepatikliai įsistebeilijo į jo rankšluostį.

– Šiacu? – paklausė Patrikas.

– Mes dviese, – tarė viena iš masažisčių.

– Taip, žinoma, – pasakė Volingfordas, nors tikrai nežinojo, kam reikia dviejų. Kad masažas būtų spartesnis? O gal kad dvigubai daugiau kainuotų?

Įkišęs veidą į skylę, Volingfordas žiūrėjo į basas moters, alkūne maigančios jam sprandą, kojas; kita moteris alkūne (o gal keliu?) traiškė stuburą, kažkur ties kryžkauliu. Patrikas sukaupė drąsą ir tiesiai šviesiai paklausė:

– O kodėl jūs dviese?

Jis labai nustebo, kai raumeningosios masažo terapeutės sukikeno lyg mažos mergaitės.

– Kad mūsų neišprievartautų, – pasakė viena.

– Dvi citrinos, jokios pivartos, – išgirdo Volingfordas kitos paaiškinimą.

Jų nykščiai, alkūnės ir galbūt keliai jau varė jį iš kantrybės, – moterys darbavosi be gailesčio, – bet labiausiai Volingfordą erzino mintis, kad, jų supratimu, yra tokių nedorų vyrų, kurie gali *išprievartauti* masažistę. (Patriko patirtis su moterimis buvo tam tikra prasme ribota: visos moterys jo troško.)

Kai masažistės išėjo, Volingfordas pasijuto apšlubęs. Prieš griūdamas ant lovos vos nuklibikščiavo į vonią nusišlapinti ir išsivalyti dantų. Matė ant naktinio stalelio paliktą nebaigtą gerti alų ir žinojo, kad pernakt nuo jo prismirs visas kambarys, bet buvo toks pavargęs, jog niekaip negalėjo pasikelti. Tysojo tarsi guminis. Iš ryto pabudo gulėdamas tokia pat poza, kokia buvo užmigęs: ant pilvo, rankas prispaudęs prie šonų, kaip kareivis, o dešinį skruostą – prie pagalvės.

Tik atsikėlęs atrakinti durų, – jam atnešė pusryčius, – Volingfordas suprato, kad negali pajudinti galvos. Tarytum kaklas būtų užsikirtęs, visam laikui pasuktas į kairę. Buvo aišku, jog dėl to, kad jis šitaip persikreipęs, susidarys keblumų scenoje, kur netrukus reikės sakyti sveikinamąją kalbą konferencijos dalyvėms.

O prieš tai Volingfordas dar turėjo kaip nors, žiūrėdamas per kairį petį, papusryčiauti. Gerokai pavargo ir dešine (vienintele) ranka valydamasis dantis – žmogui, tokiu kampu pasukusiam galvą į kairę, viešbučio duotas šepetėlis buvo truputį per trumpas.

Na, bent jau Patriko bagažas pagaliau grįžo iš Filipinų – pačiu laiku, nes kažkoks skalbyklos darbuotojas paskambinęs atsiprašė, kad „ne ten padėjo" jo vienintelius kitus drabužius.

– Nepametėm, tik ne ten padėjom! – šaukė jau kone isterijos apimtas vyriškis. – Asipasau!

Atsegęs lagaminą, – tai ne taip lengva, kai žiūri per kairį petį, – Volingfordas iš karto užuodė, kad visi jo drabužiai smarkiai tvoskia šlapimu. Tuoj pat paskambino į oro uostą ir pasiskundė.

– Buvote tik Filipinuose? – paklausė jį skraidinusios oro bendrovės tarnautojas.

– Aš nebuvau, tik mano *lagaminas*, – atsakė Volingfordas.

– A, tada viskas aišku! – džiugiai šuktelėjo tarnautojas. – Tie jų šunys, kurie ieško narkotikų... jie kartais apmyža krepšius!

Patrikui, be abejo, pasigirdo „aplaižo kipšus", bet jis suprato, ką iš tikrųjų sako tas japonas. Filipiniečių šunys nusišlapino ant jo drabužių!

– *Kodėl?*

– Niekas nežino, – tarė oro bendrovės tarnautojas. – Tiesiog kartais taip atsitinka. Turbūt šunims staiga prireikia nusilengvinti.

Visiškai suglumęs Volingfordas tol knisosi po lagaminą, kol rado marškinius bei kelnes, kurie, galima sakyti, nebuvo prisigėrę šunų šlapimo. Visus kitus drabužius nenorom nusiuntė į viešbučio skalbyklą, telefonu perspėjęs ten ragelį pakėlusį darbuotoją, kad nepamestų ir *šitų* – daugiau jis neturįs.

– Anie *nepametėm*! – sušuko tas pats vyriškis. – Tik ne ten padėjom! (Šįkart jis net nepasakė „asipasau".)

Žinodamas, koks kvapas nuo jo sklinda, Patrikas neapsidžiaugė, kai į konferenciją taksi jam teko važiuoti kartu su Evelina Arbutnot, – juo labiau kad dėl patemptų kaklo raumenų turėjo sėdėti nemandagiai nuo jos nusisukęs.

– Suprantu, jog ant manęs pykstate, bet ar jums neatrodo, kad gana vaikiška šitaip nusigręžti? – paklausė ponia Arbutnot. Ji vis sukiojo nosį, uodė orą, tarytum įtardama, kad automobilyje slepiasi kažkoks šunėkas.

Volingfordas viską jai papasakojo: apie „dviejų citrinų" masažą (arba, jo žodžiais tariant, „dvigubą mėsmalę"), į kairę nusuktą kaklą ir šunų apšlapintą lagaminą.

– Galėčiau valandų valandas klausytis jūsų istorijų, – tarė ponia Arbutnot. Patrikas ir nežiūrėdamas į ją suprato, kad ji šaiposi.

Paskui jis sakė kalbą – atsistojęs šonu, savo kairės rankos bigę matydamas kur kas geriau negu sunkiai įžiūrimą pasirašytą tekstą. Kairį šoną publikai atsukusio Patriko ranka be plaštakos iš karto krito visiems į akis; vienas aštrialiežuvis japonų spaudoje vėliau rašė, kad Volingfordas „pelnosi iš nesamos plaštakos". (Vakarų žiniasklaida sužalotą jo ranką dažniausiai vadindavo tiesiog „ranka be plaštakos" arba bige.) Palankiau nusiteikę Patriko kalbos klausęsi japonų žurnalistai – daugiausia tie, su kuriais jis bendravo, – keistoką jo stovėseną scenoje apibūdino kaip „provokatorišką" ir „neįtikimai drąsią".

Pati kalba, didžiai nusipelniusių konferencijos dalyvių manymu, buvo visiškas nesusipratimas. Jos į Tokiją atvykusios pasišnekėti apie moterų ateitį, o ne klausytis kažkokio *vyriškio* laidomų pasenusių konferansjė juokelių.

– Nejaugi čia tai, ką pasirašėte vakar lėktuve? Tiksliau sakant, *mėginote* pasirašyti, – pareiškė savo nuomonę Evelina Arbutnot. – Dievulėliau, tikrai gaila, kad neatėjau pas jus papietauti. Jei būčiau žinojusi, apie ką ketinate kalbėti, gal nebūtumėt šitaip susimovęs.

Kaip ir anksčiau, Volingfordas šalia jos pritrūko žado.

Salės, kurioje jis kalbėjo, apdaila buvo plieninė, ultramodernių pilkų atspalvių. Maždaug taip Patrikas galėjo apibūdinti ir Eveliną Arbutnot: „plieninė, ultramodernių pilkų atspalvių".

Kitos moterys dabar jo vengė; Volingfordas suprato, kad ne tik dėl šlapimo smarvės.

Su juo nesišnekėjo net kolegė iš Vokietijos, irgi televizijos žurnalistė, gražioji Barbara Frai. Dauguma žurnalistų, pirmą kartą sutikę Volingfordą, bent jau pareikšdavo užuojautą dėl to nutikimo su liūtu, o viskam abejinga ponia Frai aiškiai parodė, kad nenori su juo bendrauti.

Tik į visas puses lakstančiose žaliose danų rašytojos Bodilės, ar Bodailės, ar Bodil Jensen akyse, kai ji pažvelgė į Patriką, lyg ir blikstelėjo gailestis. Ji atrodė kažkaip gedulingai, nervingai graži, tarsi neseniai būtų nusižudęs ar nužudytas koks nors jai artimas žmogus – galbūt vyras arba mylimasis.

Volingfordas mėgino prisiartinti prie ponios ar panelės Jensen, bet kelią užkirto ponia Arbutnot.

– Aš pirma ją pamačiau, – pasakė Evelina Patrikui ir pati nudrožė prie danų rašytojos.

Dėl to Volingfordo savikliova dar labiau susvyravo. Ar tik ne tai ponia Arbutnot turėjo galvoje, kai sakė, jog nusivylė savimi, nes jis ją traukia? Gal Evelina Arbutnot – lesbietė?

Tiesą sakant, Volingfordas, visas prasmirdęs šunų šlapimu, nelabai ir troško su kuo nors susipažinti, todėl nusprendė grįžti į viešbutį ir palaukti, kol bus išskalbti jo drabužiai. Savo dviejų žmonių komandą paliko salėje, kad nufilmuotų įdomesnes konferencijos atidarymo kalbas bei viešą diskusiją apie žaginimą.

Įėjęs į kambarį, Patrikas pamatė, kad viešbučio administracija, dar kartą atsiprašydama už tai, kad „ne ten padėjo" drabužius, atsiuntė jam gėlių; negana to, jo laukė dvi masažistės – *kitos* dvi moterys. Viešbučio administracija siūlė ir nemokamą masažą.

– Asipasom uz patemptą kaklą, – tarė Patrikui viena iš šių dviejų moterų.

Tai nuskambėjo kaip „uz pateptą caplį", bet Volingfordas suprato, ką ji nori pasakyti. Jis buvo pasmerktas dar kartą iškęsti apdorojimą „dviguba mėsmale".

Bet šitos dvi masažistės sugebėjo atpalaiduoti jam kaklo raumenis, o kol jos toliau stengėsi paversti jį šaltiena, skalbykla grąžino išskalbtus drabužius – *visus*. Patrikui net dingtelėjo mintis,

jog tai galbūt reiškia, kad nuo šiol jo reikalai Japonijoje klosis geriau.

Tačiau iš tikrųjų – turėdamas galvoje tai, kad Indijoje neteko kairės plaštakos (na ir kas, kad prieš penkerius metus), o Filipinuose šunys apšlapino jo drabužius, kad jam prireikė dar dviejų masažisčių jų kolegių klaidoms atitaisyti, kad jis nė nenumanė, jog Evelina Arbutnot yra lesbietė, kad netaktiška kalba įžeidė konferencijos dalyves, nieką žinojo apie Japoniją ir, ko gero, dar mažiau apie moterų ateitį, apie kurią niekada, netgi dabar, daug ir negalvojo, – Volingfordas vargu ar galėjo tikėtis, kad jo reikalai klosis *geriau*.

Tikriausiai visi Japonijoje sutikti nauji pažįstami vos pažvelgę į Patriką Volingfordą suprato, kad tik toks skystaprotis kaip jis ir galėjo nieko negalvodamas kišti ranką prie pat liūto narvo. (Jeigu tas liūtas būtų kalbėjęs su kokiu nors akcentu, Volingfordas dar būtų jį mėgdžiojęs.) Vėliau pats Patrikas pripažins, kad viešnagė Japonijoje buvo juodžiausias jo gyvenimo etapas, baisesnis net už tas akimirkas Indijoje, kai liūtas ėdė jo plaštaką.

Teisybės dėlei reikia pasakyti, kad Volingfordas nebuvo vienintelis vyriškis, praleidęs viešą diskusiją apie žaginimą. Ta anglų ekonomistė, kurios vardas bei pavardė (Džeinė Braun), Patriko manymu, skambėjo nuobodžiai, pasirodė esanti kas tik nori, tik ne nuoboda. Ji kaip reikiant įtūžo ir pareikalavo, kad diskusijos nesiklausytų joks vyras, – esą moterys, atvirai kalbėdamos apie žaginimą, jaučiasi tarsi nuogos.

Tik tiek tarptautinio žinių kanalo vaizdo bei garso operatoriai ir spėjo nufilmuoti, kol ta anglų ekonomistė, norėdama įrodyti savo tiesą, pradėjo nusirenginėti. Tai pamatęs vaizdo operatorius – japonas – pagarbiai išjungė kamerą.

Tikriausiai nedaugeliui televizijos žiūrovų būtų patikę stebėti, kaip Džeinė Braun nusimeta drabužius. Apibūdinimas „matroniška“ jos išvaizdai, ko gero, per švelnus – vos jai *pradėjus* nusirenginėti keletas salėje sėdėjusių vyrų neatsigręždami išnešė kudašių. Apskritai tarp konferencijos „Moterų ateitis“ dalyvių vyrų beveik ir nebuvo, tik tuodu operatoriai iš Patriko Volingfordo

filmavimo grupės, keli iš pažiūros ganėtinai prislėgti renginio šeimininkai, japonų žurnalistai, ir, žinoma, pats Patrikas.

Šeimininkai galėjo įsižeisti, jei būtų sužinoję, kokį pageidavimą telefonu pareiškė Niujorko žinių redaktorius, – jam nebereikėjo reportažų apie konferencijos eigą. Dikas dabar norėjo gauti ką nors, kas „sudarytų kontrastą moterų konferencijai", – kitaip sakant, ką nors, kas iš esmės jai pakenktų.

„Dikas kaip visada", – pagalvojo Volingfordas. Reikalaudamas „su konferencija susijusios medžiagos" žinių redaktorius iš tiesų turėjo galvoje visiškai *ne*susijusią, kurią panaudojus mintis aptarinėti moterų ateitį atrodytų kaip pasityčiojimas.

– Girdėjau apie vaikų pornografijos pramonę Tokijuje, – tarė Dikas Patrikui. – Ir nepilnametes prostitutes. Visa tai palyginti nauja. Tik atsiranda – drįsčiau sakyti, dar tik *pumpurėliai*.

– Ir kas iš to? – paklausė Volingfordas. Suprato, jog Dikas vėl savo stichijoje. Žinių redaktoriui iš tikrųjų niekada ir nerūpėjo „Moterų ateitis". Konferencijos rengėjai norėjo Volingfordo – vaizdajuosčių su reportažo apie nelaimingą atsitikimą įrašu pardavimas Japonijoje viršijo visus rekordus – ir Dikas, pasinaudojęs jų kvietimu, pasiuntė Nelaimių Pirklį į Tokiją, kad jis ten išknistų ką šlykštaus.

– Žinoma, turėsi gerai pagalvoti, kaip tai padaryti, – toliau šnekėjo Dikas ir dar perspėjo Patriką, jog „bus mėginimų apkaltinti rasizmu", jeigu kam nors pasirodys, kad jų kanalas „tendencingai vertina japonus".

– Supratai? – telefonu paklausė Dikas. – Jei pasirodys, kad *tendencingai* vertiname japonus.

Volingfordas atsiduso. Paskui, kaip visada, pasiūlė įdomesnę, sudėtingesnę temą. Konferencija „Moterų ateitis" truko keturias paras, bet visi renginiai vyko dieną. Nieko nebuvo numatyta vakarais, netgi kviestinių pietų. Patrikas nesuprato kodėl.

Viena jauna japonė, prašiusi, kad Volingfordas pasirašytų ant jos marškinėlių su Miki Mauzu, lyg ir nustebo, kad jam tai neaišku. Vakarais konferencijos renginių nėra todėl, kad moterims vakarus „pridera" leisti namuose su savo šeimomis. Jei būtų mėgi-

nama moterų posėdžius Japonijoje organizuoti vakarais, nedaug moterų galėtų dalyvauti.

– Įdomu, ar ne? – klausė Volingfordas, tačiau Niujorko žinių redaktorius pasakė, jog neverta apie tai kalbėti. Ta jauna japonė prieš kamerą išties nuostabi, bet jų kanalas, kadaise įsivėlęs į konfliktą su Volto Disnėjaus kompanija, negalįs rodyti marškinėlių su Miki Mauzu.

Galiausiai Volingfordui buvo liepta toliau po vieną šnekinti konferencijos dalyves. Patrikas matė, jog Dikas žūtbūt nori ką nors išpešti.

– Pažiūrėk, gal kuri iš tų bobų atsivers, – užbaigė pokalbį Dikas.

Volingfordas, žinoma, pirmiausia pamėgino susitarti dėl interviu su Barbara Frai, vokiečių televizijos žurnaliste. Prisigretino prie jos viešbučio bare. Jam pasirodė, kad ji viena; nė į galvą neatėjo, kad galbūt kažko laukia. Garsioji *ZDF* žinių vedėja iš tikrųjų buvo tokia graži, kokia atrodė ekrane, bet mandagiai atsisakė duoti interviu.

– Be abejo, žinau jūsų kanalą, – taktiškai tarė ponia Frai. – Nemanau, kad jie skirs daug laiko šiai konferencijai. O jūs? – Tiek apie interviu. – Užjaučiu jus dėl rankos, pone Volingfordai, – dar pridūrė Barbara Frai. – Tai buvo siaubinga... labai užjaučiu.

– Ačiū, – atsakė Patrikas.

Ta moteris buvo nuoširdi ir tikrai klasiška. Savaime suprantama, to, ką rodė Volingfordo tarptautinis žinių kanalas, nei ji, nei kas kitas nelaikė rimta televizijos žurnalistika; palyginti su Barbara Frai, pats Patrikas Volingfordas irgi nebuvo labai rimtas, ir jie abu tai žinojo.

Viešbučio bare, kaip ir visuose viešbučių baruose, sukiojosi daugybė verslininkų.

– Žiūrėkit – Liūto Užkanda! – išgirdo Volingfordas vieną iš jų sakant.

– Nelaimių Pirklys! – šūktelėjo kitas.

– Gal norėtumėt ko išgerti? – su užuojauta paklausė Patriko Barbara Frai.

– Na... taip, tikriausiai.

Patrikas jautėsi nežmoniškai, neįprastai prislėgtas; negana to, kai tik jam padavė bokalą alaus, į barą atėjo vyriškis, kurio laukė ponia Frai, – jos vyras. Volingfordas jį pažino. Tai buvo Peteris Frajus, visų gerbiamas *ZDF* žurnalistas, nors jis vedė tik laidas apie kultūrą, o jo žmona – vadinamąsias rimtas žinias.

– Peteris šiek tiek pavargęs, – pasakė ponia Frai, meiliai masažuodama vyrui pečius bei sprandą. – Treniruojasi prieš žygį į Everestą.

– Tikriausiai rengsite reportažą? – pavydžiai tarė Patrikas.

– Taip, bet kad gerai tai padaryčiau, turėsiu truputį palypėti.

– Kopsite į Everestą? – paklausė Volingfordas. Peteris Frajus atrodė puikios formos – juodu su Barbara buvo labai graži pora.

– O, dabar visi bent kiek palypėja į Everestą, – kukliai atsakė ponas Frajus. – Tai ir yra blogiausia – kalną užplūdę tokie diletantai kaip aš! – Gražuolė žmona meiliai nusijuokė ir toliau trynė jam pečius bei sprandą. Volingfordas vos prisivertė išgerti alų; dar nebuvo sutikęs tokios simpatingos poros.

Kai jie atsisveikino, Barbara Frai palietė kairį Patriko dilbį – įprastinę vietą, kurią liesdavo tik moterys.

– Gal pasikalbėkite su ta moterimi iš Ganos, – paslaugiai patarė. – Labai maloni ir nekvaila, be to, turi daugiau ką pasakyti negu aš. Na, ji labiau pasišventusi. – (Volingfordas suprato, jog tai reiškia, kad ta moteris iš Ganos mielai kalbasi su visais.)

– Puiki mintis – ačiū.

– Užjaučiu dėl rankos, – pasakė Patrikui Peteris Frajus. – Tikrai baisu. Manau, pusė pasaulio prisimena, kur buvo ir ką darė, kai išvydo tą vaizdą.

– Tikriausiai, – tarė Volingfordas. Buvo išgėręs tik vieną bokalą alaus, bet nelabai suvokė, kaip išėjo iš viešbučio baro; galutinai pasibjaurėjęs savimi, leidosi ieškoti afrikietės, tarsi ji būtų kokia gelbėjimosi valtis, o jis jau skęstų. Ko gero, taip ir buvo.

Atrodė labai ironiška, kad bado ekspertė iš Ganos tokia stora. Volingfordas baiminosi, kad Dikas nesumanytų kaip nors pasinaudoti jos nutukimu. Ta moteriškė, apsisiautusi tarytum kokia

iš skiautinių lovos užtiesalų sudurstyta palapine, veikiausiai svėrė apie tris šimtus svarų, tačiau buvo baigusi Oksfordo bei Jeilio universitetus ir laimėjusi Nobelio premiją už nuopelnus pasaulinės maisto trūkumo kontrolės srityje – ji pati sakė, jog tokia veikla yra „tik protingas būdas užbėgti už akių trečiojo pasaulio krizei", ir dar pridūrė, kad „kiekvienas sąžinės turintis pusgalvis" gali daryti tai, ką daro ji.

Tačiau kad ir kaip Volingfordas žavėjosi storule iš Ganos, žinių redakcijoje Niujorke ji niekam nepatiko.

– Per stora, – pasakė Patrikui Dikas. – Juodukai pamanys, kad mes iš jos šaipomės.

– Betgi ne *mes* ją nupenėjom! – paprieštaravo Patrikas. – Svarbiausia, kad ji *nekvaila* ir tikrai turi ką *pasakyti*!

– Yra ir daugiau moterų, turinčių ką pasakyti, ar ne? Dėl Dievo meilės, surask bent vieną nekvailą ir *normaliai* atrodančią!

Tačiau netrukus Volingfordas įsitikino, jog tarp Tokijo konferencijos „Moterų ateitis" dalyvių surasti tokią moterį nežmoniškai sunku, – juk reikėjo atsižvelgti į tai, kad sakydamas „*normaliai* atrodančią" Dikas, be abejo, turėjo galvoje ne storą, ne juodą ir ne japonę.

Į kinų genetikę su iškiliu plaukuotu apgamu ant kaktos, per patį vidurį, Patrikas tik žvilgtelėjo ir nė nemėgino kalbinti. Iš anksto žinojo, ką apie ją pasakytų tas mulkis Dikas Niujorko žinių redakcijoje: „Matau, mėgsti pasišaipyti... Dievulėliau! Taip pat sėkmingai galėtume subombarduoti kokią kinų ambasadą ir pareikšti, jog tai *nelaimingas atsitikimas*!"

Taigi Patrikas nusprendė pasišnekėti su lyg ir galvota infekcinių ligų gydytoja iš Korėjos. Tačiau paaiškėjo, kad ji drovisi kalbėti prieš kamerą, ir tas jos drovėjimasis pasireiškė nevalingu spoksojimu į Patriko bigę. Maža to, ji nesugebėjo neužsikirtusi pasakyti nė vieno užkrečiamos ligos pavadinimo; atrodė, kad vos paminėjusi kokią ligą ima drebėti iš siaubo.

O dėl kino režisierės iš Rusijos, – „*Niekas* nėra matęs jos filmų", – pasakė Volingfordui žinių redaktorius, – tai ji (vadinkime ją tiesiog Liudmila) buvo bjauri kaip rupūžė. Be to, kaip Patrikas

sužinojo vėliau, kai ji antrą valandą nakties atėjo į jo kambarį, ji norėjo pabėgti iš tėvynės. Ne į Japoniją. Prašė, kad Volingfordas slapta įvežtų ją į Niujorką. „*Kame?*“ – galvojo Volingfordas. Gal visam laikui filipiniečių šunų šlapimu pradvisusiame lagamine?

Be abejo, pabėgėlė iš Rusijos galėjo būti naujiena, netgi Niujorke. Na ir kas, kad niekas nematė jos filmų?

– Keliautų į Sandansą, – pasakė Dikui Patrikas. – Dėl Dievo meilės, Dikai, ji nori *pabėgti*! Tai bent istorija!

Joks normalus žinių kanalas nebūtų atmetęs reportažo apie pabėgėlę iš Rusijos. Tačiau Dikui tai nepadarė įspūdžio.

– Ką tik iškišome penkias minutes apie pabėgėlį iš Kubos, Patri.

– Turi galvoje tą niekam tikusį beisbolininką? – paklausė Volingfordas.

– Jis visai neblogas gynėjas, be to, puikiai smūgiuoja, – tarė Dikas, ir kalba buvo baigta.

Paskui kalbėtis su Volingfordu atsisakė žaliaakė danų rašytoja – labai įžeidi romanistė, nenorinti, kad ją šnekintų žmogus, neskaitęs jos knygų. Ir kas ji manėsi esanti? Volingfordas juk neturėjo tiek laiko, kad perskaitytų jos rašliavą! Jis bent jau teisingai atspėjo, kaip reikia tarti jos vardą: Bodilė, kirčiuojamas antras skiemuo.

Moterys iš pernelyg gausios Japonijos menininkių delegacijos viena per kitą veržėsi kalbėtis su Volingfordu ir vis taikėsi užjaučiamai paliesti kairį jo dilbį šiek tiek aukščiau nesamos plaštakos. Tačiau žinių redaktorių Niujorke „jau vemti vertė nuo visokių menų“. Be to, Dikas pareiškė bijąs, kad pamatę tiek japonių televizijos žiūrovai pamanys, jog tik japonės ir dalyvavo konferencijoje.

– Nuo kada mes jaudinamės dėl to, ką pamanys mūsų žiūrovai? – išdrįso paklausti Patrikas.

– Klausyk, Patri, – tarė Dikas, – ta džiūsna poete su tatuiruote ant veido pasibjaurėtų net kiti poetai.

Volingfordas jau per ilgai buvo Japonijoje. Pripratęs prie neteisingos jo gimtąja kalba kalbančių japonų tarsenos, jis dabar

net nesuprato, ką sako žinių redaktorius. Jam pasigirdo ne „džiūsna“, o „krušna“.

– Ne, *tu* klausyk, Dikai, – atkirto Patrikas, netikėtai pasirodydamas esąs ne tokio jau švelnaus būdo. – Aš ne moteris, bet tas žodis įžeidžia ir mane.

– *Koks* žodis? – nustebo Dikas. – „Tatuiruotė“?

– Žinai, koks žodis! – sušuko Patrikas. – „Krušna“!

– Sakiau „džiūsna“, ne „krušna“, Patri, – tarė žinių redaktorius. – Matyt, apie ką galvoji, tą ir girdi.

Patrikas nebežinojo, į ką kreiptis. Turėjo kalbinti arba Džeinę Braun, tą išsirengti grasinusią anglų ekonomistę, arba Eveliną Arbutnot – greičiausiai lesbietę, kuri juo bjaurėjosi ir gėdijosi akimirką pamaniusi, kad jis ją traukia.

Anglų ekonomistė buvo grynai angliškos veislės pusprotė. Nesvarbu – amerikiečiams patinka angliškas akcentas. Džeinė Braun tarškėjo kaip seniai užviręs arbatinis, ne apie pasaulio ekonomiką, o apie tai, kaip pagrasino išsirengsianti prieš vyrus.

– Iš patirties žinau, kad vyrai tikrai neleis man nusimesti paskutinio drabužio, – prieš kamerą pasakojo Patrikui Volingfordui ponia Braun, pernelyg aiškiai tardama žodžius – kaip pagyvenusi ir prityrusi artistė anglų teatro scenoje. – Net neprieinu prie apatinių, vyrai pabėga anksčiau – visada! Vyrais galima pasikliauti. Na, turiu galvoje tik tai, kad galima neabejoti, jog jie nuo manęs pabėgs!

Dikas Niujorke buvo sužavėtas. Pasak jo, interviu su Džeine Braun „sudarė gražų kontrastą“ ankstesniam reportažui apie jos pykčio protrūkį pirmą konferencijos dieną. Tarptautinis žinių kanalas gavo, ko norėjo. Apie Tokijuje vykusią konferenciją „Moterų ateitis“ žiūrovams papasakota – ir ne bet kaip, o įprasta žinių televizijos maniera: sumenkintas ne tik Patrikas Volingfordas, bet ir visas jo pranešimas. Iš moterų konferencijos Japonijoje liko tik istorija apie artistiškos prigimties anglų matroną, grasinusią išsirengti per viešą diskusiją apie žaginimą – ne kur kitur, o Tokijuje.

– Ką gi, *gražu*, ar ne? – tarstelėjo Evelina Arbutnot, savo kambaryje pažiūrėjusi pusantros minutės televizijos reportažą. Kon-

ferencijos uždarymo dieną ji tebebuvo Tokijuje. Pigių naujienų besivaikantis Volingfordo kanaliūkštis net nelaukė konferencijos pabaigos.

Patrikas dar nebuvo atsikėlęs, kai jam paskambino ponia Arbutnot.

– Asipasau, – tepasakė jis. – Aš ne žinių redaktorius, tik reporteris.

– Jūs tik vykdėte nurodymus – ar tai norėjote pasakyti? – paklausė ponia Arbutnot.

Evelina Arbutnot buvo per kietas riešutėlis Patrikui Volingfordui, juo labiau kad Volingfordas niekaip negalėjo atsigauti po nakties, praleistos mieste su draugais japonais. Atrodė, kad ir jo siela atsiduoda sake. Patrikas net neprisiminė, kuris iš mėgstamų japonų žurnalistų davė jam bilietus dviem žmonėms kelionei greituoju traukiniu į Kiotą ir atgal – „traukiniu-kulka“, kaip jį pavadino arba Jošis, arba Fumis. Juodu dar sakė, kad apsilankymas tradiciniuose užeigos namuose Kiote padės atgauti jėgas; tai Patrikas prisiminė. „Bet geriau važiuok ne savaitgalį“. Šią patarimo dalį jis, deja, pamiršo.

O, Kiotas – šventyklų, maldų miestas! Kelionė ten, kur susikaupti lengviau negu Tokijuje, bus *labai* naudinga. Volingfordas Evelinai Arbutnot ir paaiškino, kad jam seniai laikas kai ką apmąstyti, bet ji toliau keikė jį dėl šlykštaus jo „nusmurgusio *nežinių* kanalo“ parodyto reportažo apie moterų konferenciją.

– Žinau, žinau... – kartojo Patrikas. (Ką daugiau jis galėjo pasakyti?)

– O dabar važiuojate į Kiotą? *Ką* ten darysite? *Melsitės?* Ir ko gi jūs melsite Dievą? – paklausė ponia Arbutnot. – Viešiausio ir gėdingiausio, kokį tik galima įsivaizduoti, jūsų bėdų ir pasišaipymų kanalo žlugimo – štai ko meldžiu *aš*!

– Vis dar tikiuosi, kad šioje šalyje patirsiu ką nors malonaus, – kiek galėdamas oriau, bet vis tiek nelabai oriai tarė Volingfordas.

Evelina Arbutnot kitame laido gale kurį laiką mąsliai tylėjo. Patrikas pagalvojo, kad ji tikriausiai iš naujo apmąsto seną sumanymą.

– Norite Japonijoje patirti ką nors malonaus? – paklausė ponia Arbutnot. – Ką gi... pasiimkite ir mane į Kiotą. Aš jums parodysiu kai ką *malonaus*.

Šiaip ar taip, jis buvo Patrikas Volingfordas. Visada paklusdavo moterims. Elgdavosi taip, kaip jos norėdavo; dažniausiai darydavo ką liepiamas. Tačiau jis manė, kad Evelina Arbutnot – lesbietė! Taigi Patrikas sutriko.

– E... maniau... na, iš to, ką man sakėte dėl tos danų rašytojos, supratau, kad... na, kad jūs homoseksuali, ponia Arbutnot.

– Visada taip juokauju, – paaiškino ji. – Nemaniau, kad patikėjote.

– O, – tarė Volingfordas.

– Nesu homoseksuali, bet pakankamai sena, kad galėčiau būti jūsų motina. Jei norite, pagalvokite apie tai ir paskui man paskambinkite, aš neįsižeisiu.

– Motina tai tikrai negalėtumėt...

– Biologiškai – galėčiau, – pasakė ponia Arbutnot. – Galėjau jus pasigimdyti, kai man buvo šešiolika. Beje, tada atrodžiau kaip aštuoniolikos. Ar mokate skaičiuoti?

– Jums per penkiasdešimt? – paklausė Patrikas.

– Beveik atspėjote, – tarė ji. – Be to, šiandien negaliu išvykti. Nenoriu praleisti paskutinės šios apgailėtinos, bet gerais norais grįstos konferencijos dienos. Jei palauksite iki rytojaus, savaitgaliui važiuosiu su jumis į Kiotą.

– Gerai, – sutiko Volingfordas. Jis nutylėjo, kad jau turi du „traukinio-kulkos“ bilietus. Paprašys šveicoriaus, kad pakeistų vietų traukinyje bei užeigos namuose užsakymą.

– Ar tikrai to norite? – paklausė Evelina Arbutnot. Iš balso neatrodė tvirtai apsisprendusi.

– Taip, noriu. Jūs man patinkate, – pasakė Volingfordas. – Nors ir esu tikras pusgalvis.

– Per daug nesmerkite savęs dėl to, kad esate pusgalvis, – tarė ponia Arbutnot. Jos kalbėsena ėmė panėšėti į seksualų murkimą. Greičio požiūriu, – jei spręstume pagal tai, kaip greitai ji pakeitė

nuomonę, – Evelina pati buvo kaip „traukinys-kulka“. Patrikas pagalvojo, kad gal nereikėtų niekur su ja vykti.

Ji tarytum perskaitė jo mintis.

– Daug nereikalausiu, – staiga pasakė. – Be to, jums reikia įgyti patirties su mano amžiaus moterimi. Vėliau, kai peržengsite septintą dešimtį, jaunesnės bus nebe jūsų nosiai.

Per likusią dienos dalį bei vakarą, kol laukė, kada galės su Evelina Arbutnot „traukiniu-kulka“ važiuoti į Kiotą, Volingfordas pamažu išsipagiriojo; prieš miegą sakės skonį burnoje jautė tik žiovaudamas.

Kita diena tekančios saulės šalyje išaušo šviesi ir giedra, teikianti vilčių, – kaip vėliau paaiškėjo, apgaulingų. Volingfordas sėdėjo dviejų šimtų mylių per valandą greičiu lekiančiame traukinyje su moterimi, kuri pagal amžių galėjo būti jo motina, ir su kokiais penkiais šimtais spygaujančių moksleivių, vien mergaičių, nes – kaip Patrikas su Evelina suprato iš angliškus žodžius painiojančio traukinio palydovo paaiškinimo – buvo kažin koks Nacionalinis mergaičių maldų savaitgalis ir visos Japonijos moksleivės važiavo į Kiotą, bent jau taip atrodė.

Ištisą savaitgalį lijo. Kiotas buvo užplūstas maldingųjų Japonijos moksleivių. Na, *dalį* laiko, kurį praleido mieste, jos gal ir meldėsi, nors Patrikas su Evelina nematė nė vienos iš tikrųjų tai darančios, o kai nesimeldė, elgėsi taip, kaip elgiasi visų šalių moksleivės. Jos juokėsi, rėkavo, isteriškai raudojo – be jokios aiškios priežasties.

– Nelemti hormonai, – žinovės tonu tarė Evelina.

Moksleivės dar klausėsi prasčiausios, kokią tik galima įsivaizduoti, vakarietiškos muzikos ir be perstojo maudėsi – taip dažnai, kad tradiciniuose užeigos namuose, kuriuose buvo apsistoję Volingfordas su Evelina, kelis kartus baigėsi karštas vanduo.

– Per daug nesimeldžiančių mergaičių! – atsiprašinėdamas pasakė šeimininkas, bet Patrikui su Evelina to karšto vandens nelabai ir reikėjo; pakako porą kartų išsimaudyti drungnoje vonioje.

Juodu be perstojo dulkinosi, visą savaitgalį, tik retkarčiais išeidami žvilgtelėti į šventyklas, kuriomis Kiotas buvo pelnytai (ne taip kaip Patrikas Volingfordas) pagarsėjęs.

Paaiškėjo, kad Evelinai Arbutnot labai patinka be saiko mylėtis. Per keturiasdešimt aštuonias valandas... na, tiek to. Nemandagu būtų skaičiuoti, kiek kartų jie tai darė. Pakanka pasakyti, kad savaitgaliui baigiantis Volingfordas vos pasivilko, be to, jam taip skaudėjo kotą, kad galiausiai su Evelina įsitaisęs dviejų šimtų mylių per valandą greičiu atgal į Tokiją lekiančiame traukinyje jis jautėsi kaip iki kraujo nusismaukęs paauglys.

Patrikui patiko lietaus merkiamos šventyklos, kiek jis jų matė. Stovėdamas po didžiulių medinių pastatų stogais ir klausydamasis lašų barbenimo, iš visų pusių apsuptas šėlstančių, ausį rėžiančiais balsais klykaujančių moksleivių, jis įsivaizdavo esąs belaisvis, įkištas į kažkokį senovišką medinį būgną.

Daugelis mergaičių vilkėjo mokyklinėmis uniformomis, todėl visos atrodė vienodos, kaip kokios kariškės. Kai kurios buvo gražios, bet dauguma ne; šiaip ar taip, tą Nacionalinį mergaičių maldų savaitgalį, kurio oficialus pavadinimas tikriausiai buvo visai ne toks, Volingfordas matė tik Eveliną Arbutnot.

Jam patiko su ja mylėtis, be kita ko, dar ir todėl, kad ji taip aiškiai mėgavosi buvimu su juo. Anaiptol ne gražus jos kūnas, Patriko nuomone, buvo labai tikslingai naudojamas – tarsi puikiai sukonstruotas instrumentas. Bet ant vienos iš nedidelių jos krūtų jis pastebėjo didoką randą, tikrai ne kokios atsitiktinės žaizdos žymę. (Randas buvo pernelyg tiesus ir plonas, neabejotinai likęs po operacijos.)

– Man išpjovė auglį, – paaiškino Patrikui Evelina, kai jis apie tai užsiminė.

– Tikriausiai buvo nemažas? – paklausė jis.

– Paaiškėjo, jog tai menkniekis. Dabar viskas gerai, – atsakė ji.

Tiktai kai juodu jau važiavo atgal į Tokiją, ji pamėgino motiniškai jį paauklėti:

– Kaip toliau gyvensi, Patrikai? – paklausė, paėmusi už vienintelės rankos.

– Kaip toliau gyvensiu?

– Tu gi visiška griuvena, – pasakė Evelina. Iš jos akių jis suprato, kad ji nuoširdžiai susirūpinusi.

– Aš – visiška griuvena, – pritarė jis.

– Taip, iš tikrųjų, ir pats tai žinai, – pasakė ji. – Darbas neteikia tau pasitenkinimo, bet dar blogiau tai, kad tu *negyveni*. Atrodai pasimetęs, mielasis. – („Mielasis“ nuskambėjo neįprastai ir nemaloniai.)

Patrikas ėmė kažką veblenti apie daktarą Zajoncą ir numatomą plaštakos persodinimo operaciją – apie tai, kad pagaliau, po ilgų penkerių metų, jis gal atgaus kairę ranką.

– Ne tai turėjau galvoje, – pertraukė jį Evelina. – Kam rūpi ta tavo kairė ranka? Praėjo penkeri metai! Gali išsiversti ir be jos. Visada rasi, kas tau padės susipjaustyti pomidorą, arba apsieisi be pomidoro. Esi žavus pajuokos objektas *ne todėl*, kad netekai plaštakos. Iš dalies taip yra dėl to, kad dirbi tokį darbą, bet pagrindinė priežastis – tavo gyvenimo būdas!

– O, – tarė Volingfordas. Mėgino ištraukti ranką iš motiniškų ponios Arbutnot gniaužtų, bet nepajėgė; šiaip ar taip, ji turėjo dvi rankas ir jomis tvirtai laikė vienintelę jo plaštaką.

– Paklausyk manęs, Patrikai, – pasakė Evelina. – Puiku, kad daktaras Seizoncas nori tau duoti naują kairę plaštaką...

– Daktaras *Zajoncas*, – irzliai pataisė ją Volingfordas.

– Daktaras Zajoncas, taip, – toliau kalbėjo ponia Arbutnot. – Pripažįstu, kad esi tikrai drąsus, jeigu jau pasiryžai tokiam rizikingam eksperimentui...

– Tai būtų tik *antra* tokia operacija, – vėl suirzęs tarė Patrikas. – Pirma nepavyko.

– Taip, taip – jau sakei, – priminė jam ponia Arbutnot. – Bet ar tau pakaks drąsos pakeisti savo *gyvenimą*? – Tai pasakiusi ji užmigo, jos gniaužtai pamažu atsileido. Volingfordas tikriausiai jau galėjo ištraukti ranką jos nepažadindamas, bet nenorėjo rizikuoti.

Evelina turėjo skristi į San Franciską; Volingfordas grįžo į Niujorką. San Franciske, pasak Evelinos, buvo surengta kita su moterų reikalais susijusi konferencija.

Patrikas Evelinos taip ir nepaklausė, ką ji nori moterims pasakyti, ir iki galo neperskaitė nė vienos jos knygos. Ta, kurią pradėjo skaityti, jį nuvylė. Evelina Arbutnot buvo įdomesnė kaip asmenybė negu kaip rašytoja. Kaip ir daugelis protingų žmonių, kurie žino, ko nori, ji rašė ne itin gerai.

Lovoje, kur jaučiamasi laisviausiai ir dažniausiai išsipasakojama, ponia Arbutnot Patrikui sakė, kad buvo ištekėjusi du kartus – pirmąkart labai jauna. Su pirmu vyru išsiskyrė, o antras, kurį nuoširdžiai mylėjo, mirė. Taigi ji buvo našlė, turėjo suaugusių vaikų ir keletą dar mažų anūkų. Vaikai ir anūkai, kaip pati sakė, buvo jos gyvenimas, o rašymas bei kelionės – tik jos misija. Tiesa, Volingfordas tuose Evelinos Arbutnot knygos puslapiuose, kuriuos sugebėjo perskaityti, neįžvelgė jokios „misijos“. Tačiau galvodamas apie Eveliną turėjo pripažinti, kad iš jos nemažai sužinojo apie save.

Greitajame traukinyje, kai jis jau artėjo prie Tokijo, Volingfordą atpažino kelios japonų moksleivės bei jas lydinti mokytoja. Atrodė, kad jos tuoj sukaups drąsą ir pasiųs kurią nors mergaitę, kad ši, perėjusi visą vagoną, paprašytų Liūto Užkandos autografo. Patrikas dar tikėjosi, kad jos nesiryš, – tam, kad pasirašytų, jis būtų turėjęs ištraukti dešinę ranką iš miegančios Evelinos delnų.

Nė viena iš moksleivių taip ir neįsidrąsino; galiausiai prie Volingfordo priėjo jų mokytoja. Ji vilkėjo uniforma, labai panašia į jaunųjų auklėtinių, ir nors pati taip pat buvo jauna, į Patriką kreipėsi santūriu, gana oficialiu tonu, kaip daug vyresnė moteris. Elgėsi labai mandagiai ir taip stengėsi kalbėti kuo tyliau, kad nepažadintų Evelinos, jog Volingfordas turėjo šiek tiek palinkti į priekį, kad per lekiančio traukinio tarškesį išgirstų, ką ji šneka.

– Mergaitės prašė pasakyti, kad, jų manymu, esate labai patrauklus ir tikriausiai labai drąsus, – tarė mokytoja. – Ir dar noriu pridurti, – sušnibždėjo, – jog labai gailiuosi, kad iš karto, kai pamačiau jus su tuo liūtu, nesupratau, koks jūs *geras* žmogus. Tačiau dabar... na, kai šitaip kartu keliaujate ir šnekatės su savo motina... dabar matau, kad jūs iš tikrųjų *labai* geras žmogus.

– Ačiū, – irgi pašnibždomis pasakė Volingfordas, nors jam buvo skaudu dėl tokio jos nesupratingumo, o kai jaunoji mokytoja grįžo į savo vietą, Evelina spustelėjo jam ranką – kad jis žinotų, jog ji nemiegojo. Pažvelgęs į ją Volingfordas pamatė, kad ji šypsosi, plačiai atmerkusi akis.

Mažiau negu po metų, išgirdęs, kad Evelina mirė („atsinaujino krūties vėžys“, – pasakė viena iš jos dukterų, kai jis paskambino, norėdamas pareikšti užuojautą vaikams bei anūkams), Patrikas prisiminė jos šypseną greitajame traukinyje. Tas auglys, apie kurį Evelina sakė, jog tai menkniekis, vis dėlto buvo pavojingas. Ko gero, ji tai žinojo – turėjo suprasti iš nemažo rando.

Patrikas Volingfordas visada atrodė kažkoks pernelyg gležnas. Moterys – tik ne buvusi jo žmona Merelin – nuolat stengėsi jį apsaugoti nuo nemalonių dalykų, nors vargu ar taip būtų elgusis Evelina Arbutnot.

Volingfordas prisiminė ir tai, kad galėjo jaunosios japonų mokytojos paklausti, koks yra oficialus Nacionalinio mergaičių maldų savaitgalio pavadinimas, bet nepaklausė. Sunku buvo ir patikėti, kad jis, žurnalistas, per šešias Japonijoje praleistas dienas apie tą šalį nesužinojo visiškai nieko.

Kaip ir jaunoji mokytoja, visi japonai, su kuriais Volingfordas bendravo, buvo nepaprastai kultūringi ir paslaugūs, ypač jį kvietę laikraštininkai – jie elgėsi daug pagarbiau ir mandagiau negu dauguma Patriko kolegų Niujorke. Bet jis nieko jų neklausinėjo; buvo pernelyg įsigilinęs į save. Šiek tiek pramoko tik pamėgdžioti jų akcentą, bet ir tai jam ne visai pavykdavo.

Kaltinkite Merelin, buvusią Volingfordo žmoną, kuo tik norite, bet dėl vieno dalyko ji buvo teisi – Patrikas taip ir liko berniukas. Žinoma, jis dar galėjo suaugti, bent jau pats to tikėjosi.

Dažniausiai žmogaus gyvenimas iš esmės pasikeičia po kokio nors ypač reikšmingo sukrėtimo. Patriko Volingfordo gyvenime toks sukrėtimas buvo ne kairės plaštakos netektis ir ne pratinimasis gyventi be jos. Tai buvo kone tuščiai praleistas laikas Japonijoje.

– Papasakok apie Japoniją, Patri. Ar tau patiko? – gundomais balsais kaip užsuktos klausinėjo palaidaliežuvės Niujorko žinių redakcijoje. (Iš Diko jos jau buvo girdėjusios, kad kai šis sakė „džiūsna“, Volingfordui pasigirdo „krušna“.)

Tačiau klausinėjamas apie Japoniją Volingfordas stengdavosi išsisukti:

– Japonija – kaip romanas, – sakydavo, daugiau nieko.

Po kelionės į Japoniją jis įtikėjo, kad iš tikrųjų nori pakeisti savo gyvenimą. Viskuo rizikuos, bet pradės gyventi kitaip. Žinojo, jog tai nebus lengva, bet manėsi esąs pakankamai tvirtos valios ir galįs pamėginti. Garbę jam darė tai, kad vos likęs redakcijoje vienas su Meri, kad ir kokia ten jos pavardė, jis pasakė:

– Labai atsiprašau, Meri. Iš tikrųjų nuoširdžiai gailiuosi dėl to, ką pasakiau, nenorėjau taip tavęs sunervinti...

Meri jį pertraukė:

– Nervinuosi ne dėl to, ką pasakei, o dėl savo santuokos. Nelabai sutariu su vyru, ir kaip tik dabar esu nėščia.

– Atsiprašau, – dar kartą pasakė Patrikas.

Paskambinti daktarui Zajoncui ir patvirtinti, jog yra pasiryžęs plaštakos persodinimo operacijai, Volingfordui buvo palyginti nesunku.

Kitą kartą akimirką likęs vienas su Meri, geriausių norų kupinas Patrikas padarė baisią klaidą.

– Kada gimdysi, Meri? – paklausė. (Dar nieko nebuvo matyti.)

– Praradau kūdikį! – atšovė Meri ir apsipylė ašaromis.

– Atleisk, – vėl ėmė atsiprašinėti Patrikas.

– Jau antras persileidimas, – pasakė nelaiminga jauna moteris. Ji raudojo įsikniaubusi jam į krūtinę, sušlapino marškinius. Pamačiusios juodu šitaip stovinčius, kelios redakcijos visažinės reikšmingai susižvelgė. Bet jos klydo – na, bent jau šįkart. Volingfordas tikrai mėgino pasikeisti.

– Verčiau jau būčiau skridusi su tavimi į Japoniją, – pašnibždėjo Meri, kad ir kokia ten jos pavardė, Patrikui į ausį.

– Ne, Meri – ne, ne, – tarė Volingfordas. – Gerai padarei, kad neskridai į Japoniją, aš išvis neturėjau tavęs kviesti, – pridūrė, bet jaunoji moteris dar garsiau įsikūkčiojo.

Kai moterys šalia jo imdavo verkti, Patrikas Volingfordas elgdavosi kaip dauguma vyrų – galvodavo apie ką kita. Pavyzdžiui, kaip reikėtų *laukti* plaštakos, kai jau esi išgyvenęs be jos penkerius metus?

Nors jis neseniai ir padaugino sakės, apskritai nebuvo girtuoklis; bet pastaruoju metu jam kažkodėl labai patikdavo vėlyvomis popietėmis vienam sėdėti kokiame nežinomame bare – kaskart vis kitame. Ko gero, tą savotišką žaidimą jis žaidė todėl, kad buvo apimtas apatijos. Kai pavakare baras prigužėdavo žmonių, vis labiau trokštančių bendrauti, Patrikas Volingfordas vienišas gurkšnodavo alų; jo tikslas buvo susikurti tokią nesuvokiamo liūdesio aurą, kad niekas nedrįstų prisiartinti.

Žinoma, visi jį pažindavo, – kartais jis netgi nugirsdavo šnabždesį: „Liūto Užkanda“, „Nelaimių Pirklys“, – bet niekas nekalbindavo. Toks ir buvo jo žaidimas – aktoriaus mokymasis nutaisyti reikiamą veido išraišką. (*Gailėkitės manęs*, – sakė jis žvilgsniu. – *Gailėkitės, bet neįskite artyn.*) Ilgainiui jis kaip reikiant įgudo taip žaisti.

Vieną vėlyvą popietę – beveik penktą valandą – Volingfordas užsuko į kažkokį barą toje Niujorko dalyje, kurioje anksčiau gyveno. Naktiniam buvusio jo namo durininkui dar buvo ne laikas pradėti pamainą, bet Patrikas nustebo, pamatęs jį bare, – juo labiau kad durininkas nevilkėjo uniformos.

– Sveiki, pone O'Nilai! – pasisveikino Vladas arba Luisas. – Mačiau, kad buvote Japonijoje. Jie ten neblogai žaidžia beisbolą, ar ne? Ko gero, būtų jums išeitis, jei nesisektų šičia.

– Kaip laikotės, Luisai? – paklausė Volingfordas.

– Aš – Vladas, – paniuręs tarė durininkas. – O šitas – mano brolis. Mes čia tik stumiam laiką, kol man reikės į darbą. Nebemėgstu naktinės pamainos.

Patrikas linktelėjo patraukliam vaikinui, stovinčiam prie baro šalia nusiminusio durininko. Vaikinas buvo vardu Lorenas, ar Goranas, o gal Zorbidas; iš drovumo jis prisistatė labai neaiškiai.

Bet kai Vladas arba Luisas nuėjo į tualetą, – jis stiklinė po stiklinės maukė spanguolių sultis su gazuotu vandeniu, – drovusis brolis Patrikui pasakė:

– Jis nenori jūsų įžeisti, pone Volingfordai. Tik šiek tiek susipainiojęs. Niekaip nesuvokia, kad jūs ne Polis O"Nilas, nors tai ir *žino*. Tikrai maniau, kad po to nutikimo su liūtu pagaliau supras, bet nesuprato. Dažniausiai būna įsitikinęs, kad jūs – Polis O'Nilas. Atleiskite. Jums tai tikriausiai įkyrėjo.

– Neatsiprašinėkite, – tarė Patrikas. – Jūsų brolis man patinka. Nieko baisaus, jeigu jis mano, kad aš – Polis O'Nilas. Bent jau išvykau iš Cincinačio.

Kai Vladas arba Luisas grįžo iš tualeto, Patrikas su jo broliu sėdėjo prie baro lyg nusikaltę. Patrikas gailėjosi, kad sveikojo brolio nepaklausė, koks iš tikrųjų yra kuoktelėjusio durininko vardas, bet jau buvo per vėlu. Dvivardis durininkas vėl prisidėjo prie jų; dabar jis atrodė panašesnis į save, nes tualete persirengė uniforma.

Nusivilktus drabužius durininkas padavė broliui, o tas sukišo juos į ant grindų palei baro pakoją padėtą kuprinę. Patrikas tik dabar tą kuprinę ir pastebėjo, bet iš karto suprato, jog broliai taip daro visada. Iš ryto sveikasis brolis tikriausiai ateina parsivesti Vlado arba Luiso namo; jis atrodė kaip tik toks geras broliukas.

Staiga durininkas padėjo galvą ant baro, tarytum nusprendęs čia pat pamiegoti.

– Ei, nereikia, taip nedaryk, – švelniai tarė jam brolis. – Juk nenori taip elgtis, ypač kai su mumis ponas O'Nilas.

Durininkas pakėlė galvą.

– Kartais baisiai pavargstu, kai reikia taip vėlai dirbti, – pasakė. – Nebenoriu į naktinę pamainą. Nebenoriu į naktinę.

– Klausyk – tu juk turi darbą, ar ne? – tarė brolis, mėgindamas jį nuraminti.

Stebuklingai – kaip greitai! – pralinksmėjęs Vladas arba Luisas išsišiepė.

– Po velnių, tik pažiūrėkite! – pasakė. – Gailiuosi savęs, sėdėdamas su geriausiu atmušėju, kokį tik esu matęs, netekusiu kairės plaštakos! O jis juk ir atmuša kaire, ir smūgiuoja. Labai

atsiprašau, pone O'Nilai. Neturiu teisės gailėtis savęs, kai esu su *jumis*.

Savaime suprantama, ir pats Volingfordas gailėjosi savęs, bet norėjo dar pabūti Poliu O'Nilu. Šitaip jis pradėjo pratintis nebūti *senuoju* Patriku Volingfordu.

Štai jis, Nelaimių Pirklys, vėlyvą popietę mokosi nutaisyti reikiamą veido išraišką. Ta išraiška – tik vaidyba, Liūto Užkanda tai žino, bet *gailėkitės manęs* – tikra tiesa.

Penktas skyrius

NELAIMINGAS ATSITIKIMAS SUPERTAURĖS SEKMADIENĮ

Ponia Klozen laiške „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" klinikai rašė, jog yra iš Epltono, Viskonsino valstijos, bet ji turėjo galvoje tik tai, kad ten gimė. Dar prieš ištekėdama už Oto Klozeno ji apsigyveno Grin Bėjuje, garsios profesionalų futbolo komandos mieste. Otas Klozenas buvo *Green Bay Packers* aistruolis; pragyvenimui jis užsidirbdavo vairuodamas alaus sunkvežimį, ant kurio buferio niekada neklijavo jokio kito lipduko, tik žalios Grin Bėjaus spalvos užrašą auksiniame fone:

DIDŽIUOJUOSI, KAD ESU SŪRIAGALVIS!

Otas su žmona seniai buvo nusprendę tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt aštuntų metų sausio dvidešimt penktos dienos, sekmadienio, vakare eiti į mėgstamą sporto aistruolių barą Grin Bėjuje. Tai buvo trisdešimt antrųjų Supertaurės rungtynių vakaras, *Packers* San Diege turėjo žaisti su *Denver Broncos*. Tačiau ponia Klozen visą dieną negalavo, jautė šleikštulį; vyrui ji kaip visada viltingai sakė, kad galbūt pastojo. Iš tikrųjų buvo ne pastojusi, o pasigavusi gripą. Netrukus jai pakilo temperatūra, be to, dar rungtynėms neprasidėjus ji dukart vėmė. Abu Klozenai labai nusivylė, kai suprato, jog tai ne rytinis šleikštulys. (Net jei ponia Klozen būtų buvusi nėščia, jos dar negalėjo pykinti rytais, nes nuo mėnesinių buvo praėjusios tik dvi savaitės.)

Ponios Klozen mintys buvo nesunkiai įžvelgiamos – bent jau Otas manėsi beveik visada žinąs, apie ką žmona galvoja. Labiau už viską pasaulyje ji norėjo turėti kūdikį. Jos vyras irgi norėjo,

kad ji turėtų kūdikį, – ji negalėjo jo kaltinti. Ji nuolat graužėsi, kad neturi vaikų, ir žinojo, jog dėl to graužiasi ir Otas.

O dėl gripo, tai Otas dar nebuvo matęs žmonos taip baisiai sergančios; jis pasisiūlė likti namie ir ją slaugyti. Juodu galėsią žiūrėti rungtynes per televiziją miegamajame. Tačiau ponia Klozen jautėsi taip blogai, kad suprato išvis nepajėgsianti žiūrėti rungtynių, nors ir buvo tikrų tikriausia sūriagalvė; tai, kad ji visą gyvenimą entuziastingai palaikė „pekerius", ko gero, buvo ir ją su Otu jungiančio ryšio pagrindas. Ji netgi dirbo *Green Bay Packers* komandai. Juodu su Otu galėjo gauti bilietus į rungtynes San Diege, bet Otas nemėgo skraidyti.

Ponia Klozen buvo sujaudinta: iš meilės jai Otas netgi atsisakytų Supertaurės rungtynių žiūrėjimo sporto aistruolių bare. Ji nenorėjo nė girdėti, kad jis pasiliks namie. Nors ją taip pykino, kad sunku buvo kalbėti, ji sukaupė jėgas ir aiškiu, užbaigtu sakiniu paskelbė vieną iš dažnai kartojamų sporto pasaulio tiesų, kurią išgirdę futbolo aistruoliai netenka žado ir neturi ką pridurti (o futbolu nesidomintiems žmonėms tai atrodo visiška kvailystė).

– Nėra jokios garantijos, kad kada nors dar žaisime dėl Supertaurės, – pareiškė ponia Klozen.

Otas susigraudino kaip vaikas. Netgi gulėdama ligos patale žmona nori, kad jis linksmintųsi. Bet vienas iš dviejų Klozenų automobilių po nedidelio susidūrimo prekybos centro stovėjimo aikštelėje tebebuvo kėbulų remonto dirbtuvėse. Otas bijojo palikti sergančią žmoną namuose be automobilio.

– Važiuosiu sunkvežimiu, – pasakė jis.

Alaus sunkvežimis buvo tuščias, be to, Otas puikiai sutarė su visais baro darbuotojais; jie leis jam pastatyti sunkvežimį užpakaliniame kieme, kur įvažiuoja tiekėjai. Vargu ar kas veš prekes Supertaurės sekmadienį.

– Pirmyn, „pekeriai"! – vos girdimu balsu, jau pusiausnūda tarė ponia Klozen.

Ji ilgai prisimins, kaip atsargiai, kupinas žodžiais neišreikšto kūniško švelnumo, Otas padėjo jai ant lovos televizoriaus distancinio valdymo pultelį ir dar patikrino, ar įjungtas reikiamas kanalas.

Paskui jis išvažiavo žiūrėti rungtynių. Didžiulis alaus sunkvežimis buvo lengvesnis negu paprastai; lėkdamas sekmadienį beveik ištuštėjusiomis gatvėmis Otas vis žvilgčiojo į spidometrą, kad neviršytų leistino greičio. Nuo to laiko, kai buvo šešerių ar septynerių, Otas Klozenas nepraleido nė vienų *Green Bay Packers* varžybų pradžios, nepraleis ir šitų. Nors jam tik trisdešimt devyneri, jis matė visas trisdešimt vienerias ankstesnes Supertaurės rungtynes. Pamatys ir trisdešimt antrąsias, nuo pradžios iki pat apmaudaus galo.

Tikriausiai dauguma sporto apžvalgininkų pritartų nuomonei, kad trisdešimt antrosios Supertaurės rungtynės buvo vienos iš geriausių – apylygis, jaudinantis žaidimas pasibaigė silpnesnio priešininko pergale. Visi žino, kad Amerikoje daugelis žmonių linkę palaikyti silpnesniuosius, tačiau taip tikrai nebuvo Grin Bėjuje, Viskonsino valstijoje, kur per trisdešimt antrąsias Supertaurės rungtynes išsišokėliai *Denver Broncos* nugalėjo *Green Bay Packers* ir baisiausiai nuliūdino sūriagalvius.

Baigiantis ketvirtam kėliniui, Grin Bėjaus aistruoliai jau kone žudėsi iš nevilties – tik ne Otas, kuris buvo ne tik nusiminęs, bet ir labai girtas. Per alaus reklamą, likus dviem minutėms iki rungtynių pabaigos, jis kietai įmigo prie baro ir, nors pabudo tą pačią akimirką, kai ekrane vėl pasirodė žaidėjai, spėjo nuo pradžios iki galo susapnuoti savo baisiausią nuolat pasikartojantį sapną, regis, trukusį keliomis valandomis ilgiau negu reklama.

Jis buvo gimdymo palatoje; kampe stovėjo kitas vyras – Otas matė tik jo akis virš chirurginės kaukės. Akušerė rengėsi priimti Oto žmonos naujagimį, jai padėjo kažkokia nepažįstama medicinos sesuo. Akušerė buvo ponią Klozen nuolat prižiūrinti ginekologė; Klozenai daugybę kartų lankėsi pas ją ir abu.

Pirmą kartą sapnuodamas tą sapną Otas kampe stovinčio vyro nepažino, o dabar iš anksto žinojo, kas jis toks, ir jį persmelkė bloga nuojauta.

Kai kūdikis pagaliau gimė, žmonos veidą nušvietė toks nenusakomas džiaugsmas, kad Otas sapne net apsiverkė – kaip visada. Kaip tik tą akimirką kampe stovėjęs vyras nusirišo kaukę. Tai bu-

vo tas plevėsa televizijos reporteris – Liūto Užkanda, Nelaimių Pirklys. Kuo ten, po galais, jis vardu? Šiaip ar taip, iš džiaugsmo nušvitusi ponia Klozen žiūrėjo į jį, ne į Otą; tarytum Oto išvis nebūtų buvę gimdymo palatoje, arba tik jis pats būtų žinojęs, kad ten yra.

Keisčiausia sapne buvo tai, kad Liūto Užkanda turėjo dvi rankas ir abiem laikė naujagimį. Staiga Oto žmona ištiesusi ranką paglostė kairę jo plaštaką.

Paskui Otas pamatė save. Nustebęs žiūrėjo į savo kūną, ieškojo plaštakų. Kairės nebebuvo – jo kairė plaštaka buvo dingusi!

Tada jis raudodamas ir pabudo. Buvo likusios mažiau negu dvi minutės iki Supertaurės rungtynių pabaigos; vienas iš Grin Bėjaus sporto aistruolių bare sėdėjusių *Packers* garbintojų, savaip supratęs Oto sielvartą, užjaučiamai patapšnojo jam per petį.

– Sušiktas žaidimas, – stačiokiškai tarė.

Nors ir labai girtas, Otas iš paskutiniųjų stengėsi nebeužmigti. Ne todėl, kad būtų bijojęs pražiopsoti rungtynių pabaigą; jis nenorėjo vėl sapnuoti to sapno.

Savaime suprantama, Otas žinojo, kodėl visa tai sapnuoja, ir iš gėdos nė karto nepapasakojo savo sapno žmonai.

Kaip alaus sunkvežimio vairuotojas, Otas manėsi esąs sektinas pavyzdys Grin Bėjaus jaunimui – jis niekada nevairavo išgėręs. Otas apskritai beveik negerdavo; jei ir paragaudavo, tai tik alaus. Dabar jis staiga susigėdo ne tik dėl sapno bei rungtynių baigties, bet ir dėl savo girtumo.

– Toks girtas negaliu vairuoti, – prisipažino baro padavėjui – patikimam draugui ir šiaip padoriam žmogui. Padavėjas pasakė, jog labai gaila, kad nėra daugiau tokių girtuoklių kaip Otas Klozenas – taip pat suvokiančių savo atsakomybę.

Pasitarę juodu greitai sugalvojo, kaip Otas galėtų saugiai parsigauti namo, *nepriėmęs* kelių gerokai įkaušusių ir nusiminusių draugų pasiūlymų pavėžėti. Otui juk nebus sunku patraukti alaus sunkvežimį iš užpakalinio kiemo į vos už penkiasdešimties jardų esančią pagrindinę baro stovėjimo aikštelę, kad jis pirmadienio rytą nekliūtų tiekėjams. Kadangi aikštelė yra ne priešais barą, o greta

kiemo, net nereikės pervažiuoti jokios gatvės ar šaligatvio. Paskui padavėjas telefonu pakvies Otui taksi.

„Ne, ne, ne – tu neskambink“, – sumurmėjo padavėjui Otas. Jis pats sunkvežimyje turėjo radijo telefoną. Pirmiausia pervažiuos į aikštelę, paskui pasikvies taksi. Sunkvežimyje ir palauks. Belaukdamas dar paskambins žmonai – paklaus, kaip ji jaučiasi, ir pareikš užuojautą dėl tragiško Grin Bėjaus pralaimėjimo. Be to, šaltame ore bent kiek atsigaus.

Šalto oro poveikis Otui gal ir neatrodė toks pat neabejotinas kaip visos kitos jo sumanymo dalys, bet jis tikrai nenorėjo žiūrėti po rungtynių transliuojamo reportažo. Visaip šėlstantys iš džiaugsmo pakvaišę Denverio aistruoliai galutinai jį įsiutintų, ką jau kalbėti apie pakartotinai rodomą Terelio Deiviso prasiveržimą pro galinius *Packers* saugus bei gynėjus. Kai *Broncos* perėjo į puolimą, Grin Bėjaus gynybos linija išsilydė kaip... na, kaip *sūris*.

Pagalvojęs apie Denverio prasiveržimus Otas vos neapsivėmė. Gal nuo žmonos užsikrėtė gripu? Paskutinį kartą jį taip pykino tada, kai per televiziją pamatė, kaip liūtai ėda to gražučiuko žurnalisto plaštaką. Kokia gi, po galais, to pimpalo pavardė?

Ponia Klozen žinojo nelaimingojo reporterio pavardę.

– Įdomu, kaip sekasi vargšui Patrikui Volingfordui, – nei iš šio, nei iš to vis pratardavo ji, o Otas, kuriam nuo tų jos žodžių darėsi šleikštu, tik pakraipydavo galvą.

Pagarbiai patylėjusi, jo žmona pridurdavo:

– Mielai padovanočiau tam vargšui vyriškiui savo plaštaką, jei žinočiau, kad mirštu. O tu, Otai?

– Nežinau... aš jo net nepažįstu, – kartą atsakė Otas. – Čia juk ne tas pats, kas atiduoti svetimam žmogui kokį nors savo organą. Organai – tai tiesiog organai. Niekas jų nemato. O *plaštaka*... na, tai kūno dalis, kurią galima atpažinti. Supranti, ką turiu galvoje?

– Kai jau miršti, tai miršti, – pasakė ponia Klozen.

Otas prisiminė Patrikui Volingfordui pareikštą ieškinį tėvystei nustatyti – per televiziją buvo rodomi įvairūs su tuo susiję reportažai, apie tai rašė visi laikraščiai bei žurnalai. Ponia Klozen įdė-

miai sekė bylos nagrinėjimą; ji pastebimai nusivylė, kai iš DNR tyrimo paaiškėjo, kad kūdikio tėvas – ne Volingfordas.

– Negi tau taip svarbu, kas tas tėvas? – paklausė jos Otas.

– Na, jis tiesiog atrodė kaip tėvas, – tarė ponia Klozen. – Supranti, jo išvaizda tokia, kad jis *turėtų* būti tėvas.

– Pakankamai patrauklus... ar tai norėjai pasakyti? – paklausė Otas.

– Atrodo kaip amžinas tėvystės bylų atsakovas.

– Dėl to ir nori, kad atiduočiau jam savo plaštaką?

– Aš taip nešnekėjau, Otai. Sakiau tik „kai jau miršti, tai miršti".

– Supratau, – tarė Otas. – Bet kodėl *mano* plaštaką? Kodėl *jam*?

Yra kai kas, ką turėtumėte žinoti apie ponią Klozen, netgi anksčiau, negu sužinosite, kaip ji atrodė: panorėjusi ji prabildavo ypatingu balsu, nuo kurio jos vyrui iškart pasistodavo. Akimirksniu.

– Kodėl *tavo* plaštaką? – tarė ji tuo savo balsu. – Na... todėl, kad aš tave myliu, niekada nemylėsiu nieko kito. Tik jau ne taip.

Nuo tų žodžių Otui pasidarė silpna, jis pasijuto pernelyg arti mirties, kad galėtų kalbėti; visas kraujas iš smegenų, iš širdies, iš plaučių plūstelėjo jam į varpą. Taip būdavo visada.

– Kodėl *jam*? – toliau šnekėjo ponia Klozen, puikiai suprasdama, kad Otas jau visiškai jai paklūsta. – Na... todėl, kad jam neabejotinai reikia plaštakos. Kas gali būti aiškiau?

Susikaupęs Otas šiaip taip išstenėjo:

– Tikriausiai yra ir daugiau žmonių, kurie neteko plaštakų.

– Bet mes jų nepažįstam.

– *Jo* irgi nepažįstam.

– Jį rodo per televiziją, Otai. *Visi* jį pažįsta. Be to, jis atrodo malonus.

– Sakei, kad jis atrodo kaip amžinas tėvystės bylų atsakovas!

– Tai nereiškia, kad jis nemalonus žmogus, – tarė ponia Klozen.

– O!

Tardamas tą „o" Otas galutinai išeikvojo savo silpstančias jėgas. Jis žinojo, kas bus toliau. Jį vėl pribloškė žmonos balsas.

– Ką dabar darysi? – paklausė ji. – Nori padaryti man vaiką?

Otas vos pajėgė linktelėti galvą.

Tačiau vaiko vis nebuvo. Siųsdama laišką „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" klinikai, ponia Klozen dar pridėjo mašinėle spausdintą pareiškimą, paprašiusi, kad Otas jį pasirašytų. Otas nesipriešino. Jautė, kokie nutirpę jo pirštai, ir tarytum iš šalies matė, kaip kito vyro ranka raito jo parašą. „Ką dabar darysi?" – ir tąkart paklausė ponia Klozen.

Netrukus prasidėjo sapnai. Dabar, nelemtą Supertaurės sekmadienį, Otas buvo ne tik labai girtas, bet ir iškankintas nepagrįsto pavydo. Patraukti alaus sunkvežimį į vos už penkiasdešimties jardų esančią aikštelę jam nebuvo taip lengva, kaip tikėjosi. Po kelių nevykusių mėginimų pasukti uždegimo raktelį jis jau ėmė manyti, kad šitoks girtas, ko gero, negalės ne tik vairuoti, bet ir užvesti variklio. Tačiau po kurio laiko jam pavyko; paskui reikėjo dar palaukti, kol šildytuvas ištirpdys priekinį stiklą aptraukusį sniegu padengtą ledą. Nuo rungtynių pradžios pasnigta buvo nedaug, tik per du colius.

Kairės rankos krumplius Otas tikriausiai nusibrozdino gremždamas sniegą nuo šoninio vaizdo veidrodėlių. (Čia tik spėjimas. Iš tikrųjų niekada nesužinosime, kaip jis juos nusibrozdino, aišku tik tai, kad kairės jo rankos krumpliai buvo nubrozdinti.) Kol jis iš lėto apsuko sunkvežimį ir atbulas pavažiavo tuos keliasdešimt jardų iš užpakalinio kiemo į aikštelę, dauguma rungtynes žiūrėjusių nuolatinių baro lankytojų spėjo išsiskirstyti. Nors dar nebuvo nė pusės dešimtos, aikštelėje greta jo sunkvežimio stovėjo tik keturi ar penki automobiliai. Otas numanė, kad jų savininkai padarė taip, kaip ketino daryti ir jis, – išvažiavo namo taksi. Visi kiti girtuokliai, deja, sėdo vairuoti patys.

Staiga Otas prisiminė, jog dar nepasikvietė taksi. Iš pradžių baro padavėjo užrašytas telefono numeris buvo užimtas. (Supertaurės sekmadienio vakarą Grin Bėjuje tikriausiai daugybė žmonių kvietėsi taksi, kad parvažiuotų namo.) Kai Otas pagaliau prisiskambino, dispečeris jį perspėjo, kad reikės laukti mažiausiai pusvalandį. „Galbūt keturiasdešimt penkias minutes". Dispečeris buvo sąžiningas žmogus.

Otas dėl laukimo labai nesijaudino. Kaip tokiu metų laiku, lauke buvo palyginti šilta, tik kokie keturi laipsniai šalčio, be to, sunkvežimio priekinio stiklo šildytuvas šiek tiek pašildė ir kabiną. Žinoma, buvo aišku, kad netrukus ji išvės, bet ką tie keturi laipsniai šalčio ir lengvas sniegelis reiškė žmogui, per mažiau negu keturias valandas išmaukusiam aštuonis ar devynis bokalus alaus?

Otas paskambino žmonai. Iš balso suprato ją pažadinęs. Ji pasakė, kad matė ketvirtą kėlinį, o paskui, kadangi labai nusivylė ir nekaip jautėsi, vėl užmigo.

– Aš irgi negalėjau žiūrėti visų tų reportažų, – prisipažino Otas.

– Vargšas tu mano vaikuti! – tarė jam žmona. Juodu visada taip sakydavo, norėdami vienas kitą paguosti, tačiau pastaruoju metu, – kai ponia Klozen šitaip nesėkmingai stengėsi pastoti, – vis dažniau pamąstydavo apie tai, kad reikėtų susigalvoti kokį kitą maloninį žodelį. Dabar tas kreipinys lyg durklas įsmigo apgirtusiam Otui į širdį.

– Mums pavyks, mieloji, – staiga pažadėjo Otas, nes jis, vargšelis, net ir girtas puikiai suprato, jog labiausiai žmona kremtasi dėl to, kad jos negalavimas – ne ilgai lauktas rytinis šleikštulys, o paprasčiausias gripas. Buvo aišku, kad iš tikrųjų ji susinervinusi ne dėl beprasmių po rungtynių rodomų reportažų ir netgi ne dėl skaudaus *Packers* pralaimėjimo.

Žmonos ginekologė Oto sapne atsirado ne šiaip sau; vis negalėdama pastoti, ponia Klozen nuolat pas ją lankėsi, be to, kaip tik ta gydytoja žmonai girdint ir Otui patarė „pasitikrinti". (Otas suprato, kad ji turi galvoje spermatozoidų skaičiavimą, bet nieko nesakė.) Ir gydytoja, ir ponia Klozen įtarė, kad Otas nevaisingas, tačiau žmona jį taip mylėjo, kad net bijojo sužinoti tiesą. Otas irgi bijojo – jis taip ir nenuėjo „pasitikrinti".

Toks savotiškas bendrininkavimas Klozenus dar labiau suartino, tačiau dabar jų tylėjimas pasidarė kažkoks suokalbiškas. Otas vis prisimindavo, kaip juodu pirmą kartą mylėjosi. Tai atrodė ne šiaip romantiškas prisiminimas, nors Otas buvo iš tikrųjų ro-

mantiškos prigimties žmogus. Tiesą sakant, pirmas Klozenų fizinis suartėjimas kartu buvo ir pasipiršimas.

Oto šeima turėjo vasarnamį prie ežero. Šiaurės Viskonsine yra daug mažų ežerėlių; Klozenams priklausė ketvirtadalis vieno iš jų pakrantės. Pirmą kartą ten nuvykusi, ponia Klozen pamatė, kad vadinamasis „vasarnamis" iš tikrųjų yra ne vienas, o keli nameliai su netoliese suręsta už juos visus didesne pastoge valtims. Neįrengtoje palėpėje virš valčių buvo pakankamai vietos nedideliam butui; nors elektros sklype nebuvo, Klozenai naudojosi pagrindiniame namelyje esančiu šaldytuvu (tiesą sakant, netgi dviem šaldytuvais), viryklė ir vandens šildytuvais (visi prietaisai buvo propaniniai).

Vamzdžiais tekėjo ežero vanduo; Klozenai jo negėrė, bet galėjo išsimaudyti karštoje vonioje, be to, vandens reikėjo dviem klozetams. Iš ežero jį siurbė benzininis variklis, maždaug toks kaip mašinėlių žolei pjauti; ir dar Klozenai turėjo nuotekų rezervuarą – gana didelį. (Jie nieku gyvu nenorėjo teršti savo ežerėlio.)

Vieną savaitgalį, kai Oto tėvai negalėjo važiuoti prie ežero, jis nusivežė ten būsimą žmoną. Prieš pat saulėlydį juodu paplaukioję išlipo ant prieplaukos, nuo šlapių jų maudymosi kostiumų pro tarpus tarp lentų į ežerą varvėjo vanduo. Buvo nuostabiai ramu, tik retkarčiais suklykdavo koks vandens paukštis; juodu sėdėjo tylutėliai, o vandens lašai kapsėjo žemyn taip garsiai, jog atrodė, kad kažkas kažkur gerai neužsuko čiaupo. Prieplaukos lentos tebebuvo įkaitusios nuo visą dieną švietusios ir vos prieš kelias minutes nusileidusios saulės; Otas ir būsima jo nuotaka jautė tą šilumą, kai nusirengė šlapius maudymosi kostiumus. Juodu vienas šalia kito atsigulė ant sauso rankšluosčio. Rankšluostis kvepėjo saule; ant jų kūnų džiūstantys vandens lašai irgi kvepėjo saule ir ežeru.

Nebuvo nei „Aš tave myliu", nei „Ar už manęs tekėsi?" Tą akimirką, kai abu apsikabinę gulėjo ant rankšluosčio, ant įkaitusios prieplaukos, ir jautė, kokia drėgna ir vėsi jų oda, jiedviem reikėjo kažko daugiau, ne paprasto pasižadėjimo. Tąsyk Otas pirmą kartą ir išgirdo ypatingąjį būsimos ponios Klozen balsą, geis-

mą žadinantį jos klausimą: „Ką dabar darysi?“ Tąsyk jis pirmą kartą pasijuto pernelyg nusilpęs, kad galėtų kalbėti. „Nori padaryti man vaiką?“ – paklausė ji. Tąsyk juodu pirmą kartą pamėgino tai padaryti.

Tai ir buvo pasipiršimas. Otas pasakė „taip“ kraujo pritvinkusia varpa, erekcija, verta tūkstančio žodžių.

Po vestuvių Otas įrengė du atskirus kambarius vienoje bendro koridoriaus pusėje virš valčių pastogės. Tie kambariai išėjo neįprastai ilgi ir siauri. „Kaip boulingo takai“, – erzino Otą ponia Klozen, bet jis norėjo, kad abiejuose kambariuose įsikūrę žmonės matytų ežerą. Viename iš kambarių miegojo jie patys, – iki lango aukščio, kad būtų geresnis vaizdas, pakelta jų lova užėmė beveik visą grindų plotį, – o kitas, kuriame stovėjo dvi lovos, buvo kūdikiui.

Pastaruoju metu Otas apsiašarodavo pagalvojęs apie tuščią kambarį virš lėtai siūbuojančių valčių. Kadaise jam labiausiai patikdavęs nakties garsas – vos girdimas vandens teškenimas į pastogėje stovinčių valčių bei prieplaukos, ant kurios jie pirmą kartą mylėjosi, šonus – dabar tik primindavo to negyvenamo kambario tuštumą.

Gęstančios dienos – šlapių glaudžių ir nuogo kūno, saule ir ežeru kvepiančios drėgnos žmonos odos – pojūtį užgožė neišsipildžiusios svajonės. Klozenai susituokę gyveno jau ilgiau negu dešimt metų, bet per pastarąsias dvi ar tris vasaras vasarnamyje prie ežero ilsėjosi vos kelis kartus. Abu buvo labai užsiėmę Grin Bėjuje, vis rečiau galėdavo ištrūkti. Bent jau taip sakė. Tačiau iš tikrųjų abiem buvo sunku apsiprasti su mintimi, kad pušų kvapas – jau praeitis.

„Ir dar tie „pekeriai“ pralaimėjo sušiktiems *Broncos*!“ – sielvartavo Otas. Baisiausiai susigraužęs ir girtas, ne iš karto prisiminė, kas jį pravirkdė šaltoje alaus sunkvežimio kabinoje. A, taip, nelemtas žmonos pasakymas: „Vargšas tu mano vaikuti!“ Tie žodžiai jį kaskart vis labiau sukrečia. Ir kai ji tai pasakė tuo savo balsu... Koks negailestingas šis pasaulis! Kurių galų ji taip padarė, kai jie ne kartu, kai tik kalbėjosi telefonu? Otas apsiverkė, be

to, jam pasistojo. Ir dar jis suirzo todėl, kad niekaip negalėjo prisiminti, kuo – ir kada – baigėsi pokalbis su žmona.

Jau buvo praėjęs pusvalandis nuo to laiko, kai Otas taksi dispečerio paprašė, kad šis lieptų vairuotojui paieškoti jo stovėjimo aikštelėje už baro. („Būsiu alaus sunkvežimyje – tikrai pamatys".) Dabar Otas pasilenkė ir ištiesė ranką, norėdamas pasiekti daiktadėžę, į kurią buvo padėjęs radijo telefoną, – atsargiai, kad neišmėtytų ten laikomų reklaminių alaus padėkliukų bei lipdukų. Juos jis dalindavo prie parduotuvių ir barų sunkvežimį apspintantiems vaikams. Kaimynystėje gyvenantys vaikai Otą vadino padėkliukininku arba lipdukininku, bet labiausiai jiems reikėjo plakatų. Plakatus Otas susikraudavo sunkvežimio gale, greta alaus.

Jis nematė nieko bloga, kad berniūkščiai, dar toli gražu negalintys gerti alaus, kabina reklaminius jo plakatus ant savo miegamųjų sienų. Otas būtų labai įsižeidęs, jei kas būtų pasakęs, kad jis stumia jaunus žmones į alkoholizmą; jam tiesiog patiko džiuginti vaikus; padėkliukų, lipdukų bei plakatų dalinimas buvo tokia pat Oto rūpinimosi jais išraiška kaip ir jo nusistatymas nevairuoti išgėrus.

Bet kaip jis galėjo užmigti pasilenkęs prie daiktadėžės? Ačiū Dievui, kad toks girtas nieko nesapnavo, bent jau pats taip manė. Iš tikrųjų Otas *sapnavo*, tik per girtumą viską pamiršo. Be to, sapnas buvo naujas, pernelyg naujas, kad Otas suvoktų, jog tai sapnas.

Ant sulenktos dešinės alkūnės jis jautė šiltą, nuo prakaito net slidų žmonos sprandą; jis ją bučiavo, liežuviu skverbdamasis jai į burną, ir kaire ranka – Otas buvo kairiarankis – lietė tarp kojų. Smarkiai sudrėkusi, ji vis kėlė pilvą aukštyn, spaudėsi prie jo delno. Jis iš visų jėgų stengėsi pirštais liesti ją labai švelniai, vos juntamai. (Ji pati buvo jį pamokiusi, kaip tai daroma.)

Staiga sapne, kuris Otui atrodė ne sapnas, ponia Klozen sugriebė kairę vyro plaštaką ir prisitraukė prie lūpų; paskui įsikišo pirštus į jo bučiuojamą burną, ir jie abu jautė jos skonį, kai jis ją užgulė ir įėjo. Švelniai prilaikydamas jam po smakru atsidūrusią žmonos galvą, Otas užuodė nuo jos plaukuose panirusių jo kairės rankos pirštų sklindantį kvapą. Dešine ranka jis gniaužė pa-

klodę šalia kairio jos peties. Bet ta ranka jam pačiam pasirodė svetima – dešinė plaštaka buvo ne jo! Mažesnė, pernelyg smulkių kaulų, labai jau daili. O *kairė* plaštaka – jo, jis bet kur ją atpažintų.

Paskui Otas pamatė po juo gulinčią žmoną, tačiau lyg iš tolo. Betgi čia ne jis, ne Otas ją užgulęs! To vyro kojos ilgesnės, pečiai siauresni. Iš profilio Otas pažino Liūto Užkandą. Jo žmoną dulkino Patrikas Volingfordas!

Po kelių akimirkų – iš tikrųjų buvo praėjusios ne daugiau kaip dvi minutės nuo to laiko, kai jis nusmigo sunkvežimio kabinoje, – Otas pabudo gulėdamas ant dešinio šono, visas persilenkęs per pavarų dėžę. Bėgių perjungimo rankena spaudė jam šonkaulius, galvą jis buvo pasidėjęs ant sulenktos dešinės rankos, nosį įbedęs į šaltą keleivio sėdynę. O dėl erekcijos, – sapnuodamas šitokį sapną negali nesusijaudinti, – tai jis pamatė, kad kaire ranka tvirtai laiko suspaudęs pritvinkusią savo varpą. „Stovėjimo aikštelėje!“ – susigėdęs pagalvojo Otas ir greitai susikišo marškinius, susiveržė diržą.

Paskui Otas įsistebeilijo į atidarytą daiktadėžę. Ten gulėjo jo radijo telefonas ir – tolimajame dešiniame kampe – riestanosis „Smito ir Vesono“ 38 kalibro revolveris, kurį jis visada vežiodavosi užtaisytą, vamzdį nukreipęs į dešinę priekinę sunkvežimio padangą.

Otas tikriausiai pasirėmė dešine alkūne, o gal beveik atsisėdo, ir staiga išgirdo, kad paaugliai iš galo laužiasi į jo sunkvežimį. Žinoma, jie buvo tik vaikai, bet šiek tiek vyresni už kaimynų berniūkščius, kuriems Otas Klozenas dalydavo padėkliukus, lipdukus bei plakatus, ir neabejotinai sumanę kažką bloga. Vienas iš jų stovėjo prie sporto aistruolių baro durų; jei koks lankytojas būtų išėjęs iš vidaus ir pasukęs automobilių aikštelės link, tas sargybinis būtų perspėjęs kitus du paauglius, besilaužiančius į sunkvežimį.

Otas Klozenas užtaisytą 38 kalibro revolverį daiktadėžėje vežiojosi ne todėl, kad buvo alaus sunkvežimio, į kuriuos dažnai įsilaužiama, vairuotojas. Jis tikrai nenorėjo nieko nušauti, netgi gindamas alų. Otas, kaip ir daugelis geraširdžių Viskonsino gy-

ventojų, paprasčiausiai mėgo ginklus. Visokius. Be to, jis medžiodavo elnius bei antis. Kartais šaudydavo netgi iš lanko, kai būdavo elnių medžioklės sezonas; tiesa, strėle nė į vieną elnią taip ir nepataikė, tačiau nemažai jų sumedžiojo graižtviniu šautuvu – daugumą netoli Klozenų vasarnamio.

Otas mėgo ir žvejoti – jam apskritai patiko būti atvirame ore. Nors užtaisytą 38 kalibro revolverį daiktadėžėje jis laikė neteisėtai, nė vienas sunkvežimio vairuotojas nebūtų jo už tai pasmerkęs, o alaus daryklos, kurios produkciją jis vežiojo, savininkai veikiausiai netgi būtų pagyrę už drąsą, bent jau neoficialiai.

Ginklą iš daiktadėžės Otas tikriausiai išsitraukė dešine ranka, – kaire, sėdėdamas prie vairo, negalėjo pasiekti, – o paskui, prieš eidamas žiūrėti, ką daro vagišiai sunkvežimio gale, kadangi buvo kairiarankis, neabejotinai perėmė į kairę.

Otas tebebuvo labai girtas, todėl, kai sugriebė kone ledo šaltumo revolverį, ginklas jam, ko gero, pasirodė lyg nesavas. (Negana to, Otas juk buvo staiga pažadintas iš klaikaus kaip pati mirtis sapno, kuriame jo žmona mylėjosi su Nelaimių Pirkliu ir šis lietė ją kaire jo, Oto, plaštaka!) Ar gaiduką jis netyčia atlaužė dešine ranka prieš perimdamas ginklą į kairę, ar anksčiau, kai traukė revolverį iš daiktadėžės, jau nesužinosime.

Ginklas iššovė – *tai* tikrai žinome. Kulka po pat smakru įsmigo Otui į kaklą ir nė per colį nenukrypusi išlėkė per pakaušį, aptaškydama medžiaga aptrauktą sunkvežimio kabinos viršų krauju bei kaulo atskalomis ir išsinešdama kartu akinamai baltą smegenų gumulėlį, kuris vėliau bus rastas prilipęs prie apmušalų. Pati kulka išlėkė kiaurai kabinos stogą. Otas mirė akimirksniu.

Išgirdę šūvį, jaunieji vagišiai sunkvežimio gale vos į kelnes neprid ėjo iš išgąsčio. Vienas ką tik į lauką išėjęs nuolatinis baro lankytojas girdėjo, kaip kažkas iššovė ir persigandę paaugliai ėmė graudžiais balsais maldauti pasigailėjimo; paskui žvangtelėjo aikštelėje numestas laužtuvas, paaugliai nuskuodė į tamsą. Policija netrukus juos surado, ir jie išklojo viską – išpažino viso gyvenimo nuodėmes, iki pat tos akimirkos, kai juos apkurtino šūvis. Sugauti jie nežinojo, iš kurios pusės buvo šauta ar kas nors žuvo.

Tuo tarpu kai sunerimęs lankytojas grįžo į barą ir padavėjas skambino policijai, – jis tik pasakė, kad girdėjo šūvį ir kažkas pastebėjo nubėgančius paauglius, – į stovėjimo aikštelę atvažiavo taksi. Vairuotojas iš karto pamatė alaus sunkvežimį, priėjo prie kabinos, pabeldė į šoninį langelį ir, atidaręs duris, išvydo ant vairo užkniubusį Otą Klozeną su 38 kalibro revolveriu ant kelių.

Dar prieš pranešdami apie nelaimę poniai Klozen, – kuri kietai miegojo, kai jie paskambino, – policininkai buvo beveik įsitikinę, kad Oto mirtis – ne savižudybė, bent jau ne, jų žodžiais tariant, „planuota savižudybė". Nė vienas iš policininkų nemanė, kad alaus sunkvežimio vairuotojas iš tikrųjų norėjo nusišauti.

– Jis buvo ne toks žmogus, – pasakė baro padavėjas.

Be abejo, padavėjas nė nenutuokė, kad Otas Klozenas ilgiau negu dešimt metų stengėsi padaryti žmoną nėščią; jis ničnieko nežinojo ir apie tai, kad žmona Otą įkalbinėjo testamentu palikti kairę plaštaką Patrikui Volingfordui, Liūto Užkandai. Padavėjas tik tvirtino, jog Otui Klozenui tikrai negalėjo kilti mintis žudytis dėl to, kad *Packers* pralošė Supertaurės rungtynes.

Sunku suvokti, kaip ponia Klozen sugebėjo susitvardyti ir tą patį Supertaurės sekmadienio vakarą paskambinti į „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates" kliniką. Registratorė apie jos skambutį iškart pranešė namuose buvusiam daktarui Zajoncui.

Zajoncas palaikė *Broncos*. Tikriau sakant, jis buvo *New England Patriots* aistruolis, – tepadeda jam Dievas, – o per Supertaurės rungtynes *Broncos* jam pasirodė artimesni todėl, kad Denverio komanda priklausė tai pačiai asociacijai, kaip ir *Patriots*. Tą akimirką, kai jam paskambino iš klinikos, Zajoncas kaip tik mėgino savo šešerių metų sūnui paaiškinti, kodėl nori, kad laimėtų *Broncos*. Rudžiui atrodė, kad jeigu jau *Patriots* nežaidžia dėl Supertaurės, – o jie tikrai nežaidė, – tai nėra jokio skirtumo, kas laimės.

Žiūrėdami rungtynes, tėvas su sūnumi gana sveikai užkando: padažydami į žemės riešutų sviestą, sugraužė po keletą atšaldytų salierų stiebelių bei morkų. Irma daktarui Zajoncui buvo pasiūliusi, kaip ji sakė, „pagudrauti su riešutų sviestu", kad Rudis val-

gytų daugiau žalių daržovių. Zajoncas vis galvojo, kad tik nepamirštų padėkoti Irmai už patarimą, ir staiga suskambo telefonas.

Skambutis išgąsdino virtuvėje buvusią Medėją. Kalė buvo ką tik prarijusi izoliacinės juostos ritinėlį. Kol kas jos dar nepykino, bet ji suprato negerai padariusi, o kai suskambo telefonas, tikriausiai pasijuto užklupta nusikaltimo vietoje, nors Rudis su tėvu dar nieko neįtarė, – apie tą ritinėlį jie sužinojo tik vėlai vakare, kai visiems sugulus Medėja jį išvėmė ant Rudžio lovos.

Izoliacinės juostos ritinėlį buvo palikęs elektrikas, Zajonco namuose įtaisęs naujovišką šunų priežiūros sistemą: požeminė elektros užtvara turėjo neleisti Medėjai išeiti iš kiemo. Ta nematoma tvora reiškė, kad Zajoncui (arba Rudžiui, arba Irmai) nebereikės stebėti lauke bėgiojančio šuns. Bet kaip tik todėl, kad niekas jos nestebėjo, Medėja suradusi ir prarijo izoliacinę juostą.

Dabar Medėjai būdavo segamas naujas antkaklis su dviem į jos kaklą nukreiptais metaliniais strypeliais. (Antkaklis buvo su baterija.) Jei kalė nuklysdavo už nematomos kiemo ribos, ją gerokai nukrėsdavo elektra. Bet prieš tokį papurtymą Medėja būdavo perspėjama: kai pernelyg priartėdavo prie požeminės užtvaros, jos antkaklis imdavo skleisti tam tikrą garsą.

– Koks tai garsas? – paklausė Rudis.

– Mes jo negirdime, – paaiškino daktaras Zajoncas. – Tik šunys.

– O kaip ją nukrečia?

– Na, nelabai... Medėjai neskauda, – pamelavo plaštakos chirurgas.

– O *man* skaudėtų, jei užsisegčiau jos antkaklį ir išeičiau iš kiemo?

– *Niekada* taip nedaryk, Rudi! Supratai? – gal pernelyg agresyviai, kaip buvo įpratęs, tarė daktaras Zajoncas.

– Vadinasi, skauda, – pasakė berniukas.

– *Medėjai* neskauda, – toliau melavo tėvas.

– O *tu* ar buvai užsisegęs jos antkaklį?

– Rudi, šitas antkaklis juk ne žmonėms – jis skirtas šunims!

Paskui juodu ėmė kalbėtis apie Supertaurę ir apie tai, kodėl Zajoncas nori, kad laimėtų Denveris.

Kai suskambo telefonas, Medėja nėrė po virtuvės stalu, bet išgirdęs registratorės pranešimą – „skambino ponia Klozen iš Viskonsino“ – daktaras Zajoncas visai pamiršo tą kvailą šunį. Uolusis chirurgas tučtuojau paskambino našlei. Ponia Klozen dar nieko nežinojo apie donoro rankos būklę, tačiau jos savitvarda daktarui Zajoncui padarė neišdildomą įspūdį.

Kiek sunkiau ponia Klozen tvardėsi kalbėdama su Grin Bėjaus policija ir kūną apžiūrėjusiu gydytoju. Atrodė, kad ji stengiasi suvokti visas vyro „kaip spėjama, atsitiktinės mirties nuo šūvio“ smulkmenas, bet staiga ašarotame jos veide vėl šmėstelėjo abejonė.

– Jis tikrai negyvas? – paklausė ji.

Nei policininkai, nei gydytojas dar nebuvo matę tokio keisto, tarytum į ateitį nukreipto žvilgsnio kaip jos. Sužinojusi, kad jos vyras „tikrai negyvas“, ponia Klozen tik akimirką patylėjo prieš paklausdama:

– O kaip Oto *plaštaka*? Kairė.

Šeštas skyrius

„KABLIUKAI"

Ir „The Green Bay Press-Gazette", ir „The Green Bay News-Chronicle" pranešimą apie po rungtynių nuaidėjusį Oto Klozeno šūvį nustūmė į Supertaurės komentarų pabaigą, tarsi tai būtų visiškai nereikšmingas dalykas. Vienas ypač netaktiškas Viskonsino sporto apžvalgininkas net išdrįso pasakyti: „Ko gero, daugybė *Packers* aistruolių sekmadienį, po Supertaurės, norėjo nusišauti, tačiau tik Otas Klozenas iš Grin Bėjaus iš tikrųjų paspaudė gaiduką". Vis dėlto netgi pačiuose įžūliausiuose, šiurkščiausiuose straipsniuose Oto mirtis rimtai nebuvo vadinama savižudybe.

Patrikas Volingfordas, pirmąkart išgirdęs apie Otą Klozeną, – viešbučio kambaryje Meksike jis matė pusantros minutės reportažą per savo žinių kanalą, – šiek tiek nustebo, kad tas mulkis Dikas nepasiuntė *jo* kalbėtis su našle. Paprastai būtent jam būdavo pavedamos tokios užduotys.

Tačiau šįkart tarptautinis žinių kanalas į nelaimės vietą nusiuntė Stabį Farelą, seną sporto komentatorių, stebėjusį Supertaurės rungtynes San Diege. Stabis jau anksčiau daugybę kartų lankėsi Grin Bėjuje, o Patrikas Volingfordas dar niekada nebuvo matęs Supertaurės rungtynių netgi per televiziją.

Tą pirmadienio rytą Volingfordas žinias pažiūrėjo prieš pat išlėkdamas iš viešbučio – jau turėjo skubėti į oro uostą ir skristi į Niujorką. Tai, kad alaus sunkvežimio vairuotojas paliko našlę, jam nepasirodė labai svarbu.

– Mums nepavyko pasikalbėti su ponia Klozen, – pasakė nukaršęs sporto komentatorius.

„*Mane* Dikas būtų privertęs su ja pasikalbėti“, – atsainiai pagalvojo Volingfordas, paskubomis gerdamas kavą, tačiau jo atmintyje įstrigo gal dešimt sekundžių rodytas kadras: apytuštėje stovėjimo aikštelėje paliktas alaus sunkvežimis, jau apneštas puriu sniegu – lyg užklotas permatoma skraiste.

– Čia žaidimas ir baigėsi, bent jau šiam *Packers* aistruoliui, – iškilmingai, pabrėždamas kiekvieną žodį, pasakė Stabis.

„Minkštagalvis!“ – pagalvojo Patrikas Volingfordas. (Jis nesišaipė iš sūriagalvių – dar nebuvo nieko apie juos girdėjęs.)

Volingfordas jau ėjo pro duris, kai jo kambaryje suskambo telefonas; bijodamas, kad nespės į lėktuvą, Patrikas iš pradžių net nenorėjo kelti ragelio. Skambino daktaras Zajoncas iš Masačusetso.

– Pone Volingfordai, šiandien jums pasisekė, – tarė plaštakos chirurgas.

Laukdamas skrydžio į Bostoną Volingfordas dar žvilgtelėjo į save vėlesnėje tarptautinio žinių kanalo laidoje ir pamatė, kas liko iš reportažo, dėl kurio buvo siųstas į Meksiką. Supertaurės sekmadienį Meksikoje ne visi žiūrėjo Supertaurės rungtynes.

Garsaus kardų rijiko Chosė Gerero šeima ir draugai, susirinkę Marijos Magdalietės ligoninėje, meldėsi, kad jis išgytų; rodydamas spektaklį turistams kažkokiame viešbutyje Akapulke, Gereras scenoje parvirto ir persismeigė kepenis. Kadangi durtinės kepenų žaizdos kraujuoja iš lėto, gydytojai ryžosi lėktuvu gabenti jį iš Akapulko į sostinę, kur juo jau rūpinosi specialistas. Į nedidelę privačią ligoninę susigrūdo daugiau negu šimtas draugų bei šeimos narių, ir dar keli šimtai geranorių būriavosi lauke.

Volingfordas jautėsi taip, tarytum būtų pakalbėjęs su visais. Tačiau dabar, pasirengęs skristi į Bostoną susipažinti su savo nauja kaire plaštaka, Patrikas džiaugėsi, kad jo trijų minučių pasakojimas sutrumpintas perpus. Jis nekantravo dar kartą pamatyti Stabio Farelo reportažą; šįkart žiūrės atidžiau.

Daktaras Zajoncas jam sakė, kad Otas Klozenas buvo kairiarankis; tačiau ką tai iš tikrųjų reiškia? Volingfordas – dešiniarankis. Iki nelemto liūto jis mikrofoną laikydavo kairėje, kad dešine

galėtų sveikintis su žmonėmis. Dabar, turėdamas tik vieną plaštaką, dažniausiai apsieidavo be rankų paspaudimų.

Kas bus, kai jis, dešiniarankis, gaus kairiarankio žmogaus kairę plaštaką? Tikriausiai kairiarankystė buvo Klozeno *smegenų* ypatybė? Vargu ar polinkis į kairiarankystę priklauso nuo rankos. Patrikas sugalvojo daugybę panašių klausimų daktarui Zajoncui.

Telefonu chirurgas nepasakė nieko daugiau, tik tai, kad autoritetingi Viskonsino medikai būtinų priemonių plaštakai išsaugoti nedelsdami galėjo imtis „greito ponios Klozen apsisprendimo dėka“. Daktarui Zajoncui šiek tiek pynėsi liežuvis. Paprastai jis kalbėdavo aiškiai, tačiau dabar buvo beveik nemiegojęs, nes kone visą naktį slaugė vemiančią kalę, o paskui – Rudžio pernelyg uoliai padedamas – dar mėgino suprasti, kas yra tas keistas gumulas (rastas vėmaluose), nuo kurio Medėjai, matyt, ir pasidarė bloga. Rudžiui apvirškintas izoliacinės juostos ritinėlis atrodė panašus į negyvą kirą. Zajoncas nesiginčijo, bet pagalvojo, kad jeigu taip, tai paukštis turėjo būti jau seniai negyvas ir lipnus, kai šuo jį suėdė. Vis dėlto netgi šitokiu analitiniu metodu tėvas su sūnumi nesugebėjo iš tikrųjų išsiaiškinti, ką gi Medėja buvo prarijusi, kol pirmadienio rytą paskambino šunų priežiūros sistemą įtaisęs elektrikas. Jis paklausė, kaip veikia nematoma užtvara, ir atsiprašė, kad pamiršo kieme izoliacinės juostos ritinėlį.

– Penktadienį daugiau niekur nedirbau, – kaip koks seklys pasakė elektrikas. – Taigi izoliacinę juostą turbūt palikau pas jus. Tikriausiai nematėt?

– Na, galima sakyti, kad... taip... matėm, – išlemeno daktaras Zajoncas.

Jis dar nebuvo atgavęs žado po to, kai išvydo ką tik iš dušo kabinos išėjusią Irmą. Nuoga mergina virtuvėje rankšluosčiu šluostėsi plaukus. Ankstų pirmadienio rytą ji grįžo iš motinos namų, pabėgiojo, paskui nusiprausė. Nuoga virtuvėje stovėjo tikriausiai todėl, kad manė, jog namuose daugiau nieko nėra, – kita vertus, nepamirškime, jog Irma *norėjo*, kad Zajoncas pamatytų ją nuogą.

Paprastai tokiu laiku pirmadieniais daktaras Zajoncas jau būdavo grąžinęs Rudį motinai, – kad Hildred spėtų nuvežti berniu-

ką į mokyklą. Tačiau šįkart ir Zajoncas, ir Rudis pramiegojo, nes abu beveik visą naktį tupinėjo apie Medėją. Tik tada, kai buvusi žmona paskambinusi apkaltino daktarą Zajoncą Rudžio pagrobimu, jis nušlitiniavo į virtuvę išsivirti kavos. Hildred teberėkė, nors Zajoncas jau buvo padavęs telefono ragelį Rudžiui.

Irma daktaro Zajonco nematė, užtat jis matė ją – visą, išskyrus galvą, kuri buvo apgobta rankšluosčiu, nes mergina šluostėsi plaukus. „Puikūs pilvo raumenys!“ – pagalvojo daktaras, atbulas traukdamasis iš virtuvės.

Vėliau jis pastebėjo, kad nebegali kalbėtis su Irma neužsikirsdamas. Dar mėgino jai padėkoti už sumanymą pagundyti vaiką žemės riešutų sviestu, bet Irma jo mikčiojimo nesuprato. (Rudžio ji tąkart nepamatė.) Veždamas Rudį pas pikčiurną jo motiną, Zajoncas pagaliau pajuto tarp jo ir sūnaus užsimezgusį glaudų tikros bičiulystės ryšį – juos *abu* buvo ką tik aprėkusi Hildred.

Volingfordui į Meksiką Zajoncas skambino apimtas euforijos – ir džiūgavo ne tik todėl, kad netikėtai gavo kairę Oto Klozeno plaštaką. Daktaras buvo labai patenkintas nuostabiu savaitgaliu su sūnumi. Be to, Zajoncą sujaudino ir nuoga Irma, nors, kaip ir galima buvo tikėtis, jo dėmesį pirmiausia patraukė jos pilvo raumenys. Ar tik dėl Irmos pilvo raumenų jis ėmė mikčioti? Šiaip ar taip, telefonu Patrikui Volingfordui netrukus išgarsėsiantis plaštakos chirurgas nesugebėjo pasakyti nieko daugiau, tik tai, kad „greito ponios Klozen apsisprendimo dėka“ jau imtasi visų formalumų.

Daktaras Zajoncas Patrikui nepapasakojo, kaip uoliai Oto Klozeno našlė rūpinasi donoro plaštaka. Ponia Klozen lydėjo vyro kūną iš Grin Bėjaus į Milvokį, kur buvo nupjauta kairė jo plaštaka (ir išimti beveik visi vidaus organai); negana to, našlė dar reikalavo, kad jai būtų leista lydėti į ledą įpakuotą plaštaką kelionėje lėktuvu iš Milvokio į Bostoną.

Volingfordas, žinoma, nė neįtarė, kad Bostone susipažins ne tik su savo nauja plaštaka, bet ir su savo naujos plaštakos našle.

Dėl šios aplinkybės daktaras Zajoncas ir visa Bostono chirurgų komanda nesijaudino taip, kaip dėl kito, dar keistesnio, bet

irgi, matyt, staiga į galvą atėjusio ponios Klozen pageidavimo. Vis dėlto yra šiokių tokių su donoro plaštaka susijusių „kabliukų“, – daktaras Zajoncas tik dabar tai suprato. Gal jis ir protingai padarė, kad nepapasakojo Patrikui apie našlės iškeltas sąlygas.

„Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates“ chirurgai tikėjosi, kad po kurio laiko Volingfordui lyg ir skubotas našlės sumanymas pasirodys priimtinas. Ponia Klozen, berods įpratusi kalbėti be užuolankų, reikalavo teisės lankyti vyro plaštaką po persodinimo operacijos.

Kaip vienarankis reporteris galėjo atmesti jos reikalavimą?

– Man atrodo, ji tik nori ją matyti, – pasakė daktaras Zajoncas Volingfordui savo kabinete Bostone.

– Tik *matyti*? – paklausė Patrikas. Stojo nesmagi tyla. – Tikiuosi, ne *liesti* – ne laikytis už rankų... ar dar ką...

– *Niekas* negalės jos liesti! Bent jau kurį laiką po operacijos, gana ilgai, – globėjiškai atsakė daktaras Zajoncas.

– Bet kiek kartų ji nori tą plaštaką aplankyti? Vieną? Du? Gal lankys ištisus *metus*?

Zajoncas gūžtelėjo pečiais:

– Neribotą laiką, jos žodžiais tariant.

– Gal ji kokia pamišėlė? – paklausė Patrikas. – Gal nesveika, pakvaišusi iš sielvarto?

– Pats pamatysite, – tarė daktaras Zajoncas. – Ji nori su jumis susipažinti.

– Prieš operaciją?

– Taip, dabar. Tai viena iš jos sąlygų. Jai reikia įsitikinti, kad tikrai nori jums dovanoti tą plaštaką.

– Bet aš maniau, kad jos *vyras* norėjo man ją dovanoti! – sušuko Volingfordas. – Juk čia *jo* plaštaka!

– Klausykite – galiu pasakyti tik tai, kad viskas priklauso nuo našlės, – tarė daktaras Zajoncas. – Ar kada turėjote kokių reikalų, susijusių su medicinos etika? (Ponia Klozen jau buvo spėjusi paskambinti ir medicinos etikos specialistui.)

– Bet *kodėl* ji nori su manimi susipažinti? – paklausė Patrikas. – Turiu galvoje, kodėl dabar, kol dar negavau tos plaštakos?

Daktarui Zajoncui atrodė, kad tokią išankstinę sąlygą, kaip ir reikalavimą suteikti teisę lankyti plaštaką, galėjo sugalvoti tik medicinos etikos specialistas. Zajoncas tais specialistais nepasitikėjo; jo įsitikinimu, jiems nederėjo kištis į eksperimentinės chirurgijos reikalus, bet jie amžinai visur lįsdavo – atseit stengėsi, kad chirurgija būtų „humaniškesnė“.

Medicinos etikos specialistai tvirtino, kad galima gyventi ir be rankų, o vartoti atmetimo reakciją slopinančius vaistus labai rizikinga, juo labiau kad juos reikia vartoti visą gyvenimą. Be to, medicinos etikos specialistai nuolat reiškė nuomonę, kad pirmieji recipientai turėtų būti žmonės, netekę *abiejų* rankų, nes jiems persodintos galūnės reikalingesnės, negu recipientams, praradusiems tik vieną ranką.

Keista, bet ponios Klozen iškeltos sąlygos medicinos etikos specialistams *patiko* – ne tik šiurpokas jos reikalavimas suteikti teisę lankyti plaštaką, bet ir tai, kad prieš leisdama persodinti galūnę ji panoro susipažinti su Patriku Volingfordu, kad žinotų, koks jis žmogus. (Kas gali būti „humaniškiau“?)

– Ji tik nori pažiūrėti, ar jūs... malonus, – mėgino paaiškinti Zajoncas.

Šį užgaulų pageidavimą Volingfordas suprato ne tik kaip įžeidimą, bet ir kaip iššūkį; jautėsi kartu ir įskaudintas, ir raginamas kuo geriau pasirodyti. Ar jis malonus? Patrikas to nežinojo. Tikėjosi, kad malonus, bet ar daugelis iš mūsų gali neabejodami taip apie save pasakyti?

O dėl daktaro Zajonco, tai jis puikiai suvokė, kad nėra itin malonus. Jau buvo beveik patikėjęs, kad Rudis jį myli, ir tikrai žinojo, kad pats labai myli savo vaiką, bet anaiptol nemanė esąs iš prigimties simpatingas žmogus. Daktaras Zajoncas gal tik su sūnumi visada elgdavosi maloniai.

Zajoncui net kvapą užgniaužė, kai jis pagalvojo apie probėgšmais matytą raumeningą Irmos pilvą. Ji tikriausiai per dienų dienas daro atsilenkimus!

– Dabar paliksiu jus vieną su ponia Klozen, – tarė daktaras Zajoncas, uždėjęs ranką Patrikui ant peties, nors paprastai taip nedarydavo.

– Būsiu su ja *vienas*? – paklausė Volingfordas.

Jam reikėjo daugiau laiko pasirengti, bent keletą kartų pamėginti nutaisyti malonią veido išraišką. Oto plaštaką jis įsivaizdavo nesunkiai. Gal ledas jau tirpsta?

– Gerai, gerai, gerai, – susinervinęs pasakė Patrikas.

Daktaras Zajoncas ir ponia Klozen, tarsi pamokyti kokio choreografo, mikliai pasikeitė vietomis. Tardamas trečią „gerai“ Volingfordas suvokė esąs daktaro kabinete akis į akį su moterimi, ką tik tapusia našle. Ją pamatęs jis staiga pašiurpo – vėliau prisimins, kad pasijuto lyg paniręs į šaltą ežero vandenį.

Nepamirškime, kad ponia Klozen sirgo gripu. Dar karščiavo, kai Supertaurės sekmadienio naktį šiaip taip išlipo iš patalo, apsirengė švariais apatiniais ir užsitempė ant kėdės šalia lovos kabėjusius džinsus bei medvilninį sportinį nertinį – jau pablukusios žalios Grin Bėjaus spalvos, su auksinėmis raidėmis. Tais džinsais bei nertiniu ji vilkėjo iš ryto, kai pajuto pirmus ligos požymius. Atsikėlusi dar apsirengė sena kailine striuke su gobtuvu.

Pablukusį nertinį su *Green Bay Packers* emblema ponia Klozen turėjo jau tada, kai su Otu dažnai važinėdavo į vasarnamį. Tas senas nertinis buvo tokios pat spalvos kaip ir eglės bei balkšvos pušys kitame ežero krante saulei leidžiantis. Kartais, kai nakvodavo miegamajame virš valčių pastogės, tą nertinį ponia Klozen panaudodavo vietoj pagalvės užvalkalo, nes skalbti buvo galima tik ežere.

Netgi dabar, stovėdama daktaro Zajonco kabinete, sukryžiavusi rankas ant krūtinės, – tarsi gūždamasi iš šalčio ar mėgindama paslėpti nuo Patriko Volingfordo žvilgsnio savo krūtis, – ponia Klozen užuodė pušų spyglius ir jautė Oto buvimą taip aiškiai, lyg jis būtų stovėjęs šalia jos.

Kaip žinome, ant plaštakos chirurgo kabineto sienų kabėjo daugybė įžymių jo pacientų nuotraukų, bet nei Patrikas Volingfordas, nei ponia Klozen beveik nekreipė dėmesio į tą galeriją. Juodu pernelyg susikaupę stebėjo vienas kitą, nors iš pradžių ir nedrįso pažvelgti vienas kitam į akis.

Ponios Klozen sportbačiai sušlapo nuo sniego dar Viskonsine; Volingfordui jie ir dabar atrodė šlapi – jis staiga susigriebė žiūrįs į našlės kojas.

Ponia Klozen nusirengė striukę ir atsisėdo į krėslą šalia Patriko. Kai prakalbo, Volingfordui pasirodė, kad ji kreipiasi į jo vienintelę likusią plaštaką.

– Otas labai apgailestavo dėl jūsų rankos... turiu galvoje, *kitos*, – pasakė ji, neatitraukdama akių nuo Patriko plaštakos.

Patrikas Volingfordas našlės žodžių klausėsi neišsiduodamas, kad ja netiki, – kaip visi prityrę žurnalistai, jis dažniausiai iš karto suprasdavo, jog pašnekovas meluoja, kaip kad šita ponia Klozen.

– Bet aš, – toliau kalbėjo našlė, – tiesą sakant, stengiausi apie tai negalvoti. Tiesiog negalėjau žiūrėti, kai rodė, kaip tie liūtai jus ėda. Man iki šiol darosi bloga, kai tai prisimenu.

– Man irgi, – tarė Volingfordas. Dabar jis nemanė, kad ji meluoja.

Ko gero, nedaug ką galima pasakyti apie moterį, apsirengusią sportiniu nertiniu, bet ji atrodė gana tvirto sudėjimo. Tamsiai rudi jos plaukai buvo susiriebalavę, tačiau Patrikas jautė, kad apskritai ji tvarkinga ir mėgsta švarą.

Ryški dienos šviesos lempa iš viršaus nemaloniai nušvietė jos veidą. Našlė buvo be jokio makiažo, nepasidažiusi net lūpų; Volingfordas matė, kad apatinė jos lūpa sausa ir įskilusi – tikriausiai sukandžiota. Mėlyni ratilai apie rudas jos akis pabrėžė jų tamsumą, o iš raukšlelių galima buvo suprasti, kad ji maždaug Patriko amžiaus. (Volingfordas buvo tik keleriais metais jaunesnis už Otą Klozeną, o šis – tik šiek tiek vyresnis už žmoną.)

– Turbūt manote, kad išsikrausčiau iš proto? – tarė ponia Klozen.

– Ne! Tikrai ne! Negaliu net įsivaizduoti, ką jūs išgyvenate... turiu galvoje, kokia esate nusiminusi, – paprieštaravo Patrikas.

Tiesą sakant, ponia Klozen atrodė kaip daugybė kitų emociškai išsekusių moterų, su kuriomis jis šnekėjosi, – kaip ką tik Meksike kalbinta kardų rijiko žmona, – todėl Patrikas jautėsi taip, lyg seniai ją pažinotų.

Jis nustebo, kai ji linktelėjo galvą ir parodė ranka kažkur į jo sterblę.

– Gal galėčiau apžiūrėti? – paklausė. Stojo nesmagi tyla, Volingfordas net sulaikė kvapą. – Jūsų *plaštaką* ... labai prašau... Šitą, kurią turite.

Patrikas ištiesė dešinę ranką – atsargiai, tarsi plaštaka būtų ką tik prisiūta. Ponia Klozen jau norėjo ją paliesti, bet susilaikė, ir ranka liko pakibusi ore, lyg negyva.

– Šiek tiek per maža, – tarė našlė. – Oto didesnė.

Volingfordas atitraukė ranką, jausdamasis nevertas Oto aukos.

– Otas verkė žiūrėdamas, kaip jūs netenkate anos plaštakos. Jis iš tikrųjų verkė!

Mes, be abejo, žinome, kad Otas vos neapsivėmė; verkė ne jis, o pati ponia Klozen, tačiau dabar ji Volingfordą įtikino, jog iki šiol stebisi vyro užuojauta bei ašaromis. (Štai jums ir prityrusio žurnalisto sugebėjimas suprasti, kad pašnekovas meluoja! Volingfordas patikėjo ponios Klozen pasakojimu apie Oto verksmą.)

– Jūs labai jį mylėjote. Matau... – tarė Patrikas.

Našlė prikando apatinę lūpą ir smarkiai linktelėjo galvą; jos akyse tvenkėsi ašaros.

– Labai norėjom susilaukti kūdikio. Vis mėginom ir mėginom. Nežinau, kodėl mums nepavyko.

Ji prispaudė smakrą prie krūtinės. Įkniaubė veidą į striukę ir tyliai sukukčiojo. Jos striukė buvo tokios pat žalios Grin Bėjaus spalvos kaip ir nertinis, tik ne tokia išblukusi, papuošta ant nugaros išsiuvinėta *Green Bay Packers* emblema (su auksiniu šalmu ir balta G raide).

– Man ta plaštaka visada bus Oto, – staiga garsiai pasakė ponia Klozen, nustumdama striukę į šalį. Ji pirmą kartą nukreipė žvilgsnį tiesiai į Patriko veidą; atrodė ką tik dėl kažko persigalvojusi. – Beje, kiek jums metų? – paklausė. Matydama Patriką Volingfordą tik per televiziją, galbūt manė, kad jis vyresnis arba jaunesnis.

– Trisdešimt ketveri, – lyg teisindamasis atsakė Volingfordas.

– Lygiai tiek pat, kiek ir man, – tarė našlė.

Patrikui pasirodė, kad ji vos pastebimai šyptelėjo, lyg būtų – iš sielvarto, o gal ir šiaip – tikrai išprotėjusi.

– Aš jums neįkyrėsiu – turiu galvoje, po operacijos, – kalbėjo ji. – Bet matyti jo ranką... vėliau, ją jausti... na, gal jūsų tai labai neapsunkins? Jeigu jūs gerbsite mane, aš gerbsiu jus.

– Žinoma! – pasakė Patrikas, bet jis nenujautė, kas bus toliau.

– Aš tebenoriu turėti Oto kūdikį.

Volingfordas vis dar nesuprato.

– Manote, kad galbūt esate nėščia? – susijaudinęs šūktelėjo jis. – Kodėl iš karto taip nesakėte? Nuostabu! Kada tikrai žinosite?

Našlės veide vėl šmėstelėjo ta pati pamišėliška šypsena. Patrikas nepastebėjo, kad ji jau nusispyrusi sportbačius. Dabar ji atsisegė džinsų užtrauktuką ir nusimovė juos kartu su kelnaitėmis, bet akimirką sudvejojo prieš nusivilkdama nertinį.

Patrikas pasijuto nuginkluotas dar ir dėl to, kad niekada nebuvo matęs šitaip – nuo apačios, o ne nuo viršaus – nusirengiančios moters. Ponia Klozen suglumusiam Volingfordui pasirodė lytiškai visai nepatyrusi. Paskui jis išgirdo kažkaip pasikeitusį, ne tik garsesnį, jos balsą. Patrikas nustebo suvokęs, kad jam pasistojo ne todėl, kad ponia Klozen buvo pusnuogė, o dėl to, kad ji prabilo kitokiu balsu.

– Kito karto nebus, – tarė ji. – Jei noriu pagimdyti Oto kūdikį, turėčiau jau būti nėščia. Po operacijos negalėsite to padaryti. Gulėsite ligoninėje, gersite visokius vaistus, jums skaudės...

– Ponia Klozen! – sušuko Patrikas Volingfordas.

Jis greitai pašoko – ir taip pat greitai vėl atsisėdo. Kol nemėgino stotis, nė nejautė, kokia pritvinkusi jo varpa; erekcija buvo tokia pat neabejotina kaip ir tai, ką jis po akimirkos pasakė.

– Tai būtų *mano* kūdikis, ne jūsų vyro!

Bet ponia Klozen jau buvo nusirengusi nertinį. Nors liemenėlės ji nenusisegė, Patrikas matė, kad jos krūtys įspūdingesnės, negu jis įsivaizdavo. Be to, kažkas sužibėjo jos bamboje; auskaras toje vietoje irgi buvo netikėtas dalykas. Patrikas į tą papuošalą atidžiai nežiūrėjo – bijojo pamatyti dar vieną *Green Bay Packers* simbolį.

– Tik per tą plaštaką dabar ir galiu prie jo priartėti, – ryžtingai tarė ponia Klozen. Aklą jos pasiryžimą tikrai galėjai palaikyti aistra. Tačiau svarbiausias, nenugalimas veiksnys buvo jos balsas.

Ji laikė Volingfordą prispaustą krėsle su tiesia atrama. Atsiklaupusi atsegė diržo sagtį, paskui trūktelėjusi numovė kelnes. Patrikas nespėjo nė pasilenkti, kai nusmaukė ir trumpikes. Jis negalėjo nei atsistoti, nei atsisėsti tiesiau, nes ji akimirksniu apžergė jam kelius; jos krūtys brūkšėjo jam per veidą. Ji judėjo taip greitai, kad jis net nepastebėjo, kur dingo jos liemenėlė.

– Aš dar neturiu jo plaštakos! – mėgino priešintis Volingfordas, bet jis juk niekada nemokėjo pasakyti „ne“.

– Prašau... supraskite mane, – pašnabždomis maldavo ji. Koks tai buvo šnabždesys!

Ant šlaunų jis jautė stangrų, šiltą, švelnų jos užpakaliuką, o kai žvilgtelėjo į bamboje bliksintį papuošalą, – jaudinantį dar labiau negu dailios krūtys, – jo erekcija staiga tarytum padvigubėjo. Jos ašaros lašėjo jam ant kaklo, kai ji ranka nukreipė jį į save.

Paskui sugriebusi ji prispaudė sau prie krūtinės ne dešinę jo ranką, o kairės bigę. Volingfordas nelabai suvokė, ką ji murma. „Ką ketinai daryti? Nieko svarbaus, ar ne? – lyg ir paklausė ji. – Nejaugi nenori padaryti man vaiko?“

– Suprantu jus, ponia Klozen, – sumikčiojo Patrikas, netekęs vilties jai atsispirti. Jau abiem buvo aišku, kad jis pasidavė.

– Vadinkite mane Doris, – pro ašaras pasakė ponia Klozen.

– Doris?

– Supraskite, gerbkite mane. Daugiau nieko neprašau. – Ji kūkčiojo.

– Aš gerbiu, tikrai gerbiu jus... Doris, – tarė Patrikas.

Vienintelę ranką jis instinktyviai uždėjo jai ant juosmens, tarytum būtų daugelį metų kasnakt miegojęs šalia jos ir seniai įpratęs netgi tamsoje iš karto paliesti norimą jos kūno vietą. Tą akimirką jam iš tikrųjų atrodė, kad jos plaukai šlapi – šlapi ir šalti, lyg ji būtų ką tik išsimaudžiusi ežere.

Vėliau Volingfordas pagalvos, kad ji, be abejo, žinojo, jog tai jos ovuliacijos diena; metai iš metų pastoti mėginančios moterys visada tai žino. Doris Klozen tikriausiai žinojo ir tai, kad iki tol nepastojo tik dėl Oto nevaisingumo.

– Ar jūs malonus? – pašnabždomis paklausė ponia Klozen, be paliovos judindama Patriko viena ranka žemyn spaudžiamus klubus. – Ar esate geras žmogus?

Patrikas buvo iš anksto perspėtas, jog būtent tai ponia Klozen nori sužinoti, bet vis tiek nemanė, kad ji taip tiesiai ir paklaus, – ir, be abejo, nenujautė, kad ji puls su juo mylėtis. Kaip erotinė patirtis, suartėjimas su Doris Klozen buvo aistringesnis, kupinas didesnio ilgesio negu visi ankstesni Volingfordo pasimylėjimai, – išskyrus Džunagade gautų žalsvai mėlynų kapsulių sužadintą sapną, tačiau tų nepaprastų skausmą malšinančių vaistų daugiau niekas neturėjo, net Indijoje, be to, sapno juk negalima lyginti su tikra sueitimi.

Jeigu jau kalbame apie tikras sueitis, reikia pasakyti, kad suartėjimas su Oto Klozeno našle, nors labai keistas ir trumpas, Patrikui pasirodė daug malonesnis už visą savaitgalį Kiote su Evelina Arbutnot. Pasimylėjimas su ponia Klozen Volingfordo sąmonėje užgožė netgi audringą romaną su aukšta, šviesiaplauke garso operatore, mačiusia liūtų išpuolį Džunagade.

Vargšė vokietė, grįžusi į Hamburgą, dėl tų liūtų vis dar lankėsi pas psichoterapeutą, nors Volingfordas įtarė, kad ją labiau paveikė nualpimas ir sąmonės atgavimas viename iš mėsos vežimėlių, negu tai, kad jos akyse jis neteko kairės plaštakos bei riešo.

– Ar jūs *malonus*? Ar esate geras žmogus? – klausinėjo Doris, ašaromis vilgydama Patrikui veidą. Jos smulkus, stiprus kūnas vis traukė jį į save; Volingfordas beveik nebesuvokė, ką jai atsako. Daktaras Zajoncas bei kai kurie kiti chirurgų komandos nariai, besirenkantys laukiamajame, tikrai girdėjo graudžius Patriko šūksnius.

– Taip! Taip! Aš *malonus*! Aš *geras* žmogus! – garsiai dejavo Volingfordas.

– Ar pažadate? – pašnabždomis paklausė Doris. Tas pats šnabždesys – tiesiog užmušantis!

Daktaras Zajoncas bei jo kolegos vėl išgirdo Volingfordą garsiai sakant:

– Taip! Taip! Pažadu! *Pažadu*, tikrai!

Beldimas į plaštakos chirurgo kabineto duris pasigirdo truputį vėliau, kai viduje jau kurį laiką buvo tylu.

– Kaip jūs ten? – paklausė Bostono komandos vadas.

Iš pradžių Zajoncui pasirodė, kad viskas gerai. Patrikas Volingfordas, jau spėjęs apsirengti, tebesėdėjo krėsle su tiesia atrama. Ponia Klozen – irgi apsirengusi – aukštielninka gulėjo ant kilimo. Rankas ji buvo sunėrusi už galvos, kojas susikėlusi ant šalia Volingfordo stovinčio tuščio krėslo sėdynės.

– Man labai skauda nugarą, – paaiškino Doris.

Iš tikrųjų jai nieko neskaudėjo. Tokia poza buvo rekomenduojama keliose iš daugelio knygų, kurias ji skaitė ieškodama patarimų, kaip greičiau pastoti.

– Nuolydis, – tik tiek ji pasakė Patrikui, kai jis sužavėtas jai nusišypsojo.

„Jie abu išprotėję“, – pagalvojo daktaras Zajoncas, kabinete aiškiai užuodęs seksą. Medicinos etikos specialistams, ko gero, nebūtų patikusi tokia įvykių raida, bet Zajoncas buvo plaštakos chirurgas, jo komanda degė nekantrumu.

– Jeigu visi viskuo patenkinti, – tarė Zajoncas, pirmiausia žvilgtelėjęs į ponią Klozen, kuri atrodė *labai* patenkinta, paskui į lyg staiga pasigėrusį ar šiaip nuo ko apdujusį Patriką Volingfordą, – tai ką darom? Gal galim pradėti?

– Gerai, aš neprieštarauju! – garsiai pasakė Doris Klozen, tarsi būtų kalbėjusi su kažkuo, stovinčiu kitapus ežero.

– Viskas gerai, – pritarė Patrikas. – Manau, galim pradėti.

Neapsakomas lytinis pasitenkinimas, kurį daktaras Zajoncas įžvelgė Volingfordo veide, jam kažką priminė. Kur jis matė tokią veido išraišką? A, taip, Bombėjuje; ten Zajoncas, stebimas geriausių Indijos vaikų chirurgų, padarė keletą nepaprastai sudėtingų plaštakos operacijų. Jis ilgai negalėjo pamiršti vienos tąkart atliktos chirurginės procedūros, – trejų metų mergaitei reikėjo sutvarkyti kažkokios žemės ūkio mašinos krumpliaračių įtrauktą ir suknežintą rankutę.

Zajoncas su indų anesteziologu sėdėjo prie mažosios pacientės, kai ji pradėjo busti. Po narkozės pabudusiems vaikams visada

būna šalta, jie dažnai nesusivokia aplinkoje, visko bijo. Kai kurie vaikai jaučia šleikštulį, ima vemti.

Daktaras Zajoncas prisiminė, jog tada atsiprašęs norėjo išeiti, kad nematytų vargšės mažylės kančių. Jis, žinoma, apžiūrės jos plaštaką, bet ne iš karto, o šiek tiek vėliau, kai mergaitė atsigaus.

– Palaukite – turite tai pamatyti, – pasakė Zajoncui indų anesteziologas. – Ilgai netruksite, tik žvilgtelėkite.

Nekaltos mergaitės veidelio išraiška buvo kaip lytiškai patenkintos moters. Daktaras Zajoncas apstulbo. (Bėda ta, kad Zajoncas apskritai dar nebuvo matęs tokio lytinio pasitenkinimo moters veide.)

– Dievulėliau, – kreipėsi Zajoncas į indų anesteziologą, – ko jūs jai davėte?

– Tik kelis papildomus lašelius į lašinę – nedaug! – atsakė anesteziologas.

– Bet kokie čia vaistai? Koks jų pavadinimas?

– Neturėčiau jums sakyti, – tarė indų anesteziologas. – Jūsų šalyje šitų vaistų nėra ir niekada nebus. Ko gero, tuoj nebebus ir čia. Sveikatos apsaugos ministerija nori uždrausti.

– Tikiuosi, taip ir padarys, – pareiškė savo nuomonę daktaras Zajoncas – ir greitai išėjo iš pooperacinės palatos.

Bet mergaitei nieko neskaudėjo; kai Zajoncas vėliau apžiūrėjo jos plaštaką, žaizda gijo kuo puikiausiai, mažylė ramiai ilsėjosi.

– Ar neskauda? – paklausė jis vaiko. Seselė turėjo išversti jo klausimą.

– Ji sako, kad viskas gerai. Jai neskauda, – toliau vertėjavo seselė. Mergaitė dar kažką vapeno.

– Ką ji šneka *dabar*? – paklausė daktaras Zajoncas, bet seselė staiga lyg suglumo ar susigėdo.

– Geriau jie nedėtų tų vaistų į anestetikus, – tarė ji Zajoncui. Mergaitė tarytum pasakojo ilgą istoriją.

– Ką ji jums sako? – dar kartą paklausė Zajoncas.

– Pasakoja sapną, – išsisukinėdama tarė seselė. – Jai atrodo, kad matė savo ateitį. Atseit bus labai laiminga ir turės daug vaikų. Per daug, mano nuomone.

Mažylė nusišypsojo Zajoncui; kaip trejų metų vaiko, jos žvilgsnis buvo pernelyg gundantis.

Dabar, daktaro Zajonco kabinete Bostone, Patrikas Volingfordas šypsojosi taip pat begėdiškai.

„Koks absurdiškas sutapimas!“ – galvojo daktaras Zajoncas, matydamas keistą nuo sekso apkvaišusio Volingfordo veido išraišką.

„Tigro auka“ – taip jis vadino tą mažylę Bombėjuje, nes mergaitė ir gydytojams, ir seselėms pasakojo, kad krumpliaračiai, įtraukę jos rankutę, urzgė kaip tigras.

Gal tai ir absurdiška, bet išvydęs keistą Volingfordo žvilgsnį daktaras Zajoncas susimąstė. „Liūto aukai“, kaip Zajoncas jau seniai mintyse vadino Patriką Volingfordą, tikriausiai reikėjo kai ko daugiau, ne tik naujos kairės plaštakos.

Daktaras Zajoncas nežinojo, kad Volingfordas buvo pagaliau radęs tai, ko jam reikėjo, – jis buvo ką tik radęs Doris Klozen.

Septintas skyrius

DIEGLYS

Kaip daktaras Zajoncas paaiškino į pirmą spaudos konferenciją po penkiolika valandų trukusios operacijos susirinkusiems žurnalistams, pacientui dar „grėsė pavojus“. Pabudęs po narkozės, Patrikas Volingfordas jautėsi mieguistas, bet jo būklė buvo stabili. Žinoma, pacientas turės vartoti „tam tikrus imunodepresantus“ – Zajoncas nepasakė, kiek tų vaistų Volingfordui reikės gerti, ar ilgai. (Jis neužsiminė ir apie steroidus.)

Svarbiausią akimirką, kai visa šalis sutelkė dėmesį į jį, garsusis plaštakos chirurgas atrodė sudirgęs. Vieno jo kolegos – to puspročio svetimautojo Mengerinko – žodžiais tariant, Zajonco akys buvo „išsprogusios kaip visiems žinomo išprotėjusio mokslininko“.

Prieš istorinę operaciją daktaras Zajoncas paryčiais, dar neišaušus, per pilkšvą patižusį sniegą risnojo Čarlzo upės pakrante. Didžiausiam jo nusivylimui, vaiduokliškoje migloje pro jį – kaip pro stovintį – prabėgo kažkokia mergina. Jos standūs sportinėmis kelnėmis aptraukti sėdmenys vis tolo, įtempiami ir atpalaiduojami tarsi į kumštį sugniaužiamos ir vėl atgniaužiamos rankos pirštai. Tai bent kumštis!

Tai buvo Irma. Likus vos kelioms valandoms iki operacijos, per kurią turėjo prisiūti kairę Oto Klozeno plaštaką bei riešą prie Patriko Volingfordo dilbio, daktaras Zajoncas staiga pajuto, kad jam spaudžia širdį, plaučiai nebeprisipildo oro, o į pilvą įsimetė dieglys, – lyg suparalyžiuotas Zajoncas nebegalėjo žengti nė žingsnio, tarsi būtų atsitrenkęs, sakykime, į alaus sunkvežimį. Visu greičiu grįžusi atgal, Irma rado jį dvilinką skystoje purvynėje.

Jis atrodė netekęs žado iš skausmo, dėkingumo, gėdos, susižavėjimo, o gal ir geismo – spręskite patys. Irma parsivedė jį į Bretlio gatvę tarytum pabėgusį vaiką.

– Jums dehidracija – reikia papildyti skysčių, – barėsi Irma. Ji buvo perskaičiusi daugybę knygų apie dehidraciją ir visokias „sienas“, į kurias atseit „atsitrenkia“ net prityrę bėgikai ir kurias jie turi išmokti „perbėgti“.

Irma, kaip sakoma, „šiek tiek persistengdavo“, visur kaišiodama ekstremalaus sporto terminus; būdvardžiai, kuriais apibūdinama maniakiška ištvermė bei varginantys jėgų išmėginimai, buvo jos mėgstamiausi pažyminiai (pavyzdžiui, „pajėgus“). Be to, Irma pernelyg žavėjosi „valgymo ir bėgiojimo“ teorija – nuo įprastinio „angliavandenių užtaiso“ iki ženšenio klizmų, nuo žaliosios arbatos ir bananų prieš bėgimą iki kokteilių su spanguolių sultimis po jo.

– Iškepsiu jums omletą iš kiaušinių baltymų, kai tik pareisime namo, – pasakė Irma daktarui Zajoncui, kuris mėšlungio surakintomis blauzdomis klibikščiavo šalia jos kaip apšlubęs lenktyninis žirgas. Tai nesuteikė daugiau žavesio jo išvaizdai, pasak vieno kolegos, neką geresnei už valkataujančio šuns.

Reikšmingiausią profesinės karjeros dieną daktaras Zajoncas iki ausų įsimylėjo savo namų šeimininkę-asistentę, jau tapusią ir asmenine trenere. Bet jis negalėjo jai to pasakyti – apskritai negalėjo kalbėti. Gaudydamas orą ir laukdamas, kol nurims iš saulės rezginio į visas puses plintantis skausmas, Zajoncas pastebėjo, kad Irma laiko jį už rankos. Jos pirštai buvo stiprūs, nagai nukirpti trumpiau negu daugumos vyrų, tačiau ne todėl, kad ji būtų juos kramčiusi. Daktarui Zajoncui moters plaštakos atrodė ypač svarbios. Gal ir netaktiška kalbėti apie tam tikrus jo įsimylėjimo etapus, bet didžiausią įspūdį jam padariusios Irmos kūno dalys, išvardytos progresyvia tvarka, būtų šios: jos pilvo raumenys, sėdmenys, plaštakos.

– Tavo dėka Rudis valgo daugiau žalių daržovių, – žiopčiodamas šiaip taip pratarė plaštakos chirurgas.

– Tik todėl, kad su žemės riešutų sviestu, – atsakė Irma.

Ji be vargo laikė pusę Zajonco svorio. Jautė, kad galėtų ant rankų parnešti jį namo, – buvo taip pakiliai nusiteikusi. Jis ją pagyrė; vadinasi, pagaliau pastebėjo. Tarytum pirmą kartą iš tikrųjų pamatė, kas ji tokia.

– Kitą savaitgalį, kai Rudis bus pas mane, – sušvokštė Zajoncas, – gal pasiliksi čia? Norėčiau, kad su juo susipažintum.

Šis kvietimas Irmai reiškė tą patį, ką būtų reiškusi Zajonco ranka ant jos krūties, kol kas tik įsivaizduojama. Irma staiga susvirduliavo, – gerai, kad laikė tik pusę Zajonco svorio, – netikėtai pasiektos pergalės akimirką jai sulinko kojos.

– Aš mėgstu kiaušinių baltymų omletą su stambiai tarkuotomis morkomis ir trupučiu tofu, o jūs? – paklausė ji, kai jie jau artėjo prie namo Bretlio gatvėje.

Kieme atkišusi užpakalį stovėjo Medėja, kaip tik išbėgusi nusilengvinti. Pamačiusi Zajoncą su Irma, baikšti kalė vogčiomis žvilgtelėjo į savo išmatas ir spruko šalin, lyg norėdama pasakyti: "Kas gali išbūti prie tokios bjaurasties? Tik jau ne aš!"

– Ta kalė visiškai kvaila, – dalykiškai tarė Irma. – Bet aš ją myliu... šiek tiek, – pridūrė.

– Taip, aš irgi! – gargtelėjo Zajoncas; jam skaudėjo širdį. Išgirdęs „šiek tiek", jis galutinai pametė galvą dėl Irmos, nes ir pats Medėjai jautė lygiai tą patį.

Daktaras buvo pernelyg susijaudinęs, kad valgytų kiaušinių baltymų omletą su stambiai tarkuotomis morkomis bei tofu, nors ir prisivertė paragauti. Jis neišgėrė ir kokteilio, Irmos suplakto iš spanguolių sulčių, banano, atšaldyto jogurto, proteino miltelių ir kažko grūdėto (turbūt kriaušės). Prieš lįsdamas po dušu, pusę taurės išpylė į unitazą, taip pat atsikratė ir nesuvalgyto omleto.

Tik dušo kabinoje Zajoncas pastebėjo, kad jam stovi. Erekcijos kaltininkė neabejotinai buvo Irma, nors juodu vienas kito nė nepalietė, – Irma tik padėjo jam parsigauti namo. Ateinančias penkiolika valandų Zajoncas turėjo operuoti. Taigi buvo ne laikas mylėtis.

Per po operacijos surengtą spaudos konferenciją net pavydžiausius kolegas – tuos, kurie slapčia puoselėjo viltį, kad jam nepasi-

seks, – ėmė apmaudas dėl Zajonco. Jo paaiškinimai buvo pernelyg kandūs; galėjai pamanyti, kad plaštakos persodinimas netrukus bus tokia pat paprasta operacija kaip ir tonzilektomija. Žurnalistai nuobodžiavo; jie norėjo greičiau išgirsti, ką pasakys visų „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink & Associates“ chirurgų niekinamas medicinos etikos specialistas; paskui, jam dar nebaigus kalbėti, nenustygstančių žiniasklaidos darbuotojų dėmesys taip pat greitai nukrypo į ponią Klozen. Kas galėjo juos kaltinti? Ji juk buvo didžiausio žmonių susidomėjimo objektas.

Kažkas, matyt, spėjo jai atnešti švarius, moteriškesnius drabužius, be Grin Bėjaus emblemų. Ji buvo išsitrinkusi plaukus, šiek tiek pasidažiusi lūpas. Atrodė labai maža ir kukli, apšviesta televizijos prožektorių, ir neleido grimuotojai nė prisiliesti prie pamėlusių paakių, – tarsi būtų žinojusi, kad jos grožio trapumas yra vienintelė nekintanti jo ypatybė. Ponia Klozen buvo kažkaip keistai, skaudžiai graži.

– Jei Oto plaštaka išliks gyva, – pasakė ponia Klozen savo tyliu, bet iš karto dėmesį patraukiančiu balsu – tarsi ne Patrikas Volingfordas, o jos velionio vyro plaštaka būtų buvusi svarbiausia pacientė, – gal kada nors pasijusiu truputį geriau. Suprantate, jei žinosiu, kad viena jo kūno dalis yra ten, kur galiu jį pamatyti... paliesti... – Jos balsas nutilo. Ji jau buvo paveržusi į spaudos konferenciją susirinkusių žurnalistų dėmesį ir iš daktaro Zajonco, ir iš medicinos etikos specialisto, be to, visi jautė, jog tai dar ne viskas – tik įžanga.

Žurnalistai susispietė apie Doris Klozen. Jos liūdesys smelkėsi į žmonių namus, viešbučių kambarius, oro uostų barus visame pasaulyje. Ji tarytum negirdėjo reporterių klausimų. Vėliau daktaras Zajoncas ir Patrikas Volingfordas suprato, kad ponia Klozen kalbėjo pagal savo scenarijų – be jokio telesuflerio.

– Jei tik žinočiau... – Ji vėl nutilo; ta pauzė, be abejo, buvo iš anksto apgalvota.

– Jei tik žinotumėt *ką*? – šūktelėjo vienas iš žurnalistų.

– Ar esu nėščia, – tarė ponia Klozen. Net daktaras Zajoncas sulaikęs kvėpavimą laukė, ką ji pasakys toliau. – Mudu su Otu

norėjome kūdikio. Taigi gal aš nėščia, o gal ir ne. Aš tiesiog nežinau.

Tikriausiai visi spaudos konferencijoje dalyvavę vyrai ponios Kozen klausėsi su stačiais, net medicinos etikos specialistas. (Tik Zajoncas gerai nesuvokė, dėl ko jam stovi, – manė, jog tebejaučia erekciją dėl Irmos.) Visi vyrai jau minėtuose namuose, viešbučių kambariuose bei oro uostų baruose irgi pajuto geidulingo Doris Klozen balso poveikį. Kaip vanduo nuolatos teškena į prieplauką, kaip pušys leidžia naujus spyglius šakų viršūnėlėse, taip ponios Klozen balsas tą akimirką sujaudino visus heteroseksualius netikėtos naujienos priblokštus vyrus.

Kitą dieną, gulėdamas ligoninės lovoje šalia didžiulio, neįprastai atrodančio tvarsčių gumulo, – tai buvo jo nauja kairė plaštaka, kurios jis beveik ir nematė, – Patrikas Volingfordas žiūrėjo į ponią Klozen tarptautinio žinių kanalo (savo darbdavių) transliuojamame reportaže, o pati ponia Klozen kaip savininkė sėdėjo prie jo.

Doris neatitraukė akių nuo Oto smiliaus, didžiojo ir bevardžio pirštų – ir dar nykščio – galiukų. Naujosios Patriko kairės plaštakos mažylio per visą tą marlę išvis negalėjai matyti. Po tvarsčiais buvo ir įtvaras, uždėtas ant naujojo Patriko riešo. Viskas aprišta taip plačiai, kad net neaišku, kurioje vietoje Oto plaštaka bei riešas, ir dalis jo dilbio, prisiūta prie Volingfordo bigės.

Tarptautinis žinių kanalas kas valandą rodomą reportažą apie plaštakos persodinimą pradėjo nuo sutrumpinto pasakojimo apie liūtų išpuolį Džunagade. Dabar rankos pagriebimas ir rijimas truko tik penkiolika sekundžių; iš to Volingfordas turėjo suprasti, kad ir toliau jo vaidmuo bus menkinamas.

Jis kvailai tikėjosi, jog persodinimo operacija televizijos žiūrovus taip sudomins, kad jie netrukus pradės mintyse jį vadinti Transplantacijos Žvaigžde arba netgi Transplantacijos Didvyriu ir šie patikslinti apibūdinimai, išstūmę Liūto Užkandą ir Nelaimių Pirklį, prilips prie jo vardo kaip naujos, patvarios etiketės. Reportaže buvo keletas šiurpių medicininio pobūdžio vaizdelių, nufilmuotų Bostono klinikoje, šmėstelėjo koridoriumi tolyn stumiamas Patriko vežimėlis; bet ir vežimėlis, ir jame gulintis Vo-

lingfordas netrukus dingo iš kadro, nes juos glaudžiu ratu apstojo septyniolika iš pažiūros baisiausiai susijaudinusių gydytojų, seselių bei anesteziologų – Bostono komanda.

Paskui ekrane pasirodė gana atžariai su žurnalistais kalbantis daktaras Zajoncas. Jo pasakymas, jog pacientui dar gresia pavojus, be abejo, buvo išimtas iš konteksto, todėl galėjai pamanyti, kad pacientas jau prie mirties, o užuomina apie „tam tikrus imunodepresantus" nuskambėjo kaip akivaizdus išsisukinėjimas. Imunines reakcijas slopinantys vaistai neabejotinai didina persodintų organų prigijimo tikimybę, bet žmogaus ranka juk susideda iš įvairių audinių – taigi galimos nevienodo smarkumo atmetimo reakcijos. Todėl ir reikėjo steroidų, kuriuos (kartu su imunodepresantais) Volingfordas žinojo privalėsiąs vartoti kasdien visą likusį gyvenimą, ar bent jau tol, kol turės Oto plaštaką.

Per televiziją rodė ir užsnigtoje stovėjimo aikštelėje Grin Bėjuje paliktą Oto sunkvežimį, bet ponia Klozen šalia Patriko lovos nė nekrustelėjo; ji tebežiūrėjo į Oto pirštų galiukus. Negana to, prie velionio vyro plaštakos Doris buvo prisilenkusi taip arti, kaip tik įmanoma; jei Volingfordas apskritai būtų jautęs donoro pirštus, jis būtų jautęs ir našlės kvėpavimą.

Tie pirštai buvo nutirpę. Jie bus nutirpę keletą mėnesių, Volingfordas ilgainiui ims dėl to nerimauti, nors daktarui Zajoncui jo būgštavimai atrodys nepagrįsti. Tik besibaigiant aštuntam mėnesiui Patrikas Oto plaštaka pradės jausti karštį ir šaltį – tai reikš, kad atgyja nervai, – o iki to laiko, kai jis patikės galįs pakankamai tvirtai suimti vairą ir vairuoti automobilį, praeis beveik metai. (Beveik metų – ir daugybės fizioterapijos procedūrų – prireiks ir tam, kad jis vėl galėtų užsirišti batus.)

Tačiau kaip žurnalistas Patrikas Volingfordas dar ligoninės lovoje nuspėjo savo liūdną ateitį – visiškas jo pasveikimas, arba nepasveikimas, niekada nebus svarbiausia naujiena.

Tarptautinis žinių kanalas medicinos etikos specialistui prieš kamerą leido šnekėti ilgiau negu daktarui Zajoncui.

– Tokiais atvejais, – pabrėžiamai tarė tas etikos specialistas, – nedaugelis žmonių kalba taip atvirai kaip ponia Klozen, o jos iki šiol nenutrūkęs ryšys su donoro plaštaka – išties neįkainojamas.

„*Kokiais* „tokiais atvejais"? – tikriausiai galvojo už kadro pykčiu netveriantis Zajoncas. – Juk čia tik *antra* plaštakos persodinimo operacija; pirma nepavyko!"

Volingfordas matė, kaip medicinos etikos specialistui dar nebaigus šnekėti televizijos kameros pasisuko į ponią Klozen. Patriką akimirksniu užplūdo aistra ir ilgesys. Jis bijojo, kad niekada nebeturės tos moters; nuspėjo, kad ji neskatins jo suartėti. Ponia Klozen nukreipė visų spaudos konferencijoje dalyvaujančių žurnalistų dėmesį nuo plaštakos persodinimo operacijos į pačią velionio jos vyro plaštaką, o paskui į kūdikį, kurį tikėjosi nešiojanti įsčiose. Operatorius iš arti parodė Doris rankas, prispaustas prie plokščio pilvo. Kairė jos plaštaka, jau be sutuoktuvių žiedo, buvo uždėta ant dešinės.

Kaip žurnalistas, Patrikas Volingfordas iš karto suprato, kas atsitiko: Doris Klozen ir tas kūdikis, kurio ji troško susilaukti su Otu, užgožė jo, Patriko, istoriją. Jis žinojo, kad neatsakingoje jo profesijoje tokia substitucija kartais įmanoma, – bet televizijos žurnalistika, be abejo, ne *vienintelė* neatsakinga profesija.

Tačiau iš tikrųjų Volingfordui tai nerūpėjo, nors jis ir pats tuo stebėjosi. „Na ir kas, kad ji mane pasiglemžė?" – pagalvojo Patrikas ir staiga suprato, kad įsimylėjo Doris Klozen. (Nežinia, kaip tarptautinio žinių kanalo žurnalistai, arba medicinos etikos specialistas, būtų reagavę į šią naujieną.)

Tai, kad Volingfordas galėtų įsimylėti ponią Klozen, atrodė vargiai įtikima iš dalies ir todėl, kad jis nemanė, jog Doris kada nors pamils jį. Patrikas iš patirties žinojo, jog moterys dėl jo greitai pameta galvas – bent jau tos, kurios dar nepažįsta, – bet taip pat greitai ir atsipeikėja.

Buvusi žmona kartą pareiškė, kad jis kaip gripas.

– Kai buvai su manimi, Patrikai, nuolat manydavau, kad jau mirsiu, – pasakė Merelin. – Tačiau dabar, kai tavęs nebėra, atrodo, kad išvis neegzistuoji.

– Ačiū, – tarė Volingfordas, kurio jausmus užgauti tada dar nebuvo taip lengva, kaip manė dauguma moterų.

Volingfordą sujaudino nepaprastas keisto Doris Klozen ryžto erotiškumas; visus savo norus ji aiškiai išreiškė seksualiomis užuo-

minomis. Tai, kas prasidėjo nuo nežymių balso pokyčių, užbaigė jos nedidelis, bet tvirtas, seksui pasirengęs kūnas, įsitempęs kaip stangriai susukta spyruoklė.

Jos burna buvo švelni, lūpos šiek tiek pravertos, o iš nuovargio įkritusiose akyse Patrikas įžvelgė aistrą žadinantį susitaikymą su pasauliu, koks jis yra. Ponia Klozen niekada nemėgins jūsų pakeisti – nebent kai kuriuos jūsų įpročius. Ji nesitiki stebuklų. Ką joje matote, tą ir gaunate, – beribę ištikimybę. Volingfordui atrodė, kad Doris niekada nesiliaus galvojusi apie Otą, nes yra įsimylėjusi jį visam gyvenimui.

Patriką Volingfordą ponia Klozen panaudojo vieninteliam darbui, kurio Otas negalėjo užbaigti; tai, kad šiam darbui Doris pasirinko būtent jį, teikė Patrikui šiek tiek vilties, kad ji kada nors jį pamils.

Kai Volingfordas pirmą kartą vos pastebimai pakrutino Oto Klozeno pirštus, Doris apsiverkė. Seselėms buvo liepta pakalbėti su ja griežčiau, jeigu ji mėgintų bučiuoti donoro pirštų galiukus. Patriką apimdavo su kartėliu sumišęs džiaugsmas, kai vienas kitas bučinys vis dėlto praslysdavo nepastebėtas.

Vėliau, kai tvarsčiai jau seniai buvo nurišti, Patrikas dažnai prisimindavo, kaip pirmąsyk pajuto ant prisiūtos plaštakos kapsinčias Doris ašaras; po operacijos buvo praėję maždaug penki mėnesiai. Volingfordas sėkmingai išgyveno patį pavojingiausią laikotarpį, pasak gydytojų, trunkantį nuo pirmos savaitės pabaigos iki ketvirto mėnesio pradžios. Pajutęs Doris ašaras, jis irgi pravirko. (Tada naujosios jo plaštakos nervai jau buvo atgiję net per dvidešimt du centimetrus – nuo siūlės iki delno pradžios.)

Nors ir pamažu, Patrikas jau galėjo atsisakyti kai kurių skausmą malšinančių vaistų, bet puikiai prisiminė sapną, kurį dažnai sapnuodavo, kai tik tie vaistai pradėdavo veikti. Kažkas jį fotografavo. Kartais, netgi vėliau, kai jis nebegėrė jokių analgetikų, fotoaparato užraktas (sapne) spragtelėdavo labai tikroviškai. Blykstė žibtelėdavo kažkur toli ir neryškiai, – kaip amalas, o ne tikras žaibas, – tačiau užrakto garsas būdavo toks aiškus, kad Patrikas nuo jo vos nepabusdavo.

Skausmą malšinančių vaistų paveiktas Volingfordas neprisiminė, kiek laiko juos gėrė – gal keturis ar penkis mėnesius? – o sapne lyg ir nematė nei nuotraukų, nei fotografo. Be to, kartais jam atrodydavo, jog tai ne sapnas, arba jis imdavo abejoti.

Jei kalbėtume konkrečiau, reikėtų pasakyti, kad po šešių mėnesių Patrikas jau aiškiai jausdavo Doris Klozen veidą, kai ji įsikniaubdavo į kairį jo delną. Ponia Klozen niekada neliesdavo kitos jo rankos, jis irgi nė karto nemėgino kita ranka paliesti jos. Ji neslėpė savo jausmų. Kai tik jis kaip nors ypatingai ištardavo jos vardą, ji nurausdavo ir papurtydavo galvą. Nenorėjo šnekėti apie tą vienintelį jųdviejų pasimylėjimą. Pasakė tik tai, kad *turėjo* taip pasielgti. („Kitos išeities nebuvo".)

Tačiau Patrikas vis dar puoselėjo, deja, menką viltį, jog Doris ilgainiui įsigeis suartėti su juo dar kartą, – nors ji jau buvo nėščia ir, kaip visos moterys, ilgai negalėjusios pastoti, į savo nėštumą žiūrėjo pagarbiai. Be to, ponia Klozen nė kiek neabejojo, kad jos vaikas bus vienturtis.

Geidulingasis Doris Klozen balsas, kuriuo ji galėjo prabilti kada panorėjusi, – balsas kaip saulės spindulys po lietaus, kaip jėga, praskleidžianti gėlių žiedus, – dabar buvo tik atsiminimas; bet Volingfordas manėsi galįs palaukti. Užmigęs jis glausdavosi prie to balso lyg prie pagalvės – buvo pasmerktas amžinai jį prisiminti, kaip ir mėlynųjų kapsulių sapną.

Patrikas Volingfordas pirmą kartą mylėjo moterį taip nesavanaudiškai. Jam pakako ir to, kad ponia Klozen myli kairę jo ranką. Ji mėgo užsidėti ją ant išsipūtusio pilvo, kad plaštaka pajustų vaisiaus judesius.

Volingfordas nepastebėjo, kada ponia Klozen išsivėrė bambos papuošalą, – nebuvo jo matęs nuo abipusio užsimiršimo akimirkos daktaro Zajonco kabinete. Gal auskaras toje vietoje buvo Oto sumanymas, gal tai jo dovana žmonai (todėl ji dabar nebenori to papuošalo nešioti)? O gal tas metalinis daikčiukas nėščiai poniai Klozen pradėjo kliūti, kai padidėjo pilvas?

Po septynių mėnesių, kai jam neįprastai nudiegė naująjį riešą, – negimęs kūdikis spyrė smarkiau negu visada, – Patrikas sten-

gėsi neišsiduoti. Tačiau Doris matė, kad jis krūptelėjo; jis nieko negalėjo nuo jos nuslėpti.

– Kas atsitiko? – paklausė Doris ir instinktyviai pridėjo kairę jo ranką sau prie širdies – prie *krūties*, kaip suprato Volingfordas. Jis prisiminė, tarytum tai būtų buvę vakar, kaip ji, sėdėdama jam ant kelių, spaudė prie krūtų jo bigę.

– Nieko, tik dilgtelėjo, – atsakė Patrikas.

– Skambink Zajoncui, – paliepė ponia Klozen. – Nekvailiok!

Tačiau viskas buvo gerai. Daktaras Zajoncas atrodė truputį net suirzęs, kad plaštakos persodinimas taip lengvai pavyko. Iš pradžių buvo šiokių tokių sunkumų dėl nykščio ir smiliaus, kurių Volingfordo dilbio raumenys negalėjo greitai pajudinti, – bet tik todėl, kad jis penkerius metus gyveno be plaštakos ir riešo. Jo raumenims dabar reikėjo vėl kai ko pasimokyti.

Nebuvo jokių krizių, kurių Zajoncas būtų turėjęs išvengti; Volingfordo ranka gijo taip pat sklandžiai, kaip ponia Klozen įvykdė su Oto plaštaka susijusį savo sumanymą. Daktaras Zajoncas tikriausiai todėl ir jautėsi nusivylęs, kad plaštakos persodinimas atrodė greičiau ponios Klozen triumfas negu jo. Svarbiausia naujiena buvo donoro našlės nėštumas ir tai, kad ji vis dar palaiko ryšį su velionio vyro plaštaka. O Volingfordo niekas nevadino nei Transplantacijos Žvaigžde, nei Transplantacijos Didvyriu – jis taip ir liko Nelaimių Pirklys ir Liūto Užkanda.

Paskui, tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt aštuntų metų rugsėjo mėnesį, plaštaką bei dilbį pavyko persodinti ir Lione, Prancūzijoje. Recipientas buvo Klintas Halamas, Naujosios Zelandijos pilietis, gyvenantis Australijoje. Zajoncas atrodė suirzęs ir dėl to. Ir ne be pagrindo. Halamas melavo. Jis gydytojams pasakė, kad rankos neteko per nelaimingą atsitikimą darbe, statybos aikštelėje, bet vėliau paaiškėjo, kad jo ranka buvo nupjauta diskiniu pjūklu viename Naujosios Zelandijos kalėjime, kuriame jis atliko dvejų su puse metų bausmę už sukčiavimą. (Daktaras Zajoncas, be abejo, manė, kad tik medicinos etikos specialistas galėjo nuspręsti padovanoti naują plaštaką buvusiam kaliniui.)

Kol kas Klintas Halamas gėrė daugiau negu po trisdešimt tablečių per dieną, ir neatrodė, kad jo organizmas transplantatą atmestų. Volingfordui plaštaka buvo persodinta prieš aštuonis mėnesius, bet jis irgi teberijo daugiau negu po trisdešimt tablečių per dieną, ir jei būtų išbarstęs iš kišenių smulkius, Oto plaštaka nebūtų įstengęs jų susirinkti. Daugiau vilčių Bostono komandai teikė tai, kad kairė jo ranka, nors dar neatgavusi pirštų jautrumo, buvo beveik tokia pat stipri kaip ir dešinė; Patrikas bent jau galėjo pakankamai smarkiai pasukti rankenos bumbulą, kad atsidarytų duris. Doris jam sakė, kad Otas buvo gana stiprus. (Tikriausiai todėl, kad nuolat kilnojo alaus dėžes.)

Retkarčiais ponia Klozen ir Volingfordas miegodavo drauge – be jokio sekso, net nenusirengę. Doris tiesiog snausdavo šalia Patriko – prie kairio jo šono, be abejo. Patrikas miegojo nekaip; pirmiausia todėl, kad gulėti galėjo tik ant nugaros. Jei mėgindavo pasiversti ant šono ar pilvo, iškart pradėdavo skaudėti ranką; net daktaras Zajoncas nežinojo kodėl. Gal į persodintą plaštaką nepritekėdavo pakankamai kraujo, nors raumenims, sausgyslėms bei nervams jo tikrai pakako.

– Niekada nesakysiu, kad paleidžiu jus namo suvisai, – tarė Volingfordui Zajoncas, – bet man kaskart atrodo vis panašiau, kad šita plaštaka išsilaikys.

Sunku buvo suprasti, kodėl Zajoncas staiga tapo toks nerūpestingas, o ką jau kalbėti apie jo žavėjimąsi prasčiokiška Irmos šneka. Ponia Klozen ir jos vaisius pasiglemžė visas tris daktaro Zajonco šlovės minutes, bet Zajoncas neatrodė labai dėl to nusiminęs. (Ir sužinojęs, kad vienintelis Volingfordo varžovas plaštakos persodinimo srityje yra nusikaltėlis, Zajoncas greičiau supyko, negu nuliūdo.) Be to, maitindamasis Irmos patiekalais jis šiek tiek pasitaisė; ir sveikas maistas, jeigu jo valgoma nemažai, eina į kūną. Plaštakos chirurgas netramdė savo apetito. Jis nuolat jautėsi išbadėjęs, nes kasdien mylėdavosi.

Kad Irma ir buvęs jos darbdavys dabar jau laimingi sutuoktiniai, Volingfordui nebuvo labai svarbu, bet „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink, *Zajac* & Associates“ darbuotojai tik apie tai ir

šnekėjo. Geriausias jų klinikos chirurgas darėsi vis mažiau panašus į valkataujantį šunį; negana to, jo kadaise pusbadžiu gyvenęs sūnus, Rudis, irgi priaugo kelis svarus. Net pikčiausiems pavyduoliams, kurie iš šalies stebėjo daktaro Zajonco gyvenimą ir bailiai iš jo šaipėsi, tas mažas tėvo mylimas berniukas dabar atrodė laimingas ir visai normalus.

Daktaras Mengerinkas Zajoncui netikėtai prisipažino, jog buvo užmezgęs romaną su kerštingąja Hildred, per pastaruosius metus baisiai nutukusia pirmąja daktaro Zajonco žmona. Hildred nesitvėrė piktumu dėl Irmos, nors Zajoncas padidino jai mokamus alimentus, – kaina buvo pasakyta aiškiai: Hildred pasirašys susitarimą dėl dvigubos, tai yra *lygiateisės*, Rudžio globos.

Išklausęs pribloškiančią daktaro Mengerinko išpažintį, daktaras Zajoncas nesuirzo; priešingai, jis pasirodė esąs nepaprastai jautrus ir gailestingas.

– Su Hildred? Vargšelis... – tepasakė Zajoncas, apkabindamas susikūprinusį Mengerinką per pečius.

– Tiesiog nuostabu, kaip žmogus pasikeičia bent kiek pasiniurkęs! – pavydžiai tarė dar gyvas brolis Gingeleskis.

Gal ir išmatas ėdanti kalė po truputį persilaužė? Galima sakyti, kad taip. Medėja buvo *beveik* geras šuo; pasak Irmos, kartais ji dar „užsimiršdavo", bet apskritai šunų išmatos ir jų rijimo pasekmės nebetrukdė daktarui Zajoncui gyventi. „Spirelių lakrosas" dabar buvo tik žaidimas. „Dėl širdies" daktaras kasdien dar išlenkdavo po taurę raudono vyno, nors jo širdis buvo gerose Irmos ir Rudžio rankose. (Įjunkęs į raudoną bordo, Zajoncas gerokai viršydavo menką normytę, kurią išgerti atseit labai sveika.)

Dėl neaiškaus naujos Patriko Volingfordo kairės plaštakos skausmo daktaras Zajoncas per daug nesijaudino. Bet vieną naktį, kai Patrikas nekaltai gulėjo lovoje su Doris Klozen, ši paklausė:

– Ką turi galvoje, kai sakai, kad tau „skauda"? Koks tai skausmas?

– Tarsi koks tempimas; atrodo, kad kruščioja pirštai, o skauda pačius galiukus, kurių šiaip dar nejaučiu. Labai keista.

– Skauda galiukus, kurių nejauti? – paklausė Doris.

– Taip atrodo, – pasakė Patrikas.

– Žinau, kas negerai, – tarė ponia Klozen. Ji neturėjo versti Oto gulėti ne toje lovos pusėje vien todėl, kad norėjo glaustis prie kairės jo rankos.

– Oto? – nustebo Volingfordas.

Doris jam paaiškino, kad Otas visada miegodavo jai iš kairės. Kaip susikeitimas vietomis paveikė naująją Patriko plaštaką, jis tuoj pamatysiąs.

Kai ponia Klozen užmigo, jau prie *dešinio* Patriko šono, atsitiko tai, kas atrodė savaime suprantama. Patrikas pasisuko į ją, o ji – tarytum iš įpročio, net nepabudusi – atsigręžė į jį ir patogiai pasidėjo galvą ant sulenktos dešinės jo alkūnės, kvėpuodama jam į kaklą. Patrikas nedrįso net seilių nuryti, kad jos nepažadintų.

Jo kairė ranka trukčiojo, bet skausmo nebebuvo. Volingfordas gulėjo nejudėdamas – norėjo pažiūrėti, ką naujoji plaštaka darys toliau. Paskui jis prisimins, jog ta plaštaka (pati, be jo valios) palindo po Doris Klozen naktinukais – nutirpę pirštai slinko aukštyn jos šlaunimis. Nuo jų prisilietimo ponios Klozen kojos prasiskėtė, klubai prasivėrė; jos gaktos plaukai kuteno naująjį Patriko kairį delną, lyg šiaušiami nejuntamo vėjelio.

Volingfordas žinojo, kur slenka jo pirštai, nors visiškai jų nejautė. Staiga aiškiai pasikeitė Doris kvėpavimas. Patrikas negalėjo susitvardyti – bučiavo ją į kaktą, nosimi prisiglaudė prie jos plaukų. Tada ji pagriebė jos kūną tyrinėjančią jo plaštaką ir prisikišo pirštus sau prie lūpų. Patrikas sulaikė kvapą – manė, kad jam skaudės, tačiau jokio skausmo nepajuto. Kita ranka Doris suėmė jo varpą ir iškart paleido.

Ne ta varpa! Apžavai dingo. Ponia Klozen bematant išsibudino. Ir ji, ir Patrikas užuodė Oto pirštus – kairė jo plaštaka gulėjo ant pagalvės prie pat jų veidų.

– Skausmas praėjo? – paklausė Doris.

– Taip, – atsakė Patrikas. Jis turėjo galvoje tik tai, kad praėjo *rankos* skausmas. – Bet dabar skauda *kitą* vietą... – buvo bepradedąs.

– Čia jau aš negaliu tau padėti, – pareiškė ponia Klozen. Bet nusisukusi švelniai priglaudė kairę jo ranką prie išsipūtusio savo

pilvo. – Jei nori pats... na, šitaip apsikabinęs... gal *truputį* ir padėsiu.

Iš meilės ir dėkingumo Patrikas net apsiašarojo.

Kažin, kaip tokiu atveju derėtų elgtis? Volingfordui atrodė, kad būtų geriausia, jeigu jis baigtų masturbuotis dar nepajutęs vaisiaus judesių, bet ponia Klozen spaudė kairę jo ranką sau prie pilvo, – ne prie krūties, – todėl negimęs kūdikis spėjo įspirti du kartus, kol Patrikas pagaliau baigė (beje, neįprastai greitai). Sulig antru kūdikio spyriu Patrikui vėl nudiegė plaštaką – lygiai kaip anksčiau, taip smarkiai, kad jis net krūptelėjo. Šįkart Doris nieko nepastebėjo – arba supainiojo tą krūptelėjimą su staigiu orgazmo drebuliu.

Vėliau Volingfordas pagalvojo, kad geriausias apdovanojimas po visko jam buvo jau seniai girdėtas ypatingasis ponios Klozen balsas.

– Nebeskauda? – paklausė ji. Naujoji Patriko plaštaka – vėl tarsi savaime – nuslydo nuo didžiulio jos pilvo ir liko ant pritvinkusios krūties; Doris jos nenustūmė.

– Ne, ačiū, – sušnibždėjo Patrikas ir nugrimzdo į sapną.

Kvapas, kurį sapnavo, buvo toks neįprastas, kad iš pradžių Volingfordas jo net neatpažino; tokio kvapo neužuosi nei Niujorke, nei Bostone. Pušų spygliai!

Sapne buvo ir kažkokio vandens garsas, bet ne vandenyno ošimas ir ne lašų kapsėjimas iš čiaupo. Vanduo pliaukšėjo į valties pirmagalį – o gal į prieplauką, – šiaip ar taip, tas teškenimas atrodė tarsi muzika kairei Patriko plaštakai, švelniai, nelyginant banga, pakylančiai ir nusileidžiančiai ant padidėjusios ponios Klozen krūties.

Skausmas (netgi atsiminimai apie skausmą) išnyko, Volingfordas pirmą kartą taip gerai miegojo visą naktį, tik pabudęs niekaip negalėjo atsikratyti nerimą keliančios minties, kad sapnas buvo lyg ir ne jo. Be to, šįkart sapnuodamas jis nejautė tokio malonumo, kokį patyrė mėlynųjų kapsulių sapne.

Pirmiausia taip buvo todėl, kad šįkart Volingfordas su niekuo nesimylėjo, nejautė nuo saulės įkaitusių prieplaukos lentų šilu-

mos, jų šiurkštumo ir rankšluosčio po nugarą; jis tik žinojo, kad kažkur yra tokia prieplauka.

Tą naktį Patrikas Volingfordas per miegus negirdėjo fotoaparato užrakto spragsėjimo. Galėjai jį nufotografuoti nors ir tūkstantį kartų. Jis tikrai nebūtų pajutęs.

Aštuntas skyrius

ATMETIMAS IR SĖKMĖ

Volingfordas neprieštaraudavo, kai Doris šnekėdavo apie tai, jog nori, kad jos vaikas pažintų tėvo ranką. Patrikui tai reiškė, kad jis gali tikėtis ir toliau susitikinėti su ponia Klozen. Jis mylėjo ją, nors jo viltys, kad ji kada nors atsakys jam tokia pat meile, kokią jaučia persodintai plaštakai, vis blėso. Prisidėjusi Oto plaštaką sau prie pilvo, kuriame nuolat spardėsi negimęs kūdikis, Doris kartais pastebėdavo, kad Volingfordas krūpčioja iš skausmo, tačiau tie diegliai nebekėlė jai nerimo.

– Juk iš tikrųjų čia ne tavo plaštaka, – primindavo ji Patrikui, lyg jis būtų galėjęs tai pamiršti. – Pagalvok apie Otą: jis jaučia kūdikį, kurio niekada nepamatys. Žinoma, kad jam skaudu!

Bet argi tai ne Volingfordo skausmas? Seniau, kai gyveno su Merelin, Patrikas, ko gero, būtų piktai pasišaipęs. („Na, jeigu jau taip sakai, gal dėl to skausmo ir nebesijaudinsiu".) Tačiau su Doris... su ja jis taip nešnekėjo, jis ją dievino.

Be to, ponios Klozen nuomonė buvo tvirtai pagrįsta. Naujoji plaštaka iš tiesų neatrodė Patriko – ir niekada neatrodys. Ne todėl, kad kairė Oto plaštaka būtų buvusi daug didesnė; tiesiog mes nuolat žiūrime į savo rankas – sunku priprasti prie svetimos. Kartais Volingfordas ilgai neatitraukdavo akių nuo tos plaštakos, lyg tikėdamasis, kad ji prabils, ir negalėdavo susilaikyti jos nepauostęs – kvapas buvo ne jo. Matydamas, kaip ponia Klozen užsimerkia, irgi uostydama tą plaštaką, Patrikas suprasdavo, kad ji užuodžia Oto kvapą.

Buvo ir malonių dalykų, atitraukiančių Volingfordo dėmesį nuo rankos. Ilgo gijimo bei reabilitacijos laikotarpiu, kai kanalo va-

dovai perkėlė Patriką į žinių redakciją Bostone, kad jis būtų arčiau daktaro Zajonco ir visos Bostono komandos, jo darbo reikalai suklestėjo. (Ko gero, „suklestėjo" – ne visai tinkamas žodis; gal pakaktų pasakyti, kad Patrikui kartais būdavo leidžiama užsiimti nauja veikla.)

Tarptautinis žinių kanalas skyrė jam nuolatinį laiką savaitgalių programoje, iškart po vakaro naujienų; ši šeštadienių vakarais jo vedama speciali žinių laida buvo transliuojama iš Bostono. Prodiuseriai ir toliau būtent Volingfordui pavesdavo reportažus apie keistų nelaimingų atsitikimų aukas, tačiau dabar jau leisdavo oriai juos pakomentuoti ir apibendrinti, – toks orumas anksčiau nebuvo būdingas nei Volingfordui, nei visam tarptautiniam žinių kanalui. Niekas nei Bostone, nei Niujorke negalėjo paaiškinti, kas staiga pasikeitė, – to nežinojo nei pats Patrikas, nei Dikas.

Patrikas Volingfordas prieš kamerą elgėsi taip, tarsi Oto Klozeno plaštaka iš tikrųjų būtų jo paties, rodė užuojautą, kurios seniau žiūrovai neįžvelgdavo nei kitose „bėdų kanalo" laidose, nei jo reportažuose. Galėjai pamanyti, kad jis suvokia iš Oto Klozeno gavęs ne tik plaštaką.

Žinoma, rimtiems reporteriams – žurnalistams, pranešantiems svarbias politines žinias, apie viską pasakojantiems išsamiai, su smulkmenomis, – speciali Volingfordo laida, transliuojama po to, ką „bėdų kanalas" vadino vakaro naujienomis, atrodė juokinga. *Tikrose* žinių laidose būdavo kalbama apie pabėgėlių vaikus, mačiusius, kaip prievartaujamos jų motinos bei tetos, nors paprastai ir tos moterys, ir vaikai tai neigdavo. Tikrose žinių laidose pabėgėlių vaikų tėvai bei dėdės būdavo nužudyti, bet ir apie tai beveik niekas nenorėdavo šnekėti. Dar būdavo reportažų apie nušautus gydytojus ir medicinos seseris – nušautus tyčia, kad pabėgėlių vaikai nesulauktų medikų pagalbos. Tačiau apie tokius užsienio šalyse daromus tyčinius nusikaltimus vadinamasis tarptautinis žinių kanalas išsamiai nepasakojo; Patrikas Volingfordas nė karto nebuvo pasiųstas kurti tokio reportažo.

Kanalo vadovai turbūt labiau norėjo, kad jis parodytų neįtikimą, atvirai sakant, absurdiškų nelaimių, kokia nutiko ir jam pa-

čiam, aukų kilnumą ir jas užjaustų. Vienintelė tose skystokose „žiniose“ šiaip taip įžvelgiama mintis buvo ta, kad net siaubingi dalykai *pakelia dvasią* ir yra (ar bent jau turėtų būti) pamokomi, jeigu tie siaubingi dalykai pakankamai idiotiški.

Na ir kas, kad tarptautinis žinių kanalas nesiuntė Patriko Volingfordo į Jugoslaviją? Kaip ten brolis sakė tam kuoktelėjusiam Vladui ar Luisui? („Klausyk – tu juk turi darbą, ar ne?“) Ką gi, ir Volingfordas, šiaip ar taip, turėjo darbą.

O sekmadieniais jis dažniausiai būdavo laisvas ir galėdavo skristi į Grin Bėjų. Kai prasidėjo futbolo sezonas, ėjo į pabaigą jau aštuntas ponios Klozen nėštumo mėnuo; pirmą kartą per keletą pastarųjų metų ji nė vienerių *Packers* rungtynių nežiūrėjo Lambo stadione. Doris juokais sakė, kad nenorėtų pradėti gimdyti ant keturiasdešimties jardų linijos – ypač jei rungtynės būtų geros. (Ji turėjo galvoje, kad niekas tada nekreiptų į ją dėmesio.) Taigi juodu su Volingfordu stebėjo *Packers* žaidimą per televiziją. Gal tai ir kvaila, bet Patrikas skrisdavo į Grin Bėjų tiesiog pažiūrėti televizoriaus.

Packers rungtynės, nors ir žiūrimos per televizorių, buvo ilgiausias laiko tarpas, kai ponia Klozen glostydavo kairę Volingfordo ranką arba pati leisdavosi liečiama ta ranka; kol ji neatitraukdama akių sekdavo žaidimą, Patrikas taip pat įdėmiai žiūrėdavo į ją. Jis stengėsi įsiminti jos veido profilį ir kaip ji prikanda apatinę lūpą, kai per trečią bandymą prasiveržti mušamas tolimas. (Doris turėjo Patrikui paaiškinti, kad kai per trečią bandymą mušamas tolimas, kyla didžiausias pavojus, jog Bretas Favrė, Grin Bėjaus rikiuotės galo gynėjas, bus pargriautas arba jo mestą kamuolį perims priešininkai.)

Kartais ponia Klozen netyčia sukeldavo Volingfordui skausmą. Kai Favrė atsidurdavo ant žemės arba prarasdavo kamuolį, arba – dar blogiau – kai kita komanda pelnydavo taškus, ji staiga smarkiai suspausdavo velionio vyro plaštaką.

– Aaa! – surikdavo Volingfordas, begėdiškai perdėdamas savo kančią.

Plaštaka būdavo išbučiuojama, net aplaistoma ašaromis. Dėl to vertėjo pakentėti, juo labiau kad skausmas buvo ne toks kaip

negimusio kūdikio spardymosi sukelti diegliai; tas dilgsėjimas atrodė tarsi iš kito pasaulio.

Taigi Volingfordas kone kiekvieną savaitę drąsiai skrisdavo į Grin Bėjų. Nors niekaip nerado patinkančio viešbučio, Doris neleisdavo jam apsistoti jos ir Oto namuose. Per tas išvykas Patrikas susipažino su kitais Klozenais – Oto šeima buvo didelė ir vieninga. Dauguma jos narių nesidrovėdami reiškė meilę Oto plaštakai. Oto tėvas bei broliai dar užgniaužė raudą, o motina, tikrai įspūdinga storulė, verkė balsu; vienintelė netekėjusi Oto sesuo prispaudė brolio plaštaką sau prie krūtinės – ir nualpo. Volingfordas tą akimirką buvo nusukęs akis į šalį, todėl nespėjo jos pagauti. Jis jautėsi kaltas dėl to, kad ji, atsitrenkusi į kavos stalelį, išsimušė dantį, – o jos šypsena ir taip jau buvo ne per gražiausia.

Nors visa Klozenų giminė, priešingai negu gana santūrus Volingfordas, buvo nuolat linksmai nusiteikę atlapaširdžiai, Volingfordui kažkodėl patiko su jais bendrauti. Jie atrodė ištikimi ir energingi, kokie būna sezoninių bilietų pirkėjai, be to, visi susituokę su panašiais į save žmonėmis. Negalėjai atskirti, kur sutuoktiniai, o kur kraujo giminės, tik Doris buvo kitokia.

Patrikas matė, kaip maloniai Klozenai su ja elgiasi ir kaip ją globoja. Jie laikė ją sava, nors ji aiškiai nuo jų skyrėsi; jie mylėjo ją kaip šeimos narę. Volingfordą jau vemti vertė nuo tokių šeimų, rodomų per televiziją, o nuo Klozenų – ne.

Volingfordas nuvažiavo ir į Epltoną susipažinti su Doris tėvais, kurie irgi norėjo pasimatyti su plaštaka. Iš ponios Klozen tėvo Volingfordas išgirdo kai ką daugiau apie jos darbą; jis anksčiau nežinojo, kad ji pradėjo dirbti tą darbą vos baigusi vidurinę mokyklą. Doris Klozen bilietus į *Green Bay Packers* rungtynes pardavinėjo ilgiau, negu Patrikas Volingfordas buvo žurnalistas. *Packers* ponią Klozen visada labai rėmė – netgi padėjo baigti koledžą.

– Doris gali nupirkti bilietus, suprantate? – tarė Patrikui ponios Klozen tėvas. – Čia jų taip lengvai negausi.

Pralaimėjusi Denveriui trisdešimt antrąsias Supertaurės rungtynes, Grin Bėjaus komanda ir kitą sezoną niekaip negalėjo susiimti. Doris buvo teisi, kai vargšui Otui paskutinę jo gyvenimo

dieną jaudinamai pasakė, jog nėra jokios garantijos, kad *Packers* kada nors dar žais dėl Supertaurės.

Jie net neperėjo atrankos, pirmame atkrintamųjų varžybų raunde, anot ponios Klozen, širdį draskančiu rezultatu prakišę rungtynes San Franciskui. „Otas manė, kad tuos „aukso ieškotojus"* jau perpratom", – pasakė Doris. Tačiau dabar ji turėjo rūpintis naujagimiu, todėl į Grin Bėjaus komandos pralaimėjimus žiūrėjo filosofiškai, nebesijaudino kaip seniau, su Otu.

Kūdikis buvo didelis, berniukas – svėrė devynis svarus ir aštuonias uncijas. Nėštumui gerokai užsitęsus, gydytojai jau ketino skatinti gimdymą, bet ponia Klozen nieku gyvu nesutiko; ji norėjo, kad viskas vyktų natūraliai. Volingfordas gimdymo nematė. Kūdikiui jau buvo beveik mėnuo, kai Patrikas pagaliau ištrūko iš Bostono. Gal ir nereikėjo jam keliauti Padėkos dieną – lėktuvas į Grin Bėjų atskrido pavėlavęs. Bet Volingfordas vis tiek dar spėjo pažiūrėti ketvirtą Minesotos *Vikings* ir Dalaso *Cowboys* rungtynių kėlinį; laimėjo Minesota. (Doris pareiškė, jog tai geras ženklas, – Otas nekentė *Cowboys*.) Gal todėl, kad pas ją buvo apsistojusi jos motina, – padėjo prižiūrėti Otą jaunesnįjį, – ponia Klozen ryžosi pakviesti Volingfordą paviešėti jos bei naujagimio namuose.

Patrikas stengėsi pamiršti ten matytas smulkmenas – pavyzdžiui, daugybę vyresniojo Oto atvaizdų. Jis nenustebo, iš nuotraukų supratęs, kad Otas vyresnysis ir Doris buvo tikri balandėliai, – Doris jam ne kartą tai sakė, – tačiau į jų *vestuvių* nuotraukas tiesiog negalėjo žiūrėti. Jose Patrikas įžvelgė ne tik akivaizdų jaunųjų pasitenkinimą, kuris, žinoma, visada labai svarbus, bet ir laimės laukimą – svajones apie gražią ateitį kartu ir apie būsimą kūdikį.

O kurgi buvo darytos tos Volingfordo dėmesį patraukusios nuotraukos? Ne Epltone ir ne Grin Bėjuje. Vasarvietėje prie ežero, be abejo! Visokio oro mačiusi prieplauka; niaurus, tamsus vanduo; tamsios, tvirtos pušys.

* *San Francisco Forty-niners.* Forty-niner – aukso ieškotojas, atvykęs į Kaliforniją 1849 m.

Buvo nufotografuotas ir dar ne visai įrengtas butas virš valčių pastogės; ant prieplaukos saulės atokaitoje džiūvo šlapias Doris maudymosi kostiumėlis ir Oto glaudės. Vanduo, žinoma, teškeno į besisūpuojančių valčių šonus ir skambiai – ypač prieš audrą – pliaukšėjo į prieplauką. Patrikas daug kartų girdėjo tą garsą.

Nuotraukose Volingfordas atpažino vietą, nuolat matomą sapne, kuris atrodė lyg ir ne jo. To sapno pagrindas buvo *kitas* sapnas, pats erotiškiausias iš visų sapnų, sužadintas ateities numatymo kapsulės – neįvardytų, dabar jau uždraustų indiškų skausmą malšinančių vaistų.

Žiūrėdamas į nuotraukas, Patrikas ėmė suprasti, jog ne dėl to, kad jis taip „nevyriškai“ neteko plaštakos, buvusi žmona galiausiai nuo jo nusisuko; jis prarado Merelin daug anksčiau, kai nesutiko turėti vaikų. Patrikas suvokė, kad nelemtas ieškinys tėvystei nustatyti, nors ir klaidingas, jo žmonai buvo pati karčiausia piliulė. Ji norėjo vaikų. Kodėl jis deramai neįvertino to jos poreikio?

Dabar, laikydamas ant rankų mažąjį Otą, Volingfordas stebėjosi, kaip galėjo nenorėti tokios būtybės. Savo kūdikio!

Jis verkė. Doris ir jos motina ašarojo kartu su juo. Paskui jie susitvardė, nes viską stebėjo tarptautinio žinių kanalo filmavimo grupė. Nors šįkart reportažą kūrė ne Volingfordas, jis nesunkiai nuspėjo visus kadrus.

– Iš arti plaštaką... gal kūdikį ir plaštaką, – girdėjo Patrikas vieno kolegos nurodymus operatoriui. – Paimk kartu motiną, plaštaką ir kūdikį.

– Na ir kas, kad Patrio *galva* netelpa, – po kurio laiko tyliai, bet jau griežčiau pridūrė tas pats balsas, – rodyk *plaštaką*!

Skrisdamas atgal į Bostoną, Volingfordas prisiminė, kokia laiminga atrodė Doris; nors jis retai kada melsdavosi, lėktuve prašė Dievą, kad mažasis Otas augtų sveikas. Patrikas nemanė, kad po plaštakos persodinimo pasidarys toks jausmingas, bet dabar suprato, kad gavo ne tik plaštaką.

Daktaras Zajoncas buvo jį perspėjęs, jog bet koks sunkiai pramiklintos plaštakos judesių sutrikimas, ko gero, reikštų, kad prasideda atmetimo reakcija. Ta reakcija kartais pirmiausia pasireiš-

kia odoje. Patrikas nustebo, tai išgirdęs. Jis žinojo, kad jo imuninė sistema gali sunaikinti persodintą galūnę, bet kodėl tokia pažeidžiama *oda*? Juk yra daug svarbesnių, vidinių plaštakos dalių, kurių funkcija gali sutrikti.

– Oda – tikra šiknė, – pasakė daktaras Zajoncas.

„Šiknė“, be abejo, buvo irmizmas. Irma su Zajoncu, kurį vadino Nikiu, dažnai nuomodavosi videofilmus ir naktimis žiūrėdavo juos lovoje. Bet gulėjimas lovoje nepraėjo be pasekmių – Irma, pavyzdžiui, buvo nėščia, – be to, paskutiniame jųdviejų žiūrėtame filme daugelis veikėjų vienas kitą vadino *šikniais*.

Kad oda gali būti tikra šiknė, Patrikas netrukus patyrė savo kailiu. Pirmą sausio pirmadienį, kitą dieną po to, kai *Packers* pralošė atkrintamąsias varžybas San Franciske, jis nuskrido į Grin Bėjų. Miestas gedėjo; viešbučio vestibiulyje visi elgėsi lyg laidotuvių biure. Patrikas įsiregistravo, nusiprausė po dušu, nusiskuto. Kai paskambino Doris, atsiliepė jos motina. Doris su kūdikiu buvo prigulusi pogulio; motina pasakė, kad Doris paskambins Volingfordui į viešbutį, kai atsibus. Patrikas susiprato perduoti užuojautą Doris tėvui: „Dėl tų „aukso ieškotojų“.

Volingfordas snaudė – sapnavo vasarnamį prie ežero, – kai į jo kambarį viešbutyje atėjo ponia Klozen. Prieš tai nepaskambinusi. Kūdikį prižiūrėjo jos motina. Doris pasakė atvažiavusi automobiliu – vėliau parsivešianti Patriką į namus pasimatyti su mažuoju Otu.

Volingfordas nesuprato, ką tai reiškia. Gal Doris nori pabūti su juo viena? Pabendrauti, bent jau su plaštaka, nestebima motinos? Tačiau kai Patrikas delnu – *kairės* rankos, be abejo, – prisilietė prie jos veido, ji tuoj pat nusisuko. O kai jis jau ketino paliesti jos krūtis, ji tarytum įžvelgė, apie ką jis galvoja, ir pasibjaurėjo.

Doris net nenusirengė palto. Į viešbutį, matyt, atvažiavo be jokių slaptų tikslų. Paprasčiausiai norėjo pasivažinėti – daugiau nieko.

Šį kartą, kai Volingfordas pamatė kūdikį, jam pasirodė, kad mažasis Otas jį atpažino. Vargu ar taip galėjo būti, bet Patrikui vis tiek dar labiau suspaudė širdį. Į Bostoną jis grįžo sunerimęs, apim-

tas negeros nuojautos. Doris ne tik kad nesileido liečiama persodinta plaštaka – ji, ko gero, į ją net nežvilgtelėjo! Nejaugi mažasis Otas pasiglemžė visą jos meilę ir dėmesį?

Bostone Volingfordas ištisą savaitę, ar netgi ilgiau, graužėsi, niekaip nesuvokdamas, ką reiškia ponios Klozen elgesys. Ji kažką šnekėjo apie tai, kad mažasis Otas, kai paaugs, galbūt norės retkarčiais pamatyti ir palaikyti tėvo ranką. Ką ji turėjo galvoje, sakydama „kai paaugs"? *Kiek* paaugs? Ir kaip suprasti tą „retkarčiais"? Ar Doris mėgino Patrikui pasakyti, kad ketina matytis su juo *rečiau*? Galvodamas apie netikėtą jos abejingumą plaštakai, Volingfordas įsivarė nemigą – baisiausią nuo to laiko, kai po operacijos jam labai skaudėjo ranką. Kažkas buvo ne taip.

Dabar sapnuodamas ežerą Volingfordas jausdavosi sušalęs – lyg su šlapiomis glaudėmis saulei jau nusileidus. Nors tai buvo vienas iš kelių indiškos kapsulės sužadintų pojūčių, šiame sapno variante šlapios glaudės neatrodė susijusios su mylėjimusi. Patrikas nejautė nieko daugiau, tik šaltį – tokį, koks būna šiaurėje.

Paskui, netrukus po apsilankymo Grin Bėjuje, jis vieną rytą pabudo neįprastai anksti, krečiamas karščio, – pamanė, kad bus užsikrėtęs gripu. Vonios kambario veidrodyje gerai apžiūrėjo savo kairę ranką. (Seniai pratinosi ta ranka valytis dantis; fizioterapeutas sakė, jog tai puiki mankšta.) Plaštaka buvo pažaliavusi. Per du colius virš riešo jos spalva atrodė dar apyšviesė, o toliau tamsesnė. Pirštų galiukai buvo tamsiai žali – kaip samanos arba medžiais apaugęs ežeras debesuotą dieną. Tokios spalvos atrodo eglės, kai žiūri į jas iš tolo arba per miglą; tokie tamsiai žali, beveik juodi, būna pušų atspindžiai vandenyje. Volingfordo temperatūra buvo 40°C.

Pirmiausia jis ketino paskambinti poniai Klozen, tik paskui Zajoncui, bet Bostono ir Grin Bėjaus laikas skiriasi viena valanda; Patrikas nenorėjo žadinti jaunos motinos su kūdikiu. Kai paskambino Zajoncui, šis pasakė lauksiąs ligoninėje.

– Sakiau, kad oda – tikra šiknė, – dar pridūrė daktaras.

– Bet praėjo *metai*! – sušuko Volingfordas. – Jau galiu užsirišti batus! Galiu vairuoti automobilį! *Beveik* galiu paimti nukritusią dvidešimt penkių centų monetą. Tuoj sugraibyčiau ir *dešimties*!

– Jūs neištirtuose vandenyse, – atsakė Zajoncas. Iš vakaro juodu su Irma žiūrėjo videofilmą kaip tik tokiu apgailėtinu pavadinimu: „Neištirti vandenys". – Nežinome nieko daugiau, tik tai, kad tebesate penkiasdešimties procentų tikimybės zonoje.

– Penkiasdešimties procentų tikimybės, kad *kas*? – paklausė Patrikas.

– Kad plaštaka bus atmesta *arba* prigis, biče. – „Bičas" irgi buvo Irmos žodis, ji dabar taip kreipdavosi į Medėją.

Plaštaką teko nupjauti anksčiau, negu ponia Klozen atvyko į Bostoną – su savo kūdikiu ir motina. Daktaras Zajoncas poniai Klozen apgailestaudamas pasakė, kad nebus jokio atsisveikinimo, – plaštaka pernelyg šlykščiai atrodė.

Kai Doris ligoninėje prisėdo prie Volingfordo lovos, jis gana patogiai ilsėjosi. Skausmą, žinoma, jautė, bet nepalyginti mažesnį negu po persodinimo. Patrikas labai neliūdėjo dėl to, kad antrą kartą prarado plaštaką, – jis tik bijojo netekti ponios Klozen.

– Vis tiek galėsi atvažiuoti aplankyti manęs ir Otuko, – patikino jį Doris. – Mes džiaugsimės, jei retkarčiais pasirodysi. Tu juk *norėjai*, kad Oto plaštaka gyventų! – šūktelėjo ji. – Tu stengeisi. Aš didžiuojuosi tavimi, Patrikai.

Šįkart ji nekreipė dėmesio į lovoje pūpsantį tvarsčių gumulą – tokį didelį, kad atrodė, jog ten tebėra plaštaka. Volingfordui buvo malonu, kai ponia Klozen paėmė dešinę jo ranką ir palaikė, nors ir neilgai, pridėjusi sau prie širdies, bet jį kankino nuojauta, kad vienintelę jo plaštaką prie krūtinės ji spaudžia, ko gero, paskutinį kartą.

– O aš didžiuojuosi *tavimi*... tuo, ką padarei, – pasakė jai Volingfordas – ir pravirko.

– Su tavo pagalba, – rausdama sušnibždėjo Doris. Ji paleido jo ranką.

– Aš tave myliu, Doris, – tarė Patrikas.

– Tačiau tai neįmanoma, – atsakė ji gana švelniai. – Tiesiog neįmanoma.

Daktaras Zajoncas negalėjo paaiškinti, kodėl plaštaka buvo taip netikėtai atmesta, – jis tik pasakė, jog tai tikrai nenormalu.

Volingfordas vis suko galvą, kodėl taip atsitiko. Gal plaštaka pajuto, kad ponia Klozen labiausiai myli nebe ją, o vaiką? Otas gal ir žinojo, kad jo plaštaka padės žmonai susilaukti jųdviejų išsvajoto kūdikio, bet ką galėjo žinoti jo *plaštaka*? Tikriausiai nieko.

Paaiškėjo, jog Volingfordui nereikia daug laiko, kad apsiprastų su „penkiasdešimties procentų tikimybės“ baigtimi. Šiaip ar taip, jam juk teko išgyventi skyrybas – jis kartą jau buvo „atmestas“. O dėl fizinių ir psichologinių pasekmių, tai jam buvo sunkiau prarasti *savo* plaštaką negu Oto. Ponia Klozen, be abejo, irgi prisidėjo prie to, kad Oto plaštaka Volingfordui niekada neatrodė sava. (Nežinia, ką apie tai būtų pasakęs medicinos etikos specialistas.)

Dabar stengdamasis susapnuoti vasarnamį prie ežero Volingfordas nejausdavo nieko. Nebeužuosdavo pušų spyglių kvapo, prie kurio jau buvo pripratęs, nors iš pradžių negalėjo net įsivaizduoti; nebegirdėdavo nei vandens teškenimo, nei paukščių klykavimo.

Tikra teisybė, kad po amputacijos žmogus dar ilgai jaučia nupjautos galūnės skausmą, bet Patriko Volingfordo tai nenustebino. Kairės Oto rankos pirštų galiukai, taip švelniai lietę ponią Klozen, buvo nutirpę; tačiau Patrikas iš tikrųjų jautė Doris, liesdamas ją ta ranka. Ir dabar, kai miegodamas prisidėdavo sutvarstytą bigę prie veido, tardavosi užuodžiąs ponios Klozen lyties kvapą ant nesamų pirštų.

– Nebeskauda? – tada paklausė ji.

Dabar skausmas niekaip nepraėjo; atrodė, kad jis bus toks pat nekintamas dalykas kaip ir kairės plaštakos neturėjimas.

Patrikas Volingfordas tebegulėjo ligoninėje, kai tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų sausio dvidešimt ketvirtą dieną Jungtinėse Valstijose buvo padaryta pirma *sėkminga* plaštakos persodinimo operacija – Luisvilyje, Kentukio valstijoje. Recipientas, Matjus Deividas Skotas, buvo iš Niu Džersio, kairės plaštakos netekęs per nelaimingą atsitikimą su fejerverkų raketa prieš trylika metų iki persodinimo. „The New York Times“ rašė, jog „staiga atsirado donoro plaštaka“.

Kažkoks medicinos etikos specialistas Luisvilio transplantaciją pavadino pateisinamu eksperimentu; savaime suprantama, kai kurie kolegos jam nepritarė. (Pasak „Times“, jie išreiškė nuomonę, jog „žmogus gali gyventi ir be plaštakos“.)

Tai, ką apie persodintą plaštaką pasakė Luisvilio chirurgų komandos vadas, buvo jau girdėta: yra tik „penkiasdešimt procentų tikimybės, kad ji išgyvens metus, o toliau – niekas nežino“. Šiaip ar taip, jis buvo plaštakos chirurgas; kaip ir daktaras Zajoncas, sakydamas „ji“ jis, be abejo, turėjo galvoje persodintą plaštaką.

Volingfordo žinių kanalo vadovai, žinodami, kad Patrikas tebeguli Bostono ligoninėje, atsiuntė reporterį pasikalbėti su „Schatzman, Gingeleskie, Mengerink, Zajac & Associates“ atstovu. Zajoncas manė, kad kaip klinikos atstovas tikriausiai šnekėjo Mengerinkas, nes pranešime, šiaip jau teisingame, buvo aiškiai juntamas abejingumas neseniai Volingfordo patirtai netekčiai. Pranešimas skambėjo taip: „Eksperimentais su gyvūnais įrodyta, kad atmetimo reakcijos labai retai prasideda anksčiau negu po septynių parų, be to, devyniasdešimt procentų tokių reakcijų pasireiškia per pirmus tris mėnesius“. Taigi reikėjo suprasti, kad Patriko atmetimo reakcija buvo ne tokia kaip gyvūnų.

Tačiau Volingfordas dėl to pranešimo neįsižeidė. Jis iš visos širdies troško, kad Matjui Deividui Skotui viskas baigtųsi laimingai, nors artimesnis, ko gero, turėjo jaustis pirmos pasaulyje plaštakos transplantacijos, kuri irgi nepavyko, recipientui. Pirmą kartą plaštaka buvo persodinta Ekvadore, tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt ketvirtais metais; po dviejų savaičių recipiento organizmas donoro plaštaką atmetė. „Tais laikais atmetimo reakcijos buvo slopinamos tik paprasčiausiomis priemonėmis“, – rašė „Times“. (Šešiasdešimt ketvirtais metais dar nebuvo imunodepresantų, kurie dabar nuolat vartojami po širdies, kepenų ar inkstų persodinimo operacijų.)

Išleistas iš ligoninės, Patrikas Volingfordas tuoj pat grįžo į Niujorką, kur jo darbo reikalai klestėjo toliau. Jis buvo paskirtas vakaro žinių vedėju ir staiga tapo labai populiarus. Kadaise Patrikas šiek tiek pasišaipydamas pasakodavo žiūrovams apie tokias nelai-

mes, kokią patyrė pats; jis elgėsi taip, tarsi keistos mirtys, keista širdgėla ir keisti praradimai nebūtų verti nuoširdžios užuojautos vien todėl, kad jie keisti. Dabar jis jau žinojo, kad keistos nelaimės nutinka kone kasdien, taigi jos visai ne keistos. Šiaip ar taip, tai tikros mirtys, tikra širdgėla, tikri praradimai – kad ir kaip kvailai viskas atrodytų. Kaip žinių vedėjas, Patrikas sugebėdavo perteikti šią mintį, ir žmonės, matantys neabejotinai baisius dalykus, pasijusdavo truputį geriau.

Tačiau to, kas puikiai pavykdavo prieš televizijos kamerą, Volingfordas niekaip negalėjo padaryti vadinamajame tikrame gyvenime. Tai būdavo ypač aiškiai pastebima, kai jis bendraudavo su Meri, kad ir kokia ten jos pavardė, – Patrikas neįstengė padėti jai pasijusti bent kiek geriau. Ji išgyveno pagiežos kupinas skyrybas taip ir nesuvokusi, kad kitokių beveik ir nebūna. Ji vis dar neturėjo vaikų. Dabar Meri buvo gražiausia ir sumaniausia iš visų Niujorko žinių redakcijos moterų, su kuriomis Volingfordas vėl dirbo viename kambaryje, bet nebe tokia miela kaip seniau. Jos elgsena pasidarė kažkokia nervinga, o akyse, kuriose Volingfordas kadaise matydavo tik nuoširdumą ir nepaprastą jautrumą, dabar galėjai įžvelgti pyktį, nekantrumą ir klastą. Šių savybių niekada netrūko visoms kitoms Niujorko žinių redakcijos moterims. Volingfordui buvo skaudu, kad ir Meri nusileido iki jų lygio, – arba pakilo, kaip, be abejo, būtų sakiusios tos kitos moterys.

Bet Volingfordas vis tiek norėjo su ja susidraugauti – iš tikrųjų, *tik* susidraugauti, nieko daugiau. Todėl kartą per savaitę juodu drauge pietaudavo. Tačiau Meri visada per daug gerdavo ir galiausiai pradėdavo pokalbį, kurio Volingfordas visaip stengėsi išvengti, – ji klausdavo, kodėl jis nenori su ja permiegoti.

– Ar aš tau atrodau *tokia* nepatraukli?

– Ne, aš *nemanau*, kad tu nepatraukli, Meri. Tu labai graži.

– Taigi.

– Meri, būk gera...

– Juk neprašau, kad mane vestum, – sakydavo Meri. – Tik išvažiuokim kur nors savaitgaliui – vienai nakčiai, dėl Dievo mei-

lės! Bent jau *pamėgink*! Gal vienos nakties neužteks, užsinorėsi daugiau.

– Būk gera, Meri...

– Viešpatie, Patri, – seniau dulkindavai visas iš eilės! Ar įsivaizduoji, kaip jaučiuosi, kai nenori dulkinti *manęs*?

– Meri, aš norėčiau būti tavo draugas. Geras draugas.

– Gerai, pasakysiu aiškiau – tu mane privertei, – kartą tarė Meri. – Noriu, kad padarytum man vaiką. Noriu kūdikio. Tavo kūdikis turėtų būti gražus. Patri, man reikia tavo *spermos*. Neprieštarauji? Reikia tavo *sėklos*.

Kaip galime numanyti, Volingfordas nelabai norėjo imtis pasiūlyto darbo. Ne todėl, kad nebūtų supratęs, apie ką Meri kalba; jis tiesiog nežinojo, ar nori dar kartą visa tai patirti. Tačiau dėl vieno dalyko Meri neklydo: Volingfordas *galėjo* padaryti gražų vaiką. Jau buvo padaręs.

Patrikui knietėjo pasakyti Meri tiesą: kad jis jau turi kūdikį, kurį labai myli; be to, myli ir Doris Klozen, tą alaus sunkvežimio vairuotojo našlę. Bet Meri, nors atrodė gana maloni, vis dėlto dirbo Niujorko žinių redakcijoje. Ji, šiaip ar taip, buvo žurnalistė. Volingfordas suprato, jog pasakyti jai tiesą būtų tikra beprotybė.

– Gal kreipkis į kokį spermos banką? – vieną vakarą pasiūlė Patrikas. – Aš, ko gero, sutikčiau papildyti to banko atsargas, jeigu iš tikrųjų taip užsigeidei mano kūdikio.

– Gyvuly tu! – sušuko Meri. – Tau bjauru net pagalvoti, jog reikės mane dulkinti, ar ne? Viešpatie, Patri, – nejaugi viena ranka jau nepasistatysi? Ko tau trūksta? O gal *man*?

Buvo aišku, kad po tokio pykčio protrūkio juodu kas savaitę drauge nebepietaus, bent jau kurį laiką. Tą nelemtą vakarą, kai Patrikas, pasikvietęs taksi, palydėjo Meri namo, išlipusi iš automobilio ji net neatsisveikino.

Volingfordas važiavo toliau, bet, dėl suprantamų priežasčių išsiblaškęs, pasakė vairuotojui ne tą adresą. Kad apsiriko, suvokė tik tada, kai taksi nutolo, o jis liko priešais daugiabutį namą Rytinėje Šešiasdešimt antrojoje gatvėje, kur kadaise gyveno su Merelin. Vienintelė išeitis buvo žingsniuoti pusę kvartalo iki Parko

aveniu ir ten susistabdyti iš centro važiuojantį taksi; Patrikas jautėsi pernelyg pavargęs, kad eitų pėsčias daugiau negu dvidešimt kvartalų. Tačiau tyliai pasprukti, be abejo, nespėjo: kuoktelėjęs durininkas jį pažino ir išbėgo ant šaligatvio.

– Pone Volingfordai! – nustebęs sušuko Vladas arba Luisas.

– Polis O'Nilas, – sunerimęs tarė Patrikas ir ištiesė vienintelę ranką. – Ir atmuša kaire, ir smūgiuoja... prisimenate?

– O, pone Volingfordai, Polis O'Nilas toli gražu jums neprilygsta! Čia tai bent! – paaiškino durininkas. – Ta nauja laida man *patinka*! Jūsų pokalbis su bekoju vaiku... na, tuo, kuris įkrito, ar buvo įstumtas, į baltųjų lokių baseiną...

– Žinau, Vladai, – tarė Patrikas.

– Aš – Luisas, – pasakė Vladas. – Kad ir kaip ten būtų, man *labai* patiko! Ir ta vargšė moteriškė, kuriai atidavė sesers *tepinėlio* tyrimo atsakymą... Negaliu patikėti!

– Aš irgi iš pradžių netikėjau, – prisipažino Volingfordas. – Ten buvo gimdos kaklelio tepinėlis.

– Pas jūsų žmoną kažkas yra, – slapčia pašnibždėjo durininkas. – Turiu galvoje, *šįvakar* ji ne viena.

– Ji – mano *buvusi* žmona, – priminė Vladui arba Luisui Patrikas.

– Daugumą naktų būna viena.

– Tegu gyvena, kaip nori, – tarė Volingfordas.

– Taigi, žinau. Tik jūs už viską mokate! – atsakė durininkas.

– Negaliu kištis į jos gyvenimą, – tarė Patrikas. – Aš pats dabar įsikūręs miesto pakraštyje, Rytinėje Aštuoniasdešimt trečiojoje gatvėje.

– Nesijaudinkite, pone Volingfordai, – pašnibždėjo durininkas. – Aš niekam nesakysiu.

O dėl nesamos plaštakos, tai Patrikas įprato džiugiai mojuoti bige prieš televizijos kamerą; be to, jis mielai rodė žiūrovams, kaip jam nesiseka su visokiais proteziniais įtaisais.

– Klausykite – kai kurie žmonės savo judesius koordinuoja neką geriau negu aš su šituo daiktu, – dažniausiai pradėdavo Volingfordas. – Anądien mačiau, kaip kažkoks vyriškis panašiu prietaisu karpė šuniui nagus. Šuo baisiai šokinėjo.

Visi Patriko mėginimai prisitaikyti protezus, kaip galima buvo numanyti, baigdavosi prastai: jis šliūkštelėdavo sau ant kelių kavos, įpainiodavo protezą į mikrofono laidą arba netyčia nusiraudavo nuo atlapo mažytį mikrofoniuką.

Galiausiai jis vėl buvo vienarankis, be jokių dirbtinių priedų. „Tarptautiniam žinių kanalui – Patrikas Volingfordas. Labanakt, Doris, – užbaigdavo laidą, mojuodamas bige. – Labanakt, mano mažyli Otai“.

Patrikas ilgokai užtruko, kol ryžosi vėl susitikinėti su moterimis. O kai pamėgino, jam nepatiko tempas – viskas vykdavo arba per greitai, arba per lėtai. Jis jautė, jog nepataiko eiti koja kojon, todėl apskritai liovėsi vaikščiojęs į pasimatymus. Retkarčiais kelionėse su kuo nors suguldavo, tačiau dabar, kai jau buvo žinių vedėjas, nebe reporteris, keliaudavo ne taip dažnai kaip anksčiau. Be to, atsitiktinių pasimylėjimų juk negalima vadinti pasimatymais; Volingfordas, žinoma, tokių santykių išvis niekaip nevadino.

Su kitomis moterimis jis nė karto nepatyrė nieko panašaus į tą viltingą nerimą, kurį jausdavo, kai ponia Klozen atsukdavo jam nugarą ir uždėdavo jo (o gal Oto?) ranką iš pradžių sau ant šono, paskui ant pilvo, kur krusčiojo negimęs kūdikis. Niekas negalėjo prilygti tam laukimui, malonumui liežuviu liesti jos sprandą, jos plaukų kvapui.

Patrikas Volingfordas dukart prarado kairę plaštaką, bet įgijo sielą. Jis tapo dvasingas, įsimylėjęs ponią Klozen ir jos netekęs, ilgėdamasis jos ir nuoširdžiai linkėdamas jai laimės, atgavęs kairę plaštaką ir vėl praradęs. Ir dar norėdamas – beveik taip pat, kaip to norėjo Doris, – kad jo kūdikis būtų Oto Klozeno; be atsako mylėdamas ir Otą jaunesnįjį, ir jo motiną. Patriko sielos skausmas buvo toks didelis, kad galėjai jį *matyti* – netgi per televiziją. Dabar net kuoktelėjęs durininkas nebepainiojo Patriko su Poliu O'Nilu.

Volingfordas vis dar buvo Liūto Užkanda, bet tam tikra prasme pasijuto esąs aukščiau suluošinto žmogaus įvaizdžio; jis tebebuvo Nelaimių Pirklys, tačiau skaitydamas vakaro žinias jau pasi-

tikėjo savimi. Jis pagaliau išmoko nutaisyti veido išraišką, kurią seniau repetuodavo vėlyvomis popietėmis sėdėdamas baruose, – tada, kai gailėjosi savęs. *Gailėkitės manęs*, – ir dabar sakė liūdnu žvilgsniu, bet prie jo jau buvo galima prisiartinti.

Tačiau pačiam Volingfordui jo sielos tobulėjimas nedarė jokio įspūdžio. Galbūt kiti tai pastebėjo, bet argi tai svarbu? Juk jis vis tiek neturėjo Doris Klozen.

Devintas skyrius

VOLINGFORDAS SUTINKA PAKELEIVĘ

Tuo tarpu vienai patraukliai, fotogeniškai šlubai moteriai kaip tik suėjo šešiasdešimt metų. Visą gyvenimą – ir būdama paauglė, ir vėliau, kai suaugo, – ji dėvėjo tik ilgas sukneles arba sijonus, kad paslėptų sunykusią koją. Ji buvo paskutinis vaikas gimtajame miestelyje, susirgęs poliomielitu; netrukus atsirado Salko skiepai, bet jai jų nebereikėjo. Beveik tiek pat metų, kiek gyveno ligos sudarkyta, ta moteris rašė knygą provokuojančiu pavadinimu: *Kaip aš vos neišvengiau poliomielito*. Ji sakė, jog šimtmečio pabaiga jai pasirodė „visai neblogas laikas" pasiūlyti begalę rankraščio egzempliorių daugybei leidėjų, bet visi jos knygą atmetė.

– Nežinau, ar man tiesiog nesisekė, dėl poliomielito ar kokių kitų priežasčių, bet knyga parašyta nekaip, – prieš kamerą prisipažino Patrikui Volingfordui ta šluba moteris sunykusia koja. Sėdėdama ji atrodė nuostabiai. – Svarbiausia, jog viskas mano gyvenime būtent taip susiklostė vien todėl, kad negavau tų nelemtų skiepų. Užtat gavau poliomielitą.

Po pokalbio su Volingfordu ji, be abejo, greitai susirado leidėją ir kone per vieną naktį jos knygai buvo sugalvotas naujas pavadinimas: *Užtat gavau poliomielitą*. Kažkas perrašė visą knygą iš naujo, be to, pagal ją buvo kuriamas filmas – pagrindinę veikėją vaidino aktorė, nė kiek nepanaši į šlubąją moterį sunykusia koja, bet irgi labai patraukli ir fotogeniška. Štai ką žmogui reiškė per televiziją parodytas pokalbis su Volingfordu!

Patrikui gana ironiška atrodė ir tai, kad, kai jis prarado kairę plaštaką pirmą kartą, jį matė visas pasaulis. Rankos rijimo scena buvo nuolat rodoma kartu su kitais „geriausiais šimtmečio kad-

rais", ypač tinkamais televizijai. O kai neteko plaštakos antrąkart, – tikriau sakant, kai neteko ponios Klozen, – niekas jo nefilmavo. Tai, kas Volingfordui buvo svarbiausia, išvis niekur nebuvo užfiksuota.

Naujojo amžiaus žmonės, bent jau kurį laiką, prisimins Patriką kaip Liūto Užkandą. O tai, kad Volingfordas, jei būtų norėjęs suskaičiuoti svarbiausius savo gyvenimo įvykius, būtų pradėjęs tik nuo tos akimirkos, kai susipažino su Doris Klozen, iš tiesų niekam labai ir nerūpėjo. Štai kaip pasaulis vertina tai, kas mums svarbu!

Transplantacinės chirurgijos istorijoje Patrikas Volingfordas nebus prisimenamas. Šimtmečio pabaigoje visi skaičiuoja laimėjimus, o ne nesėkmes. Taigi ir daktaras Nikolas M. Zajoncas plaštakos persodinimo srityje liks nežinomas, nes galimą jo šlovę užgožė vėliau padaryta iš tikrųjų sėkminga plaštakos persodinimo operacija – pirma Jungtinėse Valstijose ir tik antra pasaulyje. „Sprogdintojo", kaip Zajoncas šiurkščiai pavadino Matjų Deividą Skotą, plaštaka pasirodė esanti, pasak daktaro Zajonco, „gaji".

Tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų balandžio dvyliktą dieną, kai po kairės plaštakos persodinimo operacijos dar nebuvo praėję nė trys mėnesiai, ponas Skotas iškilmingai metė kamuoliuką, pradėdamas *Phillies* sezono atidarymo varžybas Filadelfijoje. Negalima sakyti, kad Volingfordas jam pavydėjo. (Na... gal ir pavydėjo, bet nepiktai.) Iš tiesų Patrikas Diko, žinių redaktoriaus, net prašė, kad šis leistų jam parengti interviu su žmogumi, kuriam „neabejotinai pasisekė". Volingfordas sakė manąs, kad jam derėtų pasveikinti poną Skotą, turintį tai, ko jis (Volingfordas) neteko. Tačiau Dikas – ne kas kitas, o Dikas! – pareiškė, jog Patriko sumanymas pernelyg „pretenzingas". Kaip tik dėl to Dikas išlėkė iš darbo, nors daug kam atrodė, kad tokį nevykusį žinių redaktorių jau seniai reikėjo išmesti.

Niujorko žinių redakcijos moterų euforija ilgai netruko. Naujasis žinių redaktorius buvo toks pat mulkis kaip ir Dikas; be to, ir jo vardas skambėjo nekąą geriau – Fredas. Meri, kurios liežuvis per keletą praėjusių metų labai paaštrėjo, kartą pasakė: „Jeigu

kas nors būtinai turi mane mulkinti, geriau jau mulkintų mulkis Dikas, negu kvėša Fredas".

Naujo amžiaus pradžioje ta pati tarptautinė chirurgų komanda, kuri anksčiau Lione, Prancūzijoje, padarė pirmą *pasaulyje* sėkmingą plaštakos persodinimo operaciją, vėl pamėgino visus aplenkti: dabar jie nusprendė pirmą kartą pasaulyje išsyk persodinti *abi* plaštakas bei dilbius. Recipiento, trisdešimt trejų metų prancūzo, plaštakas praradusio tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt šeštais metais per nelaimingą atsitikimą su fejerverkų raketa (dar vienas Sprogdintojas!), vardo niekas neminėjo; donoras buvo devyniolikmetis vaikinas, nukritęs nuo tilto.

Bet Volingfordą domino tik dviejų pirmųjų recipientų likimas. Buvusiam kaliniui Klintui Halamui persodintą plaštaką amputavo vienas iš ją prisiuvusių chirurgų. Prieš du mėnesius iki amputacijos Halamas liovėsi gėręs jam išrašytus atmetimo reakciją slopinančius vaistus. Jis buvo pastebėtas su odine pirštine, kurią sakėsi mūvįs, nes „ranka atrodo šlykščiai". (Vėliau Halamas neprisipažino, jog negėrė vaistų.) Be to, ponas Halamas ir toliau nesutarė su teisėsauga. Prancūzų policija jį suėmė už tai, kad jis tariamai pavogė vieno kepenų recipiento, su kuriuo susidraugavo Liono ligoninėje, pinigus ir „American Express" kortelę. Galiausiai Halamui vis dėlto buvo leista išvykti iš Prancūzijos – po to, kai grąžino dalį pinigų, – bet netrukus policija išdavė orderį suimti jį Australijoje dėl galimo sukčiavimo degalinėje. (Ko gero, Zajoncas dėl Halamo buvo teisus.)

Antrasis plaštakos recipientas, Matjus Deividas Skotas iš Absekono, Niu Džersio valstijos, buvo vienintelis, kuriam iš tikrųjų pasisekė ir kuriam Volingfordas galėjo prisipažinti gana keistai pavydįs. Patrikas Volingfordas ponui Skotui pavydėjo ne naujos plaštakos. Žiūrėdamas reportažus apie *Phillies* varžybas, kurių pradžioje Sprogdintojas metė kamuoliuką, Volingfordas atkreipė dėmesį į tai, kad Matjus Deividas Skotas ne vienas, o su sūnumi. Patrikas ponui Skotui pavydėjo *sūnaus*.

Pirmą kartą kažin koks lyg ir „tėvystės jausmas" jį apėmė dar tada, kai jis buvo ką tik netekęs vyresniojo Oto plaštakos. Skaus-

mą malšinantys vaistai neatrodė kuo nors ypatingi, bet gal dėl jų poveikio Patrikas pirmą kartą gyvenime panoro pažiūrėti Supertaurės rungtynes. Jis, žinoma, nemokėjo žiūrėti tokių rungtynių. Supertaurės jokiu būdu negalima žiūrėti vienam.

Patrikas vis norėjo paskambinti poniai Klozen ir paprašyti, kad ji paaiškintų, kas vyksta aikštėje, bet trisdešimt trečiosios Supertaurės rungtynės buvo simboliškos Otą Klozeną pražudžiusio nelaimingo atsitikimo (ar jo savižudybės) alaus sunkvežimyje metinės; be to, šįkart *Packers* jau nežaidė. Todėl Doris Patrikui buvo sakiusi, jog užsirakins namuose, kad nieko nematytų ir negirdėtų jokių rungtynių garsų. Taigi Patrikas buvo paliktas vienas.

Jis išgėrė porą butelių alaus, bet vis tiek nesuprato, kodėl žmonės taip mėgsta žiūrėti futbolą. Teisybės dėlei reikia pasakyti, kad varžovai atrodė toli gražu nelygūs; *Broncos* laimėjo Supertaurę antrą kartą iš eilės, jų aistruoliai, be abejo, džiūgavo, tačiau rungtynės nebuvo įtemptos. *Atlanta Falcons* išvis neturėjo patekti į finalą. (Bent jau taip manė visi futbolo mėgėjai, su kuriais Volingfordas vėliau kalbėjosi Grin Bėjuje.)

Vis dėlto netgi nelabai atidžiai žiūrėdamas Supertaurės rungtynes Patrikas pirmą kartą įsivaizdavo save stebintį *Packers* žaidimą Lambo stadione su Doris ir mažuoju Otu. Arba tik su Otu, galbūt kai berniukas bus kiek vyresnis. Ta mintis Patriką nustebino, tačiau tai buvo tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintųjų sausį. Iki tų pačių metų balandžio, kai *Phillies* varžybų pradžioje pamatė Matjų Deividą Skotą su sūnumi, Volingfordas prie tokių svajonių spėjo priprasti; juk jis dar du mėnesius ilgėjosi mažojo Oto ir jo motinos. Volingfordas jautė, jog tikriausiai jau prarado ponią Klozen, ir ne be pagrindo nuogąstavo, kad jeigu nepasistengs dažniau matytis su mažuoju Otu dabar – devyniasdešimt devintųjų vasarą, kol berniukui tik aštuoni mėnesiai ir jis dar nelabai moka ropoti, – tai vėliau tikrai nesugebės užmegzti su juo ryšio.

Vienintelis žmogus Niujorke, kuriam Volingfordas papasakojo apie savo baimę prarasti galimybę džiaugtis tėvyste, buvo Meri. Nelabai tinkama patikėtinė! Kai Patrikas prasitarė, jog norėtų

pasijusti esąs „tikras mažojo Oto tėvas“, Meri jam priminė, kad jis bet kada gali pasiguldyti ją į lovą ir tapti Niujorke gyvenančio vaiko tėvu.

– Tau nebūtina lakstyti į Grin Bėjų, į Viskonsiną, kad būtum tėvas, Patri, – pasakė Meri.

Tai, kad kadaise buvusi tokia maloni mergina ėmė atvirai reikalauti Volingfordo *sėklos*, nedarė garbės kitoms Niujorko žinių redakcijos moterims, bent jau taip manė Patrikas. Jis niekaip negalėjo suvokti, kad Meri labiausiai paveikė *vyrai*. Jai nesisekė su vyrais. O gal tik pačiai taip atrodė? (Tai visiškai tas pats.)

Kiekvieną šiokiadienio vakarą, užbaigęs žinių laidą ir net nežinodamas, ar jie jį mato, Volingfordas atsisveikindavo: „Labanakt, Doris. Labanakt, mano mažyli Otai“. Ponia Klozen nė karto nepaskambino ir nepasakė, kad matė vakaro žinias.

Buvo tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų liepos mėnuo. Niujorką užplūdo karščio banga. Atėjo penktadienis. Vasaros savaitgalius Volingfordas dažniausiai praleisdavo Bridžhamptone, kur turėjo išsinuomojęs namą. Jei ne baseinas, – vienarankis Patrikas nenorėjo plaukioti vandenyne, – Bridžhamptone jis būtų jautęsis taip pat kaip Niujorke. Čia nuolat matė tuos pačius žmones tokiuose pat vakarėliuose, dėl kurių, tiesą sakant, Volingfordui bei daugeliui kitų niujorkiečių labiausiai ir patiko vasaroti netoliese.

Tą savaitgalį draugai buvo pasikvietę Patriką į Kodo kyšulį; jis turėjo skristi į Martas Vinjardą. Bet dar prieš pajusdamas nesmarkų dilgsėjimą amputacijos vietoje – skausmas plito ir tolyn, kur seniau buvo kairė plaštaka, – Patrikas paskambino draugams ir atšaukė kelionę, greitosiomis sugalvojęs kažkokį pasiteisinimą.

Tada jis dar nežinojo, kaip jam pasisekė, kad tą penktadienio vakarą neišskrido į Martas Vinjardą. Po kurio laiko Patrikas prisiminė žadėjęs tą savaitgalį užleisti savo namą Bridžhamptone Niujorko žinių redakcijos moterų kompanijai. Jos ten norėjo surengti dvi paras truksiantį vakarėlį būsimai motinai. „Arba orgiją“, – ciniškai įsivaizdavo Patrikas. Jis akimirką dar pagalvojo, ar ten bus Meri. (Tai rūpėjo senajam Patrikui Volingfordui.) Bet pačios

Meri Patrikas neklausė, ar ji savaitgalį važiuos į jo vasarnamį. Jei būtų paklausęs, ji būtų supratusi, kad jis laisvas, ir, ko gero, pakeitusi savo sumanymus.

Volingfordas vis dar nesuvokė, kokios jautrios ir įžeidžios būna moterys, seniai trokštančios turėti kūdikį; vargu ar Meri galėjo būti malonu dalyvauti dvi paras truksiančiame vakarėlyje būsimai motinai.

Taigi Patrikas penktadienį, liepos viduryje, buvo Niujorke ir nežinojo, kur važiuos, ką veiks visą savaitgalį. Prieš vakaro žinias sėdėdamas grimavimo krėsle, sugalvojo paskambinti poniai Klozen. Jis neskrisdavo į Grin Bėjų kada panorėjęs; visada laukdavo, kol jį pakvies. Tačiau dabar ir Doris, ir Patrikas matė, kad tarpai tarp kvietimų darosi vis ilgesni. (Kai jis paskutinį kartą buvo Viskonsine, ten ant žemės dar baltavo sniegas.)

O ką, jei Volingfordas paprasčiausiai jai paskambintų ir pasakytų: "Labas! Ką judu su mažuoju Otu veikiate šį savaitgalį? Gal galėčiau atlėkti į Grin Bėjų?" Keista, bet daug negalvojęs jis taip ir padarė; ėmė ir paskambino.

„Sveiki! – išgirdo jos balsą atsakiklyje. – Mudu su mažuoju Otu savaitgaliui išvykom į šiaurę. Telefono nėra. Grįšim pirmadienį".

Patrikas nepaliko jokios žinutės, tik grimo dėmę ant telefono ragelio. Išgirdęs ponios Klozen balsą ir staiga įsivaizdavęs ją vasarnamyje prie ežero – tokią, kokią sapnuodavo, – jis taip užsisvajojo, kad nieko negalvodamas pamėgino nuvalyti dėmę nuo ragelio kaire ranka. Netikėtai bige prisilietęs prie telefono, labai nustebo – ir kaip tik tada pajuto pirmą dilgtelėjimą.

Dilgsėjimas nesiliovė ir kai Patrikas padėjo ragelį. Jis vis žvilgčiojo į savo bigę, tikėdamasis pamatyti skruzdėles ar kokius kitus smulkius vabzdžius, ropojančius per randą. Bet nieko ten nebuvo. Patrikas žinojo, kad *po* randu tai tikrai nėra jokių gyvių, bet vis tiek jautė juos visą laiką, kol skaitė žinias.

Vėliau Meri jam pasakė, jog tą vakarą labos nakties Doris ir mažyliui Otui jis palinkėjo gana abejingai, ne tokiu linksmu balsu kaip visada, bet Volingfordas juk žinojo, kad jie jo nemato. Ponia

Klozen jam buvo sakiusi, kad vasarnamyje prie ežero nėra elektros. (Dažniausiai apie tą vasarvietę šiaurėje ji išvis nenorėdavo kalbėti, o jeigu ką ir pasakodavo, tai labai droviai ir tyliai, vos girdimai.)

Patrikas tebejautė dilgsėjimą ir kai grimuotoja po laidos valė jam veidą; bigės oda ėjo pagaugais. Užsigalvojęs apie tai, ką sakė daktaras Zajoncas, Volingfordas ne iš karto prisiminė, kad nuolatinė jo grimuotoja atostogauja. Jis numanė, jog ta mergina jį įsimylėjusi, bet kol kas jai dar nebuvo pavykę jo sugundyti. Staiga Patrikas pagalvojo, kad pasiilgo jos nuolat kramtomos gumos kvapo. Tik dabar, nematydamas tos merginos šalia, jis akimirką įsivaizdavo ją kitokią – nuogą. Tačiau netrukus jo dėmesį vėl atitraukė kažkoks antgamtiškas nesamos plaštakos skausmas ir neseniai girdėtas stačiokiškas Zajonco patarimas.

„Jei kada manęs prireiks, ilgai netempk – kreipkis“. Taigi Patrikas ir „netempė“. Jis paskambino Zajoncui į namus, nors manė, kad garsiausias Bostono plaštakos chirurgas vasaros savaitgalius leidžia užmiestyje.

Daktaras Zajoncas tą vasarą tikrai buvo išsinuomojęs namą Meine, bet tik rugpjūčio mėnesiui, kai pas jį turėjo gyventi Rudis. Buvo aišku, kad Medėja, dabar dažniau vadinama Biče, suris kokią toną žalių moliuskų, midijų, įvairiausių geldelių ir šiaip visokio šlamšto; bet savo išmatų tas šuo lyg ir nebemėgo, todėl Rudis su Zajoncu lakroso lazdomis dabar mušinėjo lakroso kamuolį. Pirmą liepos savaitę berniukas netgi lankė lakroso mokyklą. Rudis buvo pas Zajoncą, Kembridže, ir tą savaitgalį, kai paskambino Volingfordas.

Ragelį pakėlė Irma.

– Taaaip, kas čia? – paklausė.

Volingfordas pagalvojo, kad gal daktaras Zajoncas turi kokią netašytą paauglę dukterį. Jis buvo girdėjęs tik apie Zajonco sūnų, dar mažą berniuką, šešerių ar septynerių metų – tokio pat amžiaus, kokio atrodė ir Matjaus Deivido Skoto sūnus. Patrikui akyse taip ir stovėjo tas nepažįstamas beisbolo marškinėliais aprengtas berniukas, iškėlęs rankas kaip ir tėvas – kartu su juo besidžiau-

giantis pergalingu metimu Filadelfijoje. („Pergalingu" Matjaus Deivido Skoto metimą pavadino kažkas iš žiniasklaidos.)

– *Taaaip?* – vėl tarė Irma.

Gal ji kokia storžievė, dėl sekso pamišusi auklė, prižiūrinti Zajonco sūnų? Arba namų šeimininkė? Ne – pernelyg šiurkščiai kalba, kad galėtų būti daktaro Zajonco namų šeimininkė.

– Ar daktaras Zajoncas namuose? – paklausė Volingfordas.

– Aš – *ponia* Zajonc, – atsakė Irma. – Kas jam skambina?

– Patrikas Volingfordas. Daktaras Zajoncas operavo...

– Niki! – išgirdo Patrikas Irmos riksmą, nors ji delnu pridengė ragelį. – Čia Liūto Užkanda!

Įsiklausęs į tolumoje girdimą triukšmą, Volingfordas suprato, jog ten tikriausiai yra vaikas, dar – neabejotinai – kažkoks šuo, be to, aiškiai dunksėjo kamuolys. Kažkas garsiai patraukė kėdę; kabindamasis nagais, šuo slysčiojo ant medinių grindų. Jie, matyt, žaidė. Gal mėtėsi kamuoliu, neduodami jo šuniui? Galiausiai Zajoncas sunkiai šnopuodamas priėjo prie telefono.

Nusakęs visus simptomus, Volingfordas viltingai pridūrė:

– Gal čia dėl oro?

– Dėl oro? – nustebo Zajoncas.

– Na, dėl šitos karščio bangos, – paaiškino Patrikas.

– Maniau, kad dažniausiai būnate viduje, – tarė Zajoncas. – Argi Niujorke nėra kondicionierių?

– Ne visada jaučiu skausmą, – toliau pasakojo Volingfordas. – Kartais tas pojūtis atrodo kaip kažko pradžia, bet daugiau nieko ir nebūna. Turiu galvoje, kai pradeda peršėti ar dilgčioti, manai, kad tuoj skaudės, bet neskauda – viskas taip ir pasibaigia. Tarsi pertraukiama kažkokia... elektros grandinė.

– Būtent, – tarė daktaras Zajoncas.

Ko Volingfordas tikėjosi? Zajoncas jam priminė, kad praėjus vos penkiems mėnesiams po persodinimo naujosios jo plaštakos nervai jau buvo atgiję per dvidešimt du centimetrus.

– Prisimenu, – pasakė Patrikas.

– Ką gi, taip ir supraskite, – tarė Zajoncas. – Tie nervai vis dar turi ką pasakyti.

– Bet kodėl *dabar*? – paklausė Volingfordas. – Netekau tos plaštakos prieš pusę metų. Kai ką jausdavau ir seniau, bet ne taip *aiškiai*. Dabar man iš tikrųjų atrodo, kad kažką *liečiu* kairės rankos didžiuoju pirštu, arba smiliumi... o ta ranka juk be plaštakos!

– O kaip jums apskritai dabar sekasi? – pasidomėjo daktaras Zajoncas. – Darbe įtampos turbūt netrūksta? Kaip meilės reikalai? Ar viskas gerai? Prisimenu, jog dėl to šiek tiek nerimavote – bent jau taip sakėte. Šiaip ar taip, nepamirškite, kad visa tai veikia nervus, net ir nupjautus.

– Bet aš nejaučiu, kad jie „nupjauti". Tai ir turėjau galvoje, – tarė Volingfordas.

– Ir *aš* būtent tai turiu galvoje, – pasakė Zajoncas. – Tai, ką jūs jaučiate, mediciniškai vadinama parestezija – tariamuoju, nesuvokiamu jutimu. Nervas, kurio dėka jausdavote skausmą arba prisilietimą prie kairės rankos didžiojo piršto, arba prie smiliaus, nutrauktas du kartus – pirmiausia jį nutraukė liūtas, paskui aš! Tačiau nutrūkusios skaidulos tebėra nerviniame kamiene, tarp daugybės kitų į visas puses einančių skaidulų. Jeigu tuos neuronus nervinio kamieno gale kas nors sudirgina – koks nors prisilietimas, atsiminimai, *sapnas*, – jie perduoda tą patį signalą kaip ir seniau. Tariami jūsų pojūčiai kyla tose pačiose nervinėse skaidulose, kuriomis anksčiau sklisdavo impulsai iš jūsų kairės plaštakos. Ar suprantate?

– Lyg ir suprantu, – tarė Volingfordas. (Iš tiesų turėjo sakyti „nelabai".)

Patrikas vis žvilgčiojo į savo bigę – per ją vėl ropojo nematomos skruzdėlės. Jis pamiršo Zajoncui papasakoti apie tą ropojančių gyvių pojūtį, bet daktaras ir neleido jam ilgai šnekėti.

Daktaras Zajoncas jautė, kad pacientui jo paaiškinimo nepakanka.

– Klausykite, – pasiūlė, – jeigu jums dėl to neramu, atskriskite pas mane. Apsistokite gražiame viešbutyje. Iš ryto jus apžiūrėsiu.

– Šeštadienį? – nustebo Patrikas. – Nenoriu sugadinti jums savaitgalio.

– Vis tiek niekur nevažiuoju, – tarė daktaras Zajoncas. – Tik reikės, kad kas nors atrakintų kliniką. Jau esu taip daręs. Turiu kabineto raktus.

Tiesą sakant, Volingfordas dėl nesamos plaštakos nebesijaudino, bet ką daugiau jis galėjo veikti tą savaitgalį?

– Nagi – sėskite į lėktuvą, – ragino Zajoncas. – Iš ryto pasimatysime, tik pasistenkite nusiraminti.

– Kelintą valandą? – paklausė Volingfordas.

– Dešimtą, – tarė Zajoncas. – Apsistokite „Čarlze“ – Kembridže, Beneto gatvėje, netoli Harvardo aikštės. Ten puiki sporto salė, ir baseinas.

Volingfordas pakluso:

– Gerai. Pamėginsiu užsisakyti kambarį.

– Aš jums užsakysiu, – pasakė Zajoncas. – Mane ten pažįsta, be to, Irma – jų sveikatos klubo narė.

Volingfordas padarė išvadą, kad Irma, matyt, yra Zajonco žmona – ta toli gražu ne saldžiakalbė.

– Ačiū, – tarė Volingfordas. Tolumoje jis girdėjo linksmą daktaro Zajonco sūnaus spygavimą, šėlstančio šuns urzgimą ir kieto, sunkaus kamuolio bumbsėjimą.

– Tik ne man ant pilvo! – šaukė Irma. Patrikas išgirdo ir tai. *Kas* ne jai ant pilvo? Volingfordas negalėjo žinoti, kad Irma nėščia, juo labiau kad ji laukiasi dvynių; nors gimdyti ji turėjo tik rugsėjo viduryje, jos liemens apimtis jau buvo kaip didžiausio paukščių narvelio. Taigi Irma, savaime suprantama, nenorėjo, kad vaikas arba šuo šokinėtų jai ant pilvo.

Patrikas pasakė „labanakt“ redakcijoje tebedirbantiems kolegoms; kai vakaro žinių žurnalistai eidavo namo, jis niekada nelikdavo paskutinis. Neliko ir šįkart – prie liftų jo laukė Meri. Ją, matyt, suklaidino atsitiktinai nugirstas jo pokalbis telefonu. Jos veidas buvo paplūdęs ašaromis.

– Kas ji? – paklausė Meri.

– *Kas*? – nesuprato Volingfordas.

– Ji tikriausiai ištekėjusi, jei susitinki su ja šeštadienį iš ryto.

– Meri, būk gera…

– *Kam* tu nenori sugadinti savaitgalio? – toliau klausinėjo Meri. – Argi ne taip sakei?

– Meri, aš skrendu į Bostoną pasimatyti su plaštakos chirurgu.

– Vienas?

– Taip, vienas.

– Pasiimk ir mane, – paprašė Meri. – Jei vienas, kodėl nepasiimi manęs? Kiek sugaiši pas tą chirurgą? O paskui visą savaitgalį galėsi praleisti su manimi!

Patrikas pasielgė rizikingai, labai rizikingai: pasakė jai tiesą.

– Meri, aš negaliu tavęs imti. Nenoriu, kad nuo manęs pastotum, nes jau *turiu* kūdikį, bet labai retai jį matau. Nenoriu turėti dar vieno vaiko, kurio beveik nematyčiau.

– O, – tarė Meri, lyg jis būtų jai trenkęs. – Suprantu. Dabar aišku. Kartais tave sunku suprasti, Patri. Ačiū, kad paaiškinai.

– Atleisk, Meri.

– Tai tas Klozenų kūdikis, ar ne? Turiu galvoje, iš tikrųjų jis tavo. Taip, Patri?

– Taip, – atsakė Patrikas. – Tačiau tai ne žinioms, Meri. Būk gera, nepadaryk iš to naujienos.

Jis matė, kad ji supyko. Kondicionierius pūtė vėsų, netgi šaltą orą, tačiau nuo Meri staiga padvelkė dar didesniu šalčiu.

– Kas aš tau? – suurzgė ji. – Kuo tu mane laikai?

– Viena iš mūsų, – tepasakė Volingfordas.

Lifto durims užsiveriant, jis dar spėjo pamatyti, kaip ji nueina, sukryžiavusi rankas ant mažų, dailių krūtų. Ji segėjo gelsvai rudu vasarišku sijonu ir buvo apsirengusi viršuje, prie kaklo, susegtą, o toliau palaidą persikų spalvos nertinį, – Patrikas kartą girdėjo, kaip viena iš žinių redakcijos moterų tokį nertinį pavadino „antikondicionieriniu megztuku“. Po nertiniu Meri vilkėjo baltus šilkinius marškinėlius. Jos kaklas buvo ilgas, figūra graži, oda lygi, švelni; Patrikui ypač patiko jos lūpos, dėl kurių jis kartais suabejodavo, ar gerai daro, kad su ja nemiega.

La Gvardijos oro uoste Volingfordas turėjo palaukti, kol atsiras laisva vieta lėktuve į Bostoną; išskrido antru reisu. Kai nusi-

leido Logane, jau temo, Bostono uostą gaubė nedidelė migla ar skystas rūkas.

Vėliau Patrikas prisimins, kad į Bostoną atskrido maždaug tuo laiku, kai Džonas F. Kenedis jaunesnysis netoliese mėgino nukreipti savo lėktuvą į Martas Vinjardo oro uostą. O gal jaunasis Kenedis toje prietemoje, panašiame rūke, koks tvyrojo ir Bostone, mėgino kaip nors *įžiūrėti* Martas Vinjardo salą?

„Čarlzo" viešbutyje Volingfordas įsiregistravo prieš dešimtą ir iš karto nuėjo į uždarą baseiną, kur pusvalandį vienas ramiai ilsėjosi. Būtų pamirkęs ilgiau, bet dešimtą trisdešimt baseino prižiūrėtojai baigė darbą. Volingfordui – nors ir su viena ranka – patiko plūduriuoti stačiomis. Kaip ir derėjo žmogui, gyvenime įpratusiam plaukti pasroviui, jis puikiai laikėsi vandens paviršiuje.

Paplaukiojęs Patrikas ketino apsirengti ir išeiti pasivaikščioti po Harvardo aikštę. Buvo vasaros kursų universitete metas; Patrikas manė galėsiąs pasidairyti į studentes, prisiminti veltui praleistą jaunystę. Be to, tikėjosi kur nors maloniai papietauti, išgerti butelį gero vyno. Kuriame nors iš aikštėje esančių knygynų jis gal būtų radęs kokią įdomesnę knygą negu šlakbetonio bloko storumo Bairono biografija, kurią atsivežė paskaityti. Tačiau dar važiuodamas taksi iš oro uosto Volingfordas jautė, jog tas nepakeliamas karštis jį tuoj pribaigs, o iš baseino grįžęs į kambarį, nusimovė šlapias glaudes, nuogas atsigulė ant lovos ir porai minučių sumerkė akis. Tikriausiai buvo pavargęs. Bemaž po valandos pabudo šiurpdamas nuo kondicionieriaus pučiamo šalto oro. Apsivilkęs chalatu, perskaitė į kambarį atnešamų patiekalų meniu. Nusprendė užsisakyti bokalą alaus ir mėsainį – jau nebenorėjo niekur eiti.

Laikydamasis savo principų, savaitgalį jis nejungė televizoriaus. Kadangi vienintelė alternatyva buvo Bairono biografija, jo sugebėjimas atsispirti televizijai atrodė tikrai pagirtinas. Kita vertus, Volingfordas užmigo taip greitai, – Baironas buvo ką tik gimęs, o bejėgis mažojo poeto tėvas dar nemiręs, – kad ta biografija jo beveik ir neišvargino.

Iš ryto Patrikas papusryčiavo restorane apatiniame viešbučio aukšte. Valgomajame jis kažkodėl pasijuto nemaloniai. Ne dėl vaikų. Galbūt todėl, kad ten buvo per daug suaugusiųjų, kuriuos erzino vaikų buvimas šalia.

Tą naktį ir visą rytą, kai Volingfordas nežiūrėjo televizoriaus ir nė nedirstelėjo į jokį laikraštį, amerikiečių tauta vis iš naujo išgyveno ne kartą ekrane matytas akimirkas. Buvo dingęs Dž.F.K. jaunesniojo lėktuvas; paaiškėjo, kad jis smigo į vandenyną. Tačiau televizininkai neturėjo ko filmuoti, todėl visi kanalai be perstojo rodė jaunąjį Kenedį tėvo laidotuvių procesijoje. Džonas jaunesnysis, trejų metų berniukas trumpomis kelnytėmis, kariškai pagerbia pro šalį vežamą tėvo karstą – taip, kaip prieš kelias sekundes, pasilenkusi prie jo ausies, pašnibždomis liepė daryti mama. Vėliau Volingfordas pagalvos, jog tą vaizdą galima pavadinti tikrojo Amerikos aukso amžiaus – jau pasibaigusio, nors iš jo vis dar mėginama šį tą išspausti, – simboliu.

Papusryčiavęs Patrikas prie staliuko baigė gerti kavą, stengdamasis neatsakyti į įdėmų kitame restorano gale sėdinčios vidutinio amžiaus moters žvilgsnį. Bet paskui ta moteris žengė jo link. Artinosi iš anksto viską apgalvojusi; nors apsimetė tik einanti pro šalį, Volingfordas žinojo, kad ji kažką jam pasakys. Jis visada tai nujausdavo. Kartais netgi atspėdavo, ką moterys ketina sakyti, tačiau ne šįkart.

Jos veidas kadaise, matyt, buvo gražus. Dabar ji tikriausiai visai nevartojo kosmetikos, nedažė net žilstančių rudų plaukų. Smulkios raukšlelės tamsiai rudų jos akių kampučiuose atrodė tarsi kokio liūdesio ar nuovargio žymės; Patrikas pagalvojo, kad tokia bus ir ponia Klozen, kai pasens.

– Šunsnuki... kiaule tu neraliuota... ar gerai miegi naktimis? – šiurkščiai paklausė jo ta moteris – pašnibždomis, pro sukąstus dantis, lūpas pravėrusi tik tiek, kiek reikėjo žodžiams iškošti.

– Atsiprašau? – tarė Patrikas Volingfordas.

– Atlėkei tuoj pat, ar ne? – pasakė ji. – Nelaimingos šeimos... net kūnai neištraukti. Tačiau tau tai nesvarbu, ar ne? Mėgaujatės kitų nelaimėmis. Reikėtų jus vadinti *mirties* televizija – ne, geriau

sielvarto kanalu! Nes jūs ne tik trikdot žmonių ramybę – jūs vagiat jų sielvartą! Iškeliat skausmą į viešumą net neleisdami apraudoti mirusių!

Volingfordas manė, kad ji kalba apie seniau per televiziją rodytas jo žinių laidas. Jis nusuko akis į šalį, vengdamas kiaurai veriančio tos moters žvilgsnio, bet netrukus pamatė, kad nė vienas iš kitų pusryčiautojų nesirengia jam padėti; iš priešiškos visų laikysenos galima buvo suprasti, kad jie pritaria tos pakvaišusios moters nuomonei.

– Mėginu pasakoti apie tai, kas įvyko, su užuojauta, – pradėjo teisintis Patrikas, bet kaip reikiant įtūžusi moteris jį iškart nutildė.

– Užuojauta! – suriko ji. – Jei bent kiek užjaustum tuos vargšus žmones, tai prie jų neliįstum!

Moteriškė buvo neabejotinai išprotėjusi. Ką Volingfordas galėjo padaryti? Bige prispaudęs sąskaitos lapelį prie stalo, jis greitai pridėjo arbatpinigių ir prieš pasirašydamas dar užrašė savo kambario numerį. Moteriškė piktai jį stebėjo. Patrikas atsistojo. Galvos linktelėjimu atsisveikinęs su ta pikčiurna ir jau eidamas iš restorano, jis jautė, kad visi vaikai žiopso į jo ranką be plaštakos.

Kažkoks iš pažiūros suirzęs nuo galvos iki kojų baltai apsirengęs virėjas rūsčiai dėbčiojo į Volingfordą iš už prekystalio.

– Hiena, – staiga pasakė tas virėjas.

– Šakalas! – sušuko netoliese prie staliuko sėdintis senyvas vyriškis.

Puolimą pradėjusi moteris Patrikui už nugaros tarė:

– Maitvanagis... mintantis lavonais...

Volingfordas nesustojo, bet aiškiai jautė, kad ta moteris seka jam iš paskos; ji ėjo paskui jį iki pat liftų. Patrikas paspaudė mygtuką ir laukė; girdėjo jos kvėpavimą, bet neatsigręžė. Kai lifto durys atsivėrė, jis žengė į kabiną ir luktelėjo, kol durys vėl užsivers. Tik paspaudęs savo aukšto mygtuką Patrikas pagaliau ryžosi atsisukti į tą moterį, tačiau jos nebuvo; jis nustebo pamatęs, jog yra vienas.

„Ką gi, čia Kembridžas, – galvojo Patrikas, – visi tie Harvardo ir Masačusetso technologijos instituto intelektualai, nekenčian-

tys žiniasklaidos bukumo." Jis išsivalė dantis – dešine ranka, žinoma. Niekad nepamirš, kaip mokėsi valytis dantis kaire ranka, kai naujoji plaštaka staiga mirė. Vis dar nieko nežinodamas apie visų aptarinėjamą naujieną, Volingfordas liftu nusileido į viešbučio vestibiulį, pasikvietė taksi ir nuvažiavo į daktaro Zajonco kliniką.

Patrikas gerokai sutriko užuodęs, kad daktaras Zajoncas – ypač jo veidas – atsiduoda seksu. Asmeninio gyvenimo smulkmenos buvo tikrai ne tai, ką Volingfordas norėjo žinoti apie savo plaštakos chirurgą, nors Zajoncas jį tikino, kad jo bigės pojūčiai visiškai normalūs.

Pasirodė, kad yra ir specialus terminas tam keistam jutimui, tarsi per odą ar *po* oda ropotų mažučiai nematomi gyviai, nusakyti.

– Formikacija, – paaiškino daktaras Zajoncas.

Volingfordui, be abejo, pasigirdo „kopuliacija".

– Atsiprašau? – tarė jis.

– Lytėjimo haliucinacija. Lyg skruzdės bėgiotų. *Formikacija*, – pakartojo daktaras.

– O!

– Nepamirškite, jog nervai turi gerą atmintį, – pasakė Zajoncas. – Tai, kas juos dabar dirgina, nėra nesamos plaštakos pojūčiai. Apie meilės reikalus užsiminiau tik todėl, kad anąkart pats apie tai kalbėjote. O dėl įtampos, tai puikiai įsivaizduoju, kokia savaitė jūsų laukia. Šiomis dienomis tikrai nenorėčiau atsidurti jūsų kailyje. Suprantate, ką turiu galvoje.

Volingfordas *nesuprato*, ką daktaras Zajoncas turi galvoje. Kokia, daktaro manymu, savaitė jo laukia? Bet Zajoncas Volingfordui visada atrodė truputį kuoktelėjęs. Patrikas pagalvojo, kad Kembridže, ko gero, visi kiek pakvaišę.

– Na, meilės fronte man iš tikrųjų nelabai sekasi, – prisipažino Volingfordas ir susimąstė – neprisiminė, kad būtų su Zajoncu kalbėjęs apie meilės reikalus. (Gal skausmą malšinę vaistai vis dėlto buvo stipresni, negu jam tada pasirodė?)

Volingfordas jautėsi sutrikęs dar ir todėl, kad niekaip negalėjo suprasti, kas pasikeitė daktaro Zajonco kabinete. Tas kabinetas

Patrikui buvo tarsi kokia šventovė; tačiau anąkart, kai ponia Klozen su juo mylėjosi, – tame pačiame krėsle, kuriame jis sėdi dabar, atidžiai apžiūrinėdamas sienas, – viskas atrodė ne taip.

Žinoma! Garsių Zajonco pacientų nuotraukos – jų nebėra! Vietoj jų dabar kabo vaikų piešiniai. Tikriau sakant, vieno vaiko – Rudžio. Kažkokios pilys danguje ir keletas didžiulių skęstančių laivų; jaunasis dailininkas neabejotinai matė „Titaniką". (Ir Rudis, ir daktaras Zajoncas tą filmą žiūrėjo du kartus, Zajoncas tik liepė Rudžiui užsimerkti toje vietoje, kur yra sekso scena automobilyje.)

Žvelgdamas į iš eilės sukabintas vis storėjančios jaunos nėščios moters nuotraukas Volingfordas, kaip ir reikėjo tikėtis, iškart pajuto šiurkštų jos seksualumą. Tai turėjo būti Irma, toji, pasak jos pačios, *ponia* Zajonc, su kuria Patrikas kalbėjosi telefonu. Kad ji laukiasi dvynių, Volingfordas sužinojo tik pasidomėjęs, kodėl ant sienų kabo daugybė tuščių rėmelių – visi poromis.

– Čia dvyniams, kai gims, – išdidžiai pasakė Zajoncas.

„Schatzman, Gingeleskie, Mengerink, Zajac & Associates" klinikoje dviejų kūdikių Zajoncui nepavydėjo niekas, nors pusprotis Mengerinkas kartą pareiškė manąs, jog dvyniai Zajoncui bus pelnyta bausmė už tai, kad dulkino Irmą dvigubai dažniau, negu, Mengerinko nuomone, buvo „normalu". Šacmanas apie netrukus gimsiančius Zajonco dvynius nepasakė nė žodžio – jis jau buvo ne tik išėjęs į pensiją, bet ir miręs. O dar gyvas brolis Gingeleskis dabar pavydėjo nebe Zajoncui, o vienam jaunesniam daktaro Zajonco į kliniką pasikviestam kolegai. Natanas Blaušteinas buvo geriausias Zajonco studentas Harvarde. Daktaras Zajoncas jaunajam Blaušteinui nejautė jokio pavydo. Jis paprasčiausiai pripažino, kad technikos požiūriu Blaušteinas už jį pranašesnis – „tikras genijus".

Kai Niu Hampšyre dešimties metų vaikas įkišo nykštį į sniegą nupučiantį valytuvą, daktaras Zajoncas primygtinai reikalavo, kad nukirstą pirštą tam berniukui prisiūtų Blaušteinas. Nykštys buvo sutraiškytas, be to, nevienodai sušalęs. Vaiko tėvas kone valandą ieškojo jo sniege; paskui šeima dar dvi valandas važiavo į Bosto-

ną. Tačiau operacija pavyko. Zajoncas jau grizino kolegas, kad Blaušteino pavardė būtų įrašyta klinikos blankuose bei iškaboje, – išgirdęs jo prašymą, Mengerinkas užvirė pykčiu, o Šacmanas su Gingeleskiu (velioniu) tikriausiai apsivertė karstuose.

O dėl daktaro Zajonco siekių plaštakos persodinimo srityje, tai dabar tą darbą perėmė Blaušteinas. (Zajoncas numatė, jog netrukus persodinimo operacijų padaugės.) Daktaras Zajoncas sakė mielai prisidėsiąs prie komandos, bet neabejojo, kad vadovauti operacijoms turėtų jaunasis Blaušteinas, nes jis – geriausias chirurgas. Jokio pavydo ar apmaudo. Daktarui Nikolui M. Zajoncui ir pačiam atrodė keista, kad jis toks laimingas ir ramus.

Nuo to laiko, kai Volingfordas prarado Oto Klozeno plaštaką, Zajoncas tenkinosi visokių protezinių įtaisų išradinėjimu – jis juos braižė ir konstravo ant savo virtuvės stalo, klausydamasis paukščių čiulbesio. Patrikas Volingfordas buvo puikiausias bandomasis triušis Zajonco išradimams išmėginti, nes mielai demonstravo naujus įtaisus per vakaro žinias, nors pats jokio protezo nenešiojo. Reklama buvo naudinga daktarui Zajoncui.

Vienas jo išrastas įtaisas, – kaip ir reikėjo tikėtis, pavadintas „Zajonco protezu“, – jau buvo gaminamas Vokietijoje ir Japonijoje. (Vokiškas modelis buvo šiek tiek brangesnis, bet, šiaip ar taip, abu pardavinėjami visame pasaulyje.) „Zajonco protezo“ sėkmė leido daktarui Zajoncui perpus sutrumpinti darbo operacinėse laiką. Jis vis dar dėstytojavo medicinos fakultete, bet dabar galėjo skirti daugiau dėmesio savo išradimams, Rudžiui, Irmai ir (netrukus) dvyniams.

– Jums reikėtų turėti vaikų, – patarė Zajoncas Patrikui Volingfordui. Tai sakydamas jis išjungė šviesą ir abu vyrai, eidami iš tamsaus kabineto, smarkokai atsitrenkė vienas į kitą. – Vaikai pakeičia žmogaus gyvenimą.

Volingfordas nedrąsiai užsiminė apie tai, jog labai norėtų užmegzti glaudesnį ryšį su mažuoju Otu. Gal daktaras Zajoncas žino kokį gerą būdą, kaip būtų galima susidraugauti su mažu vaiku, ypač kai nedažnai jį matai?

– Garsiai skaitykite knygas, – pasakė daktaras Zajoncas. – Nieko nėra geriau. Pradėkite nuo *Stiuarto Litlio*, paskui pamėginkite *Šarlotės voratinklį*.

– Prisimenu tas knygas! – sušuko Patrikas. – Man labai patiko *Stiuartas Litlis*, be to, prisimenu, kaip mama verkė, skaitydama man *Šarlotės voratinklį*.

– Žmonėms, kurie skaito *Šarlotės voratinklį* neverkdami, reikėtų daryti lobotomiją, – tarė Zajoncas. – O kiek metų tam mažajam Otui?

– Aštuoni mėnesiai, – atsakė Volingfordas.

– O, ne, jis tik pradeda ropoti, – tarė daktaras Zajoncas. – Palaukite, kol jam bus šešeri ar septyneri – *metai*. Aštuonerių ar devynerių jis jau pats skaitys *Stiuartą Litlį* ir *Šarlotės voratinklį*, bet šiek tiek anksčiau bus pakankamai subrendęs, kad galėtų klausytis.

– Šešeri ar septyneri... – pakartojo Patrikas. Jis negalėjo taip ilgai laukti, norėjo užmegzti ryšį su mažuoju Otu kuo greičiau.

Zajoncas užrakino kabinetą ir kartu su Patriku liftu nusileido į pirmą aukštą. Gydytojas pasisiūlė parvežti pacientą į „Čarlzo“ viešbutį, nes jam buvo pakeliui, ir Volingfordas mielai sutiko. Tik kai Zajoncas automobilyje įjungė radiją, garsusis televizijos žurnalistas pagaliau sužinojo, jog dingo Kenedžio lėktuvas.

Dabar tai tikriausiai jau niekam, išskyrus Volingfordą, nebebuvo naujiena. Dž.F.K. jaunesnysis drauge su žmona bei svaine pradingo jūroje; manoma, kad žuvo. Lėktuvą pilotavo pats jaunasis Kenedis, nelabai prityręs lakūnas. Radijo pranešėjas užsiminė ir apie praėjusią naktį virš Martas Vinjardo tvyrojusį rūką. Jau buvo rastos bagažo kortelės; vėliau gelbėtojai suras ir lagaminus, ir lėktuvo nuolaužas.

– Būtų geriau, jei galiausiai atsirastų ir kūnai, – pasakė Zajoncas. – Turiu galvoje, geriau negu visokios spėlionės, jeigu jų taip ir neras.

Volingfordas žinojo, kad spėlionių, šiaip ar taip, netrūks, – nesvarbu, ar kūnai bus rasti, ar ne. Mažiausiai savaitę visi tik apie tai ir šnekės. Patrikas ketino ateinančią savaitę atostogauti, pas-

kui apsigalvojo; dabar dėl to gailėjosi. (Prieš išvykdamas į Bostoną jis nusprendė verčiau paprašyti laisvos savaitės rudenį, kai *Green Bay Packers* žais namuose, Lambo stadione.)

Į „Čarlzo" viešbutį Volingfordas grįžo lyg pasmerktas mirti. Jis puikiai suprato, kokias naujienas – iš tiesų visai ne naujienas – turės pranešinėti visą ateinančią savaitę; tai ir yra bjauriausia žurnalistų darbo dalis, ir jis bus į tai įsivėlęs.

„*Sielvarto* kanalas" – taip per pusryčius sakė ta moteris; bet kanalas, kuriame dirba Volingfordas, juk ne vienintelis, skatinantis žiūrovus mėgautis viešu gedulu. Visose televizijose perdėtas dėmesys mirčiai – įprastas dalykas, kaip ir pranešimai apie blogą orą; apie mirtį ir blogą orą televizininkai pasakoja geriausiai.

Nesvarbu, ar kūnai bus rasti, ar ne, ir ar ilgai truks paieška – su, pasak žurnalistų, „baigiamuoju kadru" arba be jo, – šis sambrūzdis vis tiek pasibaigs tik tada, kai bus iš naujo išgyventos visos su Kenedžiais susijusios istorinės akimirkos. Ir nemaloniausia čia ne tai, kad kišamasi į Kenedžių šeimos reikalus. Patriko nuomone, didžiausia blogybė buvo ta, kad televizija iš tikrųjų rodė ne naujienas, o kelis kartus perdirbtą melodramą.

„Čarlzo" viešbučio kambaryje buvo tylu ir vėsu kaip kriptoje; Patrikas išsitiesė ant lovos ir prieš įjungdamas televizorių mėgino įsivaizduoti, kas gali būti blogiausia. Jis galvojo apie vyresniąją Dž.F.K. jaunesniojo seserį Karoliną. Patrikas visada žavėjosi jos sugebėjimu laikytis nuošaliai nuo žurnalistų. Vasarnamis, kurį jis nuomojosi Bridžhamptone, buvo netoli Sagaponako, kur Karolina Kenedi Šlosberg leido vasarą su vyru ir vaikais. Patrikas neabejojo, kad ta neryškaus, elegantiško grožio moteris, nors dabar nuolat stebima žiniasklaidos, įstengs išlikti ori.

Volingfordui darėsi bjauru vien pagalvojus, kad reikėtų įsijungti televizorių. Grįžęs į Niujorką, jis turėtų atsakyti į visas atsakiklyje įrašytas žinutes; negana to, be paliovos skambėtų telefonas. Kita vertus, Patrikas suprato, jog pasilikęs viešbučio kambaryje galiausiai vis tiek pažiūrės, kas rodoma per televiziją, nors ir taip jau žino, ką pamatys: kolegas žurnalistus, tuos apsišaukėlius mū-

sų dorovės vertintojus, labai rimtai nusiteikusius ir kalbančius kuo nuoširdžiausiais balsais.

Jie tikriausiai jau apgulė Hianisportą. Kadro fone turbūt žaliuos gyvatvorė – visų mėgstama ligustrų užtvara. Už gyvatvorės bus matyti tik viršutiniai skaisčiai balto namo langai. (Mansardos langai užtrauktomis užuolaidomis.) Bet arčiau kameros stovintys žurnalistai vis tiek sugebės atrodyti taip, tarsi būtų pakviesti.

Be abejo, bus išsamiai pasakojama apie tai, kaip nedidelis lėktuvėlis dingo iš radiolokatorių ekrano, kai kas atsargiai užsimins ir apie galimą lakūno klaidą. Daugelis Patriko kolegų nepraleis progos suabejoti, ar Dž.F.K. jaunesnysis buvo sveiko proto; tiesą sakant, bus abejojama *visų* Kenedžių nuovoka. Neišvengiamai prasidės diskusijos apie „paveldimą tos šeimos vyrų nutrūktgalviškumą“. O gerokai vėliau – gal besibaigiant kitai savaitei – kai kurie iš tų pačių žurnalistų pareikš, jog reportažai pernelyg išpūsti. Jie reikalaus visa tai sustabdyti. Taip elgiamasi visada.

Volingfordui buvo įdomu, kada kas nors iš Niujorko žinių redakcijos pagaliau susiprotės paklausti Meri, kur jis yra. O gal Meri pati jau mėgina su juo susisiekti? Juk ji žino, kad jis išvykęs pas plaštakos chirurgą; po persodinimo operacijos Zajonco pavardė buvo ne kartą paminėta per žinias. Lyg paralyžiuotas tysodamas ant lovos vėsiame kambaryje, Patrikas galvojo, jog labai keista, kad niekas iš tarptautinio žinių kanalo dar nepaskambino jam į viešbutį. Gal jie neranda ir Meri?

Staiga Volingfordas pakėlė ragelį ir surinko savo vasarnamio Bridžhamptone telefono numerį. Netrukus išgirdo isterišką moters, Kristl Pitni, balsą. Pitni ji tapo ištekėjusi. Patrikas neprisiminė, kokia buvo Kristl pavardė, kai jis su ja miegojo. Bet ji kažkaip keistai mylėjosi. Kaip? Tai jau buvo iškritę jam iš atminties.

– Patriko Volingfordo nėra! – sušuko Kristl, užuot pasakiusi „alio“. – Niekas čia nežino, kur jis!

Patrikas girdėjo, kad ten įjungtas televizorius; įprastą monotonišką perdėtai rimtų pašnekovų dudenimą tarpais stelbė žinių redakcijos moterų riksmai.

– Alio? – pasakė į ragelį Kristl Pitni. Volingfordas dar nebuvo ištaręs nė žodžio. – Gal tu koks iškrypėlis? – paklausė Kristl. – Kažkoks pusprotis – girdžiu, kaip *kvėpuoja*! – pranešė ponia Pitni kitoms moterims.

Taip, dabar Volingfordas prisiminė. Kai juodu mylėjosi, Kristl jį perspėjo, kad jai kartais sutrinka kvėpavimas. Kai pavargusi ima dusti ir smegenims nepakanka deguonies, jai pradeda vaidentis, ir apskritai ji kiek pakvaišta, – tai buvo tikrai švelniai pasakyta. Kristl ėmė dusti labai greitai; Volingfordui nespėjus susigaudyti, kas darosi, ji įkando jam į nosį ir naktine lempa nudegino nugarą.

Pono Pitnio, Kristl vyro, Patrikas nepažinojo, bet nuoširdžiai žavėjosi to vyriškio tvirtybe. (Pagal Niujorko žinių redakcijos moterų standartus, Pitniai jau labai ilgai gyveno susituokę.)

– Išgama! – riktelėjo Kristl. – Jei tave matyčiau, sukandžiočiau tau snukį!

Patrikas tuo neabejojo; jis padėjo ragelį, kol Kristl dar nepritrūko oro. Paskui apsimovė glaudes, apsivilko maudymosi chalatu ir tuoj pat išėjo į baseiną, kur niekas negalėjo jam paskambinti.

Be Volingfordo, vienintelis kitas žmogus baseine buvo kažkokia pirmyn atgal plaukiojanti moteris. Jos galva, aptempta juoda maudymosi kepuraite, atrodė kaip ruonio. Moteris plaukė krauliu: staigiais mostais taškydama vandenį, tankiai judindama kojas. Patrikas pagalvojo, kad ji iriasi iš visų jėgų, į nieką nekreipdama dėmesio, kaip koks prisukamasis žaislas. Nusprendęs, jog mirkti baseine kartu su ja nebus labai malonu, Volingfordas pasuko prie karštos vonios, kur tikėjosi pabūti vienas. Sūkurinių srovių nejungė, norėjo pasėdėti ramiai. Pamažu priprato prie karščio, bet vos tik spėjo patogiai įsitaisyti – pusiau sėdomis plūduriuodamas vandenyje, – ką tik energingai plaukiojusi moteris išlipo iš baseino. Nustačiusi sūkurinių srovių laikrodį, ji atsisėdo priešais Patriką staiga burbuliuoti ėmusioje vonioje.

Ta moteris atrodė šiek tiek vyresnė negu vidutinio amžiaus. Volingfordas greitai nužvelgė nė menkiausio geismo nežadinantį jos kūną ir mandagiai nukreipė akis į šalį.

Moteris, tiesiog pribloškiamai nesijaudinanti dėl savo išvaizdos, sėdėdama ištiesė nugarą; virš sūkuriuojančio vandens buvo matyti jos pečiai bei krūtinė; paskui ji nusiėmė maudymosi kepuraitę ir papurtė priplotus plaukus. Tik tada Patrikas ją atpažino. Tai buvo ta pati moteris, kuri per pusryčius pavadino jį maitvanagiu, mintančiu lavonais, ir degančiomis akimis, garsiai šnopuodama, sekė iš paskos iki pat liftų. Dabar ta pikčiurna irgi krūptelėjo iš netikėtumo – tą pačią akimirką kaip ir Volingfordas.

Ji prabilo pirma:

– Labai nesmagu, – tarė. Jos balsas jau buvo švelnesnis negu tada, kai ji puolė Patriką restorane.

– Nenoriu su jumis pyktis, – pasakė Patrikas. – Eisiu į baseiną. Šiaip ar taip, man ten bus geriau negu karštoje vonioje.

Dešinės rankos delnu atsirėmęs į po vandeniu esančią vonios atbrailą, jis atsistojo ant kojų. Iš vandens ištraukta bigė atrodė kaip atvira, krauju aptekusi žaizda. Galėjai pamanyti, kad kažkokia sūkuriuojančioje vonioje pasislėpusi pabaisa suėdė kairę Volingfordo plaštaką. Nuo karšto vandens randas buvo skaisčiai paraudęs.

Moteris irgi atsistojo. Su šlapiu maudymosi kostiumėliu atrodė nekaip – krūtys nukarusios, pilvas atsikišęs ir padribęs nelyginant kengūros sterblė.

– Būkite geras, palaukite... – tarė. – Noriu paaiškinti.

– Jums nebūtina atsiprašinėti, – atsakė Patrikas. – Apskritai aš pritariu jūsų nuomonei. Tik šįkart nesupratau, apie ką visi šneka. Į Bostoną atvykau ne todėl, kad dingo Kenedžio lėktuvas. Net *nežinojau*, kad jis dingęs, kai mane užkalbinote. Atvykau pas gydytoją, dėl rankos. – Jis instinktyviai pakėlė bigę, kurią tebevadino ranka, bet susigriebęs, jog netyčia nukreipė sužalotą galūnę tiesiai į nukarusias moters krūtis, greitai nuleido ją prie šono – vėl įmerkė į karštą vandenį.

Abiem rankom sučiupusi Volingfordą už kairio dilbio, moteris įtraukė jį atgal į burbuliuojančią vonią. Juodu atsisėdo ant atbrailos vienas šalia kito; ji spaudė jo bigę šiek tiek aukščiau nesamos plaštakos. Tvirčiau jį laikė tik liūtas. Volingfordas vėl pasijuto taip,

tarsi kairės rankos didžiojo piršto bei smiliaus galiukais liestų kažkokios moters papilvę, nors ir žinojo, kad tų pirštų nėra.

– Prašau jūsų – paklausykite, – tarė moteris.

Prisitraukusi ji pasidėjo sužalotą Patriko ranką sau ant kelių. Kai bigė brukštelėjo jai per pilvą, dilbio gale Patrikas pajuto dilgčiojimą; kairė jo alkūnė buvo atremta į dešinę jos šlaunį.

– Gerai, – pasakė Volingfordas, užuot dešine ranka griebęs tą moterį už sprando ir panardinęs jos galvą į vandenį. Ką daugiau jis galėjo sakyti vos atsispyręs pagundai paskandinti pikčiurną karštoje vonioje?

– Buvau ištekėjusi du kartus, pirmąkart labai jauna, – pradėjo pasakoti moteris; iš susijaudinimo blizgančios jos akys laikė prikausčiusios Patriko dėmesį taip pat tvirtai, kaip rankos spaudė jo bigę. – Bet savo vyrus praradau. Pirmas su manimi išsiskyrė, o antras mirė. Tiesą sakant, mylėjau abu.

„Viešpatie! – galvojo Volingfordas. – Nejaugi visų pagyvenusių moterų istorijos panašios į Evelinos Arbutnot?“

– Man labai gaila, – tarė Patrikas, bet iš to, kaip ji spūstelėjo jam ranką, iškart suprato, kad ji nenori būti pertraukinėjama.

– Turiu dvi dukteris, iš pirmos santuokos, – toliau kalbėjo moteris. – Visą jų vaikystę ir paauglystę negalėjau ramiai miegoti. Buvau įsitikinusi, kad joms atsitiks kažkas baisaus ir aš jas prarasiu – abi, arba kurią nors vieną. Nuolat drebėjau iš baimės.

Atrodė, kad ji nemeluoja. (Volingfordas, vos išgirdęs kokios istorijos pradžią, visada pirmiausia stengdavosi suprasti, ar tai tiesa.)

– Vis dėlto jos išliko gyvos, – pasakė moteris, tarsi daugumai vaikų būtų lemta žūti. – Dabar abi ištekėjusios ir augina savo vaikus. Turiu keturis anūkus. Tris mergaites ir berniuką. Man skaudu, kad retai juos matau, bet kai jie su manimi, visada dėl jų baiminuosi. Vėl pradedu jaudintis. Negaliu miegoti.

Patrikas jautė nuo nesamos plaštakos tolyn plintančius tariamo skausmo tvyksnius, bet moteris jau buvo šiek tiek atleidusi savo gniaužtus ir jam savotiškai patiko, kad ji taip atkakliai laiko jo ranką, pasidėjusi ją ant kelių, prispaudusi bigę prie atsikišusio savo pilvo, – tai veikė raminamai.

– Dabar aš nėščia, – tarė moteris; Patriko bigė į tai nereagavo. – Man penkiasdešimt vieneri! Neturėjau pastoti! Atvažiavau į Bostoną darytis aborto – taip patarė gydytojas. Bet šįryt iš viešbučio paskambinau į kliniką. Pamelavau. Pasakiau, kad sugedo mano automobilis, todėl norėčiau atidėti operaciją. Sužinojau, kad jie galės mane priimti kitą šeštadienį, po savaitės. Taigi turėsiu daugiau laiko apie tai pagalvoti.

– Ar šnekėjotės su dukterimis? – paklausė Volingfordas. Moteris vėl negailestingai suspaudė jam ranką.

– Jos mėgintų įkalbėti mane gimdyti, – dar labiau įsitempusi tarė ji. – Sakytų užauginsiančios tą kūdikį kartu su savo vaikais. Tačiau jis vis tiek būtų mano. Aš vis tiek jį mylėčiau, jausčiau artimą ryšį. Bet negaliu pakęsti tos baimės. Vaikų mirtingumas... tai tiesiog nepakeliama.

– Viskas priklauso tik nuo jūsų, – priminė jai Patrikas. – Kad ir ką nuspręstumėte daryti, neabejoju, kad pasielgsite teisingai.

Moteris neatrodė tuo įsitikinusi.

Volingfordui pasidarė smalsu, kas galėtų būti to negimusio kūdikio tėvas. Moteris, matyt, nujautė, apie ką Patrikas galvoja, arba suprato tai, pajutusi, kaip virpa jo bigė.

– Tėvas nieko nežino, – pasakė ji. – Mudu nebesimatom. Jis buvo tik mano kolega.

Patrikas pirmą kartą girdėjo taip atsainiai ištartą žodį „kolega“ – lyg tas žmogus būtų visiškai nesvarbus.

– Dukterims nesakau, jog esu nėščia, nes nenoriu, kad jos žinotų, jog vis dar myliuosi su vyrais, – prisipažino moteris. – Ir galbūt kaip tik dėl to man taip sunku apsispręsti. Juk neturėčiau darytis aborto vien todėl, kad noriu nuslėpti lytinius santykius. Tai tikrai nepakankama priežastis.

– Kas dabar pasakys, kokia priežastis būtų „pakankama“, jei tai *jūsų* priežastis? Viskas priklauso tik nuo jūsų, – pakartojo Volingfordas. – Niekas kitas negali – ir neturėtų – nuspręsti už jus.

– Ne kažin kokia paguoda, – tarė moteris. – Jau buvau pasiryžusi abortui, bet per pusryčius pamačiau jus... Nesuprantu, kodėl mane taip paveikėte.

Volingfordas iš pat pradžių žinojo, kad galiausiai bus kuo nors apkaltintas. Jis labai atsargiai pamėgino ištraukti bigę iš tos moters gniaužtų, bet ji neketino taip lengvai jo paleisti.

– Nežinau, kas man užėjo, kad staiga jus užsipuoliau. Anksčiau niekada su niekuo taip nešnekėdavau! – teisinosi moteris. – Neturėčiau jums, asmeniškai, priekaištauti dėl to, ką, mano manymu, daro žiniasklaida. Tiesiog baisiai susinervinau dėl Džono jaunesniojo... ir dar labiau dėl savo pačios reakcijos į tą pranešimą. Kai išgirdau, kad dingo jo lėktuvas, žinote, ką pirmiausia pagalvojau?

– Ne. – Patrikas papurtė galvą; nuo karšto vandens jam rasojo kakta, prakaito lašeliai buvo matyti ir ant jo pašnekovės viršutinės lūpos.

– Aš džiaugiausi, kad jo motina jau mirusi... kad jai nereikės viso to iškęsti. Man buvo gaila Džono, bet maniau, jog labai gerai, kad jo motina mirusi. Juk tai baisu!

– Tai visiškai suprantama, – tarė Volingfordas. – Jūs – irgi motina...

Jis norėjo paprasčiausiai paplekšnoti jai per kelį, po vandeniu, nuoširdžiai – tai yra draugiškai, be jokių slaptų minčių. Tačiau impulsas sklido jo kaire ranka – jos gale nebuvo plaštakos, kuria Patrikas būtų galėjęs plekšnoti, todėl jis netyčia atšoko, staigiai atitraukė savo bigę, vėl pajutęs per ją ropojančius nematomus gyvius.

Keista, bet nėščios penkiasdešimt vienerių metų moters – dviejų vaikų motinos ir keturių anūkų močiutės – nevalingas Volingfordo judesys nesutrikdė. Ji nė kiek nesijaudindama vėl paėmė jo ranką be plaštakos, o Patrikas, pats stebėdamasis savo elgesiu, mielai padėjo bigę jai ant kelių. Moteris vėl laikė jo dilbį nepriekaištaudama, tarytum kokią brangenybę, kurią tik akimirką buvo išleidusi iš rankų.

– Atsiprašau, kad taip viešai jus puoliau, – nuoširdžiai pasakė ji. – Tai tikrai nepateisinama. Jaučiuosi išmušta iš vėžių.

Ji suspaudė bigę taip smarkiai, kad Volingfordas, neiškentęs baisaus nesamo nykščio skausmo, net krūptelėjo.

– Dieve mano! Aš jus užgavau! – sušuko moteris, paleisdama jo ranką. – Ir net nepaklausiau, ką jums sakė gydytojas!

– Viskas gerai, aš sveikas, – tarė Patrikas. – Tai tik dėl nervų, kurie buvo atgiję po plaštakos persodinimo. Dabar tie nervai ir nerimsta. Gydytojo nuomone, tai gali būti susiję su mano meilės reikalais, arba su įtampa darbe.

– Su jūsų meilės reikalais... – abejingu balsu pakartojo moteris, tarsi ta tema jai visai nerūpėtų. Volingfordas irgi nejautė noro apie tai kalbėti. – Bet kodėl jūs vis dar čia? – staiga paklausė ji.

Patrikas pamanė, kad ji turi omenyje karštą vonią. Jau norėjo atkirsti, jog dar neišėjo todėl, kad buvo *laikomas* už rankos. Paskui suprato, kad ji klausia, kodėl jis iš karto negrįžo į Niujorką. O jei nereikia į Niujorką, tai kodėl neskrido į Hianisportą arba Martas Vinjardą?

Volingfordas bijojo tai moteriai sakyti, jog tyčia atidėlioja neišvengiamą grįžimą namo, kur privalės vėl imtis abejotino savo darbo („abejotino" ir dėl Kenedžių spektaklio, prie kurio netrukus prisidės); bet paskui, nors ir nenoromis, vis dėlto turėjo tai pripažinti ir dar pridūrė, kad ketino nueiti į Harvardo aikštę ir nusipirkti porą gydytojo rekomenduotų knygų. Pasakė norėjęs praleisti likusią savaitgalio dalį skaitydamas tas knygas.

– Bet išsigandau, kad kas nors Harvardo aikštėje, ko gero, mane atpažins ir pradės priekaištauti maždaug taip, kaip jūs priekaištavote per pusryčius, – tarė Patrikas. – Tai nebūtų nepelnyta.

– Dieve mano! – vėl sušuko moteris. – Pasakykite, kokių knygų jums reikia. Aš nupirksiu. *Manęs* neatpažįsta niekas.

– Jūs labai maloni, bet...

– *Prašau* – leiskite man nupirkti tas knygas! Gal tada pasijusiu geriau! – Ji nervingai nusijuokė, braukdama nuo kaktos šlapius plaukus.

Volingfordas drovėdamasis pasakė knygų pavadinimus.

– Jas jums rekomendavo *gydytojas*? Turite vaikų?

– Yra toks berniukas, kuris man kaip sūnus... na, aš *norėčiau*, kad jis būtų man kaip sūnus, – paaiškino Patrikas. – Bet jis dar per mažas, kol kas negaliu jam skaityti nei *Stiuarto Litlio*, nei *Šar-*

lotės voratinklio. Aš tik noriu turėti šitas knygas, kad galėčiau įsivaizduoti, kaip skaitysiu jas tam berniukui po kelerių metų.

– Prieš kelias savaites skaičiau *Šarlotės voratinklį* savo anūkui, – tarė moteris. – Verkiau nuo pradžios iki galo – kaip visada.

– Aš tos knygos beveik ir neprisimenu, tik tai, kad mama ją skaitydama apsiverkdavo, – pasakė Volingfordas.

– Mano vardas – Sara Viljams, – staiga lyg ir dvejodama prisistatė moteris ir ištiesė ranką. Patrikas ją paspaudė; abiejų delnai susilietė burbuliuojančios karštos vonios putose.

Kaip tik tą akimirką sūkurinės srovės išsijungė, vanduo vonioje tučtuojau nurimo ir pasidarė permatomas. Tai buvo tarsi koks netikėtas, pernelyg akivaizdus pranašingas ženklas; Sara Viljams vėl nervingai nusijuokė, atsistojo ir išlipo iš vonios.

Volingfordui visada patikdavo žiūrėti, kaip moterys, lipdamos iš vandens, nykščiu ar kuriuo kitu pirštu nevalingai timpteli žemyn šlapio maudymosi kostiumėlio kelnaites.

Kai Sara Viljams atsistojo, jos pilvas Volingfordui pasirodė beveik plokščias – vos pradėjęs pūstis. Prisiminęs, kaip laukdamasi kūdikio apvalėjo Doris, Patrikas padarė išvadą, kad ponios Viljamas nėštumas tikriausiai ne daugiau kaip dviejų ar trijų mėnesių. Jeigu ji nebūtų jam pasakiusi, kad yra nėščia, jis tikrai nieko nebūtų įtaręs. O gal jos pilvas visada toks padribęs, ir kai ji nenėščia?

– Atnešiu knygas jums į kambarį. – Sara apsivyniojo rankšluosčiu. – Kuris jūsų numeris?

Patrikas pasakė savo kambario numerį, apsidžiaugęs, kad atsirado dingstis dar pavilkinti grįžimą į darbą; bet laukdamas, kol ponia Viljams atneš jam knygutes, jis vis dėlto turėjo apsispręsti, ar geriau skristi į Niujorką tą patį vakarą, ar sekmadienį iš ryto.

Gal Meri jo dar neras; tada jis turės daugiau laiko. Gal netgi pasirodys esąs pakankamai tvirtos valios ir nejungs televizoriaus, bent jau kol ateis Sara Viljams. Gal ji žiūrės žinias kartu su juo – juk jie abu baiminasi, kad reportažai bus nepakenčiami. Blogų žinių laidų nereikėtų žiūrėti vienam – ką jau kalbėti apie Supertaurės rungtynes.

Tačiau vos grįžęs į savo kambarį, Patrikas neatsilaikė. Nusimovęs šlapias glaudes, bet nenusirengęs chalato, jis, – nors iš karto atkreipė dėmesį į žibsinčią atsakiklio lemputę, – pirmiausia iš stalčiaus išsiėmė distancinio valdymo pultelį, kurį pats buvo ten paslėpęs, ir įsijungė televizorių.

Spaudė mygtukus, kol rado tarptautinį žinių kanalą, rodantį tai, ką ir taip jau žinojo pamatysiąs. (Reportažas apie Džoną F. Kenedį jaunesnįjį buvo transliuojamas iš Traibekos.) Ekrane šmėstelėjo paprastos metalinės Džono jaunesniojo nusipirkto dvidešimtu numeriu pažymėto Nort Muro gatvės pastato viršutinio aukšto durys. Priešais seną prekių sandėlį esanti Kenedžių rezidencija jau paversta šventove. Dž.F.K. jaunesniojo kaimynai – o gal ir kaimynais apsimetę visiškai svetimi žmonės – pristatė žvakių, prinešė gėlių ir – tai atrodė absurdiška – tarytum kokių atvirukų su linkėjimais pasveikti. Patrikas nuoširdžiai liūdėjo dėl to, kad jaunoji Kenedžių pora ir ponios Kenedi sesuo, matyt, žuvo, tačiau tie žmonės, iš įsivaizduojamo sielvarto parpuolę ant kelių Traibekoje, kėlė jam šleikštulį; kaip tik tokie žmonės kartais ir daro televiziją nepakenčiamą.

Bet kad ir kaip Volingfordui nepatiko žinių laida, jis puikiai viską suprato. Į garsenybes žiniasklaida gali žiūrėti dvejopai: jas garbinti arba stengtis apdergti. Kadangi gedulas – aukščiausia garbinimo forma, garsenybių mirtys, be abejo, turi būti deramai įvertinamos; negana to, kai garsenybės miršta, žiniasklaida jas gali kartu ir garbinti, ir dergti. Čia tai bent!

Volingfordas išjungė televizorių, o distancinio valdymo pultelį vėl įdėjo į stalčių. Netrukus jį patį rodys per televiziją, jis irgi bus to spektaklio dalyvis. Pasiteiravęs, kokią žinutę gavo, Patrikas lengviau atsiduso – buvo skambinęs tik viešbučio administratorius, norėjo paklausti, kada jis išsiregistruos.

Patrikas administratoriui pasakė išsiregistruosiąs iš ryto. Paskui prietemoje išsitiesė ant lovos. (Užuolaidos tebebuvo užtrauktos nuo praėjusios nakties; kambarinės nieko netvarkė, nes Patrikas ant durų rankenos buvo užkabinęs kortelę su užrašu „Prašyčiau netrukdyti“.) Atsigulęs jis laukė Saros Viljams, savo

pakeleivės, ir dviejų nuostabių E. B. Vaito knygų vaikams bei gyvenimu persisotinusiems suaugusiesiems.

Žinių vedėjas Volingfordas slapstėsi; jis visaip stengėsi, kad jo niekas nerastų, – kaip tik tada, kai ėmė aiškėti Kenedžio lėktuvo dingimo aplinkybės. Ką apie žurnalistą, netrokštantį kurti reportažo apie šį įvykį, galėjo pamanyti kanalo vadovai? Tiesą sakant, Volingfordas mėgino išsisukti – jis, televizijos reporteris, vengė dirbti savo *darbą*! (Iš bet kurio normalaus žinių kanalo jis būtų buvęs tuoj pat išmestas.)

Ką dar Patrikas Volingfordas norėjo atidėti? Gal jis slapstėsi ir nuo to, ką Evelina Arbutnot menkinamai pavadino jo *gyvenimu*?

Kada jis pagaliau supras? Lemties neįmanoma įžvelgti, nebent jei sapnuoji ar esi apsvaigęs iš meilės. Pirmąkart matydamas ponią Klozen, Patrikas nieku gyvu negalėjo įsivaizduoti savo ateities su ja; o ją įsimylėjęs jis jau neįsivaizdavo ateities be jos.

Būdamas su Sara Viljams Volingfordas troško ne lytinio pasitenkinimo, nors sveikąja ranka švelniai lietė nukarusias jos krūtis. Sara irgi nenorėjo mylėtis su Volingfordu. Ko gero, jai tiesiog patiko motiniškai juo rūpintis, tikriausiai todėl, kad jos dukterys gyveno toli ir jau turėjo savo vaikų. Dar labiau tikėtina, kad Sara Viljams suprato, jog Patrikui Volingfordui reikia motiniškos globos, ir jautėsi kalta – ne tik todėl, kad viešai jį keikė, bet ir dėl to, kad nedaug laiko praleisdavo su savo anūkais.

Negana to, Sara buvo nėščia ir manė nepajėgsianti vėl kęsti baimės, kad kuris nors iš jos vaikų gali numirti; ir dar ji nenorėjo, kad suaugusios jos dukterys sužinotų, jog ji vis dar mylisi su vyrais.

Volingfordui Sara pasisakė Smito koledže dėstanti anglų kalbą. Jos balsas iš tikrųjų skambėjo kaip anglų kalbos dėstytojos, kai ji aiškiai, išraiškingai tardama žodžius skaitė Patrikui ištraukas pirma iš *Stiuarto Litlio*, paskui iš *Šarlotės voratinklio*, „nes tokia seka tos knygos buvo parašytos“.

Sara gulėjo ant kairio šono, padėjusi galvą ant Patriko pagalvės. Pritemdytame kambaryje šviesa sklido tik nuo prie lovos stovinčios naktinės lempelės; nors buvo vidurdienis, užuolaidų jie neatitraukė.

Stiuartą Litlį profesorė Viljams skaitė per visus priešpiečius. Nei ji, nei Volingfordas nenorėjo valgyti. Patrikas nuogas gulėjo šalia Saros, krūtine prisiglaudęs jai prie nugaros, šlaunimis liesdamasis prie jos sėdmenų, dešine ranka suėmęs vieną, paskui kitą krūtį. Per vidurį, tarp jų kūnų, buvo suspausta Patriko bigė – abu ją jautė. Patrikui ji lietėsi prie nuogo pilvo, o Sarai – prie nugarkaulio apačios.

Volingfordas pagalvojo, kad *Stiuarto Litlio* pabaiga, ko gero, labiau pradžiugina suaugusiuosius negu vaikus – vaikai visada tikisi, kad pabaiga bus geresnė.

„Vis dėlto tai jaunatviška pabaiga, – tvirtino Sara, – kupina jaunuoliams būdingo optimizmo“.

Ji tikrai kalbėjo kaip anglų kalbos dėstytoja. Patrikas būtų pasakęs, kad *Stiuarto Litlio* pabaiga – tarsi kita pradžia. Atrodo, kad Stiuartas tuoj patirs dar vieną nuotykį, kai jis vėl leidžiasi į kelią.

– Tai knyga berniukams, – pasakė Sara.

„Pelėms ji irgi patiktų“, – pagalvojo Patrikas.

Nė vienas iš jų nejautė noro mylėtis; tačiau jei kuris nors vis dėlto būtų nusprendęs suartėti, jie būtų taip ir padarę. Bet Volingfordui, kaip mažam berniukui, labiau patiko klausytis Saros skaitymo, o Sarą Viljams (tąkart) buvo apėmę veikiau motiniški jausmai negu geismas. Be to, ar daug nuogų suaugusiųjų – visai svetimų žmonių – vidurdienį pritemdytame viešbučio kambaryje garsiai skaito E. B. Vaito knygas? Net Volingfordas turėjo prisipažinti, kad mėgaujasi tokios padėties unikalumu. Tai buvo neabejotinai įdomiau negu mylėtis.

– Tik nesustokite, – pasakė Volingfordas poniai Viljams, kaip būtų galėjęs pasakyti partnerei meilės akto įkarštyje. – Skaitykite toliau. Jei pradėsite *Šarlotės voratinklį*, aš pabaigsiu. Perskaitysiu jums pabaigą.

Sara lovoje truputį pakeitė pozą; dabar Patriko varpa iš užpakalio lietėsi prie jos šlaunų, o bigė buvo įremta į sėdmenis. Gal Sara net suabejojo, kur varpa, o kur bigė, nors jų dydis šiek tiek skyrėsi; bet nereikėjo apie tai galvoti, nes tokios mintys galėjo juodu privesti prie daug paprastesnių dalykų.

Meri paskambino tada, kai Sara skaitė apie tai, kaip Šarlotė (vorė), žinodama, kad netrukus mirs, stengėsi parengti tam Vilburį (paršiuką).

„O kas gi apskritai yra gyvenimas? – klausia Šarlotė. – Mes gimstame, kiek pagyvename, paskui mirštame. Voro gyvenimas yra gana bjaurus – be perstojo rezgi tuos tinklus, gaudai muses".

Kaip tik tą akimirką suskambo telefonas. Volingfordas smarkiau suspaudė Sarai krūtį. Sara pasipiktinimą skambučiu išreiškė griebdama ragelį ir griežtai riktelėdama:

– Kas čia?

– Kas *čia*? O kas *jūs* tokia? – sušuko Meri. Ji kalbėjo taip garsiai, kad girdėjo ir Patrikas – jis sunkiai atsiduso.

– Pasakykite, kad esate mano motina, – pašnibždėjo Volingfordas Sarai į ausį. (Ir susigėdo prisiminęs, kad kai pastarąjį kartą sakė tuos žodžius, jo motina dar buvo gyva.)

– Aš – Patriko Volingfordo motina, mieloji, – tarė Sara Viljams. – O kas *jūs*?

Išgirdęs tą „mieloji", Volingfordas vėl pagalvojo apie Eveliną Arbutnot. Meri numetė ragelį.

Ponia Viljams toliau skaitė priešpaskutinį *Šarlotės voratinklio* skyrių, kuris baigėsi žodžiais: „Ir niekas nematė, kai ji mirė".

Sara kūkčiodama padavė knygą Patrikui. Jis juk buvo pažadėjęs perskaityti pabaigą – apie paršiuką Vilburį.

„Taigi Vilburis grįžo namo į savo mėgstamą tvartą..." – skaitė Volingfordas bejausmiu balsu, lyg žinias. (Pasakojimas apie paršiuką buvo *įdomesnis* negu žinios, tačiau tai jau kita istorija.)

Kai Patrikas baigė skaityti, juodu su Sara pasnaudė, kol lauke visiškai sutemo; paskui Patrikas, dar gerai neišsibudinęs, išjungė naktinę lempelę, kad ir kambaryje būtų tamsu. Jis gulėjo nekrutėdamas. Sara Viljams laikė jį apglėbusi, krūtimis prisispaudusi prie jo menčių. Kietas, bet švelnus jos pilvas kaip tik tilpo Patriko juosmens linkyje. Viena ranka ji buvo apkabinusi jį per liemenį ir saujoje sugniaužusi jo varpą – truputį per smarkiai. Bet Patrikas vis tiek vėl užmigo.

Ko gero, jie būtų taip ir miegoję visą naktį. O gal prieš aušrą būtų pabudę ir dienai brėkštant karštai pasimylėję – gal todėl, kad abu žinojo, jog niekada daugiau nesimatys. Tačiau dabar nesvarbu, ką jie būtų darę, nes po kurio laiko vėl suskambo telefonas.

Šįkart ragelį pakėlė Volingfordas. Jis suprato, kas skambina; net miegodamas baiminosi, kad tuoj pasigirs skambutis. Patrikas buvo Meri pasakojęs, kaip ir kada mirė jo motina. Jis stebėjosi, kad Meri taip ilgai to neprisiminė.

– Ji mirusi. Tavo motina *mirusi*! Pats man sakei! Mirė, kai mokeisi koledže!

– Taip, Meri.

– Tu kažką įsimylėjai! – klykė Meri. Sara, be abejo, viską girdėjo.

– Taip, – tarė Volingfordas. Jis nemanė, jog reikėtų Meri paaiškinti, kad Sara Viljams – ne ta moteris, kurią jis įsimylėjęs. Meri per ilgai jį persekiojo.

– Ta pati mergina, ar ne? – paklausė Sara.

Vargu ar Meri suprato, ką Sara sakė, bet išgirdusi Saros balsą ji pratrūko:

– Kaip girdžiu, ji *pakankamai* sena, kad galėtų būti tavo motina!

– Meri, būk gera...

– Tas mulkis Fredas tavęs ieško, Patri. *Visi* tavęs ieško! Neturėtum šitaip išlėkti savaitgaliui, nepalikęs telefono numerio! Turėtum pasirūpinti, kad tave *rastume*! Nori netekti darbo, ar ką?

Kaip tik tada Volingfordas pirmą kartą susimąstė apie tai, kad gal reikėtų pamėginti netekti darbo; ta mintis suspindo jo galvoje taip pat ryškiai, kaip spindėjo žadintuvo skaitmenys ant naktinio stalelio tamsiame viešbučio kambaryje.

– Juk *žinai*, kas atsitiko, ar ne? – paklausė Meri. – O gal taip įnirtingai dulkinaisi, kad nieko iki šiol ir neišgirdai?

– Aš *nesidulkinau*.

Patrikas suprato, jog taip sakydamas įsiutins Meri dar labiau. Šiaip ar taip, ji buvo žurnalistė. Tai, kad Volingfordas visą savaitgalį viešbučio kambaryje dulkino kažkokią moterį, atrodė aki-

vaizdu; kaip ir dauguma žurnalistų, Meri neabejotinas (jos nuomone) išvadas darė greitai.

– Juk nemanai, kad patikėsiu? – paklausė ji.

– Man jau vis tiek, ar tu tiki, ar ne, Meri.

– Tas mulkis Fredas...

– Būk gera, Meri, pasakyk jam, kad grįšiu rytoj.

– Tu *tikrai* nori, kad tave išmestų, ar ne? – sušuko Meri. Ji vėl pirma padėjo ragelį.

Volingfordui antrą kartą dingtelėjo mintis, jog reikėtų pamėginti netekti darbo – jis nė pats nesuvokė, kodėl ta mintis jam taip patiko.

– Nesakėte, kad esate vedęs... ar šiaip kažką turite, – tarė Sara Viljams.

Patrikas suprato, kad ji nebe lovoje; girdėjo jos balsą, bet vos įžiūrėjo besirengiančią tamsiame kambaryje.

– Aš nevedęs ir nieko neturiu, – pasakė.

– Tai ji, matyt, tik labai savininkiškai nusiteikusi draugė.

– Ji man ne draugė. Mes nė karto nesimylėjom. Nesam užmezgę jokių intymių santykių, – pareiškė Volingfordas.

– Nemanykite, kad patikėsiu, – tarė Sara. (Ne tik žurnalistai ilgai nemąstydami daro, jų nuomone, neabejotinas išvadas.)

– Man tikrai patiko būti su jumis, – pasakė Patrikas, norėdamas pakeisti pokalbio temą. Jis šnekėjo nuoširdžiai, bet Sara tamsoje atsiduso; net jos nematydamas Patrikas suprato, kad ji abejoja jo žodžiais.

– Jei vis dėlto nuspręsiu darytis abortą, gal galėsite mane palydėti? – išdrįso paprašyti Sara Viljams. – Jums reikėtų po savaitės vėl atvažiuoti čia.

Ji turbūt norėjo duoti jam daugiau laiko pamąstyti, bet Volingfordas galvojo tik apie tai, kad kas nors gali jį pažinti. LIŪTO UŽKANDA LYDI KAŽKOKIĄ MOTERĮ Į ABORTŲ KLINIKĄ – maždaug tokios būtų antraštės.

– Šiurpstu nuo minties, kad būsiu ten viena, tačiau tai, aišku, ne koks romantiškas pasimatymas, – toliau kalbėjo Sara.

– Žinoma, aš jus palydėsiu, – tarė Patrikas, tačiau ji pastebėjo, kad jis dvejoja. – Jei norite. – Jis pats pasibjaurėjo tuo, ką pasakė. Savaime suprantama, kad ji nori! Juk prašė! – Taip, žinoma, būtinai jus palydėsiu, – pridūrė Patrikas, bet nuo to viskas buvo tik dar blogiau.

– Ne, nereikia. Jūs manęs net nepažįstate, – pasakė Sara.

– Aš *noriu* jus palydėti, – pamelavo Patrikas, tačiau Sara apie tai nebekalbėjo.

– Nesakėte, kad esate kažką įsimylėjęs, – priekaištingai tarė ji.

– Tai nesvarbu. Ji manęs nemyli. – Volingfordas žinojo, kad Sara Viljams nepatikės ir tuo.

Sara jau buvo apsirengusi. Patrikas pamanė, kad ji apgraibomis ieško durų. Jis uždegė naktinę lempelę; šviesa tuojau pat jį apakino, bet jis spėjo pamatyti, kaip Sara nusuko veidą į šalį. Ji išėjo neatsigręžusi. Patrikas išjungė šviesą ir patamsyje nuogas gulėjo ant lovos; jo galvoje vėl suspindo mintis, kad reikėtų pamėginti netekti darbo.

Volingfordas suprato, kad Sarai Viljams nuotaiką sugadino ne tik Meri skambutis. Kartais intymiausius dalykus lengviausia išsipasakoti visai svetimam žmogui – Patrikas ir pats taip elgėsi. Be to, Sara visą dieną motiniškai juo rūpinosi. Mažiausia, ką jis galėjo padaryti, buvo palydėti ją į abortų kliniką. Na ir kas, jei kas nors jį pažintų? Abortai juk daromi teisėtai; Patrikas buvo įsitikinęs, jog taip ir turėtų būti. Jis gailėjosi, kad sudvejojo.

Todėl paskambinęs viešbučio telefonistui ir pasakęs, kada iš ryto norėtų būti pažadintas, Volingfordas dar paprašė, kad jį sujungtų su Saros kambariu, – jis nežinojo numerio. Ketino pakviesti ją nueiti kur nors naktipiečių. Neabejojo, kad Harvardo aikštėje pavyks rasti kokį dar neuždarytą restoraną, tuo labiau kad buvo šeštadienio vakaras. Volingfordas norėjo Sarą įkalbėti, kad ji leistų jam palydėti ją į kliniką, ir jautė, jog bus lengviau tai padaryti pietaujant.

Tačiau telefonistas pasakė, kad viešbutyje negyvena jokia Sara Viljams.

– Gal ji ką tik išsiregistravo? – paklausė Patrikas.

Pasigirdo tylus kompiuterio klavišų barkšėjimas. Volingfordas pagalvojo, kad naujajame amžiuje tai, ko gero, bus paskutinis garsas, kurį girdėsime prieš mirtį.

– Labai gaila, pone, – tarė telefonistas. – Čia *niekada* nebuvo apsistojusi jokia Sara Viljams.

Volingfordas nenustebo. Vėliau jis paskambins į Smito koledžo Anglų kalbos katedrą – ir taip pat nenustebs sužinojęs, jog ten nėra dėstytojos vardu Sara Viljams. Gal jos balsas ir skambėjo kaip profesorės, kai jie kalbėjo apie *Stiuartą Litlį*, gal ji ir dėstė anglų kalbą Smito koledže, bet ji buvo ne Sara Viljams.

Kad ir kas ji buvo, mintis, kad Patrikas apgaudinėja kitą moterį, – arba kad jis *turi* kažkokią moterį, kuri jaučiasi nuskriausta, – ją neabejotinai nuliūdino. Galbūt ji pati buvo kam nors neištikima; gal kas nors apgaudinėjo *ją*... Apie abortą ji berods kalbėjo nuoširdžiai, kaip ir apie tai, jog bijo, kad nenumirtų kuris nors iš jos vaikų ar anūkų. Ji tarytum sudvejojo tik tada, kai sakė savo vardą.

Volingfordas nusiminė suvokęs, jog tapo vyriškiu, kuriam jokia padori moteris nenori sakyti savo pavardės. Jis dar niekada apie save nebuvo tokios blogos nuomonės.

Kadaise, kai dar turėjo abi rankas, Patrikas kartais mėgindavo nuslėpti kas esąs – ypač kai būdavo su tokiomis moterimis, su kokiomis dauguma vyrų nori bendrauti anonimiškai. Tačiau po nutikimo su liūtu jis nebegalėdavo išsiginti esąs Patrikas Volingfordas, ir joks sveiko proto žmogus nebegalėjo jo palaikyti Poliu O'Nilu.

Nenorėdamas likti vienas su tokiomis mintimis, Patrikas padarė klaidą – įsijungė televizorių. Kažkoks politikos apžvalgininkas (Volingfordui tie pasipūtėliai visada atrodydavo gudrūs po laiko) kalbėjo apie tragiškai nutrūkusį Džono F. Kenedžio jaunesniojo gyvenimą, vis spėliodamas, „kas būtų buvę, jeigu..." Perdėtas apžvalgininko rimtumas puikiai atitiko pagrindinį jo teiginį, kad Dž.F.K. jaunesniajam „būtų sekęsi visais atžvilgiais geriau", jeigu jis būtų nepaklausęs motinos patarimo ir tapęs kino žvaigžde. (Ar jaunasis Kenedis nebūtų žuvęs lėktuvo katastrofoje, jei būtų buvęs aktorius?)

Džono jaunesniojo motina iš tikrųjų nenorėjo, kad jis taptų aktoriumi; kita vertus, politikos apžvalgininko pasitikėjimas savimi atrodė beribis. Labiausiai Volingfordą papiktino niekuo nepagrįstas jo spėjimas, kad lygiausias ir tiesiausias Džono jaunesniojo kelias į prezidentūrą ėjo per Los Andželą. Patriko nuomone, ta Holivudo lygio teorija buvo dviguba nesąmonė: pirmiausia pareiškiama, kad jaunasis Kenedis *turėjo* sekti Ronaldo Reigano pėdomis, o paskui dar tvirtinama, kad Dž.F.K. jaunesnysis *norėjo* tapti prezidentu.

Nusprendęs verčiau pasikankinti dėl asmeniškesnių dalykų, Patrikas išjungė televizorių. Tamsoje mintis, kad reikėtų pamėginti netekti darbo, vėl įsismelkė į jo sąmonę kaip sena draugė. Tačiau nuo kitos minties, – kad jis yra toks vyriškis, su kokiais moterys sutinka bendrauti tik anonimiškai, – Patrikas net nusipurtė. Negana to, jam į galvą šovė ir trečia nauja mintis: o kas, jeigu jis liautųsi priešinęsis Meri ir paprasčiausiai su ja permiegotų? (Meri bent jau nesistengtų nuslėpti kas esanti.)

Šios trys tamsoje suspindusios naujos mintys ir atitraukė Patriko Volingfordo dėmesį nuo vienišos penkiasdešimt vienerių metų moters, nenorinčios darytis aborto, bet labai bijančios gimdyti dar vieną vaiką. Žinoma, Patrikui neturėjo rūpėti, ar ta moteris nutrauks nėštumą, ar ne; nuspręsti galėjo tik ji pati.

O gal ji net nebuvo nėščia? Gal jos pilvas visada toks atsikišęs? Gal jai patinka leisti savaitgalius viešbučiuose su nepažįstamais vyriškiais ir šitaip vaidinti?

Patrikas nusimanė apie vaidybą; jis vaidino nuolat.

„Labanakt, Doris. Labanakt, mano mažyli Otai“, – sušnibždėjo Volingfordas tamsiame viešbučio kambaryje. Tuos žodžius jis ištardavo visada, kai norėdavo įsitikinti, kad nevaidina.

Dešimtas skyrius

MĖGINIMAS NETEKTI DARBO

Beveik visą entuziastingo gedulo savaitę Volingfordas stengėsi, bet taip ir nesugebėjo pasirengti neplanuotam savaitgaliui Viskonsine, vasarnamyje prie ežero, su ponia Klozen ir mažuoju Otu. Penktadienio vakaro žinios, – kai buvo praėjusi lygiai savaitė po vienmotorio Kenedžio lėktuvėlio sudužimo, – turėjo būti paskutinė Patriko laida prieš kelionę į šiaurę, nors skristi iš Niujorko į Grin Bėjų (su persėdimu) jis galėjo tik šeštadienio rytą. Susisiekimas su Grin Bėjumi buvo nekoks.

Ketvirtadienio vakaro laida nenusisekė. Žiniasklaida jau nebeturėjo ką sakyti; tai buvo aišku ir iš to, kad Volingfordas šnekėjosi su visų ignoruojama literatūros kritike, aršia feministe. (Net Evelina Arbutnot stengėsi nekreipti į ją dėmesio.) Ta kritikė buvo parašiusi knygą apie Kenedžių šeimą, kurioje teigė, jog visi Kenedžių vyrai nekentė moterų. Dabar ji pareiškė nė kiek nenustebusi, kad jaunas Kenedžių klano vyras savo lėktuve užmušė dvi moteris.

Patrikas prašė tą interviu praleisti, bet Fredas buvo įsitikinęs, kad kritikė išsakė daugelio moterų nuomonę. Iš kandžių Niujorko žinių redakcijos moterų pastabų galima buvo suprasti, kad *jų* nuomonės ta feministė neišsakė. Volingfordas, pašnekovus visada kalbinantis labai mandagiai, šįkart tvardėsi iš paskutiniųjų, kad nepasirodytų esąs storžievis.

Kritikė vis kalbėjo apie „lemtingą jaunojo Kenedžio apsisprendimą“, tarsi jo gyvenimas būtų buvęs koks romanas.

– Jie išvyko vėlai, buvo tamsu, tvyrojo rūkas, lėktuvas skrido virš vandens; be to, Džonas-Džonas nebuvo prityręs lakūnas.

„Nieko naujo“, – galvojo Patrikas. Gražiame jo veide buvo sustingusi vos pastebima ir anaiptol neįtikinama šypsena. Be kita ko, Patrikui buvo nemalonu ir tai, kad ta valdinga moteris velionį vadino Džonu-Džonu.

– Jis – savo paties vyriško mąstymo, Kenedžių vyrų sindromo, auka, – šnekėjo ji. – Džoną-Džoną neabejotinai valdė testosteronas. Jie visi tokie.

– Jie... – šiaip taip ištarė Volingfordas.

– Juk suprantate, apie ką kalbu, – atkirto kritikė. – Visi jo šeimos vyrai iš tėvo pusės.

Patrikas žvilgtelėjo į telesuflerį ir pamatė, ką jam reikia sakyti toliau; jis turėjo paskatinti pašnekovę išreikšti dar labiau abejotiną nuomonę, kad „galima kaltinti“ ir „Morgan Stanley“, kur dirbo Lorena Beset, bosus. Tai, kad jie „tą lemtingą penktadienį“ užlaikė Loreną iki vėlumos, anot kritikės, buvo dar viena priežastis, dėl kurios sudužo Kenedžio lėktuvėlis.

Per išankstinį laidos aptarimą Volingfordas nesutiko, kad telesufleryje vienas iš jo klausimų būtų užrašytas pažodžiui. Taip beveik niekada ir nebuvo daroma – tai išmuša iš pusiausvyros. Neįmanoma visų tariamai spontaniškų klausimų surašyti telesufleryje.

Tačiau kritikė atėjo su publicistu, kuriam Fredas kažkodėl stengėsi įsiteikti. Publicistas norėjo, kad Volingfordas pateiktų klausimą tiksliai taip, kaip jis užrašytas, nes kitas kritikės darbotvarkės punktas buvo „Morgan Stanley“ apjuodinimas ir Volingfordas turėjo (atseit netyčia) paskatinti ją apie tai prabilti.

Užuot perskaitęs klausimą, Volingfordas tarė:

– Na, aš negalėčiau teigti, kad Džoną F. Kenedį jaunesnįjį valdė testosteronas. Žinoma, esu girdėjęs žmones taip kalbant ir anksčiau, bet pats jo nepažinojau. Jūs irgi. Aišku tik tai, kad visiems jau mirtinai įgriso mūsų šnekos apie jo mirtį. Manau, pagaliau turėtume pasielgti kilniai – turėtume nutilti. Laikas gyventi toliau.

Volingfordas nelaukė, kol įžeista moteris ką nors pasakys. Iki laidos pabaigos buvo likusi daugiau negu minutė, bet operatoriai

turėjo pakankamai filmuotos medžiagos. Interviu Patrikas užbaigė netikėtai. Kaip ir kiekvieną vakarą, jis tarė: „Labanakt, Doris. Labanakt, mano mažyli Otai". Paskui ekrane pasirodė visur nuolat matomi kadrai; vargu ar kam užkliuvo tai, kad jie buvo pateikti nelabai tvarkingai.

Tarptautinio žinių kanalo žiūrovai, jau išvarginti nesibaigiančio sielvarto, vėl išvydo gedulo maratoną: portatyvine kamera siūbuojančiame laive nufilmuotus iš vandens keliamus kūnus; nežinia kodėl rodomą Šv. Tomo Moro bažnyčią; kažkokias laidotuves jūroje, gal ir ne tas... Paskutiniame montažo kadre (laikas jau baigėsi) buvo matyti jauna mama Džekė su kūdikiu Džonu; viena ranka ji prilaikė naujagimio pakaušėlį, jos nykštys atrodė triskart didesnis už kūdikio ausytę. Džekės šukuosena buvo senamadė, užtat perlai amžinai madingi, o įsimintina šypsena – tokia pat kaip visada.

„Atrodo tokia jauna!" – pagalvojo Volingfordas. (Ji ir *buvo* jauna – tada, tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt pirmaisiais.)

Grimuotoja valė Patrikui veidą, kai atlėkė Fredas. Fredas buvo jau senstelėjęs ir dažnai vartodavo pasenusius posakius.

– Prisivirei košės, Patri, – tarė Fredas. Jis nelaukė Volingfordo atsakymo.

Laidos vedėjui turėtų būti leidžiama pačiam nuspręsti, ką sakyti. Tai, kas parašyta telesufleryje, nėra šventa. Volingfordas tikrai nesuprato, kokia širšė įgėlė Fredui. Patrikui nė į galvą neatėjo, kad jo kolegos žurnalistai *viską*, kas susiję su jaunojo Kenedžio žūtimi, brangina kaip kokią šventenybę. Iš to, kad Volingfordas *nenorėjo* pasakoti apie tą įvykį, žinių kanalo vadovai padarė išvadą, kad jam apskritai nusibodo būti žurnalistu.

– Man tai, žinai, patiko, kaip tu šnekėjai, – tarė Patrikui grimuotoja. – Kas nors, žinai, turėjo tai pasakyti.

Tai buvo ta mergina, kuri Patrikui atrodė jį įsimylėjusi, – ji jau dirbo, grįžusi po atostogų. Nuo jos dvelkė kramtomąja guma ir kvepalais; uosdamas tą kvapą ir jausdamas merginą prie pat savo veido, Volingfordas prisiminė sumišusius kvapus ir daugybės kūnų karštį vidurinės mokyklos šokiuose. Jam pirmąsyk

taip pasistojo nuo to laiko, kai jis paskutinį kartą matėsi su Doris Klozen.

Patrikas nebuvo pasirengęs tokiam jauduliui, kokį sužadino grimuotoja, – jis staiga pajuto nenugalimą norą su ja pasimylėti. Bet namo išėjo su Meri. Juodu nulėkė pas ją nė nestabtelėję papietauti.

– Čia tai bent staigmena! – pasakė Meri, atrakinusi pirmą iš dviejų savo durų spynų.

Pro nedidelio Meri buto langus buvo šiek tiek matyti Ist Riveris. Volingfordas pamanė tikriausiai esąs Rytinėje Penkiasdešimt antrojoje gatvėje. Kai ėjo pas Meri, jam rūpėjo ji pati, o ne jos adresas. Be to, Patrikas tikėjosi pamatyti ką nors, ant ko būtų užrašyta Meri pavardė; jis būtų jautęsis geriau, prisiminęs jos pavardę. Bet Meri neatidarė pašto dėžutės, ir bute nesimėtė jokie laiškai – netgi ant apjaukto rašomojo stalo.

Meri puldinėjo pirmyn atgal: užtraukė užuolaidas, pritemdė šviesą. Klaustrofobiškos jos svetainės baldų apmušalai buvo išmarginti turkišku raštu, visur prikabinėta drabužių. Tai buvo vienas iš tų mažų butukų, kuriuose nėra vietos erdviai sieninei spintai, o Meri neabejotinai mėgo drabužius.

Miegamajame, kuris irgi buvo prigrūstas drabužių, Volingfordas iš karto atkreipė dėmesį į gėlėtą lovatiesę, gal pernelyg mergaitišką tokiai moteriai kaip Meri. Kaip ir ankštoje virtuvėlėje išsikėtojęs fikusas, ant žemo tualetinio staliuko stovinti *Lava* lempa, matyt, buvo iš Meri koledžo laikų. Patrikas niekur nepastebėjo nė vienos nuotraukos; tai reiškė, kad po skyrybų Meri daug ką tebelaikė užslėpusi.

Pirmiausia ji pasiūlė Patrikui užsukti į vonios kambarį. Kad jam nekiltų jokių abejonių dėl rimtų jos ketinimų, per uždarytas duris dar šūktelėjo:

– Turiu pripažinti, Patri, – tu moki pasirinkti laiką. Man šiandien ovuliacija!

Patrikas kažką neaiškiai sumurmėjo – jis dešiniu smiliumi tepėsi ant dantų pastą; Meri pastą, žinoma. Jau buvo atidaręs ir apieškojęs jos vaistų spintelę – tikėjosi rasiąs kokius gydytojo iš-

rašytus vaistus ar šiaip ką nors su jos pavarde, bet nerado nieko. Kaip galėjo neseniai išsiskyrusi moteris, dirbanti Niujorke, negerti jokių vaistų?

Patrikui visada atrodė, kad Meri – tarytum koks bionikas: tobula, be menkiausio trūkumėlio oda; iš tikrųjų šviesūs, nedažyti, plaukai; patogūs, bet kartu ir seksualūs drabužiai; idealiai gražūs dantukai. Ir dar malonus elgesys... nors gal ir nebe toks malonus. (Ko gero, reikėjo sakyti „kadaise buvęs malonus elgesys".) Tačiau kaip ji galėjo neturėti jokių gydytojo išrašytų vaistų? Gal jos vaistai, kaip ir nuotraukos, po skyrybų tebebuvo neišpakuoti?

Meri jau buvo pataisiusi patalą; galėjai pamanyti, kad apkloto kraštus tvarkingai užlenkė nematoma viešbučio kambarinė. Vėliau Meri vonioje paliko uždegtą šviesą ir pravėrė duris; miegamajame švietė tik banguotus spindulius skleidžianti rausva *Lava* lempa, nuo kurios per lubas driekėsi judantys šešėliai. Tokiomis aplinkybėmis Patrikui į galvą vis lindo mintis, kad kunkuliuojanti, tarsi kokių pirmuonių pilna *Lava* lempa – Meri ryžto ir vaisingumo simbolis.

Staiga Meri pasakė išmetusi visus savo vaistus – „prieš keletą mėnesių". Dabar nevartojanti nieko – „netgi nuo pilvo dieglių". O kai pastosianti, iškart mesianti gerti ir rūkyti.

Volingfordas vos spėjo jai priminti, kad yra įsimylėjęs kitą moterį.

– Žinau. Tai nesvarbu, – tarė Meri.

Ji mylėjosi taip ryžtingai, kad Volingfordas netrukus pasidavė; tačiau šįkart jis nesvaigo iš malonumo kaip tada, kai jį buvo apžergusi ponia Klozen. Jis nemylėjo Meri; ir Meri mylėjo ne jį, o įsivaizduojamą savo gyvenimą su jo kūdikiu. Galbūt dabar jie galėjo būti draugai?

Iš to, kad Volingfordas nesijautė grįžtąs prie senų įpročių, galima buvo suprasti, kad jis visiškai susipainiojęs. Jeigu tada, kai netikėtai pajuto norą pasimylėti su grimuotoja, jis būtų nuėjęs į lovą su *ja*, tai būtų pasirodęs esąs toks pat ištvirkęs kaip ir anksčiau. O mylėdamasis su Meri jis tik pakluso moters valiai. Jeigu ji nori jo kūdikio, kodėl jam jos neapvaisinus?

Patrikui net palengvėjo, kai jis aptiko vienintelę *nebioniškq* Meri kūno vietą – šviesiais pūkučiais apaugusį odos plotelį ties kryžkauliu. Jis pabučiavo tą vietą, paskui Meri apsivertė ir užmigo. Miegojo ant nugaros, kartais knarktelėdama, kojas pakėlusi aukščiau – pasikišusi po jomis turkišku raštu išmargintas svetainėje stovinčios sofos pagalvėles. (Kaip ir ponia Klozen, Meri žinojo, koks svarbus yra nuolydis.)

Patrikas neužmigo. Gulėdamas klausėsi automobilių ūžesio F.D.R. kelyje ir mintyse repetavo, ką pasakys poniai Klozen. Jis norėjo ją vesti, norėjo būti tikras mažojo Oto tėvas. Patrikas ketino Doris prisipažinti, jog „vienai draugei" padarė tokią pat paslaugą kaip ir jai, ir taktiškai pridurti, kad Meri apvaisinimo procedūra jam nepatiko. Jis, kaip tėvas, stengsis bent retkarčiais matytis su Meri vaiku, bet jai labai aiškiai pasakys, jog nori gyventi su Doris Klozen ir Otu jaunesniuoju. Patrikas, žinoma, buvo visiškas kvailys, jei manė, kad jam pasiseks taip viską suderinti.

Kaip jis galėjo tikėtis, kad Doris svarstys jo pasiūlymą? Juk žinojo, kad ji su mažuoju Otu niekada neatsiplėš nuo namų, neišvažiuos iš Viskonsino; o Volingfordas buvo tikrai ne toks žmogus, kokie sugeba nenuklysti į šalį gyvendami atskirai. (Greičiausiai jis nebūtų sugebėjęs nenuklysti į šalį ir gyvendamas kartu.)

Gal jis turėjo poniai Klozen pasakyti, kad mėgina netekti darbo? Apie tai Patrikas dar nebuvo pagalvojęs, be to, nelabai ir stengėsi, kad jį išmestų. Nors Fredas jam lyg ir pagrasino, Patrikas baiminosi, kad *nežinių* televizijoje, ko gero, pasidarė nepakeičiamas.

Dėl to nedidelio ketvirtadienio vakaro maišto jam turbūt reikės pasiaiškinti prodiuseriams – kuris nors iš bestuburių studijos bosų tikriausiai pradės postringauti, kad „visi turi laikytis elgesio taisyklių", arba pareikš, jog Volingfordas „nesupranta, kaip svarbu suderinti pastangas". Tačiau vien už tai, kad jis nukrypo nuo telesufleryje surašyto teksto, iš darbo jo niekas neišmes, bent jau kol jo reitingai pakankamai geri.

Tiesą sakant, kaip Patrikas ir nujautė, – ir kaip buvo matyti iš kas minutę fiksuojamų reitingų, – po ketvirtadienį pasakytų žodžių žiūrovų susidomėjimo juo kreivė ne šiaip sau pakilo, o tie-

siog šovė į viršų. Kaip ir grimuotoja, apie kurią pagalvojęs Volingfordas Meri lovoje pajuto, kad jam vėl sukietėjo, dauguma televizijos žiūrovų irgi manė, kad jau „laikas gyventi toliau". Išreikšdamas nuomonę apie save ir kolegas žurnalistus – „pagaliau turėtume pasielgti kilniai, turėtume nutilti" – Volingfordas akimirksniu sužadino visuomenės jausmus. Taigi jis negalėjo tikėtis, kad bus išmestas; priešingai, Patrikas Volingfordas dar niekada nebuvo toks populiarus.

Jam tebestovėjo ir auštant, kai staiga nepadoriai garsiai sušvilpė kažkoks Ist Riveriu plaukiantis garlaivis. (Jis tikriausiai vilko šiukšlių šalandą.) Patrikas aukštielninkas gulėjo rausvai – tokia pat spalva, kokios buvo jo randas, – nušviestame miegamajame. Jo varpa pūpsojo po apklotu kaip didžiulis gumbas. Patrikas niekada nesuprato, kaip moterys tarytum suuodžia tokius dalykus; jis tik pajuto, kad Meri išspyrė iš patalo sofos pagalvėles, ir įsikibo į jos šlaunis, kai ji apsižergusi ėmė ant jo joti. Taip jie ir sūpavosi, kol į kambarį įsiveržė dienos šviesa; šlykštus rausvumas po truputį blanko.

– Tuoj pamatysi, ką čia valdo testosteronas, – sušnibždėjo Meri prieš Patrikui baigiant. Jai smirdėjo iš burnos, tačiau tai neatrodė svarbu – jie buvo draugai. Tai, ką jie darė, buvo tik seksas – toks pat įprastas dalykas kaip rankos paspaudimas. Juos skyręs barjeras išnyko. Anksčiau seksas buvo savotiška kliūtis, trukdžiusi jiems bendrauti; dabar jie dėl to nebesijaudino.

Meri savo bute neturėjo jokio maisto. Ji niekada nieko nevirdavo, namuose net nepusryčiaudavo. Patrikui ji pareiškė, jog dabar, kai laukiasi kūdikio, ieškosis didesnio buto.

– Žinau, kad pastojau, – čiauškėjo Meri. – Jaučiu.

– Na, be abejo, gal ir pastojai, – tarstelėjo Patrikas.

Juodu apsimėtė pagalvėmis, nuogi vaikėsi vienas kitą po visą butą, kol Volingfordas turkišku raštu raibuliuojančioje svetainėje blauzda trenkėsi į nelemtą stiklinį staliuką. Paskui drauge prausėsi po dušu. Patrikas nusidegino, prisilietęs prie karšto vandens čiaupo, kai abu susiglaudę krūtinėmis ir visaip raitydamiesi vienas kitą muilino.

Vėliau jie pėsti ėjo į abiejų mėgstamą kavinukę Medisono aveniu, kažkur ties Šešiasdešimtąja ar Septyniasdešimtąja gatve. Kadangi aplinkui buvo baisus triukšmas, kalbėdamiesi turėjo rėkti iš visos gerklės. Teberėkė ir įėję į kavinukę – kaip žmonės, kurie ką tik maudėsi ir dar nežino, kad jų ausys pilnos vandens.

– Gaila, kad mes vienas kito nemylim, – tikrai per garsiai tarė Meri. – Jei mylėtumėm, tau nereikėtų šitaip kankintis Viskonsine, o aš ne viena auginčiau tavo vaiką.

Kavinukėje pusryčiavę žmonės lyg ir suabejojo, ar Meri sveiko proto, bet Volingfordas daug negalvodamas jai pritarė. Jis Meri papasakojo, ką ketina sakyti Doris. Meri susiraukė. Ji baiminosi, kad Patriko prisipažinimas, jog jis mėgina netekti darbo, gali nuskambėti nenuoširdžiai. (Apie tai, kaip vertina Patriko ketinimą Doris Klozen pasakyti, jog prieš prisiekdamas amžinai ją mylėti jis pradėjo kūdikį su kita moterimi, Meri neužsiminė.)

– Klausyk, – tarė ji. – Pagal sutartį tau liko...kiek? Aštuoniolika mėnesių? Jei tave išmes dabar, jie mėgins nusiderėti. Tikriausiai susitarsite, kad jie tau išmokės tik vienerių metų atlyginimą. Jei ketini gyventi Viskonsine, gal praeis daugiau negu vieneri metai, kol susirasi kitą darbą – na, tokį, kokio norėtum.

Dabar jau susiraukė Patrikas. Būtent tiek – aštuoniolika mėnesių – jam ir buvo likę pagal sutartį, bet iš kur Meri tai žinojo?

– Be to, – toliau šnekėjo Meri, – tavęs nenorės išmesti, kol esi žinių vedėjas. Jiems reikia, kad žmogus, sėdintis žinių vedėjo kėdėje, kad ir kas jis būtų, *visiems* atrodytų tinkamiausias.

Volingfordas tik dabar suvokė, kad gal ir pačiai Meri rūpi, pasak jos, „žinių vedėjo kėdė“. Anksčiau jis Meri deramai neįvertino. Niujorko žinių redakcijos moterys tikrai nežioplos; Patrikas seniai jautė, kad Meri kelia joms apmaudą. Jis manė, jog taip yra todėl, kad Meri – jauniausia, gražiausia, apsukriausia ir turbūt maloniausia; jam nė į galvą neatėjo, kad ji, ko gero, ir ambicingiausia.

– Suprantu, – tarė Patrikas, nors iš tikrųjų kai ko nesuprato. – Pasakok.

– Na, – kalbėjo Meri, – tavim dėta, aš reikalaučiau naujos sutarties. Prašyk kokiems trejiems... ne, penkeriems metams.

Bet pasakyk, kad nebenori vesti žinių. Sakyk, kad norėtum rengti reportažus. Ir perspėk, kad imsies tik tų užduočių, kurios tau patiks.

– Manai, kad turiu prašytis *pažeminamas*? – paklausė Volingfordas. – Tada mane išmes?

– Palauk! Leisk man pabaigti! – tarė jam Meri. Jų pokalbio klausėsi visi arčiau sėdintys žmonės. – Pirmiausia vis dažniau atsisakysi užduočių. Tapsi pernelyg išrankus!

– „Pernelyg išrankus“, – pakartojo Patrikas. – Suprantu.

– Tada atsitiks kas nors svarbaus – kokia nors *didelė* nelaimė, viskas bus nusiaubta, visi apimti baimės ir, be abejo, sielvarto. Ar supranti, Patri?

Patrikas suprato. Jam darėsi vis aiškiau, iš kur telesufleryje atsiranda kai kurios hiperbolės, – matyt, ne viską išgalvoja Fredas. Volingfordas pirmą kartą su Meri bendravo ryškioje priešpiečio šviesoje; dabar ir mėlynose jos akyse jis įžvelgė kai ką naujo.

– Aš klausau, Meri.

– Staiga atsitinka baisi nelaimė! – tarė Meri. Kavinukėje visi puodeliai taip ir pakibo ore arba toliau stovėjo pastatyti ant lėkštučių. – Žmonės laukia sensacingų naujienų – juk žinai, kaip būna. Mes *turime* siųsti tave. O tu atsisakai važiuoti.

– *Tada* jie mane išmes? – paklausė Volingfordas.

– Tada mes *turėsime* tave išmesti, Patri.

Patrikas neišsidavė, jog pastebėjo, kada Meri kalboje „jie“ tapo „mes“. Taip, anksčiau jis iš tikrųjų nebuvo deramai jos įvertinęs.

– Neabejoju, kad pagimdysi protingą kūdikį, Meri, – tepasakė jis.

– Bet ar tu *supranti*? – primygtinai paklausė Meri. – Sakykime, pagal naują sutartį tau likę dar ketveri ar puspenktų metų. Tave išmeta. Jie mėgina derėtis, bet *kiek* jie nusiderės? Gal iki kokių trejų metų. Viskas baigsis tuo, kad jie tau išmokės *trejų metų atlyginimą*, tada galėsi laisvai atsikvėpti! Na... galėsi keliauti į Viskonsiną, jei tikrai nori ten gyventi.

– Ne aš taip nusprendžiau, – priminė jai Patrikas.

Meri paėmė jį už rankos. Visą laiką, kol kalbėjosi, juodu valgė sočius pusryčius; sužavėti kavinukės savininkai neatitraukdami

akių žiūrėjo, kaip jie energingai šūkaudami kemša ir kemša maistą į burnas.

– Linkiu tau kuo geriausios kloties su ponia Klozen, – rimtu balsu tarė Patrikui Meri. – Ji būtų tikra kvaiša, jei tave atstumtų.

Volingfordas jautė, kad ji kalba nenuoširdžiai, bet nieko nesakė. Pamanė, kad padėtį gal pataisytų koks dieninis kino seansas, tačiau netrukus paaiškėjo, kad jie negali susitarti, kurį filmą žiūrėti. Patrikas siūlė „Arlingtono kelią". Jis žinojo, kad Meri patinka Džefas Bridžesas. Bet politinius trilerius ji žiūrėdavo pernelyg įsitempusi.

– Tai gal nueinam į „Plačiai užmerktas akis"? – pasiūlė Volingfordas. Jis pirmą kartą matė tokią bereikšmę Meri veido išraišką. – Paskutinis Kubriko...

– Jis ką tik mirė, ar ne?

– Taip.

– Tas perdėtas žavėjimasis man atrodo įtartinas, – pasakė Meri.

Protinga moteris, be jokios abejonės. Tačiau Patrikas vis tiek dar tikėjosi sugundyti ją pažiūrėti tą filmą.

– Ten Tomas Kruzas su Nikole Kidman.

– Manau, viską gadina tai, kad jie susituokę, – tarė Meri.

Jie nutilo taip netikėtai, kad visi kavinukėje pusryčiavę žmonės, kurie galėjo nepersikreipę į juos spoksoti, išpūtė akis – ne tik todėl, kad žinojo, jog tas vyriškis, sėdintis prie staliuko su dailia šviesiaplauke moterimi, yra Liūto Užkanda, Patrikas Volingfordas, bet ir dėl to, kad Patrikas su Meri iš pradžių be perstojo rėkavo, o paskui jų žodžių srautas staiga nutrūko. Tarytum du žmonės būtų viešai mylėjęsi ir nei iš šio, nei iš to – lyg ir be jokio orgazmo – liovęsi tai daryti.

– Neikim į kiną, Patri. Geriau pas tave. Dar nemačiau tavo buto. Einam pas tave ir dar pasidulkinkim.

Jei kavinukėje sėdėjo koks būsimas rašytojas, jis, be abejo, apsidžiaugė, išgirdęs tokį nešvankų pasakymą.

– Gerai, Meri, – tarė Volingfordas.

Jis manė, kad ji nejaučia, kaip atidžiai jie stebimi. Žmonės, neįpratę būti viešumoje su Patriku Volingfordu, paprastai ne iš

karto suvokdavo, kad Nelaimių Pirklį pažįsta *visi* – ypač Niujorke. Tačiau mokėdamas už pusryčius Patrikas pamatė, kaip drąsiai, pasitikėdama savimi, Meri atrėmė kavinukės savininkų žvilgsnius; o lauke ji paėmė jį už parankės ir tarė:

– Tokie vaizdeliai tiesiog stebuklingai pagerina reitingus, Patri.

Patrikas nenustebo, kai Meri pasakė, kad jo butas jai patinka labiau negu jos pačios.

– Čia viskas tau vienam? – paklausė ji.

– Juk čia tik vienas miegamasis, kaip ir pas tave, – atšovė Patrikas.

Jis, be abejo, sakė tiesą, tačiau jo buto Rytinėje Aštuoniasdešimtojoje gatvėje virtuvė buvo pakankamai didelė, joje tilpo ir stalas, o svetainė galėjo kartu būti ir valgomasis, jei Patrikas kada būtų sumanęs ten valgyti. Bet labiausiai Meri patiko tai, kad erdvus Patriko miegamasis buvo L formos: trumpajame L gale kaip tik užteko vietos vaikiškai lovelei bei kitiems kūdikio daiktams.

– Kūdikis miegotų ten, – tiesiai pasakė Meri, įsitaisiusi lovoje ir pirštu rodydama į tą užkaborį, – ir aš dar turėčiau atskirą kampelį.

– Norėtum iškeisti savo butą į mano, ar ne, Meri?

– Na... jei tu beveik visą laiką gyvensi Viskonsine... Klausyk, Patri, manau, kad Niujorke tau pakaktų ir kuklesnio prieglobsčio. Mano butukas tau būtų *kaip tik*!

Juodu buvo nuogi, bet Volingfordas galvą ant plokščio, kone berniukiško Meri pilvo padėjo veikiau nuolankiai, negu apimtas aistros; jis nebejautė noro, kaip Meri viliojamai pasakė kavinukėje, „dar pasidulkinti". Stengėsi neįsivaizduoti savęs triukšmingame Meri bute Rytinėje Penkiasdešimt... kažkelintojoje gatvėje. Patrikas nemėgo centrinės miesto dalies – ten visada toks šurmulys! O apie Aštuoniasdešimtąją buvo palyginti ramu, beveik kaip užmiestyje.

– Prie triukšmo greitai pripras, – pasakė Meri, raminamai masažuodama Patrikui pečius bei sprandą.

Ta gudruolė tiesiog skaitė jo mintis. Volingfordas apkabino ją per klubus, bučiavo nedidelį, minkštą pilvuką ir galvojo, kaip pasikeis jos kūnas po šešių, septynių, aštuonių mėnesių.

– Turi pripažinti, kad kūdikiui tavo bute bus geriau, Patri, – tarė ji, kaišiodama liežuvį jam į ausį.

Patrikas nemokėjo planuoti toli į priekį; jis tik žavėjosi Meri sugebėjimais, kurių seniau neįžvelgė. Gal reikėtų iš jos pasimokyti? Gal tada jis išsikovotų tai, ko nori – įsivaizduojamą gyvenimą su ponia Klozen ir mažuoju Otu. Bet ar jis *tikrai* to nori? Staiga Patrikas pajuto, kad visiškai nebepasitiki savimi. O kas, jeigu jis iš tiesų nenori nieko daugiau, tik ištrūkti iš televizijos ir iš Niujorko?

– Vargšas galiukas, – užjaučiamai pasakė Meri. Ji meiliai laikė suėmusi Patriko varpą, bet ši nereagavo. – Tikriausiai pavargo, – kalbėjo Meri. – Gal jam reikia pailsėti, pataupyti jėgas Viskonsinui?

– Mums *abiem* būtų geriau, jei Viskonsine man viskas susiklostytų sėkmingai, Meri. Turiu galvoje, kad tada *abu* gautume tai, ko trokštame, – tarė Patrikas.

Meri pabučiavo jo varpą – vos juntamai, kone abejingai, kaip daugelis niujorkiečių į skruostus bučiuoja nelabai artimus draugus ar šiaip kokius pažįstamus.

– Koks tu gudrus, Patri! Iš esmės tu neblogas vaikinas – nesvarbu, ką šneka kiti.

– Ko gero, dar pasakysi, kad aš – tikras genofondo žiedas, – tarė Volingfordas.

Jis mėgino įsivaizduoti, kas bus parašyta penktadienio vakaro žinioms parengtame telesufleryje; nujautė, kad Fredas jau pasidarbavo kaip reikiant. Be to, Patrikui buvo įdomu, ką prie laidos scenarijaus pridurs Meri, nes tekstą, kurį jis skaitydavo prieš kamerą, iš anksto surašydavo daugybė nematomų rankų ir dabar Patrikas jau žinojo, kad prie to visada prisidėdavo ir Meri.

Kai jau buvo aišku, kad Volingfordas dar kartą pasimylėti nenusiteikęs, Meri pasakė, kad jie galėtų anksčiau nuvažiuoti į darbą.

– Juk tu mėgsti šiek tiek pakoreguoti telesufleryje surašytą tekstą, – tarė ji. – Aš irgi kai ką sugalvojau, – pridūrė, bet tik tada, kai jie jau taksi važiavo į miesto centrą.

Ji puikiai mokėjo viskam pasirinkti tinkamiausią laiką. Patrikas klausėsi jos monologo apie „diskusijų nutraukimą", apie tai, jog reikia „užraukti tą Kenedžių istoriją", ir staiga suprato, kad ji seniai turi parašiusi scenarijų.

Lyg netikėtai kažką prisiminusi, – jie jau buvo praėję pro apsaugą ir liftu kilo į viršų, į žinių redakciją, – Meri užjaučiamai, kaip darydavo daugelis moterų, palietė kairį Patriko dilbį, šiek tiek aukščiau nesamos plaštakos, ir nuoširdžiai pasakė:

– Tavim dėta, Patri, dėl Fredo nesijaudinčiau. Išmesk jį iš galvos!

Iš pradžių Volingfordas manė, jog redakcijos moterys sujudusios todėl, kad juodu su Meri atvažiavo drauge; kuri nors iš jų, be abejo, matė, kaip ketvirtadienį jie kartu išėjo namo. Dabar greičiausiai jau žino visos. Bet iš tikrųjų moterys be perstojo tarškėjo ne dėl to. Fredas išmestas iš darbo! Volingfordas nenustebo, kad Meri, išgirdusi tą naujieną, anaiptol neatrodė sukrėsta. (Ji tik šyptelėjo ir užsidarė tualete.)

Patrikui keista pasirodė kas kita: tai, kad jį pasitiko tik viena prodiuserė ir vienas iš studijos bosų. Pastarojo, jauno apskritaveidžio vaikino, pavarde Vortonas, veido išraiška nuolat būdavo tokia, tarsi jis vos laikytųsi nesusivėmęs. Gal Vortonas – svarbesnis asmuo, negu Volingfordas iki šiol manė? Gal jis deramai neįvertino ir Vortono? Staiga Patrikas pagalvojo, kad romusis Vortonas gali būti pavojingas. Gal tam iš pažiūros neįdomiam, lyg ir sutrikusiam vaikinui suteikta teisė atleisti žmones – netgi Fredą, netgi Patriką Volingfordą? Bet apie šiokį tokį Volingfordo pamaištavimą per ketvirtadienio vakaro žinias, po kurių Fredas išlėkė iš darbo, Vortonas nepasakė nieko daugiau, tik du kartus murmtelėjo „vargšelis". Paskui jis paliko Patriką vieną su prodiusere.

Volingfordas nesuprato, ką tai reiškia. Kodėl kanalo vadovai pasikalbėti su juo pasiuntė tik vieną prodiuserę? Kodėl būtent ją, o ne kurią (ar kurį) kitą, buvo aišku; ta moteris kalbėdavosi su Volingfordu ir anksčiau, kai tik bosams pasirodydavo, kad jį reikia padrąsinti ar kaip kitaip pamokyti.

Jos vardas buvo Sabina. Prodiusere ji tapo palypėjusi karjeros laiptais; prieš keletą metų dirbo žinių redakcijoje. Kadaise Patrikas su ja miegojo, bet tik vieną kartą – kai ji buvo daug jaunesnė ir dar neišsiskyrusi su pirmuoju vyru.

– Tikriausiai jau yra koks nors laikinas Fredo pakaitalas? Koks nors kitas mulkis, jei galima taip sakyti. *Naujas* naujienų redaktorius... – mėgino spėlioti Volingfordas.

– Tavim dėta, nevadinčiau to žmogaus laikinu pakaitalu, – perspėjo jį Sabina. (Patrikas pastebėjo, kad ji, kaip ir Meri, mėgsta visur kaišioti „tavim dėta".) – Tiesą sakant, tą žmogų jau senokai buvo rengiamasi paskirti redaktoriumi, ir tikrai ne laikinai.

– Gal tai *tu*, Sabina? – paklausė Volingfordas. („O gal Vortonas?" – pagalvojo.)

– Ne, ne aš. Šanahan. – Sabinos balse nuskambėjo vos pastebima apmaudo gaidelė.

– Šanahan? – Volingfordui ta pavardė neatrodė girdėta.

– Na, tau ji tiesiog Meri, – tarė Sabina.

Tai *štai* kokia jos pavardė! Net ir dabar Patrikas neprisiminė, kad būtų kada ją girdėjęs. Meri Šanahan! Ir kaip jis galėjo nežinoti?

– Sėkmės, Patri! Pasimatysim per aptarimą, – pasakė Sabina ir paliko Patriką rimtai susimąsčiusį. Bet jis neilgai buvo vienas.

Kai Volingfordas atėjo į išankstinį laidos aptarimą, žinių redakcijos moterys jau buvo susirinkusios – budrios ir įsitempusios kaip maži, nervingi šuneliai. Viena iš jų pastūmė Patrikui kažkokį oficialų raštą; popieriaus lapas čiūžtelėjo stalo paviršiumi. Iš pirmo žvilgsnio Patrikui pasirodė, jog tai pranešimas spaudai apie tai, ką visi jau žino, bet netrukus jis perskaitė, kad Meri Šanahan paskirta ne tik žinių redaktore, bet ir laidos prodiusere. Štai kodėl Sabina nieką tegalėjo pasakyti! Sabina irgi buvo prodiuserė, tačiau dabar tarytum nebe tokia svarbi, kokia atrodė iki Meri paskyrimo.

O dėl Vortono, tai tas apskritaveidis studijos bosas per išankstinius laidų aptarimus niekada nepratardavo nė žodžio. Vortonas buvo vienas iš tų gudročių, kurie savo nuomonę pasako po lai-

ko – kai jau viskas padaryta. Į aptarimus jis ateidavo tik sužinoti, kas atsakingas už tai, ką Patrikas Volingfordas šneka prieš kamerą. Taigi neįmanoma buvo suprasti, ar Vortonas labai svarbus asmuo, ar ne.

Pirmiausia jie peržiūrėjo laidai atrinktą filmuotą medžiagą. Ten nebuvo nė vieno visuomenės sąmonėje dar neįstrigusio vaizdo. Paskutiniame, pačiame begėdiškiausiame kadre, kurį operatorius taip ir paliko sustingdęs, buvo matyti vogčiomis nufotografuota Karolina Kenedi Šlosberg. Neryškioje nuotraukoje ji tarytum mėgino užstoti savo sūnų. Berniukas mėtė kamuolį į krepšį, veikiausiai Šlosbergų vasarnamio kieme Sagaponake. Fotografuota buvo iš toli, per teleobjektyvą – kadro pakraščiuose kyšojo neryškios arčiau augančių krūmų (tikriausiai ligustrų) šakos. (Fotoaparatas, matyt, buvo įkištas į gyvatvorę.) Berniukas arba iš tikrųjų nematė, kad jį fotografuoja, arba tik dėjosi nematąs.

Karolina Kenedi Šlosberg stovėjo pasisukusi šonu. Atrodė kaip visada elegantiška, ori, tik jos veidas nuo nemigos ar skaudžių išgyvenimų buvo dar labiau ištįsęs. Apskritai iš jos išvaizdos nesunku buvo suprasti, kad žmonės labai klysta guosdamiesi mintimi, jog ilgainiui prie sielvarto priprantama.

– Kodėl rodom šitą nuotrauką? – paklausė Patrikas. – Nejaugi mums nė kiek ne gėda?

– Čia tik reikės tavo balso už kadro, Patri, – tarė Meri Šanahan.

– Jau sugalvojau, Meri. Aš pasakysiu: „Esame niujorkiečiai. Garsėjame tuo, kad nesikėsiname į įžymybių anonimiškumą. Tačiau pastaruoju metu savo reputacijos nepateisiname". Ar taip bus *gerai*? – paklausė Volingfordas.

Niekas neatsakė. Ledo melsvumo Meri akys švytėjo taip pat ryškiai kaip ir jos šypsena. Redakcijos moteris jau kone traukuliai tąsė iš jaudulio; Patrikas nebūtų nustebęs, jeigu jos būtų ėmusios viena kitą kandžioti.

– Arba kitaip, – toliau kalbėjo Volingfordas. – Ką manote, jei pasakyčiau: „Džonas F. Kenedis jaunesnysis, jį pažinojusių žmonių žodžiais tariant, buvo kuklus jaunuolis, padorus žmogus. Tai gal ir *mes* pasistenkime būti bent kiek kuklesni ir padoresni?"

Visi tylėjo. Jei ne išraiškingi redakcijos moterų atodūsiai, Patrikas būtų pamanęs, kad niekas nedrįsta kalbėti iš mandagumo.

– Aš čia kai ką parašiau, – po kurio laiko bemaž droviai pasakė Meri. Laidos scenarijus, kurį ji tikriausiai parašė iš vakaro, arba dar anksčiau, jau buvo telesuflerio ekrane.

„Pasitaiko dienų, netgi savaičių, kai mums tenka vaidinti nemalonų baisiojo pranašo vaidmenį".

– Nesąmonė! – tarė Patrikas. – *Negalim* sakyti, kad tas vaidmuo „nemalonus". Mes juo *mėgaujamės*!

Meri kukliai šypsojosi, o tekstas telesuflerio ekrane sukosi toliau: „Labiau norėtume draugiškai jus paguosti, o ne skelbti baisias naujienas, bet praėjusi savaitė buvo kaip tik tokia". Po šių žodžių pagal scenarijų reikėjo patylėti.

– Man patinka, – pasakė viena iš redakcijos moterų. Volingfordas suprato, kad jos jau viską aptarusios. (Jos visada susirinkdavo ir viską aptardavo *prieš* išankstinius laidų aptarimus. Ir šįkart, matyt, seniai buvo nusprendusios, kuri pasakys „man patinka".)

Paskui kita kolegė palietė kairį Patriko dilbį – įprastinę daugelio moterų liečiamą vietą.

– Man irgi patinka, nes neatrodys, kad atsiprašinėji už tai, ką pasakei vakar, – tarė. Ranką ant Patriko dilbio ji laikė ilgiau, negu reikėjo.

– Tarp kitko, vakar žinių reitingai buvo puikūs, – pasakė Vortonas.

Patrikas žinojo, kad į Vortoną, kurio veidas kaip apskritas blynas bolavo anapus stalo, geriau nežiūrėti.

– Vakar buvai nuostabus, Patri, – pridūrė Meri.

Ta jos pastaba buvo pasakyta pačiu laiku – ko gero, irgi surepetuota per susirinkimą prieš laidos aptarimą, nes nė viena iš redakcijos moterų neprunkštelėjo; visų veidai atrodė rimti kaip prisiekusiųjų, ką tik priėmusių sprendimą. Vortonas, be abejo, buvo vienintelis žmogus naujienų tarnybos kambaryje, nežinantis, kad Patrikas Volingfordas praėjusį vakarą išvažiavo namo su Meri Šanahan; kita vertus, jam tai ir nerūpėjo.

Meri davė Patrikui pakankamai laiko atsakyti – kitos moterys irgi. Visos pagarbiai tylėjo. Paskui Meri, matydama, kad jokio atsakymo nesulauks, tarė:

– Ką gi, jeigu visiems viskas aišku...

Volingfordas jau ėjo grimuotis. Eidamas prisiminė pokalbius su Meri ir pagalvojo, kad *nesigaili* tik dėl vieno. Kai jie auštant antrą kartą pasimylėjo, jis Meri papasakojo apie netikėtą ir nesuprantamą geidulį, kurį jam sukėlė grimuotoja. Meri smerkiamai paklausė:

– Nejaugi kalbi apie Andžę, Patri?!

Patrikas nežinojo grimuotojos vardo.

– Apie tą, kuri kramto gumą...

– *Andžė!* – sušuko Meri. – Ta mergina – baisi *nevala*!

– Na, ji mane įkaitina. Nežinau kodėl. Gal dėl tos gumos...

– Gal tau šiaip stojasi, Patri.

– Gal.

Tai buvo dar ne viskas. Kai jie pėsti ėjo į kavinę Medisono aveniu, Meri nei iš šio, nei iš to išpyškino:

– *Andžė!* Dieve mano, Patri, – ta mergina juk tikras pajuokos objektas! Ji iki šiol gyvena su tėvais. Jos tėvas – kažkoks transporto policininkas. Kvinse! Ji iš *Kvinso*!

– Kam rūpi, iš kur ji? – paklausė Patrikas.

Visa tai prisiminęs, Patrikas stebėjosi, kad Meri nori jo vaiko, jo buto, nori jam patarinėti, kaip būtų naudingiau išeiti iš darbo; apskritai galima buvo pamanyti, kad ji iš tikrųjų nori (tam tikra prasme, viską gerai apgalvojusi) su juo draugauti. Ji netgi nori, kad jam pasisektų Viskonsine! Bent jau Volingfordas nepastebėjo, kad ji pavydėtų poniai Klozen. Tačiau Meri vos netrenkė apopleksija, kai jis prisipažino, kad jį sujaudino grimuotoja. Kodėl?

Įsitaisęs grimavimo krėsle, Patrikas mąstė, koks veiksnys greičiausiai sužadina geismą, o Andžė susikaupusi maskavo raukšleles bei ratilus (šiandien ypač tamsius) apie jo akis.

– Naktį nedaug miegojai, a? – paklausė ji, čiaumodama gumą.

Šįkart Andžės guma buvo kitokia; praėjusį vakarą jai iš burnos dvelkė mėtomis, o dabar – kažkokiais vaisiais.

– Deja, nedaug. Vėl beveik nesudėjau akių, – atsakė Patrikas.

– Tai ko nemiegi? – paklausė Andžė.

Volingfordas susiraukė; jis galvojo. Ar nenueis per toli?

– Nerauk kaktos. Atpalaiduok, atpalaiduok! – paliepė Andžė. Tapšnodama švelniu šepetėliu, ji kūno spalvos pudra barstė jam kaktą. – Jau geriau, – tarė. – Nu, tai ko nemiegi? Nesakysi?

„Velniai nematę!“ – galvojo Patrikas. Jei ponia Klozen jį pavarys, jis šitaip ir gyvens visą gyvenimą. Na ir kas, kad naujoji bosė galbūt ką tik nuo jo pastojo? Jis jau nusprendė, per laidos aptarimą, kad nesikeis su ja butais. O jei Doris sutiks už jo tekėti, tai ši naktis – paskutinė, vėliau jis nebesijaus esąs laisvas vyriškis. Juk kartais būna taip, kad žmonės, pasimėgavę lytine anarchija, galiausiai pasirenka monogamiją.

Taip mąstė senasis Patrikas Volingfordas, vėl užvaldytas palaidūniškų instinktų.

– Nemiegu, nes negaliu liautis galvojęs apie tave, – prisipažino jis.

Grimuotoja, išskėtusi plaštaką, nykščiu ir smiliumi kaip tik lygino, pasak jos, „šypsenos raukšles“ jo lūpų kampučiuose. Jos pirštai staiga sustingo ant Patriko odos, ranka tarsi apmirė, be perstojo krutėjęs žandikaulis atvipo, o burna taip ir liko prasižiojusi.

Andžė vilkėjo gražiai prigludusiu apelsinų šerbeto spalvos megztuku trumpomis rankovėmis. Kaklą buvo pasipuošusi grandinėle, ant kurios kabėjo storas žiedas su antspaudu, neabejotinai vyriškas ir, matyt, gana sunkus – net perskyręs krūtis. Kai ji sulaikė kvapą, nustojo judėjusios ir jos krūtys, visas kūnas lyg suakmenėjo.

Paskui ji vėl ėmė kvėpuoti – lėtai išleido iš plaučių orą, kvepiantį kramtomąja guma. Patrikas veidrodyje jos veido nematė, tik savo. Jis žiūrėjo į įsitempusius jos kaklo raumenis ir kelias nukabusias juodų kaip degutas plaukų sruogeles. Per virš siauro juodo sijono juosmens aukštyn užsismaukusį oranžinį megztuką buvo matyti Andžės liemenuko petnešėlės. Jos oda buvo gelsvai rusva, rankos apaugusios tamsiais pūkučiais.

Andžei buvo tik dvidešimt keleri metai. Volingfordas beveik ir nenustebo sužinojęs, kad ji vis dar gyvena su tėvais. Niujorke taip gyvena daugelis dirbančių merginų. Turėti savo butą joms per brangu; be to, tėvai paprastai būna patikimesni žmonės negu visokios kambario draugės.

Patrikas jau manė, kad Andžė taip nieko ir neatsakys; švelniais pirštais ji toliau pudravo bei rausvino jam veidą. Galiausiai Andžė giliai įkvėpė, akimirką pastovėjo sustingusi, tarytum susimąstė, ką reikėtų sakyti, ir vėl lėtai išleido vaisiais kvepiantį orą. Paskui ėmė energingai kramtyti gumą – tankiai, saldžiai kvėpuodama. Volingfordas pasijuto nesmagiai, supratęs, jog ji įdėmiai apžiūrinėja jo veidą ne tik todėl, kad nori paslėpti raukšleles bei kitokius odos trūkumus.

– Kvieti mane į pasimatymą, ar ką? – pašnibždomis paklausė Andžė. Ji vis žvilgčiojo į atviras duris; grimavimo kambaryje juodu su Patriku buvo vieni. Kirpėja, liftu nusileidusi į apačią, stovėjo lauke, ant šaligatvio, ir rūkė cigaretę.

– Gali suprasti ir taip, Andže, – sušnibždėjo Volingfordas susijaudinusiai, garsiai šnopuojančiai merginai. – Čia jau bus neabejotinas seksualinis priekabiavimas, jei teisingai pasielgsi.

Patrikas jautėsi patenkintas, sugalvojęs būdą, kaip galėtų išlėkti iš darbo, kurio Meri Šanahan nebuvo numačiusi, tačiau Andžė nežinojo, kad jis kalba rimtai; grimuotoja manė, kad jis tik juokauja. Be to, Volingfordas neklydo: ta mergina buvo jį įsimylėjusi.

– Cha! – tarė Andžė ir žvaliai nusišypsojo. Patrikas pagaliau pamatė, kokios spalvos jos guma; ji buvo violetinė. (Tikriausiai vynuogių ar kokio panašaus sintetinio skonio.)

Paėmusi pincetą, Andžė įsistebeilijo Patrikui į tarpuakį. Kai palinko arčiau, jis giliai įtraukė jos kvapą – kvepalų, plaukų, kramtomosios gumos. Ji kvepėjo nuostabiai; tokį aromatą dažnai užuodžiame universalinėse parduotuvėse.

Veidrodyje Patrikas matė savo dešinės rankos pirštus; jis ryžtingai – kaip pianistas, norintis apimti kuo daugiau fortepijono klavišų, – išskėtė juos ant siauro nuogos Andžės odos ruoželio

tarp jos sijono juosmens ir aukštyn užsismaukusio megztuko ir akimirksniu pasijuto esąs tarsi koks senstelėjęs maestras, jau seniai negrojęs, bet nepraradęs sugebėjimų.

Bet kuris Niujorko advokatas būtų mielai atstovavęs Andžei tokioje byloje. Volingfordas tik tikėjosi, kad ji pincetu nesubadys jam veido.

Tačiau užuot ėmusi priešintis, kai jis prisilietė prie šiltos jos odos, Andžė išrietė nugarą ir prisispaudė – ne, veikiau švelniai prisiglaudė – prie jo delno. Pincetu ji atsargiai išpešė jam tarp antakių išdygusį plaukelį. Paskui šiek tiek prasižiojusi pabučiavo Patriką į lūpas; jis net pajuto jos gumos skonį.

Jis norėjo pasakyti: „Andže, dėl Dievo meilės, tu turėtum *iškelti man bylą!*“ – ar ką nors panašaus, bet negalėjo atitraukti nuo jos vienintelės savo rankos. Jo pirštai nejučia palindo po jos megztuku ir palei stuburą slinko aukštyn, iki pat liemenuko dirželio.

– Man patinka tavo guma, – tarė Patrikas. Pasijutęs toks pat, koks buvo anksčiau, daug negalvodamas pasakė reikiamus žodžius. Andžė vėl jį pabučiavo, šįkart stipriu liežuviu praskirdama iš pradžių jo lūpas, paskui ir dantis.

Patrikas iš nuostabos net loštelėjo, kai Andžė įstūmė jam į burną slidų apkramtytos gumos gumulėlį, – tą akimirką jis pamanė, jog nukando jai liežuvį. Prie tokių preliudijų Volingfordas nebuvo pripratęs – seniau su nuolat gumą kramtančiomis mergiūkštėmis nesusitikinėdavo. Delnu jis jautė nuogą besiraitančios Andžės nugarą, minkštu megztuku aptemptos jos krūtys brūkšėjo jam per krūtinę.

Staiga tarpduryje garsiai atsikrenkštė viena iš žinių redakcijos moterų. Galima sakyti, jog Volingfordas to ir norėjo; na, jis tikėjosi, kad juodu su Andže besibučiuojančius ir besičiupinėjančius pamatys pati Meri Šanahan, bet neabejojo, kad ji, šiaip ar taip, viską sužinos anksčiau, negu jam reikės sėstis prieš kamerą.

– Penkios minutės, Patri, – pasakė ta moteris iš redakcijos.

Andžė, palikusi gumą Patriko burnoje, tebetempė žemyn savo megztuką, kai grįžo lauke rūkiusi kirpėja. Ji buvo stora, juodaodė, nuolat kvepėjo cinamonu bei razinomis – kaip kokia ban-

delė – ir visada labai išraiškingai apsimesdavo esanti nepatenkinta, kai jai nereikėdavo tvarkyti Patriko plaukų. Kartais ji papurkšdavo jo šukuoseną laku arba įtrindavo šiek tiek želė, o šįkart tik patapšnojo jam per pakaušį ir vėl išėjo iš grimavimo kambario.

– Ar žinai, kur lendi? – paklausė Andžė. – Mano gyvenimas, žinai, sumautas, – perspėjo ji Patriką. – *Užsiknisau*... jei supranti, ką turiu galvoj.

– *Ką* tu turi galvoj, Andže?

– Jei šiandien kur eisim, tai turėsiu kai kam pasakyt, – tarė ji. – Pirmiausia, žinai, turiu daug kam paskambint.

– Nenoriu pridaryti tau rūpesčių, Andže.

Mergina kažko ieškojo rankinėje – Volingfordas manė, kad telefono numerių. Bet – ne – ji išsitraukė kitą gabalėlį gumos ir vėl ėmė kramtyti.

– Klausyk, tai ar šiandien nori kur eit, ar kada? Dėl manęs nesijaudink. Man tik reiks pradėt skambint.

– Taip, šiandien, – pasakė Patrikas.

Žinoma, kodėl gi ne „taip“, kodėl gi ne „šiandien“? Juk jis dar nesusituokęs su ponia Klozen; be to, ji niekada ir nebuvo suteikusi jam jokių vilčių. Jis neturėjo jokio pagrindo manyti, kad kada nors galės ją vesti, tik žinojo, kad nori pasipiršti. Tokiomis aplinkybėmis lytinė anarchija buvo visiškai suprantama ir pateisinama. (*Senojo* Patriko Volingfordo nuomone.)

– Pas tave turbūt yr telefonas, – kalbėjo Andžė. – Gal duok man numerį... Jei nereiks, niekam nesakysiu.

Patrikas kaip tik rašė savo telefono numerį, kai tarpduryje vėl pasirodė ta pati moteris iš žinių redakcijos. Ji matė, kaip jis padavė popieriaus lapelį Andžei. „Kuo toliau, tuo geriau“, – galvojo Volingfordas.

– Dvi minutės, Patri, – tarė pastabioji kolegė.

Meri jau laukė jo studijoje. Ji kyštelėjo jam panosėn popierine servetėle pridengtą delną.

– Išspjauk gumą, asile, – tepasakė.

Patrikui buvo labai malonu išspjauti slidų violetinės gumos gumulėlį jai į saują.

„Labas vakaras“, – tarė jis, pradėdamas penktadienio žinių laidą, daug oficialiau negu paprastai. „Labas vakaras“ telesuflerio ekrane nebuvo, tačiau Volingfordas norėjo, kad žiūrovai iš karto pajustų, koks nenuoširdus jo liūdesys. Šiaip ar taip, jis juk žinojo, kaip veidmainiškai turės kalbėti toliau. „Pasitaiko dienų, netgi savaičių, kai mums tenka vaidinti nemalonų baisiojo pranašo vaidmenį. Labiau norėtume draugiškai jus paguosti, – skaitė Patrikas, – o ne skelbti baisias naujienas, bet praėjusi savaitė buvo kaip tik tokia“.

Patrikas jautė, kad jo žodžiai atsimuša kaip žirniai į sieną; jis to ir norėjo. Paskui, kai operatorius ėmė rodyti filmuotus kadrus, Patrikas, žinodamas, kad žiūrovai jo nemato, atsisuko į Meri, bet ji jau buvo išėjusi, Vortonas irgi. Vaizdai slinko iš lėto; atrodė, kad montažas niekada nesibaigs – kaip užsitęsusios pamaldos bažnyčioje. Nereikėjo būti genijumi, kad įsivaizduotum tokios laidos reitingus.

Galiausiai ekrane pasirodė ir sustingo visiškai nereikalingas Karolinos Kenedi Šlosberg, mėginančios užstoti sūnų, atvaizdas; Patrikas jau rengėsi tarti baigiamąjį žodį. Laiko turėjo užtektinai, galėjo kaip visada pasakyti: „Labanakt, Doris. Labanakt, mano mažyli Otai“. Arba kokį kitą panašaus ilgumo sakinį.

Volingfordas nesijautė esąs neištikimas poniai Klozen, – jie juk nebuvo pora, – bet jam vis tiek atrodė, kad šįkart linkėdamas labos nakties jai ir sūnui lyg ir išduotų savo paties jausmus. Žinodamas, ką darė praėjusią naktį su Meri, ir tardamasis žinąs, kokia bus naktis su Andže, jis išvis nenorėjo minėti ponios Klozen vardo.

Be to, jam reikėjo laiko, kad pasakytų ką kita. Kai montažas pagaliau pasibaigė, Patrikas pažvelgė tiesiai į kamerą ir tarė: „Tikėkimės, kad tai jau viskas“. Tas sakinys buvo tik vienu žodžiu trumpesnis už įprastą kreipimąsi į Doris ir Otą jaunesnįjį, tačiau jame nebuvo taško – ir tik vienas kablelis. Taigi Patrikas jį pasakė ne per keturias, o per tris sekundes; jis tai žinojo, nes buvo iš anksto apskaičiavęs.

Nors laidos reitingų baigiamieji Volingfordo žodžiai nepagerino, vien dėl jų kai kurie spaudos atsiliepimai apie vakaro žinias

buvo visai neblogi. „The New York Times“ puslapyje, kuriame spausdinami skaitytojų laiškai, vieno laiško autorius, gana kandžiai išsakęs savo nuomonę apie reportažus, po Džono F. Kenedžio jaunesniojo žūties matytus per televiziją, pagyrė Patriką už „tris sekundes kilnumo po tokios gėdingos savaitės“. Taigi Volingfordas lyg tyčia atrodė tiesiog nepakeičiamas.

Meri Šanahan po penktadienio vakaro žinių, be abejo, niekas nematė, kaip ir Vortono bei Sabinos. Buvo aišku, kad jie kažkur tariasi. Kol Andžė valė Patrikui veidą, jis taip atvirai jai meilinosi, kad kirpėja pasibjaurėjusi išlėkė iš grimavimo kambario. Negana to, Volingfordas su Andže namo išėjo tik tada, kai prie liftų jau šnibždėjosi į nedidelį, tačiau labai šnekų būrelį susispietusios žinių redakcijos moterys.

Bet ar naktis su Andže iš tikrųjų buvo tai, ko Patrikas norėjo? Nejaugi jis manė, kad meilės nuotykis su dvidešimt kelerių metų grimuotoja bus žingsnis į priekį tobulėjimo kelyje? Gal čia *senasis* Patrikas Volingfordas prisiminė blogus įpročius? Kiek kartų žmogus gali grįžti į savo seksualinę praeitį, kol ta praeitis tampa jo esybe?

Volingfordas netgi sau pačiam nesugebėjo paaiškinti tos nuojautos, bet kažkodėl jautėsi esąs visai kitas žmogus, einąs teisingu keliu. Tarytum kokiais labirintais keliaudamas į Viskonsiną, jis siekia aiškaus tikslo, – nors dabar ir padarys šiokį tokį lankstą. O kaip dėl vakarykščio nuklydimo į šalį? Kad ir kaip tai atrodytų, šie nuklydimai – tik rengimasis susitikti su ponia Klozen ir užkariauti jos širdį. Bent jau pats Patrikas stengėsi save tuo įtikinti.

Jis nusivežė Andžę į restoraną Trečiojoje aveniu, netoli Aštuoniasdešimtosios gatvės. Papietavę ir išgėrę vyno, juodu pėsti parėjo į Volingfordo butą – Andžė kiek svyruodama. Susijaudinusi mergina vėl atidavė Patrikui savo gumą. Slidus gumulėlis jo burnoje atsidūrė po ilgo „prancūziško“ bučinio – iš karto po to, kai Patrikas atrakino ir vėl užrakino, iš vidaus, savo buto duris.

Guma jau buvo kito – supergaivaus – skonio, sidabro spalvos. Kai Volingfordas kvėpavo pro nosį, jam peršėjo šnerves; kai įtraukė oro pro burną – apšalo liežuvis. Vos tik Andžė trumpam užsidarė

vonioje, Patrikas išspjovė tą žvilgančią gumą – tarsi virpančio gyvsidabrio balutę – į vienintelės savo rankos delną. Jis dar spėjo ją išmesti ir virtuvės kriauklėje nusiplauti ranką, kol Andžė išėjo iš vonios ir nuoga, tik apsivyniojusi vienu iš jo rankšluosčių, puolė jam į glėbį. Šiuolaikinė mergina! Nerami bus naktelė! Patrikas jau baiminosi, kad nespės susidėti daiktų kelionei į Viskonsiną.

Be kita ko, nuolat skambėjo telefonas; atsakiklis netilo visą naktį. Patrikas būtų iš karto išjungęs garsą, bet Andžė norėjo klausytis žinučių; jo namų numerį ji buvo davusi kone visiems savo giminaičiams, – kad šie galėtų ją rasti, jei kas atsitiktų. Tačiau pirmiausia paskambino naujoji Patriko bosė, Meri Šanahan.

Iš pradžių buvo girdėti tik nedarnūs triukšmingai besilinksminančių žinių redakcijos moterų balsai ir aiškiai iš jų išsiskiriantis padavėjo, siūlančio „ypatingus šio vakaro patiekalus“, baritonas; paskui prabilo Meri. Volingfordas įsivaizdavo, kaip ji kalba: susirietusi, prisikišusi prie burnos mobilųjį telefoną, lyg norėtų jį praryti, viena nedidele, dailia plaštaka prisidengusi ausį, o kita – lūpas. Jai ant veido, ant vienos safyro mėlynumo akies, turbūt užkritusi šviesių plaukų sruoga. Redakcijos moterys, be abejo, žino, kad Meri skambina jam, nors ji gal joms to ir nesakė.

– Šlykščiai pasielgei, Patri, – įrašė Meri į atsakiklio juostelę.

– Ponia Šanahan! – persigandusi sušnibždėjo Andžė, tarsi Meri būtų galėjusi ją girdėti.

– Taip, – irgi pašnibždomis atsakė Patrikas. Grimuotoja raitėsi ant jo; vešlūs, juodi kaip degutas plaukai buvo visiškai uždengę jai veidą. Volingfordas matė tik vieną Andžės ausį, bet suprato (iš kvapo), kad ji kramto avietinę arba žemuoginę gumą.

– Nepasakei nė žodžio, net nepasveikinai, – toliau kalbėjo Meri. – Na, čia dar nieko, kaip nors išgyvensiu. Tačiau ta bjauri merga!.. Tu *tyčia* mane žemini. Ar ne, Patri?

– Ta bjauri merga – *aš*? – paklausė Andžė. Ji jau šnopavo. Be to, leido kažkokį žemą gerklinį garsą, tarytum urzgė; gal todėl, kad kramtė gumą.

– Tu, – šiaip taip atsakė Patrikas – merginos plaukai lindo jam į burną.

– Ko ponia Šanahan taip jaudinas dėl *manęs*? – nesuprato Andžė; atrodė, kad ji dūsta. Tokia pat kaip Kristl Pitni? Volingfordas tikėjosi, kad ne.

– Vakar miegojau su Meri. Ko gero, ji pastojo, – pasakė Patrikas. – Norėjo, kad padaryčiau jai vaiką.

– Dabar jau aiškiau, – tarė grimuotoja.

– Žinau, kad tu ten! Pakelk ragelį, šikniau! – klykė Meri.

– Oho... – buvo besakanti Andžė. Ji tarytum stengėsi užsiversti Volingfordą ant savęs – matyt, jai nusibodo būti viršuje.

– Turėtum dėtis daiktus Viskonsinui! Prieš kelionę turėtum pailsėti! – šaukė Meri. Kažkuri iš redakcijos moterų mėgino ją raminti. Padavėjas kažką šnekėjo apie trumų sezoną.

Patrikas atpažino padavėjo balsą. Italų restoranas Vakarinėje Septynioliktojoje...

– O kaip Viskonsinas? – inkštė Meri. – Norėjau praleisti savaitgalį tavo bute, kol būsi Viskonsine... na, pažiūrėti... – Ji pravirko.

– Viskonsine? – sušvokštė Andžė.

– Skrendu ten rytoj, iš pat ryto, – pasakė Volingfordas.

Iš atsakiklio pasigirdo jau kitas balsas; kai Meri apsipylė ašaromis, jos telefoną pagriebė viena iš redakcijos moterų.

– Tu tikras galvijas, Patri, – tarė ji. Volingfordas įsivaizdavo chirurgų nudailintą jos veidą. Su ta moterimi jis buvo Bankoke, jau seniai; jos veidas tada buvo putlesnis. Dabar ji išjungė telefoną.

– Cha! – šūktelėjo Andžė. Ji staiga pasivertė ir kartu su Patriku atsigulė šonu; jis pirmą kartą mylėjosi tokia poza. Jam šiek tiek skaudėjo, bet grimuotoja kaip reikiant įsismagino – ji nebe urzgė, o dejavo.

Kai atsakiklis atsiliepė į kitą skambutį, Andžė kulnu įsirėmė Patrikui į strėnas. Jie tebebuvo susijungę šonu, mergina garsiai kriokė, kai kažkokia moteris verksmingu balsu paklausė:

– Ar mano mergytė ten? Oi, Andže, Andže... mano mažule, mažule! Nedaryk taip, Andže! Skaudini man širdį!

– Mam, dėl Dievo... – buvo besakanti Andžė, bet pritrūko oro. Jos dejonės vėl virto urzgimu, o urzgimas – riaumojimu.

„Tikriausiai bus iš rėksnių, – mąstė Volingfordas, jau išsigandęs, kad kaimynai pamanys, jog jis tą merginą žudo. – Man *tikrai* reikėtų dėtis daiktus kelionei“, – pagalvojo tą akimirką, kai Andžė, smarkiai jį trūktelėjusi, atvirto ant nugaros. Nors ir dabar jie tebebuvo susijungę, viena jos koja kažkaip atsidūrė Patrikui ant peties; jis mėgino Andžę pabučiuoti, bet nepasiekė – trukdė jos kelis.

Andžės motina verkė taip ritmingai, kad atrodė, jog ir atsakiklis tuoj pasieks orgazmą. Volingfordas neišgirdo, kada ji padėjo ragelį; į pabaigą jos kūkčiojimą užgožė Andžės riksmas. „Net gimdyvės taip nerėkia, – pamanė Patrikas, tačiau jis klydo, – taip tikriausiai nespiegė net Žana d'Ark, deginama ant laužo“. Bet netrukus Andžė staiga nutilo. Akimirką gulėjo lyg paralyžiuota, paskui ėmė blaškytis. Plaukais čaižė Volingfordui veidą, visa trūkčiojo, nagais akėjo jam nugarą.

„O ne! – galvojo Volingfordas, prisiminęs Kristl Pitni, kai ši buvo jaunesnė, dar netekėjusi. – Ir rėkia, ir draskosi!“ Jis veidu įsikniaubė Andžei į kaklą, kad ji neiškabintų jam akių. Patrikas nuoširdžiai bijojo kitos Andžės orgazmo fazės; ta mergina atrodė nežmoniškai stipri. Neišleidusi nė garso, net nesudejavusi, ji išsirietė ir nurito Patriką nuo savęs – pavertė jį iš pradžių ant šono, paskui ant nugaros. Stebuklas, kad jie ir dabar neatsiskyrė vienas nuo kito, tarytum būtų susijungę visam laikui, tapę naujos rūšies būtybe. Patrikas jautė, kaip daužosi Andžės širdis; visa jos krūtinė vibravo, bet ji neištarė nė žodžio, net neatsiduso.

Paskui jis suprato, kad ji nekvėpuoja. Ir rėkia, ir draskosi, ir *alpsta*? Patrikas vargais negalais ištiesė rankas, atstūmė Andžę nuo savęs – vienintelę plaštaką įrėmęs į vieną jos krūtį, o bigę – į kitą. Tik tada pamatė, kad ji užspringusi guma, – jos veidas buvo pamėlęs, tamsiai rudos akys užverstos aukštyn. Volingfordas dešine ranka suėmė nukabusį Andžės žandikaulį; bige stuktelėjo jai po šonkauliais – reikėjo suduoti kumščiu, bet jis neturėjo kumščio. Skausmas buvo toks pat, kokį jautė keletą dienų po persodinimo operacijos; kvapą gniaužiantis dieglys nutvilkė dilbį, surakino petį, smelkėsi į sprandą. Bet Andžė staiga atsikvėpė, apkramtyta guma išlėkė jai iš burnos.

Kai vėl suskambo telefonas, iš baimės virpanti mergina tebegulėjo Patrikui ant krūtinės ir pasikūkčiodama godžiai traukė orą.

– Galėjau *numirt*, – šiaip taip pratarė Andžė.

Patrikas, manęs, kad ji tamposi ir dūsta iš malonumo, dabar nesakė nieko. Atsakiklis atsiliepė į skambutį.

– Tuo pat metu ir merdėjau, ir jaučiau orgazmą, – pridūrė Andžė. – Toks keistas jausmas...

Iš atsakiklio pasigirdo duslus balsas, tikriausiai iš niūrių miesto požemių; perrėkdamas įsibėgėjančio metro traukinio ratų cypimą bei dundesį, Andžės tėvas, transporto policininkas, be užuolankų tarė:

– Andže, tu ką? Nori pribaigt savo motiną? Ta jau nevalgo, nemiega, neina mišių... – Atlėkęs kitas traukinys stabdžių žviegimu nustelbė graudų policininko skundą.

– Tėtis, – pasakė Andžė Volingfordui. Ji vėl judino klubus. Kaip pora, juodu atrodė susijungę amžiams – mirties iš malonumo dievas ir deivė.

Andžė vėl rėkė, kai telefonas suskambo ketvirtą kartą. „Kiek valandų?“ – pagalvojo Patrikas ir žvilgtelėjo į skaitmeninį žadintuvą, bet prie jo stiklo, kaip tik ties švytinčiais skaitmenimis, buvo prilipęs kažkoks šlykštus rausvas daiktas – tarsi gyvo audinio, gal plaučių, gabalėlis. Tačiau tai buvo tik Andžės guma – turbūt kokių nors uogų skonio. Žadintuvo kiaurai nušviesta, ji atrodė kaip koks mėsgalys.

– Dieve... – sudejavo Patrikas baigdamas; grimuotoja irgi baigė. Jos dantys, neabejotinai pasigedę gumos, susmigo Patrikui į kairį petį. Patrikas buvo kantrus – kadaise kentė ir didesnį skausmą. Bet Andžė įsišėlo labiau, negu jis tikėjosi. Ji ir rėkė, ir duso, ir kandžiojosi. Galiausiai, suleidusi dantis į jo kūną, ji nualpo.

– Ei, luošy! – pasigirdo keistas vyriškio balsas iš Patriko atsakiklio. – Ei, pone Vienaranki, žinai ką? Tuoj tu neturėsi kai ko daugiau, ne tik rankos. Tuoj tau tarp kojų trauks *skersvėjis*!“

Volingfordas mėgino pažadinti Andžę bučiuodamas, bet nualpusi mergina tik nusišypsojo.

– Tau skambina, – sušnibždėjo Patrikas jai į ausį. – Gal nori atsiliepti?

– Ei, subinsnuki, – pasakė vyriškis iš atsakiklio, – ar žinai, kad ir televizijos šulai kartais *pradingsta*? – Jis tikriausiai kalbėjo važiuodamas automobiliu. Per radiją dainavo Džonis Matisas – tyliai, bet nepakankamai tyliai. Volingfordas pagalvojo apie žiedą su antspaudu, kurį Andžė nešiojo ant grandinėlės; pirštas, ant kurio tas žiedas buvo mūvimas, turėjo būti tokio pat storumo kaip Patriko kojų nykščiai. Bet Andžė tą žiedą jau buvo nusikabinusi, o apie jo savininką pasakiusi, kad jis jai „niekas" – šiaip vaikinas, gyvenantis „užsienyje". Tai kas tada skambino telefonu?

– Andže, manau, tau reikėtų tai išgirsti, – sušnibždėjo Patrikas. Jis truktelėjo miegančią merginą, atsargiai ją pasodino; į priekį nukabę jos plaukai paslėpė veidą ir dailias krūtis. Ji maloniai kvepėjo vaisiais ir gėlėmis; visas jos kūnas buvo pasidengęs plonu blizgančio prakaito sluoksneliu.

– Paklausyk, ką tau pasakysiu, pone Vienaranki, – toliau kalbėjo atsakiklis. – Sutrinsiu tavo pimpalą *mikseriu*. Paskui priversiu tą kokteilį *išgerti*! – Sulig tais žodžiais storžieviška žinutė baigėsi.

Volingfordas jau dėjosi daiktus kelionei, kai Andžė pagaliau pabudo.

– Kaip noriu sysio! – cyptelėjo mergina.

– Buvo dar vienas skambutis... ne tavo mamos. Kažkoks vaikinas sakė, kad sutrins mano varpą mikseriu.

– Tikriausiai mano brolis Vitorijas – sutrumpintai Vitas, – tarė Andžė. Ji šlapinosi neužsidariusi vonios durų. – Ar tikrai sakė „varpą"? – dar paklausė sėdėdama ant klozeto.

– Ne, sakė „pimpalą", – šūktelėjo jai Patrikas.

– Taip, Vitas, – tarė grimuotoja. – Jis nepavojingas. Vitas net neturi darbo.

Kodėl iš to, kad Vitas buvo bedarbis, jo sesuo darė išvadą, kad jis nepavojingas?

– Tai kas toj Minesotoj? – paklausė Andžė.

– Viskonsine, – pataisė ją Patrikas.

– Tai kas ten?

– Moteris, kuriai noriu pasipiršti, – tarė Patrikas. – Ji tikriausiai pasakys „ne".

– Ei, taip nieko nebus, supranti? – pareiškė Andžė. Ji įsitempė Patriką atgal į lovą. – Eikš, turi labiau pasitikėt savim. Turi tikėt, kad ji pasakys „taip“. Jei netiki, kam išvis vargintis?

– Nemanau, kad ji mane myli.

– Aišku, kad myli! Tau tik reikia pasimokint, – pasakė grimuotoja. – Nu, varyk – pasitreniruok su manim. Nu – *pirškis* man!

Patrikas pamėgino; šiaip ar taip, jau buvo daug kartų repetavęs tai anksčiau. Dabar pasakė Andžei viską, ką norėjo pasakyti poniai Klozen.

– Viešpatėliau... pasibaisėtina, – tarė Andžė. – Svarbiausia, neturi be perstojo atsiprašinėt – turi tiesiog pasakyt: „Negaliu be tavęs gyvent!“ Ar kaip nors panašiai. Nu – *sakyk*!

– Negaliu be tavęs gyventi, – neįtikinamai pasakė Volingfordas.

– Viešpatėliau...

– Kas negerai? – paklausė Patrikas.

– Turi labiau pasistengt, *labiau*.

Suskambo telefonas, jau penktą kartą. Vėl skambino Meri Šanahan, tikriausiai viena sugrįžusi į savo butą Rytinėje Penkiasdešimt kažkelintojoje gatvėje. Volingfordas tarėsi girdįs F.D.R. keliu švilpiančių automobilių ūžesį.

– Maniau, kad mes – draugai, – pasakė Meri. – Šitaip tu elgiesi su drauge? Su moterimi, kuri gimdys tavo *kūdikį*... – Jai, matyt, užlūžo balsas, arba kažkur nuklydo mintys.

– Žinai, gal ji teisi, – tarė Patrikui Andžė. – Geriau ką nors jai pasakyk.

Volingfordas norėjo papurtyti galvą, bet gulėjo veidu įsikniaubęs Andžei į krūtinę; pamanė, kad būtų nemandagu purtyti galvą jai tarp krūtų.

– Nejaugi tebedulkini tą mergą?! – sušuko Meri.

– Jei tu su ja nešneki, pašnekėsiu *aš*. Juk reikia... – pasisiūlė užuojautos kupina grimuotoja.

– Jei nori – šnekėk, – pasakė Volingfordas. Jis įkniaubė veidą žemiau, į Andžės pilvą; tikėjosi, kad ne taip aiškiai viską girdės, kai ji pakels ragelį.

– Čia Andžė, ponia Šanahan, – tarė geraširdė mergina. – Labai nesigraužkit. Ne viskas čia gerai, iš tikrųjų. Pirma aš vos neužspringau. Vos nenumiriau – nejuokauju. – Meri padėjo ragelį. – Ką nors negerai pasakiau? – paklausė Andžė Volingfordo.

– Ne, viskas gerai. Kalbėjai tiesiog nuostabiai. Manau, kad tu – puiki mergina, – nė kiek nemeluodamas atsakė jis.

– Tu tik taip sakai... – tarė Andžė. – Nori dar sugult, ar ką?

Taigi jie vėl mylėjosi. Ką daugiau galėjo daryti? Šįkart, kai Andžė nualpo, Volingfordas, prieš nustatydamas žadintuvą, susiprato nukrapštyti nuo jo stiklo pridžiūvusią Andžės gumą.

Dar kartą paskambino Andžės motina – bent jau Patrikas manė, kad tai ji. Ta moteris neištarė nė žodžio, tik verkė, labai ilgai ir, galima sakyti, melodingai – Volingfordas per tą laiką keliskart snustelėjo.

Jis pabudo dar prieš suskambant žadintuvui. Gulėdamas žiūrėjo į miegančią merginą – nevaržomas jos geranoriškumas tikrai buvo vertas pasigėrėjimo. Patrikas iš anksto užspaudė žadintuvą; norėjo, kad Andžė dar pamiegotų. Nusiprausęs po dušu ir nusiskutęs, atidžiai apsižiūrėjo gerokai nukentėjusį kūną: pirmiausia mėlynę ant blauzdos, atsiradusią nuo trinktelėjimo į stiklinį staliuką pas Meri, ir nudegimo žymę toje vietoje, kuria prisilietė prie karšto vandens čiaupo Meri dušo kabinoje. Be to, Andžė nagais buvo sudraskiusi jam nugarą, ant kairio peties raudonavo nemaža kraujo prisipildžiusi pūslė – jau violetinį atspalvį įgaunanti hematoma, šalia kurios oda buvo perkąsta kiaurai.

Taip atrodydamas Patrikas Volingfordas, ko gero, negalėjo piršis jokiai moteriai – nei Viskonsine, nei kur kitur. Jis išvirė kavos ir nunešė miegančiai merginai į lovą stiklinę šaltų apelsinų sulčių.

– Tik pažiūrėk, kaip čia viskas sujaukta... – netrukus jau šnekėjo ji, nuoga vaikštinėdama po butą. – Atrodo, su kažkuo dulkinaisi! – Ji nurengė antklodžių bei pagalvių užvalkalus, paskui ėmė rankioti rankšluosčius. – Juk turi skalbimo mašiną, ar ne? Žinau, tau reikia skubėt į lėktuvą. Aš viską sutvarkysiu. Kas, jei ta moteris pasakys „taip“? Kas, jeigu su tavim atskris čia?

– Vargu ar taip bus. Turiu galvoje, vargu ar ji atskris čia su manim – net jeigu pasakys „taip“.

– Apsieisim be tų tavo „vargu" – ji *gali* atskrist. Daugiau tau nieko nereikia žinot. Skubėk, kad nepavėluotum. Aš čia apsitvarkysiu. Prieš išeidama atsuksiu atgal atsakiklio juostelę. Prižadu!

– Neprivalai viso to daryti, – pasakė Patrikas.

– Noriu tau padėt! – tarė Andžė. – Žinau, ką reiškia taip sumautai gyvent. *Nu* – geriau dink iš čia! Juk nenori pavėluot į lėktuvą.

– Ačiū, Andže. – Patrikas atsisveikindamas ją pabučiavo. Jos lūpos buvo tokio malonaus skonio, kad jis jau norėjo pasilikti namie. Gal lytinė anarchija – visai neblogas dalykas?

Jam einant pro duris, suskambo telefonas. Iš atsakiklio pasigirdo Vito balsas.

– Ei, klausyk, pone Vienaranki... pone Bepimpi, – šnekėjo Vitorijas. Šalia jo kraupiai dūzgė kažkoks mechanizmas.

– Ten tik mikseris. Eik, *eik* – pavėluosi! – tarė Patrikui Andžė. Uždarydamas duris jis girdėjo, kaip ji pakėlė ragelį.

– Ei, Vitai, – pasakė Andžė. – Dabar *tu* klausyk, minkštakiauši. – Patrikas stabtelėjo laiptų aikštelėje; Andžė kurį laiką reikšmingai tylėjo. – Toks būtų garsas, jei *tavo* pimpis atsidurtų miksery, Vitai, – *jokio* garso, nes tu ten *nieko* ir neturi!

Į laiptinę išėjo artimiausias Volingfordo kaimynas – iš pažiūros neišsimiegojęs vyriškis, gyvenantis gretimame bute; jis, matyt, rengėsi vesti į lauką savo šunį. Prie laiptų šeimininko laukiantis drebulio purtomas šuo irgi atrodė neišsimiegojęs.

– Skrendu į Viskonsiną, – viltingai tarė Patrikas.

Kaimynas – su žilstelėjusia ožiška barzdele – stovėjo lyg apdujęs: viskam abejingas ir pasibjaurėjęs savimi.

– Nusipirk *didinamąjį stiklą*, kad galėtum pasismaukyt! – rėkė Andžė. – Šuo pastatė ausis. – Žinai, ką gali daryt su tokiu mažu pimpiu, Vitai? – Ir Volingfordas, ir kaimynas suglumę spoksojo į šunį. – Eik į gyvūnėlių parduotuvę. Išsirink pelytę ir prašyk, kad ji tau pačiulptų.

Atrodė, kad šuo – miniatiūrinis šnauceris su pilkšva barzdele, tokia pat kaip ir šeimininko, – labai rimtai mąsto, ką visa tai reiškia.

– Laimingos kelionės! – tarė Patrikui kaimynas.

– Ačiū, – atsakė Patrikas.

Jie drauge ėmė lipti laiptais žemyn; šnauceris du kartus nusičiaudėjo, kaimynas Patrikui pasakė, kad šuo, matyt, peršalo – „nuo tų kondicionierių“.

Jie jau buvo tarpinėje laiptų aikštelėje, kai Andžė vėl kažką riktelėjo – laimė, nelabai aiškiai. Herojiška tos merginos ištikimybė buvo pakankamai svarbi priežastis, dėl kurios Volingfordas norėjo grįžti pas ją; dėl Andžės jis galėjo būti ramus, o dėl ponios Klozen dar abejojo.

Tačiau buvo ankstus vasaros šeštadienio rytas; aušo šviesi, vilties kupina diena. (Gal tik ne Bostone, kur moteris, kurios vardas buvo ne Sara Viljams, laukė arba nelaukė aborto.)

Eismas kelyje į oro uostą buvo nedidelis. Nuėjęs prie reikiamų vartų, Patrikas pamatė, kad keleiviai dar nesodinami į lėktuvą. Kadangi daiktus jis buvo susidėjęs tamsoje, kai Andžė miegojo, dabar nusprendė pažiūrėti, ar kelioniniame krepšyje yra viskas, ko reikia: trumparankoviai teniso marškinėliai, marškiniai atverčiama apykakle, medvilninis sportinis megztinis, dvejos glaudės, dvejos apatinės kelnaitės su klešnėmis pusiau šlaunų, kaip boksininkų, dvejos baltos kojinės ir skutimosi reikmenų dėžutė. Joje buvo ir dantų pastos tūbelė, šepetėlis bei keletas prezervatyvų – Patrikas tikėjosi, kad jų prireiks. Be to, jis turėjo įsidėjęs ir *Stiuartą Litlį* (minkštu viršeliu), kurį patariama skaityti aštuonerių – dvylikos metų vaikams.

Šarlotės voratinklio Patrikas neėmė – abejojo, ar Doris dėmesio pakaktų dviem knygoms per vieną savaitgalį; šiaip ar taip, mažasis Otas dar nevaikščiojo, bet tikriausiai jau šliaužiojo. Taigi buvo aišku, kad nei Doris, nei Patrikas neturės daug laiko skaityti balsu.

Kai kam gal įdomu, kodėl Patrikas pasiėmė *Stiuartą Litlį*, o ne *Šarlotės voratinklį*? Tik todėl, kad Patrikas Volingfordas manė, jog *Stiuarto Litlio* pabaiga labiau atitinka klajokliška jo paties gyvenimo būdą. Be to, jis tikėjosi, kad ta melancholiškai nuteikianti knyga paveiks ponią Klozen, – Stiuarto kelionė tikrai atrodė romantiškesnė negu voriukų gimimas.

Laukiamojoje salėje susibūrę keleiviai stebėjo, kaip Volingfordas ima savo daiktus iš krepšio ir vėl deda juos atgal. Tą rytą jis mūvėjo džinsais, buvo apsiavęs sportbačiais, apsirengęs havajietiškais marškiniais ir dar nešėsi lengvą neperpučiamą striukelę – laikė ją persimetęs per kairį dilbį, kad nebūtų matyti, jog ta ranka be plaštakos. Tačiau vienarankis vyriškis, imantis iš krepšio ir vėl dedantis atgal savo daiktus, negali nepatraukti žmonių dėmesio. Kai Patrikas pagaliau nustojo kuitęsis, visi lėktuvo laukę keleiviai jau žinojo, kas jis toks.

Jie susidomėję žiūrėjo, kaip Liūto Užkanda, pasidėjęs ant kelių mobilųjį telefoną ir bige prispaudęs jį prie šlaunies, viena ranka renka numerį. Paskui Patrikas prisidėjo telefoną prie ausies ir burnos. Kai ant šalia stovinčios laisvos kėdės užmesta jo striukelė staiga nuslydo žemyn, jis jau tiesė kairę ranką, norėdamas ją paimti, bet apsigalvojo ir vėl pasidėjo niekam tikusią bigę ant kelių.

Jo bendrakeleiviai turbūt nustebo. Žmogus jau šitiek metų gyvena be plaštakos, o jo kairė ranka *tebemano*, kad yra sveika! Bet nė vienas iš Patriko kelionės draugų neišdrįso paimti nukritusios jo striukės; galiausiai kažkokie supratingi sutuoktiniai, keliaujantys su mažu berniuku, kažką pašnibždėjo sūnui į ausį. Berniukas – gal septynerių ar aštuonerių metų – atsargiai priėjo prie Patriko striukelės, paėmė ją nuo žemės ir rūpestingai padėjo ant laisvos kėdės šalia krepšio. Patrikas nusišypsojo ir linktelėjo berniukui; šis susidrovėjęs nubėgo prie tėvų.

Telefonas skambėjo ir skambėjo Volingfordui į ausį. Iš pradžių jis ketino paskambinti į savo butą ir pasikalbėti su Andže arba palikti jai žinutę atsakiklyje – gal mergina būtų ją išklausiusi. Patrikas norėjo jai pasakyti, kokia ji nuostabi ir atvira. „Kitame gyvenime... “ – būtų pradėjęs šnekėti jis. Ar kaip nors panašiai. Bet Andžei Patrikas taip ir nepaskambino; ta mergina buvo tokia gera, kad jis bijojo vėl išgirsti jos balsą. (Be to, koks kvailys gali merginai, su kuria praleido tik vieną naktį, sakyti, kad ji „atvira“?)

Volingfordas nusprendė verčiau pasikalbėti su Meri Šanahan. Jos telefonas skambėjo tiek daug kartų, kad jis jau galvojo, kokią žinutę reikėtų įrašyti į atsakiklį, kai Meri pagaliau pakėlė ragelį.

– Žinojau, kad čia tu, šikniau, – tarė ji.

– Meri, juk mudu nesusituokę – net negali sakyti, kad nuolat susitikinėjame. Ir aš nesikeisiu su tavimi butais.

– Argi tau nebuvo gera su manimi, Patri?

– Tu daug ko man nepasakei, – reikšmingai tarė Volingfordas.

– Toks jau mūsų darbas.

– Suprantu, – pasakė Patrikas. Per telefoną buvo girdėti tolimas tuštumos garsas – Volingfordas visada manė, kad tyla taip aidi tik tada, kai kalbiesi su žmogumi, esančiu anapus vandenyno. – Tikriausiai dabar netinkamas laikas klausinėti apie naują sutartį, – pridūrė jis. – Patarei prašyti penkerių metų...

– Bus geriau, jei tai aptarsime po savaitgalio, kai grįši iš Viskonsino, – atsakė Meri. – Manau, realiai gali tikėtis trejų, ne penkerių metų.

– Ar turėčiau... na, kaip tu ten sakei? Pamažu trauktis nuo žinių vedėjo kėdės – ar taip man siūlai daryti?

– Jei nori naujos, pratęstos sutarties – taip; tai vienintelis būdas, – tarė Meri.

– Dar nemačiau nėščios žinių vedėjos, – pasakė Volingfordas. – Ar kada girdėjai, kad nėščia žurnalistė būtų vedusi žinias? Ko gero, žiūrovams tai patiks. Ar toks tavo sumanymas? Žiūrėsim, kaip storėji. Be abejo, bus visokių šeimyniškų paaiškinimų, kartais tave parodys iš šono. Tavo motinystės atostogos turėtų būti trumpos – juk reikia, kad visi suprastų, jog moterims, dirbančioms šiuolaikinėse darbovietėse, kur rūpinamasi darbuotojų šeimyniniais reikalais, kūdikio gimimas nesudaro jokių sunkumų. Paskui, po atostogų, ne ilgesnių už įprastas, vėl sėsi prieš kamerą, beveik tokia pat liekna kaip anksčiau.

Stojo aidinti tyla, pasigirdo tolimas du žmones skiriančios tuštumos garsas. Volingfordas prisiminė, jog panašiai jautėsi seniau, kai dar buvo vedęs.

– Tai ar aš dar suprantu, koks tas „mūsų darbas“, – paklausė jis. – Ar atspėjau, kaip viskas bus?

– Kadaise aš tave mylėjau, – priminė jam Meri ir padėjo ragelį.

Volingfordas buvo patenkintas, kad bent jau pirmas su juo susijęs jos tarnybinių intrigų etapas pagaliau pasibaigė. Jis pats sugalvos, kaip jam būtų naudingiausia netekti darbo, kai pats to norės; jei nuspręs pasielgti taip, kaip patarė Meri, tai ji paskutinė sužinos kada. O jeigu paaiškės, kad Meri pastojo, jis kūdikiu rūpinsis taip, kaip ji jam leis, – bet ji jo nešokdins.

Ką jis tikėjosi apgauti? Jei su kuo nors turi vaiką, gali neabejoti, kad būsi šokdinamas! Be to, anksčiau Patrikas deramai neįvertino Meri Šanahan sugebėjimų. Dabar buvo aišku, kad ji sugalvos šimtus būdų, kaip jį pašokdinti.

Vis dėlto pats Volingfordas jautėsi pasikeitęs – jis nebenorėjo niekam paklusti. Gal jis jau nebe jis, o visai – ar bent jau iš dalies – kitoks Patrikas Volingfordas? Abejingas Meri Šanahan kalbos tonas jį padrąsino; Patrikas jautė, kad dabar jam bus lengviau netekti darbo.

Važiuodamas į oro uostą Patrikas taksi vairuotojo laikraštyje perskaitė orų prognozę. Šiaurės Viskonsine turėjo būti šilta ir giedra. Taigi net oras lėmė gera.

Ponia Klozen buvo sakiusi, jog šiek tiek nerimauja dėl oro; į šiaurę, prie ežero, jie ketino skristi mažu lėktuvėliu – kažkokiu hidroplanu, pasak Doris, „tupiančiu ant vandens". Grin Bėjus yra prie Mičigano, o ta vieta, kur jie rengėsi keliauti, – maždaug tarp Mičigano ir Aukštutinio ežero, netoli viršutinio Mičigano pusiasalio.

Kadangi Volingfordas į Grin Bėjų galėjo atvykti tik šeštadienį, o pirmadienį turėjo vėl būti Niujorke, Doris nusprendė, kad prie ežero reikėtų skristi lėktuvu. Kelionė automobiliu iš Grin Bėjaus būtų trukusi per ilgai, savaitgalis ir taip buvo trumpas; o nuskridę jie tikėjosi dvi naktis praleisti vasarnamyje virš valčių pastogės.

Į Grin Bėjų Patrikas anksčiau jau buvo du kartus skirtingais reisais skridęs per Čikagą ir vienąkart per Detroitą; šį kartą jis nusprendė į kitą lėktuvą persėsti Cincinatyje. Sėdėdamas laukiamojoje salėje Patrikas akimirką, kaip dažnai būna Niujorke, tarytum pasimetė. (Po kelių sekundžių jau reikėjo lipti į lėktuvą.) Kodėl tiek daug žmonių liepos šeštadienį skrenda į Cincinatį?

Volingfordas, be abejo, žinojo, kodėl *jis pats* ten skrenda, – Cincinatis buvo tik pirmas jo trijų etapų kelionės punktas. Bet ko ten reikia daugybei *kitų* keleivių? Patrikui Volingfordui nė į galvą neatėjo, jog bet kas, sužinojęs, koks yra *jo* kelionės tikslas, ko gero, pamanytų, kad neblėstanti ponios Klozen trauka – pati neįtikimiausia dingstis taip toli keliauti.

Vienuoliktas skyrius

ŠIAURĖJE

Kai hidroplanas pakrypo į šoną, Doris Klozen užsimerkė. Patrikas Volingfordas sėdėjo išpūtęs akis – nenorėjo pražiūrėti staigaus nusileidimo ant nedidelio, tamsaus ežerėlio. Jis nė už ką, net už naują kairę plaštaką, kurios jo organizmas neatmestų, nebūtų mirktelėjęs ar nusukęs žvilgsnio į šalį nuo tamsiai žalių medžių ir netikėtai pasvirusio horizonto. Vienas lėktuvo sparnas tikriausiai buvo nukreiptas į ežerą; pro apačioje atsidūrusį langą Patrikas matė tik sparčiai artėjantį vandenį.

Leidžiantis tokiu stačiu kampu, hidroplano plūdės drebėjo ir visas korpusas taip baisiai kratėsi, kad ponia Klozen sunerimusi smarkiau prisispaudė prie krūtinės mažąjį Otą. Staigaus jos judesio išsigandęs vaikas pabudo ir pradėjo verkti, bet po kelių sekundžių lėktuvas ėmė skristi horizontaliai ir nutūpė – nelabai švelniai – ant vėjo pašiaušto ežero. Pro šalį skriejo eglės, tolėliau stūksojo balkšvai žalia pušų siena, nebebuvo matyti net žydro dangaus, tik susilieję žalsvi medžių kontūrai.

Doris pagaliau atsikvėpė, o Volingfordas ir anksčiau nė akimirką nejautė baimės. Į šiaurę, prie ežero, jis skrido pirmą kartą, – ir apskritai pirmą kartą skrido hidroplanu, – tačiau tą ežerą, jį supančias pakrantes ir lėktuvo nusileidimą ant vandens jau buvo matęs mėlynųjų kapsulių sapne. Dabar jam atrodė, kad nuo tada, kai pirmąkart neteko plaštakos, praėjo ne keleri metai, o viena trumpa naktis; visus tuos metus jis svajojo, kad skausmą malšinančių vaistų sužadintas sapnas taptų tikrove. Galų gale Patrikas Volingfordas aiškiai pajuto, kad mėlynųjų kapsulių sapno pranašystė pildosi.

Tai, kad įvairių vasarvietės namelių bei priestatų nebuvo užplūdusi visa nesuskaičiuojama Klozenų giminė, Patrikas suprato kaip gerą ženklą. Gal vyresniojo Oto šeimos nariai šį savaitgalį prie ežero nevažiavo atsižvelgdami į kebloką Doris – vienišos motinos, našlės, susitinkančios su vyriškiu, kuris galbūt jai piršis, – padėtį? Ar ponia Klozen prašė, kad jie nevažiuotų? Jeigu taip, tai ar ji tikisi, kad savaitgalis bus romantiškas?

Gal Doris ko ir tikėjosi, bet neišsidavė. Ji turėjo daug ką padaryti, todėl dalykiškai ėmėsi darbo. Volingfordas žiūrėjo, kaip ji įjungia dujinių šaldytuvų, vandens šildytuvų ir viryklės degiklius. Jis laikė kūdikį.

Patrikas mažąjį Otą buvo apglėbęs kaire ranka, be plaštakos, nes kartais turėdavo pašviesti poniai Klozen žibintuvėliu. Pagrindinio namelio raktas kabėjo po atvira veranda, ant į skersinę siją įkaltos vinies, o virš valčių pastogės įrengtų kambarių raktas – ant vinies, įkaltos į 2 x 4 colių storio tašą po didžiąja prieplauka.

Visų kitų namelių bei pagalbinių pastatų atrakinti nereikėjo – nei Doris, nei Patrikas nesirengė juose nieko daryti. Mažesniojoje pašiūrėje, kurioje Klozenai laikė visokius įrankius, seniau buvo išvietė – kai vasarvietėje dar nebuvo vandentiekio. Dabar ponia Klozen, pripylusi siurblio bakelį benzino ir įgudusia ranka trūktelėjusi virvę, užvedė vandenį iš ežero siurbiantį variklį.

Doris paprašė Patriko išmesti negyvą pelę. Ji palaikė mažąjį Otą, kol Volingfordas išėmė pelę iš spąstų ir lauke apkapstė lapais bei pušų spygliais. Pelėkautai buvo paspęsti vienoje iš virtuvės spintelių; užmuštą graužiką ponia Klozen rado dėdama ten maistą.

Doris nemėgo pelių – todėl, kad jos nešvarios. Ji bjaurėjosi jų „šikinėjimu“ po visą virtuvę, „pačiose netikėčiausiose vietose“. Doris paprašė Patriko išmesti ir pelių išmatas. Dar labiau negu pelių išmatos jai nepatiko jų greitumas. („Gal reikėjo atsivežti *Šarlotės voratinklį*, o ne *Stiuartą Litlį*?“ – sunerimęs galvojo Volingfordas.)

Dėl nelemtų pelių į popierinius ar plastmasinius maišelius, arba į kartonines dėžutes supakuotas maistas turėjo būti laiko-

mas skardinėse dėžėse; net konservų nebuvo galima peržiem laikyti ant lentynų. Vieną žiemą kažkas pragraužė skardines – turbūt žiurkė, o gal ir audinė arba žebenkštis. Kitą žiemą kažkoks žvėris, greičiausiai ernis, įsibrovė į pagrindinį namelį, virtuvėje įsitaisė guolį ir viską baisiausiai sujaukė.

Patrikas suprato, jog tie nutikimai – tik nedidelė vertingos ilsėjimosi vasarvietėje patirties dalis. Net nematydamas kitų Klozenų jis nesunkiai įsivaizdavo, kaip čia gyvenama. Pagrindiniame namelyje, kur buvo virtuvė ir valgomasis – ir didžiausias vonios kambarys, – Patrikas apžvelgė ant lentynų sukrautus stalo žaidimus bei dėliones. Rimtų knygų čia nebuvo, tik žodynas (be abejo, naudojamas tada, kai reikia spręsti žodžių loto žaidėjų ginčus) ir keletas gamtos žinynų, kuriuose aprašomos gyvatės ir varliagyviai, vabzdžiai ir vorai, laukinės gėlės, žinduoliai ir paukščiai.

Pagrindiniame namelyje, mėgėjiškose momentinėse nuotraukose užsirietusiais kraštais, Patrikas išvydo ir jau išnykusius – o gal kartais dar apsilankančius? – Klozenų praeities šešėlius. Kai kurios nuotraukos nuo ilgo kabėjimo prieš saulę buvo visai išblukusios; ant kai kurių rudavo dėmės – nuo aprūdijusių smeigtukų, kuriais nuotraukos buvo prismeigtos prie šiurkščių pušinių sienų.

Namelyje buvo ir kitokių praeitį menančių daiktų. Kelios iškimštos elnių galvos; prie sienų pritvirtinti ragai; varnos kaukolė su aiškiai matoma 22 kalibro kulkos pramušta skylute; keletas niekuo neišsiskiriančių žuvų, kurias, matyt, patys žvejai buvo priklijavę prie šelaku padengtų pušinių lentelių. (Žuvys irgi atrodė nemokšiškai nulakuotos.)

Įspūdingiausias buvo kažkokio didžiulio plėšriojo paukščio nagas. Ponia Klozen Volingfordui pasakė, jog tai erelio nagas – ne medžioklės trofėjus, o daiktinis gėdingo poelgio įrodymas, laikomas papuošalų dėžutėje kaip perspėjimas kitiems Klozenams. Nušauti erelį – baisus nusikaltimas, tačiau vienas iš nelabai drausmingų Klozenų, tada dar jaunas vaikinas, jį nušovė ir už tai buvo griežtai nubaustas – turėjo, pasak Doris, „sudėti ginklus“, tai yra praleisti du medžioklės sezonus iš eilės. Negana to,

nužudyto erelio nagas – kaip įkaltis – buvo padėtas pagrindiniame namelyje.

– Donis, – ištarė ponia Klozen erelį užmušusio nenaudėlio vardą ir palingavo galvą.

Prie pliušinio papuošalų dėžutės pamušalo buvo prisegta (žiogeliu) Donio nuotrauka – vaikinas atrodė paklaikęs. Dabar jis buvo jau suaugęs vyras, turėjo vaikų; jo vaikai tikriausiai kiekvieną kartą, kai tik pamatydavo erelio nagą, susigėsdavo dėl tėvo poelgio.

Ponia Klozen tą pamokomą istoriją pasakojo rimtu balsu – taip, kaip ji kadaise buvo papasakota jai. NEŠAUDYKITE ERELIŲ!

– Donis visada buvo padykęs, – pasakė ponia Klozen.

Volingfordas įsivaizdavo juos visus kartu – tuos žmones iš nuotraukų, žvejus, sugavusius prie šelaku padengtų lentelių priklijuotas žuvis, medžiotojus, nušovusius daugybę elnių, ir varną, ir erelį. Mintyse Patrikas matė juos susibūrusius apie rėmą, ant kurio kepama skerdiena; dabar tas rėmas, apdengtas brezentu, stovėjo po stogu atviroje verandoje.

Klozenų vasarvietėje buvo du šaldytuvai – vienas viduje, kitas lauke. Patrikas manė, kad jie abu būna pilni alaus. Vėliau ponia Klozen jam pasakė, kaip būna iš tikrųjų: tik lauke stovintis šaldytuvas prikraunamas alaus. Klozenai jame tik alų ir laiko – nieko daugiau negalima ten dėti.

Kol vyrai kepa mėsą ir geria alų, moterys maitina vaikus: jei oras geras, tai prie staliuko atviroje verandoje, o jei blogas – prie ilgo stalo valgomajame. Volingfordas iš karto suprato, kad dėl vietos stokos vasarvietėje vaikai ir suaugusieji valgo atskirai. Kai jis Doris paklausė, ar teisingai mano, ji iš pradžių nusijuokė, o paskui patvirtino, jog taip ir yra.

Pagrindiniame namelyje į vieną eilę buvo sukabintos moterų, apsirengusių ligoninių chalatais ir gulinčių lovose su savo naujagimiais, nuotraukos; Doris nuotraukos tarp jų nebuvo. Jos ir mažojo Oto nebuvimas iš karto krito į akis. (Ligoninėje nebuvo *didžiojo* Oto, kuris turėjo juos nufotografuoti.) Šalia ka-

bančiose nuotraukose vyrai ir berniukai vilkėjo uniformomis (visokiomis – ir kariškomis, ir sportinėmis), o moterys ir mergaitės – vakarinėmis suknelėmis arba maudymosi kostiumėliais; dauguma jų atrodė sugautos tą akimirką, kai mėgino nesileisti fotografuojamos.

Ant vienos sienos buvo vien šunys – plaukiantys, nešantys dantyse pagaliukus, kai kurie, vargšeliai, aprengti vaikiškais drabužėliais. O viename iš miegamųjų, jaukiame kampelyje virš komodos, už grublėto veidrodžio rėmų buvo užkišti senukų, gal jau mirusių, portretai. Senyva moteris invalidų vežimėlyje su kate ant kelių; senyvas vyriškis kanojoje, be irklo. Senuko plaukai buvo ilgi, visiškai pražilę; apsuptas vilnone antklode, kaip indėnas, jis tarytum laukė, kad kas atsisėstų laivagalyje ir jį pairstytų.

Prieškambaryje, priešais vonios duris, iš nuotraukų buvo sudėliotas kryžius – kažkokiam jaunam Klozenui, be žinios dingusiam Vietname, pagerbti. Pats vonios kambarys irgi atrodė kaip šventovė; ten buvo įamžintas šlovingiausių *Green Bay Packers* dienų atminimas – sienos nuklijuotos senų žurnalų iškarpomis su „nenugalimųjų“ portretais.

Volingfordas nelabai tuos didvyrius ir atpažino; iš žurnalų išplėšti puslapiai buvo susiraukšlėję, aptaškyti vandeniu, užrašai po nuotraukomis vos įžiūrimi. „Persirengimo kambaryje Milvokyje, – šiaip taip perskaitė Volingfordas, – po lemiamų antrojo Vakarų lygos čempionato rungtynių 1961 metų gruodžio mėnesį“. Ten buvo Bartas Staras, Polis Hornungas ir treneris Lombardis – treneris rankoje laikė butelį pepsikolos. Džimui Teilorui iš gilios žaizdos viršunosėje tekėjo kraujas. Volingfordas jų nepažino, bet suprato, kuris yra Teiloras, nes jis buvo be kelių priekinių dantų.

O kas tokie Džeris Krameris ir Fazis Turstonas? Kas yra „pekerių mostas“? Kas tas vyrukas, aplipęs purvu? (Tai buvo Forestas Gregas.) Arba tas Rėjus Ničkė, visas žemėtas, plikas, kruvinas ir lyg apsvaigęs; per rungtynes San Franciske Ničkė sėdėjo ant atsarginių suolelio ir laikė rankose savo šalmą – kaip akmenį. „Kas tokie tie žmonės? Kas jie *buvo*?“ – galvojo Volingfordas.

Vonios kambaryje buvo priklijuota ir garsioji *Green Bay Packers* aistruolių, tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt septintų metų gruodžio trisdešimt pirmą dieną stebėjusių Ledo taurės rungtynes Lambo stadione, nuotrauka. Visi apsitūloję lyg Šiaurės ar Pietų ašigalyje; veidai neįžiūrimi, nes iš burnų nuo šalčio virsta garas. Tarp tų aistruolių tikriausiai buvo ir keletas Klozenų.

Volingfordas, be abejo, nesuprato, kodėl žaidėjai vienoje nuotraukoje sugriuvę į krūvą, ir kaip jautėsi *Dallas Cowboys*, kai pamatė Bartą Starą gulintį įskaitiniame plote; net komandos draugai nenujautė, kad rikiuotės galo gynėjas Staras mėgins prasmukti nuo vieno jardo linijos. Visi Klozenai žinojo, kad jis grūstyje sušuko: „Braunas dešinėn. Trisdešimt pirmas į priekį". Rungtynių rezultatas įėjo į sporto istoriją – bėda tik ta, kad Volingfordas nebuvo sporto istorijos žinovas.

Suvokęs, kad beveik nieko nežino apie ponios Klozen gyvenimą, Patrikas susimąstė.

Namelyje buvo ir asmeniškesnių, bet labai neaiškių nuotraukų; joks pašalietis negalėjo suprasti, ką jose mato. Doris mėgino paaiškinti. Ta gremėzdiška uola kilvateryje už greitaeigio katerio laivagalio – juodasis lokys, vieną vasarą sumanęs paplaukioti po ežerą. O keistos formos daiktas, lyg laikui bėgant ant nuotraukos atsiradusi dėmė ar kokia karvė, kažkodėl besigananti tarp spygliuočių, pasak ponios Klozen, buvo briedis, traukęs į pelkę „vos už ketvirčio mylios nuo čia". Ir taip toliau... akistata su gamta ir nusikaltimai gamtai, vietinės reikšmės pergalės ir šventės, *Green Bay Packers* rungtynės ir vaikų gimimas, šunys ir vestuvės.

Volingfordas greitosiomis žvilgtelėjo į Oto vyresniojo ir ponios Klozen vestuvių nuotrauką. Jie pjaustė tortą; Otas savo stiprią kairę ranką buvo uždėjęs ant gerokai mažesnės peilį laikančios Doris rankutės. Patrikui net širdį suspaudė – jis iš karto atpažino Oto plaštaką, nors nebuvo jos matęs su vestuviniu žiedu. „Kur ponia Klozen padėjo Oto žiedą? – galvojo Patrikas. – Ir kur jos pačios žiedas?"

Torto pjaustymo ceremoniją stebinčių sveikintojų būrio priekyje stovėjo berniukas su lėkšte ir šakute. Kokių devynerių ar

dešimties metų. Kadangi jis buvo apsirengęs kaip ir kiti vyrai iš jaunųjų palydos, Patrikas nusprendė, jog tai greičiausiai žiedų nešėjas. Jis to vaiko neatpažino, bet pagalvojo, kad gal kada ir matė, – dabar tas berniukas jau turėjo būti jaunas vyriškis. (Iš apskrito vaiko veidelio ir nevaržomo linksmumo galima buvo suprasti, kad jis Klozenas.)

Šalia berniuko, prikandusi apatinę lūpą, stovėjo vyriausioji pamergė; ta daili mergina atrodė išsiblaškiusi, nepastovi, pilna visokių užgaidų. Gal kaip Andžė?

Patrikas vos žvilgtelėjęs į tą merginą suprato, kad niekada nebuvo jos sutikęs; kita vertus, Patrikas neabejojo, kad ji kaip tik tokia moteris, kokias jis puikiai pažįsta. Iš pažiūros ne tokia miela kaip Andžė. Galbūt kadaise ta vyriausioji pamergė buvo geriausia Doris draugė. O gal Doris būtent ją pasirinko dėl kitų priežasčių? Gal ta aikštinga mergina – vyresniojo Oto jaunesnioji sesutė? Gal ji kada ir buvo Doris draugė, bet Patrikas tikrai nemanė, kad jiedvi tebedraugauja iki šiol.

O dėl miegojimo, tai Volingfordui viskas paaiškėjo, kai tik jis pamatė Oto įrengtą butą virš valčių pastogės. Nešiojamąjį lopšį Doris buvo padėjusi kambaryje, kuriame stovėjo dvi viengulės lovos; ant vienos iš jų ji, matyt, vystė kūdikį – ten buvo tvarkingai išdėlioti mažojo Oto drabužėliai bei sauskelnės. Ponia Klozen Patrikui pasakė miegosianti kitoje viengulėje lovoje. Taigi Volingfordas suprato, kad antrasis kambarys virš valčių pastogės paliktas jam; tame kambaryje stovinti dvigulė lova atrodė labai plati – gal todėl, kad pats kambarys buvo ilgas ir siauras.

Imdamas iš krepšio savo daiktus, Patrikas pamatė, kad kairė lovos pusė priglausta prie sienos; toje pusėje tikriausiai miegodavo Otas. Kadangi kambarys buvo siauras, į lovą buvo galima įlipti tik iš Doris pusės, bet ir ten vos galėjai prasisprausti. Gal Otas laipiodavo per kojūgalį?

Kambario sienos buvo apkaltos tokiomis pat šiurkščiomis pušinėmis lentelėmis kaip ir pagrindinio namelio vidus, tačiau čia lentelės atrodė šviesesnės, beveik baltos, – tik prie durų buvo matyti didelis rusvas stačiakampis; turbūt seniau ten kabėjo koks

paveikslas ar veidrodis. Visur kitur sienos buvo išblukusios nuo saulės. Ką ponia Klozen nukabino?

Virš lovos, Oto pusėje, buvo prismeigtos kelios rekonstruojamos palėpės nuotraukos. Vienoje iš jų Otas vyresnysis darbavosi be marškinių – įdegęs, raumeningas. (Diržas su dailidės įrankiais, kuriuo jis buvo apsijuosęs, Patrikui pasirodė panašus į įrankių diržą, kurio Monika su *k* neteko Džunagado cirke.) Kitoje nuotraukoje buvo ir Doris, vilkinti vientisu maudymosi kostiumėliu – violetiniu, kuklaus sukirpimo. Rankas ji laikė sukryžiavusi ant krūtinės; Volingfordas dėl to šiek tiek nuliūdo – jis norėjo matyti jos krūtis.

Toje nuotraukoje ponia Klozen stovėjo ant prieplaukos ir žiūrėjo į Otą vyresnįjį, kažką pjaunantį diskiniu pjūklu. Kadangi elektros vasarvietėje prie ežero nebuvo, energiją pjūklui, matyt, tiekė ant prieplaukos pastatytas benzininis generatorius. Iš tamsios balutės prie basų Doris kojų galima buvo suprasti, kad jos maudymosi kostiumėlis šlapias. Ko gero, rankas prie krūtų ji spaudė todėl, kad jai buvo šalta.

Norėdamas persimauti glaudėmis, Volingfordas uždarė kambario duris ir kitoje jų pusėje pamatė ant vinies kabantį tą patį violetinį maudymosi kostiumėlį. Patrikas nesusilaikė jo nepalietęs. Tas kostiumėlis, be abejo, buvo daug kartų mirkęs vandenyje ir džiūvęs saulėje; vargu ar į jį galėjo būti įsigėręs Doris kvapas, bet Volingfordas vis tiek įsikniaubė į jos kostiumėlį ir įsivaizdavo, kad ją užuodžia.

Tiesą sakant, Doris maudymosi kostiumėlis kvepėjo likra, ir ežeru, ir mediena, kuria buvo iškalti kambariai virš valčių pastogės, bet Patrikas laikė jį suspaudęs taip pat tvirtai, kaip būtų laikęs glėbyje ponią Klozen, jeigu ji, visa šlapia, būtų drebėjusi iš šalčio ir juodu būtų kartu nusirengę maudymosi drabužius.

Iš tikrųjų buvo labai kvaila šitaip reikšti jausmus paprasčiausiam – gal netgi senamadiškam – vientisam maudymosi kostiumėliui, iš priekio gana uždaram, su ant nugaros sukryžiuojamomis petnešėlėmis. Kostiumėlio viduje dar buvo įsiūta liemenėlė su plono, švelnaus audinio kaušeliais; toks modelis atrodė tinka-

miausias moteriai, kurios krūtys didelės, o krūtinės ląstos apimtis maža, – kaip tik tokia buvo Doris Klozen.

Volingfordas vėl pakabino violetinį maudymosi kostiumėlį – už petnešėlių, kaip buvo pakabinusi pati Doris, – ant vinies, įkaltos vidinėje kambario durų pusėje. Čia pat, ant gretimos vinies, kabėjo vienintelis kitas miegamajame paliktas ponios Klozen drabužis – kadaise buvęs baltas, o dabar jau parudavęs frotinis chalatas. Pajutęs, kad jį jaudina netgi toks berods jokių jausmų neturintis sukelti daiktas, Volingfordas visai sutriko.

Jis kaip galėdamas tyliau pradarė tualetinio staliuko stalčius – tikėjosi juose pamatyti Doris kelnaites bei liemenėles. Bet apatiniame stalčiuje buvo tik keletas paklodžių, pagalvių užvalkalų ir atliekama antklodė; viduriniame – daugybė rankšluosčių. Viršutinis stalčius garsiai subarškėjo: jame Doris laikė žvakes, atsarginį žibintuvėlį, elementus žibintuvėliams, kelias dėžutes medinių degtukų ir vieną – smeigtukų.

Šiurkščiomis pušinėmis lentelėmis apkaltoje sienoje virš lovos, ponios Klozen pusėje, Patrikas pastebėjo daugybę nuo smeigtukų likusių skylučių. Ko gero, Doris kadaise ten buvo prismeigusi ne mažiau kaip tuziną nuotraukų. Kokios tai buvo nuotraukos, Volingfordas galėjo tik spėlioti. Be to, jam rūpėjo sužinoti, kodėl Doris jas nuėmė.

Kai Patrikas rišosi glaudžių raištelius, – dešine ranka ir dantimis, kaip seniai buvo išmokęs, – pasigirdo beldimas į duris. Ponia Klozen norėjo pasiimti maudymosi kostiumėlį ir chalatą; ji Volingfordui pasakė, kuriame stalčiuje sudėti rankšluosčiai, – nežinojo, kad jis jau žino, – ir paprašė tris atsinešti ant prieplaukos.

Kai Doris persirengė, jie susitiko siaurame koridoriuje ir stačiais laiptais nulipo į pirmą valčių pastogės aukštą; laiptinė buvo atvira, mažajam Otui kitą vasarą tai galėjo būti pavojinga. Ponia Klozen pasakė, kad vyresnysis Otas ketino uždengti laiptinę, bet „vis neprisirengė“.

Apačioje, tarp dviejų nedidelių pastogėje pririštų motorlaivių – greitaeigio šeimos katerio ir valties su už borto įtaisytu varikliu – buvo laipteliai ir siaura vidinė prieplauka. Atvirajame pa-

stogės gale nuo prieplaukos į vandenį buvo nuleistos kopėčios. „Nejaugi kam nors patinka panirti į ežerą ir iš jo išlipti valčių pastogėje?“ – galvojo Patrikas, bet nieko nesakė poniai Klozen, nes ji jau sodino kūdikį lauke, ant didžiosios prieplaukos.

Doris vaikui buvo atnešusi keletą žaisliukų ir iškylų staltiesės didumo dygsniuotą patiesalą. Kūdikis dar neropinėjo taip greitai, kaip Volingfordas manė. Mažasis Otas mokėjo atsisėsti, bet po kurio laiko tarytum užsimiršdavo ir nugriūdavo ant šono. Aštuonių mėnesių berniukas jau pajėgdavo ir atsistoti – jei šalia būdavo žemas stalelis ar koks kitas tvirtas daiktas, į kurį galėdavo įsikibti. Tačiau ir stovėdamas mažylis dažnai pamiršdavo, ką daro, ir staiga klestelėdavo ant užpakaliuko arba imdavo iš lėto svirti į kurią nors pusę.

Ropodavo mažasis Otas dažniausiai atbulas – judėti atgal jam buvo lengviau negu į priekį. O jeigu aplink jį būdavo pridėta daug įdomių daiktų, kuriuos galėdavo visaip vartyti ir apžiūrinėti, tai gana patenkintas sėdėdavo kur paliktas. „Bet neilgai, – pasakė Patrikui Doris. – Po kelių savaičių išvis nebegalėsim sėdėti su juo ant prieplaukos, – pridūrė. – Jis ropinės be perstojo“.

Dabar, kadangi skaisčiai švietė saulė, vaikas buvo aprengtas marškinukais su ilgomis rankovėmis, apmautas ilgomis kelnytėmis; be to, Doris buvo uždėjusi jam kepuraitę ir saulės akinius – juos mažasis Otas nuo veidelio traukė ne taip dažnai, kaip Patrikas galėjo pamanyti.

– Eik, paplaukiok. Aš pabūsiu su juo. Paskui tu jį pasaugosi, kol aš maudysiuos, – pasakė Volingfordui ponia Klozen.

Patrikas nuoširdžiai stebėjosi matydamas, kiek daug mažojo Oto daiktų ponia Klozen atsivežė vienam savaitgaliui; didelį įspūdį jam darė ir Doris, tapusios motina, sugebėjimas ramiai, lyg ir be jokių pastangų rūpintis kūdikiu. Gal motinystė šitaip paveikia visas moteris, svajojusias turėti vaikų taip ilgai, kaip svajojo ponia Klozen? Volingfordas negalėjo to žinoti.

Vanduo atrodė šaltas, bet tik iš pradžių. Ties ta vieta, kur baigėsi prieplauka, ežeras buvo melsvai pilkas, o arčiau kranto – žalsvas, nes čia atsispindėjo eglės ir pušys. Įbridęs Patrikas paju-

to, kad dugnas smėlėtas, ne toks dumblinas, kaip jis manė; be to, šalia prieplaukos buvo nedidelis, akmenimis nusėtas rupaus smėlio paplūdimys, kur Volingfordas išmaudė mažąjį Otą. Iš pradžių berniukas išsigando šalto vandens, bet neverkė; paėmęs jį į glėbį, Patrikas braidžiojo pakrante, o ponia Klozen juos nufotografavo. (Atrodė, kad ji puikiai moka fotografuoti.)

Suaugusieji, kaip Volingfordas mintyse vadino save ir Doris, pakaitomis plaukiojo nuo prieplaukos. Ponia Klozen buvo tikrai gera plaukikė. Volingfordas jai paaiškino, kad su viena ranka jam patogiau tik šiaip plūduriuoti arba plaukti stačiomis. Juodu drauge nušluostė mažąjį Otą, paskui Doris leido Patrikui pamėginti jį aprengti – Patrikas pirmą kartą rengė kūdikį. Be Doris pagalbos nebūtų mokėjęs užsegti sauskelnių.

Ponia Klozen, apsisiautusi chalatu, mikliai nusivilko maudymosi kostiumėlį. Volingfordas, kadangi turėjo tik vieną plaštaką, niekaip negalėjo nusimauti glaudžių apsivyniojęs rankšluosčiu. Galiausiai Doris nusijuokė ir pasakė nusisuksianti. Gal jis kaip nors susidorosiąs su tomis glaudėmis nesidangstydamas? (Kol kas Doris Patrikui dar nebuvo nieko pasakojusi apie kitapus ežero įsikūrusį smalsuolį kaimyną su jūriniu žiūronu.)

Juodu nusinešė kūdikį ir jo daiktus į pagrindinį namelį. Prie stalo jau stovėjo aukšta vaikiška kėdutė; kol ponia Klozen maitino mažąjį Otą, Volingfordas – vis dar nuogas, tik apsivyniojęs rankšluosčiu – išgėrė butelį alaus. Doris Patrikui pasakė, kad reikia kuo greičiau pamaitinti kūdikį ir išsivirti pietus sau – užbaigti visus darbus pagrindiniame namelyje, kol dar šviesu. Kai sutems, atskris uodai. Iki to laiko reikia spėti patogiai įsitaisyti kambariuose virš valčių pastogės.

Virš valčių pastogės nebuvo vonios kambario. Doris Volingfordui priminė, kad jis pagrindiniame namelyje užeitų į tualetą ir vonioje, prie kriauklės, išsivalytų dantis. O jeigu reikia nusišlapinti naktį, galima su žibintuvėliu išbėgti į lauką, tik labai greitai.

– Tuoj pat grįžk į kambarį – nelauk, kol tave apspis uodai, – perspėjo Patriką ponia Klozen.

Patrikas Doris fotoaparatu nufotografavo ją su mažuoju Otu atviroje pagrindinio namelio verandoje.

Suaugusieji pietums lauke, ant rėmo, išsikepė mėsos ir valgė ją su žaliaisiais žirneliais bei ryžiais. Ponia Klozen buvo atsivežusi du butelius raudono vyno – jie išgėrė tik vieną. Kol Doris plovė indus, Patrikas, pasiėmęs jos fotoaparatą, nuėjo ant prieplaukos ir du kartus nufotografavo ant skalbinių virvės gretimai džiūstančius drabužius – Doris maudymosi kostiumėlį ir savo glaudes.

Volingfordas šitaip ir įsivaizdavo ramų šeimyninį gyvenimą: juodu su Doris pietauja drauge, ji apsirengusi senu frotiniu chalatu, o jis nuogas, apsivyniojęs klubus rankšluosčiu. Jis dar nebuvo taip gyvenęs, su niekuo.

Pasiėmęs dar vieną butelį alaus, Patrikas su Doris ir mažuoju Otu ėjo į valčių pastogę. Žingsniuodami pušų spygliais apkritusiu taku, jie pajuto, kad vakaris vėjas nurimęs; ežeras atrodė lygutėlis, rytiniame jo krante medžių viršūnės tebebuvo nušviestos besileidžiančios saulės. Tokį ramų vakarą uodai, matyt, sujudo anksčiau – nelaukė, kol sutems. Patrikas su Doris, nešdamiesi kūdikį ir jo daiktus į valčių pastogę, be perstojo mosikavo rankomis.

Klausydamasis, kaip gretimame kambaryje ponia Klozen migdo mažąjį Otą, Volingfordas pro savo miegamojo langą žiūrėjo į vis tirštėjančią tamsą. Doris dainavo vaikišką dainelę. Patriko langai buvo atdari; jis puikiai girdėjo tinklelius aptūpusių uodų zyzimą. Vieninteliai kiti garsai buvo paukščių – narų – klykavimas, motorinės valties pupsėjimas ir virš vandens aidintys žmonių balsai. Gal ten žvejai plaukė namo, arba vaikigaliai. Po kurio laiko motorinė valtis tolumoje priplaukė krantą; ponia Klozen nebedainavo, gretimame kambaryje buvo tylu. Dabar vakaro ramybę drumstė tik narai, dar kartais kokia antis – ir, žinoma, uodai.

Volingfordas pirmą kartą jautėsi toks nuo visko nutolęs – o juk dar nebuvo visiškai sutemę. Vis dar apsivyniojęs rankšluosčiu, jis gulėjo ant lovos ir laukė tamsos. Mėgino įsivaizduoti nuotraukas, kurias Doris kadaise buvo prismeigusi prie sienos šalia lovos, savo pusėje.

Jis jau kietai miegojo, kai atėjo ponia Klozen ir jį pažadino, pašvietusi žibintuvėliu. Apsirengusi savo senu baltu chalatu, ji kaip vaiduoklis stovėjo Patriko kojūgalyje, nukreipusi šviesą į save, ir vis išjunginėjo žibintuvėlį, tarytum norėdama parodyti, kaip lauke tamsu, nors buvo beveik pilnatis.

– Eime, – sušnibždėjo Doris. – Paplaukiosim. Naktį galim nuogi. Tik pasiimk rankšluostį.

Ji išėjo į koridorių ir nusivedė Patriką laiptais žemyn, paėmusi jį už vienintelės rankos ir nukreipusi žibintuvėlio šviesą į savo ir jo basas kojas. Volingfordas dar stengėsi bige prilaikyti nuo klubų smunkantį rankšluostį. Valčių pastogėje buvo labai tamsu. Doris vedėsi Patriką laipteliais ant siauros prieplaukos tarp dviejų pririštų motorlaivių. Dabar šviesą ji buvo nukreipusi į prieplaukos gale pritvirtintas kopėčias.

Vadinasi, tos kopėčios reikalingos pasiplaukiojimams naktį. Patrikas kviečiamas dalyvauti slaptose ponios Klozen ir velionio jos vyro apeigose. Tamsoje atsargiai, vienas paskui kitą eidami siaura prieplauka jie tarytum atlieka šventą ritualą.

Žibintuvėlis apšvietė laivavirve į šalį sprunkantį didelį vorą. Jį pamatęs Volingfordas krūptelėjo, o ponia Klozen berods neišsigando.

– Čia tik voras, – pasakė ji. – Man patinka vorai. Jie tokie darbštūs!

„Aha, jai patinka darbštumas ir vorai“, – pagalvojo Patrikas. Jis graužėsi, kad atsivežė *Stiuartą Litlį*, o ne *Šarlotės voratinklį*. Gal geriau būtų Doris išvis nesakyti, jog turi pasiėmęs tą kvailą knygą? Ką jau kalbėti apie tai, kad ketino skaityti tą knygą iš pradžių jai, paskui mažajam Otui.

Prie kopėčių ponia Klozen nusirengė. Ji tikrai ne pirmą kartą dėjo žibintuvėlį ant savo chalato taip, kad jis šviestų į ežerą. Šviesele turėjo būti ženklas, kur reikia sugrįžti.

Volingfordas nusivyniojo rankšluostį ir nuogas atsistojo šalia Doris. Ji nelaukė, kol jis ryšis ją paliesti; kopėčiomis nulipo žemyn ir paniro į ežerą, beveik be garso. Patrikas irgi pasinėrė į vandenį, bet ne taip grakščiai ir tyliai kaip ji. (Pamėginkite lipti

kopėčiomis, laikydamiesi viena ranka.) Sulenkta bige Patrikas kabinosi į šoninę kartį; didžiausias krūvis teko jo dešinei rankai.

Juodu plaukė vienas šalia kito. Ponia Klozen stengėsi per daug nenutolti arba plūduriuodavo vietoje, kol Patrikas ją pasivydavo. Abu praplaukė pro toli į ežerą išsikišusį didžiosios prieplaukos galą; iš ten buvo aiškiai matyti tamsūs neapšviesto pagrindinio namelio ir mažesnių pastatų kontūrai; neįmantri vasarvietė atrodė kaip apleista kolonistų gyvenvietė tyrlaukiuose. Anapus mėnulio nušviesto ežero kiti vasarnamiai irgi buvo tamsūs. Vasarotojai gulasi anksti ir keliasi su saule.

Krante švietė ne tik ant valčių pastogės prieplaukos padėtas į ežerą nukreiptas žibintuvėlis, bet ir dar viena švieselė – mažojo Oto miegamajame. Doris ten buvo palikusi uždegtą dujinę lempą, – kad vaikas pabudęs neišsigąstų tamsos. Kadangi langai buvo atdari, ji neabejojo, kad tuoj pat išgirstų pabudusio kūdikio verksmą.

– Virš vandens garsas sklinda toli, ypač naktį, – paaiškino Patrikui ponia Klozen.

Ji galėjo kalbėti plaukdama – nė karto nepritrūko kvapo. Šnekėjo ir šnekėjo, pasakojo apie viską. Pavyzdžiui, apie tai, kaip su Otu vyresniuoju negalėdavo naktį nerti į ežerą nuo didžiosios prieplaukos, nes garsų plekštelėjimą išgirsdavo kiti vasarvietėje įsikūrę Klozenai. O kai panirdavo į vandenį valčių pastogėje, niekas jųdviejų nepastebėdavo.

Volingfordas tarėsi girdįs linksmuolių Klozenų, be paliovos kursuojančių prie alaus šaldytuvo ir atgal, balsus. Štai trinkteli sustumiamosios durys ir kažkas šaukia: „Neprileisk uodų!“ Kažkokia moteris piktinasi: „Tas šuo visas šlapias!“ Pasigirsta vaiko balselis: „*Dėdė Donis* nušovė!“

Kuris nors iš šunų turbūt atlėkdavo prie kranto ir lyg pakvaišęs lodavo ant ponios Klozen ir Oto vyresniojo, kai jie nuogi ir niekieno – išskyrus tą šunį – nepastebėti plaukiodavo ežere. „Kas nors nušaukit tą prakeiktą šunį!“ – piktai riktelėdavo kuris nors iš Klozenų. „Gal ten kokia ūdra... ar audinė?“ – atsiliepdavo kitas balsas. Trečias žmogus atidarydamas arba uždarydamas alaus

šaldytuvo dureles sakydavo: „Nieko ten nėr. Tas trenktas šuo visad loja reikia nereikia".

Volingfordas jau nežinojo, ar tikrai nuogas plaukioja su Doris Klozen, ar ji tik stengiasi, kad viskas vėl būtų taip, kaip būdavo su Otu vyresniuoju. Patrikui patiko plaukti šalia Doris, nors jų pasiplaukiojimas buvo liūdnokas.

Kai uodai juos užjuto, jie šiek tiek paplaukė panėrę, bet ponia Klozen jau norėjo grįžti į valčių pastogę. Plaukdami po vandeniu, kad ir neilgai, jie nebūtų išgirdę kūdikio verksmo, be to, nebūtų pastebėję, jei būtų blėstelėjusi dujinė lempa.

Čia, šiaurėje, dangus buvo nusėtas žvaigždėmis, švietė mėnulis; kažkur klykavo vandens paukštis, tikriausiai naras; kitas paukštis nardė netoli Patriko su Doris. Akimirką plaukikams lyg ir pasigirdo kažkokios dainos fragmentai. Gal kas nors viename iš tamsių vasarnamių kitapus ežero klausėsi radijo, bet plaukikai tarėsi girdį ne radiją.

Daina, kurią ir Patrikas, ir Doris buvo ne kartą girdėję, tuo pat metu suskambo jiedviem ausyse. Populiari daina apie ilgesį. Buvo aišku, kad ponia Klozen ilgisi savo vyro; o Patrikas ilgėjosi ponios Klozen, nors iš tikrųjų tik įsivaizdavo, kad jie kadaise buvo kartu.

Doris pirma užlipo kopėčiomis. Stačias plūduriuodamas vandenyje, Patrikas matė jos siluetą – žibintuvėlio šviesos pluoštas buvo už jos. Kol Patrikas, prisilaikydamas viena ranka, kabarojosi į viršų, ji apsirengė chalatu. Tada žibintuvėliu apšvietė prieplauką; pasiėmęs savo rankšluostį, Patrikas apsivyniojo klubus; Doris laukė, nukreipusi šviesą jam į kojas. Po to neatsigręždama paėmė jį už vienintelės rankos ir jis vėl sekė paskui ją.

Juodu nuėjo žvilgtelėti, kaip miega mažasis Otas. Volingfordas nebuvo tam pasirengęs; jis nežinojo, kad stebėti miegantį vaiką kai kurioms motinoms taip pat įdomu, kaip žiūrėti kokį filmą. Kai ponia Klozen įsitaisė ant vienos iš dviejų viengulių lovų ir įbedė žvilgsnį į miegantį sūnų, Patrikas prisėdo šalia jos. Turėjo prisėsti – ji nepaleido jo rankos. Atrodė, kad kūdikis – pagrindinis įtemptos dramos veikėjas.

– Laikas pasekti pasaką, – sušnibždėjo Doris tarytum kažko drovėdamasi; Volingfordas pirmą kartą girdėjo tokį jos balsą. Ji švelniai spustelėjo jam ranką – kad jis teisingai ją suprastų. Doris rengėsi pasakoti istoriją jam, ne mažajam Otui.

– Mėginau susitikinėti su vienu žmogumi... na, su kitu vyru, – tarė ji. – Mudu lyg ir draugavom.

Volingfordas galvojo, ar „draugavom“ ir Viskonsine reiškia tai, ką jis įsivaizduoja.

– Permiegojau su vyriškiu, su kuriuo neturėjau miegoti, – paaiškino ponia Klozen.

– O... – nejučia išsprūdo Patrikui; tai buvo nevalinga reakcija. Jis norėjo pasiklausyti, kaip kvėpuoja miegantis kūdikis, tačiau nieko negirdėjo; vaiko kvėpavimą stelbė dujinės lempos skleidžiamas garsas, lyg tylus šniokštimas.

– Tą vyriškį pažinojau seniai, bet aname gyvenime, – toliau pasakojo Doris. – Jis už mane šiek tiek jaunesnis, – pridūrė. Ji tebelaikė suėmusi vienintelę Volingfordo plaštaką, tačiau nebespaudė. Dabar jis norėjo spustelėti jai ranką – parodyti, kad ją užjaučia ir supranta, – bet jo plaštaka buvo nutirpusi, tarsi apmarinta. (Patrikas iš karto prisiminė tą jausmą.) – Jis buvo vienos mano draugės vyras, – kalbėjo ponia Klozen. – Mes visur eidavom kartu, kai dar buvo gyvas Otas. Daug ką darydavom kartu, keturiese. Poros dažnai taip draugauja.

Patrikas vargais negalais spustelėjo jai ranką.

– Bet jis su žmona išsiskyrė – vėliau, kai aš jau buvau netekusi Oto, – paaiškino ponia Klozen. – Kai man paskambino ir pakvietė kur nors nueiti, iš karto jam nesakiau, kad eisiu. Paskambinau draugei – norėjau paklausti, ar jie tikrai skiriasi ir ar ji neprieštarautų, jeigu su juo susitikčiau. Ji sakė, kad viskas gerai, bet iš tikrųjų taip nemanė. Po visko sužinojau, kad *negerai*. Man *nederėjo* su juo prasidėti. Juo labiau kad jis man ir nepatiko. Na, patiko, bet ne taip.

Volingfordas vos susilaikė nesušukęs: „Gerai!“

– Taigi aš jam pasakiau, kad daugiau nesusitikinėsim. Jis suprato, nesupyko, tačiau *draugė* su manimi nebesikalba. O ji buvo

vyriausioji pamergė mano vestuvėse! Įsivaizduoji?! – Volingfordas įsivaizdavo, nors buvo matęs tik vieną nuotrauką. – Štai ir viskas. Aš tik norėjau tau papasakoti, – tarė ponia Klozen.

– Džiaugiuosi, kad papasakojai, – šiaip taip išspaudė Patrikas.

„Džiaugiuosi" buvo toli gražu ne tai, ką jis jautė, – jį graužė pavydas ir kartu apėmė palengvėjimas. Ji permiegojo su senu draugu – štai ir viskas! Dėl to, kad jiems nieko neišėjo, Volingfordas ne šiaip sau džiaugėsi; jis tiesiog savame kailyje netvėrė iš laimės. Ir suprato, koks buvo naivus. Juk ponia Klozen – viena iš lytiškai patraukliausių jo pažįstamų moterų, nors ir nelabai graži. Taigi savaime suprantama, kad vyrai jai skambina ir kviečia „kur nors nueiti". Kaip jis galėjo to nenujausti?

Patrikas nežinojo, nuo ko pradėti. Gal jį per daug padrąsino tai, kad ponia Klozen dabar smarkiau suspaudė jam ranką; ko gero, jai labai palengvėjo, kai jis taip supratingai ją išklausė.

– Aš tave myliu, – tarė Patrikas. Jam buvo malonu, kad ji neatitraukė rankos, nors šiek tiek ir atleido pirštus. – Noriu gyventi su tavimi ir Otuku. Noriu tave vesti. – Doris niekaip į tai nereagavo, tiesiog klausėsi. Patrikas nesuprato, apie ką ji galvoja.

Juodu nė karto nežvilgtelėjo vienas į kitą. Abu ir toliau įdėmiai žiūrėjo į miegantį Otą jaunesnįjį. Vaikas pravira burnyte tarytum prašė pasekti pasaką; taigi Volingfordas ėmė pasakoti. Neturėjo pradėti nuo *tos* istorijos, bet jis buvo žurnalistas – faktų rankiotojas, ne pasakininkas.

Patrikas nekreipė dėmesio būtent į tai, kas žurnalistikoje jam atrodė labiausiai smerktina, – jis praleido kontekstą! Jam reikėjo pradėti pasakojimą nuo kelionės į Bostoną, nuo to, kad skrido pas daktarą Zajoncą, nes jautė skausmą ir tarsi kokius ropojančius gyvius toje vietoje, kur anksčiau buvo Oto plaštaka. Jis turėjo poniai Klozen papasakoti apie moterį, su kuria susipažino „Čarlzo" viešbutyje, – apie tai, kaip jie nuogi skaitė vienas kitam E. B. Vaito knygas, bet *nesimylėjo*. Be to, Patrikas turėjo pasakyti, kad visą laiką galvojo apie Doris. Juk jis tikrai galvojo apie ją!

Visa tai buvo dalis konteksto, iš kurio Doris Klozen būtų galėjusi suprasti, kodėl Patrikas sutiko patenkinti Meri Šanahan norą

turėti jo kūdikį. O dar geriau būtų buvę, jeigu jis būtų pradėjęs pasakojimą ne nuo Bostono, o nuo Japonijos – nuo to, kaip kvietė Meri, tada dar neišsiskyrusią – ir *nėščią* – jauną moterį, skristi su juo į Tokiją; kaip vėliau jautėsi dėl to kaltas ir ilgai nepasidavė jos vilionėms; kaip nuoširdžiai stengėsi būti jai „tik draugas".

Juk svarbi konteksto dalis buvo ir tai, kad jis galiausiai permiegojo su Meri Šanahan be jokių įsipareigojimų. Argi jis nebuvo „tik draugas", kai davė Meri, ko ji sakėsi norinti? Tik kūdikį, nieko daugiau. O Meri noras gyventi jo bute, galbūt kartu su juo, ir užimti jo vietą televizijoje, ir dar tai, kad ji žinojo, jog netrukus taps jo bose... na, velniai griebtų, *tai* buvo staigmena! Bet kaip Patrikas galėjo tai numatyti?

Gal Patrikas neklydo manydamas, kad kas jau kas, o Doris Klozen tai tikrai užjaus kitą moterį, norinčią turėti jo, Patriko Volingfordo, kūdikį? Ne, jis *klydo*! Ir kaip Doris galėjo ką nors užjausti, kai Volingfordas jai šitaip kvailai papasakojo tą istoriją?

Jis išklojo viską be jokių gudrybių. Kalbėjo paprastai blogiausia šio žodžio prasme – stačiokiškai ir šiurkščiai. Pradėjo nuo savotiškos išpažinties: „Nemanau, kad iš to reikėtų daryti išvadą, jog nesugebėsiu palaikyti monogamiškų santykių, bet man šiek tiek neramu".

Kas gi šitaip peršasi?! Nenuostabu, kad Doris atitraukė ranką ir atsisukusi pažiūrėjo į jį. Volingfordas jautė, kad nevykusiai pradėjęs pasakojimą, ko gero, jau susimovė, todėl kalbėdamas nedrįso pažvelgti į ją. Stebeilijo į miegantį vaiką, tarytum tikėdamasis, kad mažojo Oto tyrumas apsaugos ponią Klozen nuo visko, kas nepataisoma ir moralės požiūriu smerktina jo santykiuose su Meri Šanahan.

Ponia Klozen atrodė priblokšta. Ji net nebežiūrėjo į sūnų – negalėjo atitraukti akių nuo gražaus netaktiškai, su visomis smulkmenomis apie savo gėdingą elgesį pasakojančio Volingfordo profilio. Jau buvo sunku suprasti, ką Patrikas vapalioja; jam pynėsi liežuvis – iš dalies todėl, kad jis baisiai jaudinosi, ir dar dėl to, kad jautė, jog daro poniai Klozen anaiptol ne tokį įspūdį, kokį norėjo padaryti.

Ką jis sau manė?! Kodėl nepagalvojo, kaip viskas susijauks, jei Meri Šanahan nuo jo pastos?

Vis dar nusiteikęs išpažinti savo kaltę, Patrikas kilstelėjo rankšluostį ir parodė poniai Klozen mėlynę ant blauzdos, atsiradusią nuo trinktelėjimo į stiklinį staliuką pas Meri, ir nudegimo žymę toje vietoje, kuria prisilietė prie karšto vandens čiaupo Meri dušo kabinoje. Doris jau seniai buvo atkreipusi dėmesį į nagais sudraskytą jo nugarą ir nuo įkandimo ant kairio peties likusią hematomą.

– O, čia ne Meri, – prisipažino Volingfordas.

Geriau būtų pamėginęs kaip nors išsisukti.

– Su kuo dar susitikinėjai? – paklausė Doris.

Viskas buvo ne taip, kaip Volingfordas tikėjosi. Tačiau jis tikrai nemanė, kad prisidarys dar daugiau bėdos, jei papasakos poniai Klozen apie Andžę. Juk istorija apie Andžę buvo paprastesnė.

– Permiegojau su grimuotoja, bet tik vieną naktį, – tarė Volingfordas. – Man tiesiog pasistojo.

Kaip jis galėjo šitaip šnekėti?! (Palyginti su tokiu pasakymu, ankstesnis konteksto nepaisymas buvo smulkmena.)

Patrikas Doris papasakojo apie daugybę kuoktelėjusių Andžės šeimos narių skambučių, bet ji nieko nesuprato – pamanė, kad jis nori pasakyti, jog Andžė nepilnametė. (Išgirdusi, kad Andžė nuolat kramto gumą, Doris visai sutriko.) „Andžė – geraširdė mergina“, – vis kartojo Patrikas, todėl Doris susidarė įspūdis, kad ta grimuotoja gal protiškai atsilikusi.

– Ne, ne! – energingai paprieštaravo Volingfordas. – Andžė pilnametė ir tikrai neatsilikusi, ji tik... na...

– Eilinė pliuškė? – paklausė ponia Klozen.

– Ne, ne! Ne visai. – Patrikas nenorėjo išduoti merginos.

– Gal manei, kad ji, ko gero, bus paskutinė moteris, su kuria permiegosi... na, jei aš už tavęs tekėsiu, – mėgino atspėti Doris. – Kadangi nežinojai, ar sutiksiu tekėti, ar ne, nusprendei, jog nėra jokios priežasties, dėl kurios *negalėtum* su ja sugulti.

– Taip, turbūt, – neryžtingai atsakė Volingfordas.

– Na, tai ne taip jau blogai, – tarė ponia Klozen. – Aš suprantu. Turiu galvoje, suprantu, kodėl mylėjaisi su Andže. – Patrikas

pagaliau išdrįso pažvelgti į Doris, bet ji nežiūrėjo į jį – buvo įsmeigusi akis į palaimingai tebemiegantį mažąjį Otą. – Man sunkiau suprasti, kodėl sugulei su Meri, – pridūrė Doris. – Tiesiog galva neišneša, kaip galėjai, jei tikrai svajoji gyventi su manimi ir Otuku, stengtis apvaisinti tą moterį. Jeigu ji nėščia ir jeigu kūdikis tavo, ar nemanai, kad mums iškils visokių sunkumų? Noriu pasakyti, ir tau, ir man, ir Otui.

– Taip, tikriausiai, – nesiginčijo Patrikas. Jis vėl pagalvojo: „Ką aš sau maniau?“ Gal tai irgi buvo konteksto, į kurį jis nekreipė dėmesio, dalis?

– Suprantu, ko siekė Meri, – toliau kalbėjo ponia Klozen. Ji staiga abiem rankom sugriebė vienintelę Patriko plaštaką ir taip įdėmiai pažvelgė jam į akis, kad jis nedrįso nusisukti. – Kas *nenorėtų* tavo kūdikio? – Prikandusi apatinę lūpą, Doris papurtė galvą; stengėsi nepratrūkti pykčiu, bent jau čia, kur miega jos vaikas. – Tu kaip mergaitė, nesuvokianti, kokia ji daili. Nė nenumanai, kaip veiki moteris. Tu pavojingas ne todėl, kad gražus, o dėl to, kad pats nežinai, koks esi gražus! Be to, tu tikras plevėsa. – Tas žodis nuskambėjo kaip antausis. – Kaip *galėjai* galvoti apie mane, kai sąmoningai stengeisi užtaisyti vaiką kitai? Tu apie mane *negalvojai*! Bent jau tada.

– Bet aš beveik... neturėjau vilties, kad už manęs tekėsi, – tegalėjo pasakyti Volingfordas. Jis žinojo, kad viskas, apie ką kalbėjo Doris, yra tiesa.

Koks jis buvo kvailas! Manė, kad gali jai pasakoti apie savo ištvirkavimą pastarosiomis dienomis, ir tikėjosi, kad ji viską supras taip pat, kaip jis suprato užuojautos vertą jos istoriją. Jos santykiai su tuo vyru, nors ji ir suklydo, bent jau buvo nuoširdūs; Doris mėgino susitikinėti su senu draugu, kuris tuomet buvo toks pat laisvas kaip ir ji. Jiedviem nieko neišėjo – štai ir viskas.

Ponia Klozen patyrė tik vieną nevykusį meilės nuotykį, o Volingfordo lytinis gyvenimas buvo išvis be jokių taisyklių. Dabar jis gėdijosi net palaidų savo minčių.

Doris nusivylimas juo prietemoje buvo toks pat pastebimas kaip ir jos plaukai, vis dar šlapi ir susivėlę po plaukiojimo naktį.

Patrikas matė Doris nusivylimą taip pat aiškiai kaip ir pajuodusius jos paakius, kaip anksčiau matė jos kūną – iš pradžių aptemptą violetiniu maudymosi kostiumėliu, paskui nuogą mėnesienoje ir vandenyje. (Ji buvo šiek tiek pastorėjusi arba dar nenumetusi per nėštumą priaugto svorio.)

Volingfordas suprato, jog Doris jam patinka ne tik todėl, kad neslepia savo lytinių troškimų. Ji visada kalbėjo rimtai, viską darė tikslingai. Nuo Meri Šanahan ji skyrėsi kaip diena nuo nakties: buvo tiesmuka ir praktiška, patikli ir verta pasitikėjimo; be to, sudominęs ponią Klozen, galėjai tikėtis *viso* jos dėmesio.

Patriko Volingfordo pasaulyje viešpatavo lytinė anarchija. Doris Klozen savo gyvenime tokios anarchijos nebūtų pakentusi. Volingfordas dabar suvokė, kad į jo pasipiršimą ji žiūri labai rimtai. Ponia Klozen *viską* apsvarstydavo rimtai. Vilties, kad ji jo neatstums, tikriausiai buvo daugiau, negu Volingfordas manė, – bet jis susimovė.

Ji sėdėjo ant siauros lovos atšlijusi nuo jo, rankas sunėrusi ant kelių. Nežiūrėjo nei į jį, nei į mažąjį Otą – buvo įsmeigusi akis į kažką priekyje, tarytum žvelgė į savo nesuvokiamą ir beribį nuovargį, prie kurio atrodė seniai pripratusi ir į kurį turbūt dažnai nukreipdavo žvilgsnį tokiu metu – naktį arba paryčiais.

– Man reikėtų pamiegoti, – pasakė ji.

Jei Patrikas būtų galėjęs išmatuoti nuo visko nutolusį jos žvilgsnį, būtų sakęs, kad ji žiūri kiaurai sieną – į tamsesnį stačiakampį kitame miegamajame, toje vietoje prie durų, kur kadaise kabėjo kažkoks paveikslas ar veidrodis.

– Ten, ant sienos, kažkas kabėjo... aname kambaryje, – tarė Patrikas, beviltiškai stengdamasis patraukti jos dėmesį. – Kas ten buvo?

– Nieko ypatinga, tik alaus plakatas, – pasakė ponia Klozen liūdesį keliančiu negyvu balsu.

– O... – vėl nejučia ištarė Patrikas, tarytum kas būtų stuktelėjęs jam į pašonę. Savaime suprantama, kad ten buvo alaus plakatas, ir Doris, be abejo, nebenori į jį žiūrėti.

Patrikas ištiesė ranką ir neprisiliesdamas prie Doris kelių viršutine vienintelės plaštakos puse atsargiai perbraukė jai per pilvą.

– Bamboje turėjai kažkokį metalinį daikčiuką. Lyg ir papuošalą, – išdrįso pasakyti. – Tik vienąkart jį mačiau. – Jis nepridūrė, kad tąsyk Doris buvo jį apžergusi daktaro Zajonco kabinete. Neatrodė, kad toks žmogus kaip Doris Klozen galėtų nešioti į bambą veriamą papuošalą!

Ji suėmė jo plaštaką ir laikė pasidėjusi sau ant kelių. Ne todėl, kad būtų norėjusi jį padrąsinti, – tiesiog stengėsi išvengti jo prisilietimų.

– Tai turėjo būti laimę nešantis talismanas, – paaiškino Doris. Iš to, kaip ji ištarė „turėjo būti“, Volingfordas suprato, kad ji daug metų nešiojo tą talismaną netikėdama jo galia. – Otas nupirko tatuiravimo salone. Tada mes išmėginom viską, kas didina vaisingumą. Nešiojau tą papuošalą, kai visaip stengiausi pastoti, bet anksčiau jis nepadėjo, tik su tavimi, o tau jo turbūt ir nereikėjo.

– Dabar nebenešioji?

– Dabar nebenoriu pastoti, – tarė Doris.

– O. – Patrikui staiga pasidarė silpna; jis neabejojo, kad jos neteko.

– Man reikėtų pamiegoti, – vėl pasakė Doris.

– Norėjau tau kai ką paskaityti, – tarė Patrikas, – bet gal kitą kartą...

– Ką paskaityti? – paklausė Doris.

– Na, tiesą sakant, norėčiau paskaityti Otukui – kai paaugs. O dabar, maniau, paskaitysiu tau... todėl, kad vėliau ketinu skaityti jam. – Volingfordas nutilo. Be konteksto šis jo sapaliojimas atrodė toks pat neaiškus kaip ir ankstesnės istorijos. Jis pats jautė, kad šneka nesąmones.

– Ką paskaityti? – vėl paklausė Doris.

– *Stiuartą Litlį*, – atsakė Patrikas jau gailėdamasis, kad atsivežė tą knygą.

– A, tą knygutę vaikams. Apie peliuką, ar ne?

Patrikas susigėdęs linktelėjo.

– Jis turi mašinytę, – pridūrė Doris. – Važiuoja ieškoti paukštės. Tai tarytum *Kelyje* apie pelę, ar ne?

Volingfordui toks pasakymas pasirodė keistas, bet jis vėl linktelėjo. Jį nustebino tai, kad ponia Klozen buvo skaičiusi *Kelyje* ar bent jau girdėjusi tos knygos pavadinimą.

– Man reikia pamiegoti, – dar kartą pasakė Doris. – O jei neužmigčiau, tai turiu atsivežusi savo knygą paskaityti.

Patrikas šiaip taip prisivertė prikąsti liežuvį. Suprato, kad jau daug ko neteko, – iš dalies ir todėl, kad anksčiau nežinojo, jog tikriausiai buvo įmanoma Doris *neprarasti*.

Laimė, jam pakako sveiko proto nepasakoti jai apie tai, kaip garsiai skaitė *Stiuartą Litlį* ir *Šarlotės voratinklį* (nuogas!) su Sara Viljams, ar kuo ten ji vardu. Be konteksto, – o gal ir *su* kontekstu, kad ir koks jis būtų, – ta istorija būtų buvusi tik dar vienas įrodymas, kad Volingfordas nenormalus. Laikas, kai toks pasakojimas dar galėjo jam išeiti į gera, jau buvo seniai praėjęs; dabar akimirka atrodė netinkama.

Patrikas vis delsė eiti į savo kambarį, nes nenorėjo prarasti Doris. Jie abu tai suprato.

– Kokią knygą atsivežei? – paklausė Patrikas.

Ponia Klozen pasinaudojo proga atsikelti nuo lovos, ant kurios juodu sėdėjo. Ji priėjo prie atsegto storos drobės krepšio, panašaus į keletą kitų nedidelių krepšių su kūdikio daiktais. Sau ji buvo atsivežusi tik tą vieną krepšį ir gal net nemanė, kad reikėtų išsiimti į jį sudėtus drabužius (arba dar neturėjo tam laiko).

Doris ištraukė knygą iš po savo apatinių ir padavė Patrikui, tarsi būtų pernelyg pavargusi, kad galėtų apie tai kalbėti. (Ko gero, tikrai taip jautėsi.) Tai buvo Mišelio Ondačės romanas *Anglas ligonis*. Volingfordas nebuvo jo skaitęs, bet prisiminė matęs filmą.

– Tai buvo paskutinis filmas, kurį žiūrėjau su Otu prieš jo mirtį, – paaiškino ponia Klozen. – Mums abiem labai patiko. Aš taip susižavėjau, kad panorau perskaityti knygą. Bet iki šiol vis atidėliojau skaitymą. Nenorėjau, kad knyga man primintų paskutinį su Otu matytą filmą.

Patrikas Volingfordas žvilgtelėjo į *Anglą ligonį*. Doris skaito rimtą romaną suaugusiesiems, o jis ketino jai garsiai paskaityti *Stiuartą Litlį*! Kaip dar jis sugalvos ją nuvertinti?

Tai, kad Doris pardavinėjo bilietus į *Green Bay Packers* rungtynes, dar nereiškė, kad ji neskaito rimtų knygų, nors Patrikas (savo gėdai) kažkodėl taip manė.

Dabar jis prisiminė, kad ir jam patiko pagal *Anglą ligonį* sukurtas filmas. Buvusi jo žmona sakė, jog filmas geresnis už knygą. Kad jis ne be reikalo nepasitiki Merelin nuomone, paaiškėjo tada, kai ji apie *Anglą ligonį* pasakė tai, ką Volingfordas jau buvo skaitęs vienoje recenzijoje. Merelin pareiškė, jog filmas geresnis už knygą, nes knyga „per gerai parašyta". Mintis, kad knygą įmanoma parašyti „per gerai", galėjo ateiti į galvą tik kokiam nors kritikui – ir Merelin.

– Neskaičiau, – tarstelėjo Volingfordas; ponia Klozen pasidėjo knygą į atsegtą krepšį, ant apatinių.

– Gera, – pasakė Doris. – Skaitau iš lėto, nes man labai patinka. Ko gero, labiau negu filmas, bet filmo stengiuosi neprisiminti. – (Tai, žinoma, reiškė, kad filme nėra nė vienos scenos, kurią ji galėtų pamiršti.)

Ką čia bepridursi? Volingfordui reikėjo nusišlapinti. Tikras stebuklas, kad jis susilaikė nepasakęs to poniai Klozen, – tą vakarą jau ir taip buvo per daug visko prišnekėjęs. Kai išėjo į koridorių, Doris pašvietė žibintuvėliu, kad jis nesigrabaliotų patamsyje, ieškodamas savo kambario.

Jis jautėsi toks pavargęs, kad net nedegė dujinės lempos. Pasiėmęs nuo tualetinio staliuko žibintuvėlį, stačiais laiptais nulipo žemyn. Mėnuliui nusileidus, lauke buvo daug tamsiau. Tuoj turėjo pradėti švisti. Patrikas užlindo už medžio, nors netoliese nebuvo nieko, kas būtų galėjęs jį pamatyti. Kai baigė šlapintis, aplinkui jau zyzė jį užjutę uodai. Sekdamas paskui žibintuvėlio šviesos pluoštą, Patrikas tuoj pat grįžo į valčių pastogę.

Kai tyliai ėjo pro atviras ponios Klozen ir mažojo Oto duris, jų kambaryje buvo tamsu. Patrikas prisiminė, jog Doris jam sakė niekada nemieganti prie degančios dujinės lempos. Propaninės lempos tikriausiai gana saugios, bet vis tiek tai yra ugnis, todėl Doris negalinti nusiraminti ir užmigti, neužgesinusi šviesos.

Savo kambario duris Volingfordas irgi paliko atviras. Norėjo išgirsti, kada atsibus mažasis Otas. Ketino pasisiūlyti prižiūrėti vaiką, kad Doris galėtų dar pamiegoti. Juk neturėjo būti labai sunku kuo nors sudominti kūdikį. Televizijos žiūrovai reiklesni. Daugiau Patrikas apie nieką ir nepagalvojo.

Jis pagaliau nusivyniojo nuo klubų rankšluostį. Apsimovęs kelnaitėmis (su klešnėmis pusiau šlaunų), įropojo į lovą ir prieš išjungdamas žibintuvėlį dėl viso pikto įsidėmėjo, kur jį deda, kad galėtų susirasti tamsoje. (Pasidėjo žibintuvėlį ant grindų prie lovos, Doris pusėje.) Dabar, kai mėnulis buvo nusileidęs, Patriko miegamąjį, kaip ir jo ateitį su ponia Klozen, gaubė kone visiška tamsa.

Patrikas pamiršo užtraukti užuolaidas, nors Doris buvo jį įspėjusi, kad kylanti saulė spigins tiesiai į langus. Vėliau, dar neatsibudęs, jis kažkaip pajuto, kad dangus jau šviesėja. Staiga ėmė kranksėsi varnos; per miegus Patrikas jų balsus girdėjo geriau negu narų. Net neatsimerkęs jis žinojo, kad jau švinta.

Paskui pasigirdo mažojo Oto verksmas; pabudęs Patrikas gulėjo ir klausėsi, kaip ponia Klozen ramina vaiką. Berniukas liovėsi verkęs gana greitai, bet dar šiek tiek pazirzė, kol mama keitė jam sauskelnes. Iš Doris kalbos tono – ir iš įvairių Oto leidžiamų kūdikiškų garsų – Volingfordas suprato, ką jie daro. Jis girdėjo, kaip jie valčių pastogės laiptais nulipo žemyn ir pasuko taku į pagrindinį namelį; ponia Klozen be perstojo kažką šnekėjo. Patrikas prisiminė, kad pieno mišinėlį kūdikiui reikia sumaišyti su buteliuose laikomu vandeniu, kurį Doris šildo ant viryklės.

Pirmiausia jis žvilgtelėjo į tą vietą, kur turėjo būti jo kairė plaštaka, paskui į dešinį riešą. (Vis pamiršdavo, kad laikrodį dabar nešioja ant dešinės rankos.) Kai kylanti saulė iš anapus ežero pašvietė į jo miegamojo langus, Patrikas pamatė, jog dar tik kelios minutės po penktos ryto.

Kaip reporteris, Patrikas buvo apkeliavęs visą pasaulį – žinojo, kas yra miego trūkumas, tačiau tik dabar suvokė, jog ponia Klozen normaliai neišsimiega jau ištisus aštuonis mėnesius. Jis pasielgė nedovanotinai, kad taip ilgai neleido jai atsigulti praėjusį va-

karą. Tai, kad Doris turėjo atsivežusi tik vieną nedidelį krepšį su daiktais sau ir pustuzinį krepšių su įvairiais kūdikio priežiūros reikmenimis, atrodė daugiau negu simboliška – mažasis Otas buvo visas jos gyvenimas.

Gal Volingfordui smegenys buvo susisukusios, kai jis tarėsi galėsiąs prižiūrėti vaiką, kad ponia Klozen dar bent kiek pamiegotų? Juk jis nemoka kūdikio maitinti; tik vieną kartą (vakar) matė, kaip Doris keičia sauskelnes. Be to, jis tikrai nesugebėtų padėti mažyliui atsirūgti. (Patrikas nežinojo, kad Otui tokios pagalbos nebereikia.)

„Turėčiau sukaupti drąsą, pulti į ežerą ir nusiskandinti“, – galvojo Patrikas tą akimirką, kai į jo kambarį įėjo ponia Klozen su mažuoju Otu ant rankų. Kūdikis buvo nuogas, tik su sauskelnėmis, o Doris apsirengusi tik palaidais marškinėliais trumpomis rankovėmis, anksčiau tikriausiai priklausiusiais Otui vyresniajam. Tie marškinėliai – jau pablukusios žalios Grin Bėjaus spalvos, su Patriko ne sykį matyta *Packers* emblema – jai buvo beveik iki kelių.

– Mes jau atsibudom, ar ne? – tarė ponia Klozen mažajam Otui. – Pažiūrėkim, ar tėtis irgi atsibudo.

Volingfordas pasislinko, kad jie galėtų įlipti į lovą. Jis stengėsi nuslėpti jaudulį. (Kalbėdama apie jį, Doris pirmą kartą pasakė „tėtis“.)

Prieš aušrą Patrikui buvo šaltoka miegoti po viena vilnone antklode, tačiau dabar į kambarį tvieskė saulė. Ponia Klozen su kūdikiu palindo po viršutine paklode, o antklodę Patrikas nuo kojūgalio nustūmė ant grindų.

– Tau reikėtų išmokti jį maitinti, – tarė Doris ir padavė Patrikui pieno mišinėlį. Ant pagalvės paguldytas Otas jaunesnysis linksmomis akutėmis sekė tėčio iš mamos perimamą buteliuką.

Paskui ponia Klozen pasodino Otą tarp dviejų pagalvių. Volingfordas žiūrėjo, kaip jo sūnus ima barškutį, krato jį ir kišasi į burną, – vargu ar tai buvo labai įdomu, bet naujai iškeptas tėtis atrodė sužavėtas.

– Jis tikrai ramus kūdikis, – tarė ponia Klozen.

Volingfordas nežinojo, ką sakyti.

– Gal paskaityk jam ką nors iš tos savo knygos apie pelę, – pasiūlė Doris. – Nebūtina, kad jis suprastų. Svarbu, kad girdėtų tavo balsą. Aš irgi mielai paklausyčiau.

Patrikas išlipo iš lovos ir pasiėmė knygą.

– Gražios kelnaitės, – tarė Doris.

Volingfordas buvo pasižymėjęs kelias *Stiuarto Litlio* vietas – tikėjosi, kad poniai Klozen jos pasirodys ypač prasmingos. Pavyzdžiui, kaip žlunga pirmas Stiuarto pasimatymas su Harieta Eims, nes Stiuartas taip kremtasi dėl sugadintos kanojos, kad net atmeta Harietos kvietimą eiti pašokti. Taigi Harieta atsisveikina ir nueina, „palikusi Stiuartą vieną su savo sudužusiomis svajonėmis ir sugadinta kanoja“.

Pirmiau Patrikas manė, kad Doris ta vieta patiks, o dabar jau nebuvo tuo įsitikinęs. Nusprendė iškart atsiversti paskutinį skyrių – „Kelionė į šiaurę“ – ir perskaityti tik filosofišką Stiuarto pokalbį su telefonų kompanijos remontininku.

Iš pradžių juodu kalbasi apie paukštę, kurios Stiuartas ieško. Remontininkas prašo Stiuarto papasakoti, kaip ta paukštė atrodo, ir viską užsirašo.

Volingfordas skaitė tą vietą, o ponia Klozen, atsigulusi ant šono, žiūrėjo į jį su sūnumi. Otas, tik retkarčiais žvilgtelėdamas į mamą, berods labai atidžiai klausėsi tėčio. Abu jo tėvai buvo pakankamai arti; vaikas galėjo juos paliesti ir jautėsi patenkintas – dėmesio jam netrūko.

Ypač jausmingai Patrikas perskaitė tą pokalbio dalį, kurioje remontininkas Stiuarto klausia, kur šis važiuoja.

> – Į šiaurę, – atsakė Stiuartas.
>
> – Šiaurėje gražu, – pritarė remontininkas. – Man nuo seno patinka važiuoti į šiaurę. Nors pietvakariai irgi nebloga kryptis.
>
> – Ko gero, taip, – sutiko Stiuartas kiek pagalvojęs.
>
> – Be to, rytai irgi neblogai, – kalbėjo toliau remontininkas. – Vieną sykį rytiniame maršrute man atsitiko įdomus nuotykis. Gal nori, galiu papasakoti?

– Ne, ačiū, – atsakė Stiuartas.

Remontininkas tarsi kiek nusiminė, bet vis tiek nenutilo.

– Bet šiaurės kryptis visada slepia ką nors tokio, ko nebūna visose kitose kryptyse. Mano išmanymu, jeigu žmogus keliauja į šiaurę, tai klaidos tikrai nepadarys.

– Aš irgi laikausi tokios nuomonės, – tarė Stiuartas. – Ko gero, nuo šiol iki gyvenimo pabaigos keliausiu tik į šiaurę, niekur kitur.

– Žmonėms atsitinka ir blogesnių dalykų, – nuramino remontininkas.

– Taip, suprantu, – atsakė Stiuartas.*

Patrikui Volingfordui tikrai buvo atsitikę ir blogesnių dalykų. Jis nekeliavo į šiaurę, kai susipažino su Meri Šanahan, su Andže ar Monika su *k*, – tiesą sakant, jis nekeliavo į šiaurę ir tada, kai susipažino su savo buvusia žmona. Merelin Patrikas pirmą kartą pamatė Naujajame Orleane, kur filmavo trijų minučių trukmės reportažą apie besaikį lėbavimą per Užgavėnes; tuomet jis buvo užmezgęs trumpą meilės romaną su kažkokia Fijona, dar viena grimuotoja, bet metė ją dėl Merelin. (Paskui ilgai gailėjosi, kad taip suklydo.)

Gal tai ir nelabai reikšmingas statistinis faktas, bet Volingfordas dabar neprisiminė nė vienos moters, su kuria būtų mylėjęsis keliaudamas į šiaurę. Apskritai šiaurėje jis buvo tik su Doris Klozen, su ja ir norėjo būti – nebūtinai šiaurėje, *bet kur* – iki gyvenimo pabaigos.

Dramatiškai pabrėždamas kiekvieną žodį, Patrikas dar pakartojo tą frazę: „...iki gyvenimo pabaigos...“ Paskui pažvelgė į mažąjį Otą – bijojo, kad pamatys vaiką nuobodžiaujantį, bet berniukas sėdėjo žvalus kaip voverė ir blizgančiomis akutėmis žvilgčiojo tai į tėvą, tai į spalvotą paveikslėlį ant knygos viršelio. (Ten buvo nupieštas Stiuartas beržo žievės kanojoje, ant kurios užrašyta VASAROS PRISIMINIMAI.)

* *Vertė V. Čepliejus.*

Volingfordas suvirpėjo iš džiaugsmo, kad jam pavyko patraukti ir išlaikyti sūnelio dėmesį, bet žvilgtelėjęs į ponią Klozen, kuriai tikėjosi padaryti visas kaltes atpirksiantį įspūdį, pamatė, kad ji užmigo – tikriausiai net nespėjusi suvokti, koks reikšmingas jai turėtų atrodyti paskutinis *Stiuarto Litlio* skyrius – „Kelionė į šiaurę“. Doris gulėjo ant šono, vis dar pasisukusi į Patriką ir kūdikį, ir nors jai ant veido buvo užkritę plaukai, Volingfordas pastebėjo, kad ji šypsosi.

Na... gal ponia Klozen ir nesišypsojo, bet tikrai nebuvo susiraukusi. Iš jos veido išraiškos ir kūno padėties galima buvo suprasti, kad ji dėl nieko nesijaudina. Patrikas pirmą kartą matė ją tokią ramią – arba taip kietai įmigusią.

Puikiai suvokdamas, kokia atsakomybė jam tenka, Volingfordas pasiėmė mažąjį Otą ir išslinko iš lovos – atsargiai, kad nepažadintų berniuko motinos. Nusinešęs vaiką į kitą miegamąjį, stengėsi viską daryti ramiai, įprasta tvarka, kaip Doris. Pirmiausia ant lovos, kurią Doris naudojo kaip vystymo stalą, drąsiai pamėgino pakeisti kūdikiui sauskelnes ir labai nusivylė pamatęs, kad jos dar sausos; mažasis Otas buvo švarutėlis, bet kol Volingfordas nustebęs žiūrėjo į neįtikimai mažą sūnaus varputę, jis staiga nusišlapino – tiesiai tėvui į veidą. Dabar Patrikas jau turėjo pagrindą keisti jam sauskelnes – tai daryti viena ranka buvo nelengva.

Šiaip taip susidorojęs su tuo darbu, Volingfordas mąstė, ko reikėtų imtis toliau. Mažasis Otas sėdėjo ant lovos, įkalintas tarp daugybės pagalvių, kuriomis Patrikas dėl viso pikto jį apkamšė, o nepatyręs tėtis rausėsi kūdikio daiktų krepšiuose. Paėmė vieną pakelį pieno mišinio, švarų buteliuką, dvejas sauskelnes, marškinukus, jei kartais lauke būtų vėsu, – jeigu jie eitų į lauką, – ir dar kojinytes bei batukus, jei Otui labiausiai patiktų šokinėti spyruoklinėje kėdutėje.

Tas keistas įtaisas buvo pagrindiniame namelyje, ten Volingfordas ir nusinešė Otą. Kojinytės ir batukai turėjo apsaugoti mažyčius kūdikio kojyčių pirštukus ir švelnius padukus, kad jis neprisivarytų rakščių, – kaip ir kiekvienas geras tėvas, Patrikas instinktyviai jautė, kas gali nutikti jo vaikui. Su Otu ir pilnu krepšiu

jo daiktų jau eidamas iš kambario virš valčių pastogės, jis dar paėmė kūdikio kepuraitę, be to, įsidėjo į krepšį ir ponios Klozen *Anglą ligonį*. Imdamas knygą, vienintele plaštaka truputį prisilietė prie Doris apatinių.

Pagrindiniame namelyje buvo vėsiau; Patrikas aprengė Otą marškinukais, o paskui, tik norėdamas išmėginti savo jėgas, dar užmovė jam kojinytes ir apavė batukus. Bandė sodinti vaiką į spyruoklinę kėdutę, bet šis iškart ėmė verkti. Tada Patrikas pasodino berniuką į aukštą kėdutę prie stalo; ten Otui lyg ir patiko. (Bet neilgai – nebuvo ko valgyti.)

Indų džiovykloje radęs kūdikio šaukštelį, Volingfordas sutrynė bananą; Otui labai patiko tą košelę spjaudyti, tepliotis ja veidą ir šluostytis rankas į savo marškinukus.

Volingfordas apsidairė, kuo dar galėtų pamaitinti vaiką. Arbatinis ant viryklės tebebuvo šiltas. Patrikas įsipylė šiek tiek daugiau negu du šimtus penkiasdešimt mililitrų virinto vandens, ištirpino jame pieno miltelius ir dalį to mišinėlio sumaišė su kažkokių grūdų dribsniais kūdikiams, bet Otas labiau norėjo banano. Patrikas mėgino maišyti dribsnius su šaukšteliu konservuotos persikų tyrelės. Otas tokią košytę po truputį valgė, tačiau dabar sutrintu bananu bei persikų ir dribsnių mišiniu jau buvo išsiteptliojęs ir plaukus.

Volingfordas neabejojo, kad Otas daugiau maisto užsitepė ant savęs, negu suvalgė. Jis šiltu vandeniu sudrėkino popierinį rankšluostį ir švariai nuvalė kūdikį – na, *beveik* švariai; paskui iškėlė Otą iš aukštos kėdutės prie stalo ir vėl pasodino į spyruoklinę. Porą minučių pašokinėjęs, berniukas išvėmė pusę pusryčių.

Volingfordas iškėlė sūnų iš spyruoklinės kėdutės ir laikydamas jį glėbyje atsisėdo į supamąjį krėslą. Mėgino duoti vaikui pieno, bet nuo galvos iki kojų išsitepliojęs berniukas išgėrė ne daugiau kaip penkiasdešimt mililitrų ir tuoj pat viską atpylė Volingfordui ant kelių. (Volingfordas dėl to nesijaudino, nes buvo nuogas, tik su kelnaitėmis.)

Vėliau Patrikas kurį laiką vaikščiojo pirmyn atgal, kaire ranka apkabinęs Otą, o dešinėje laikydamas atverstą ponios Klozen *An-*

glą ligonį – kaip kokį giesmyną. Bet Otas buvo sunkokas, Volingfordas negalėjo ilgai jo nešioti ant rankos be plaštakos. Jis vėl atsisėdo į supamąjį krėslą, pasisodino vaiką ant kelių ir laikė apglėbęs bige. Berniukas atsilošė; jo pakaušėlis rėmėsi į Volingfordo krūtinę ir kairį petį. Taip jie bent dešimt minučių, o gal ir ilgiau, sūpavosi, kol Otas užmigo.

Paskui Patrikas pristabdė krėslą; bige glausdamas prie savęs ant kelių miegantį berniuką, mėgino skaityti *Anglą ligonį*. Laikyti atverstą knygą vienintele sveika ranka buvo nelengva, bet dar sunkiau versti lapus – tam reikėjo labai miklių pirštų. Volingfordui tai buvo tarytum dar vienas kantrybės išbandymas, panašus į ankstesnius mėginimus prisitaikyti kokį protezinį įtaisą, tačiau dabar jo pastangos kaip tik pritiko prie apdegusio žmogaus, net neprisimenančio, kas jis toks, aprašymo.

Patrikas perskaitė vos kelis puslapius – iki ponios Klozen raudonai pabrauktos vietos. Ten buvo aprašyta, kaip veikėjas, kurio vardu pavadintas romanas, tolydžio netekdamas sąmonės ir vėl ją atgaudamas klausosi slaugytojos skaitomų knygų.

> Tad knygose, kurių anglas klausydavosi susikaupęs arba mintimis nukilęs kitur, būdavo pilna turinio spragų, sakytum liūties išplautų išgraužų kelyje, dingusių epizodų, tarytum skėrių išėsto gobeleno gabalų, tarytum tuščių freskos vietų, nakčia nusilupus tinkui nuo bombų sprogimo.*

Tą nuostabiai gražų sakinį tikrai vertėjo perskaityti ne vieną kartą; be to, jis neabejotinai darė garbę jį pasibraukusiai skaitytojai. Volingfordas užvertė knygą ir tyliai padėjo ją ant grindų. Paskui užsimerkęs sutelkė dėmesį į raminamą krėslo lingavimą. Sulaikęs kvapą, Volingfordas girdėjo, kaip kvėpuoja jo sūnus, – daugeliui tėvų tai išties palaiminga akimirka. Supdamasis Patrikas sugalvojo, ką darys. Jis grįš į Niujorką ir perskaitys *Anglą ligonį*. Pasižymės labiausiai patikusias vietas; paskui su ponia Klozen

* *Vertė Valdas V. Petrauskas.*

galės palyginti, ką kuris pasibraukė, ir aptarti pasirinktas ištraukas. Gal jam netgi pavyks ją prikalbinti išsinuomoti vaizdajuostę ir drauge pažiūrėti filmą.

„Ko gero, – galvojo Volingfordas jau snūduriuodamas supamajame krėsle, apglėbęs miegantį sūnų, – tai būtų perspektyvesnė pokalbių tema negu peliuko kelionės arba darbščios ir kūrybingos, bet pasmerktos vorės entuziazmas“.

Ponia Klozen rado juos kietai įmigusius krėsle. Kaip gera motina, ji pirmiausia atidžiai apžiūrėjo Oto pusryčių likučius – pieną, kiek jo dar buvo buteliuke, tiesiog stulbinamai apdrabstytus sūnaus marškinukus, persikų tyrele ištepliotus plaukus, banano gumulėliais aplipintus batukus bei kojinytes ir didžiulę dėmę ant Patriko kelnaičių, iš kurios nesunku buvo suprasti, kad vaikas atpylė jam ant kelių. Turbūt viskas, ką ponia Klozen pamatė, jai labai patiko, ypač tas vaizdas – tėvas su sūnumi, ramiai miegantys supamajame krėsle, – nes ji pasiėmė fotoaparatą ir du kartus juos nufotografavo.

Kai Volingfordas atsibudo, Doris jau buvo išvirusi kavos ir kepino rūkytą kumpį. (Patrikas prisiminė jai sakęs, jog mėgsta kumpį.) Ji vėl vilkėjo violetiniu maudymosi kostiumėliu. Patrikas įsivaizdavo savo glaudes, paliktas vienas ant skalbinių virvės, ir apimtas savigailos pagalvojo, jog tai galbūt ženklas, kad ponia Klozen nesutiks už jo tekėti.

Jie visą dieną drauge tinginiavo, nors ir nesijautė visiškai ramūs. Šiokią tokią įtampą tarp jų kėlė tai, kad Doris nė puse žodžio neužsiminė apie Patriko siūlymą susituokti.

Juodu pakaitomis šokinėjo į vandenį nuo prieplaukos ir saugojo Otą. Volingfordas su kūdikiu vėl braidžiojo pakrante palei smėlėtą paplūdimį. Paskui visi trys plaukė motorlaiviu. Patrikas su mažuoju Otu ant kelių sėdėjo pirmagalyje, o ponia Klozen vairavo laivą – valtį su už borto įtaisytu varikliu, nes ją lengviau galėjo suvaldyti. Kateris buvo greitesnis, bet Doris bijojo jį apibrozdinti ar apdaužyti, o dėl valties Klozenai per daug nesijaudino.

Doris su Patriku ir Otu motorlaiviu nugabeno šiukšles į konteinerį ant prieplaukos tolimajame ežero gale. Šiukšlės ten buvo

vežamos iš visų vasarnamių. Doris pasakė, kad visas atliekas, kurių nenuplukdys į tą konteinerį, – tuščius butelius, skardines, popiergalius, maisto likučius, nešvarias Oto sauskelnes, – jie turės pasiimti į lėktuvą.

Valties variklis burzgė taip garsiai, kad neįmanoma buvo susišnekėti, bet Volingfordas, žiūrėdamas į ponią Klozen, labai aiškiai ištarė: „Aš tave myliu". Jis žinojo, kad Doris iš jo lūpų suprato, ką jis sako, tačiau neišgirdo jos atsakymo. Sakinys buvo ilgesnis negu: „Aš tave myliu"; Patrikas jautė, kad Doris kalbėjo rimtai.

Kai jie, išmetę šiukšles, plaukė atgal, mažasis Otas užmigo. Volingfordas užnešė berniuką valčių pastogės laiptais į viršų ir paguldė į lopšį. Doris pasakė, kad Otas dieną paprastai numinga du kartus; dabar jį tiesiog užliūliavo valties lingavimas. Ponia Klozen manė prieš naktį turėsianti vaiką pažadinti ir pamaitinti.

Buvo vėlyva popietė, gal netgi pavakarys; saulė jau leidosi. Volingfordas poniai Klozen tarė:

– Dar nežadink Otuko. Labai prašau – eikš su manim ant prieplaukos.

Doris tebebuvo apsirengusi maudymosi kostiumėliu, Patrikas mūvėjo glaudėmis, be to, jis pasirūpino, kad jie turėtų du rankšluosčius.

– Ką čia veiksim? – paklausė Doris.

– Pirmiausia vėl sušlapsim, – tarė Patrikas. – Paskui truputį pasėdėsim ant prieplaukos.

Ponia Klozen nerimavo, kad negirdės Oto verksmo, jeigu jis staiga pabus. Miegamojo langus ji paliko atdarus, bet jie buvo į ežerą, ne į didžiąją prieplauką, negana to, kartkarčiais visus garsus nustelbdavo pro šalį plaukiančių motorinių valčių burzgimas, bet Patrikas Doris patikino, kad tikrai išgirs kūdikio balsą.

Jie nėrė į vandenį nuo didžiosios prieplaukos ir tuoj pat kopėčiomis vėl užlipo į viršų; beveik tą pačią akimirką prieplauką apgaubė šešėliai. Saulė šiapus ežero užlindo už medžių viršūnių, bet rytinė pakrantė dar buvo nutvieksta jos spindulių. Volingfordas su ponia Klozen sėdėjo ant rankšluosčių; Patrikas Doris papasakojo apie skausmą malšinančius vaistus, kuriuos gėrė Indi-

joje, ir apie tai, kaip (mėlynųjų kapsulių sapne) jautė į medinės prieplaukos lentas įsigėrusią saulės šilumą, nors prieplauka jau buvo medžių šešėlyje.

– Kaip dabar, – tarė jis.

Doris nieko nesakė, tik vos pastebimai virpėjo – jai, matyt, buvo šalta su šlapiu maudymosi kostiumėliu.

Patrikas toliau jai pasakojo, kaip išgirdo moters balsą – seksualiausią, kokį tik galima įsivaizduoti, ir kaip ta moteris, kurios jis nematė, tarė: „Mano kostiumėlis toks *šaltas*. Aš nusirengsiu. Gal ir tu?"

Ponia Klozen nenuleido akių nuo Volingfordo – ji tebevirpėjo.

– Būk gera – ištark tuos žodžius, – paprašė jis.

– Dabar nenorėčiau to daryti, – tarė Doris.

Patrikas pasakojo, kas buvo toliau tame mėlynųjų kapsulių sapne: jis atsakė „taip". Nuo šlapių maudymosi kostiumų pro tarpus tarp lentų į ežerą kapsėjo vandens lašai. Jis ir ta nematoma moteris buvo nuogi; moters pečiai kvepėjo saule, o skonis, kurį jis pajuto, kai liežuviu vedžiojo jos ausies kontūrus, buvo kaip ežero.

– Tu sapne su ja mylėjaisi? – paklausė ponia Klozen.

– Taip.

– Negaliu to daryti, – tarė Doris. – Ne čia, ne dabar. Šiaip ar taip, anapus ežero yra toks naujas vasarnamis. Klozenai man sakė, kad ten įsikūręs tipas turi jūrinį žiūroną ir slapčia stebi žmones.

Patrikas suprato, apie kurį vasarnamį ji kalba. Buvo aiškiai matyti, kad tas namelis anapus ežero pastatytas visai neseniai; melsvame ir žaliame fone naujos medienos spalva traukte traukė žvilgsnį.

– Maniau, kad sapnas po truputį pildosi, – tarstelėjo Volingfordas. („Nedaug trūko, kad būtų išsipildęs", – norėjo pasakyti.)

Ponia Klozen atsistojo ir pasiėmė rankšluostį. Juo prisidengdama nusirengė šlapią maudymosi kostiumėlį. Paskui pakabino kostiumėlį ant virvės ir standžiau susisupo rankšluosčiu.

– Einu, pažadinsiu Otą, – tarė.

Volingfordas nusimovė glaudes ir pakabino ant virvės šalia Doris kostiumėlio. Kadangi ji jau buvo nuėjusi į valčių pastogę, jis nematė reikalo dangstytis. Tiesą sakant, akimirką dar pastovėjo nuo-

gas, pasisukęs į ežerą, – kad tas šiknius su žiūronu gerai įsižiūrėtų. Paskui Volingfordas apsivyniojo rankšluosčiu ir užlipo laiptais į savo miegamąjį.

Miegamajame apsimovė sausomis glaudėmis, apsirengė marškiniais atverčiama apykakle. Kai nuėjo į kitą kambarį, ponia Klozen irgi jau buvo persirengusi; ji vilkėjo sena berankove trikotažine palaidinuke, mūvėjo nailoniniais šortais. Taip rengiasi berniūkščiai, kai eina sportuoti, tačiau Doris atrodė nuostabiai.

– Supranti, sapnas nebūtinai turi būti tikroviškas, kad išsipildytų, – pasakė ji, nežiūrėdama į Patriką.

– Nežinau, ar galiu tikėtis, kad manęs neatstumsi, – tarė Patrikas.

Jie ėjo taku į pagrindinį namelį; Doris tyčia žingsniavo priekyje, o Patrikas su mažuoju Otu ant rankų sekė jai iš paskos.

– Aš apie tai dar galvoju, – neatsigręždama pasakė Doris.

Volingfordas suskaičiavo jos ištartų žodžių skiemenis. Ko gero, tą patį ji sakė ir valtyje, kai jis per triukšmą nieko negirdėjo. („Aš apie tai dar galvoju".) Vadinasi, jis dar gali turėti vilties, nors ir nedaug.

Jie ramiai papietavo tinkleliais nuo vabzdžių apsaugotoje pagrindinio namelio verandoje, iš kurios buvo matyti vis tamsėjantis ežeras. Kitapus tinklelių zyzė daugybė uodų. Patrikas su Doris išgėrė antrą butelį raudono vyno; Patrikas pasakojo apie kol kas nelabai vykusias savo pastangas netekti darbo. Šįkart jam pakako proto neužsiminti apie Meri Šanahan. Jis Doris nesakė, kad apie tai, jog reikėtų pamėginti netekti darbo, pirmą kartą susimąstė šnekėdamasis su Meri ir kad Meri jau yra numačiusi būdus, *kaip* jis turėtų būti išmestas.

Patrikas kalbėjo ir apie savo ketinimą išvykti iš Niujorko, bet ponia Klozen, tarytum netekusi kantrybės, tarė:

– Nenoriu, kad mestum darbą dėl *manęs*. Jeigu išvis galėsiu gyventi su tavimi, galėsiu *bet kur*. Juk svarbiausia ne tai, kur mes gyvensime ir kokį darbą tu dirbsi.

Kol Doris plovė indus, Patrikas su Otu ant rankų vaikščiojo aplinkui.

– Aš tik norėčiau, kad ta Meri neturėtų tavo vaiko, – galiausiai pasakė ponia Klozen. Vaikydamiesi uodus, jie jau ėjo taku į valčių pastogę. Patrikas nematė Doris veido; ji vėl žingsniavo pirma, su žibintuvėliu ir kūdikio daiktų krepšiu, o Volingfordas nešė Otą. – Negaliu jos smerkti... kad trokšta pagimdyti tavo kūdikį, – pridūrė Doris, lipdama valčių pastogės laiptais. – Tačiau tikiuosi, kad taip nebus. Žinoma, tu jau nieko negali padaryti, ir neturėtum. Dabar jau ne.

Volingfordui dingtelėjo mintis, kad jis kaip visada netyčia išjudino svarbiausius savo lemties veiksnius, kurių negali suvaldyti; Meri Šanahan arba pastojo, arba ne – tai nuo jo jau nepriklauso.

Pagrindiniame namelyje pasinaudojęs tualetu ir išsivalęs dantis, Patrikas iš skutimosi reikmenų dėžutės pasiėmė prezervatyvą. Eidamas į valčių pastogę laikė jį rankoje. Dabar, kai guldė Otą ant vystymo lovos miegamajame, ponia Klozen pastebėjo, kad Patriko kumštis sugniaužtas.

– Ką turi rankoje? – paklausė ji.

Patrikas atgniaužė delną ir parodė prezervatyvą. Doris buvo palinkusi prie mažojo Oto – keitė jam sauskelnes.

– Verčiau eik ir atsinešk dar vieną. Reikės mažiausiai dviejų, – tarė ji.

Patrikas pasiėmė žibintuvėlį ir vėl drąsiai susikovė su uodais; į savo miegamąjį virš valčių pastogės grįžo su dar vienu prezervatyvu ir buteliu šalto alaus.

Grįžęs kambaryje įžiebė dujinę lempą. Žmonėms, turintiems abi rankas, tai padaryti nesunku, o Patrikui teko šiek tiek pavargti. Jis užbrėžė medinį degtuką ir laikė degantį dantyse, kol atsuko dujas. Kai išsiėmė degtuką iš burnos ir prikišo prie lempos, pasigirdo pokštelėjimas ir plykstelėjo liepsna. Patrikas sumažino degimą, bet šviesa miegamajame beveik nepritemo. „Nelabai romantiška“, – galvojo jis rengdamasis ir nuogas guldamas į lovą.

Volingfordas ant savęs užsitraukė tik viršutinę paklodę, iki juosmens; gulėjo ant pilvo, pasirėmęs alkūnėmis, po krūtine pasikišęs dvi pagalves. Pro langą žiūrėjo į virš ežero tviskančią mėnesie-

ną – mėnulis buvo milžiniškas. Atrodė, kad jau pilnatis, nors pagal kalendorių ji turėjo būti po dviejų ar trijų naktų.

Neatkimštą butelį alaus Patrikas buvo palikęs ant tualetinio staliuko; tikėjosi vėliau išgersiąs kartu su Doris. Du į folijos apvalkalėlius įpakuoti prezervatyvai gulėjo po pagalvėmis.

Per narų keliamą triukšmą ir prie kranto staiga kilusias ančių peštynes Patrikas neišgirdo, kada Doris įėjo į kambarį, bet kai ji atsigulė ant jo ir krūtimis prigludo jam prie nugaros, jis suprato, kad ji nuoga.

– Mano kostiumėlis toks *šaltas*, – sušnibždėjo ji jam į ausį. – Aš nusirengsiu. Gal ir tu?

Jos balsas buvo toks panašus į nematomos moters balsą mėlynųjų kapsulių sapne, kad Volingfordas vos įstengė atsakyti. Kai jis pagaliau išlemeno „taip", Doris jau buvo atvertusi jį ant nugaros ir nutraukusi paklodę.

– Duok man vieną iš tų daikčiukų, – tarė ji.

Atmetęs vienintelę sveiką ranką, Volingfordas siekė po pagalvėmis padėtų prezervatyvų, bet ponia Klozen buvo vikresnė. Ji greitai išsitraukė blizgantį pakelį ir dantimis perplėšė foliją.

– Leisk man... Noriu pati tau užmauti, – pasakė. – Niekada to nedariau.

Pamačiusi, kaip atrodo prezervatyvas, ji lyg ir nustebo, bet ilgai nedvejojo; deja, iš pradžių mėgino mauti išvirkščiai.

– Reikia žiūrėti, kaip susuktas, – tarė Volingfordas.

Doris pasijuokė iš savo klaidos. Paskui jau gerai užmovė prezervatyvą – ir taip greitai, kad Patrikas net nespėjo jai nieko pasakyti. Na ir kas, kad ponia Klozen anksčiau niekam nebuvo movusi prezervatyvo, – Volingfordą ji apžergė taip pat kaip ir anąkart. (Tik dabar jis gulėjo ant nugaros, o ne sėdėjo krėsle daktaro Zajonco klinikoje.)

– Noriu su tavimi pašnekėti apie tai, kad turėsi būti man ištikimas, – tarė Doris judėdama aukštyn žemyn, rankomis įsirėmusi Patrikui į pečius. – Jeigu jauti, kad negali gyventi su viena moterimi, geriau sakyk iš karto – sustabdyk mane tuojau pat.

Volingfordas neištarė nė žodžio ir nieko nedarė, kad ją sustabdytų.

– Labai prašau – pasistenk, kad daugiau niekas nuo tavęs nepastotų, – dar rimtesniu balsu pasakė ponia Klozen. Ji visu svoriu leidosi ant Patriko, o jis kėlė klubus ją sutikdamas.

– Gerai, – tarė jis.

Kadangi kambaryje ryškiai švietė dujinė lempa, ant sienos buvo matyti judantys jų šešėliai – kaip tik toje vietoje, kur seniau kabėjo Oto vyresniojo alaus plakatas, tame Volingfordo dėmesį patraukusiame tamsesniame stačiakampyje. Atrodė, kad ten, tarytum paveikslo rėmuose, mylisi du vaiduokliai, dar nežinantys, ar galės būti kartu.

Pasimylėję Patrikas su Doris išgėrė alų – ištuštino butelį per kelias sekundes. Paskui nuogi ėjo paplaukioti; Volingfordas paėmė rankšluostį, vieną abiem, o ponia Klozen nešė žibintuvėlį. Žengdami vienas paskui kitą, jie pasiekė valčių pastogės prieplaukos galą; šįkart Doris liepė Patrikui pirmam lipti kopėčiomis į vandenį. Vos tik jis paniro į ežerą, ji paprašė jo plaukti atgal ir lįsti po siaura prieplauka.

– Žiūrėk, kur šviesa, – pasakė.

Pro tarpą tarp prieplaukos lentelių ji apšvietė vieną iš tamsaus vandens semiamų atraminių stulpų. Tas stulpas atrodė storesnis už Volingfordo šlaunį. Per kelis colius virš vandens, greta horizontaliai įtvirtinto tašo, Patrikas pastebėjo kažkokį auksinį daiktą. Jis priplaukė arčiau ir pažvelgė aukštyn. Kad matytų, kas ten per daiktas, turėjo plūduriuoti stačiomis.

Į stulpą buvo įkalta nemaža vinis, ant jos užverti du auksiniai sutuoktuvių žiedai, paskui vinies galvutė prilenkta prie stulpo, kad žiedai nenukristų. Patrikas suprato, kad ponia Klozen turėjo laikytis vandenyje stačia, kol įkalė vinį, užvėrė žiedus ir plaktuku prilenkė vinies galvutę. Tai padaryti tikrai nebuvo lengva, netgi tokiai gerai plaukikei, pakankamai stipriai ir turinčiai abi rankas.

– Tebėra? Ar matai? – paklausė Doris.

– Taip, – atsakė Patrikas.

Doris vėl padėjo žibintuvėlį, kad jis šviestų į ežerą. Išlindęs iš po prieplaukos, Patrikas rado ją laukiančią ryškiai nutviekstame plote; ji plūduriavo ant nugaros, jos krūtys buvo iškilusios virš vandens.

Ponia Klozen neištarė nė žodžio. Volingfordas irgi tylėjo. Jis galvojo apie tai, kad kurią nors žiemą, kai ežeras apsitrauks ypač storu ledu, ledas, ko gero, brūžinsis į valčių pastogės prieplauką ir žiedai bus prarasti. Arba audra nušluos visą valčių pastogę. Šiaip ar taip, sutuoktuvių žiedai yra ten, kur ir turėtų būti, – būtent tai ponia Klozen norėjo parodyti.

Kitapus ežero smalsusis naujakurys savo namelyje buvo užsidegęs šviesą. Jis per radiją klausėsi beisbolo rungtynių, bet Patrikas nesuprato, kurios komandos žaidžia.

Jie jau plaukė atgal, valčių pastogės link; kelią į krantą jiems rodė ne tik ant prieplaukos paliktas žibintuvėlis, bet ir du miegamųjų, kuriuose degė dujinės lempos, langai. Šįkart Volingfordas neužmiršo nusišlapinti vandenyje, kad vėliau nereikėtų bėgti į miškelį ir kautis su uodais.

Eidami gulti, juodu pabučiavo mažąjį Otą; Doris berniuko kambaryje užgesino dujinę lempą ir užtraukė užuolaidas. Paskui, išjungusi šviesą ir kitame miegamajame, išsitiesė ant lovos – nuoga, ežero maloniai atvėsinta, užsiklojusi tik viršutine paklode. Šlapi ir šalti jos ir Volingfordo plaukai blizgėjo mėnesienoje. Užuolaidas savo miegamajame Doris tyčia paliko atitrauktas – norėjo atsibusti anksčiau už kūdikį. Mėnulio nutviekstame kambaryje ir ji, ir Patrikas tuoj pat užmigo. Tąnakt mėnulis švietė ilgai, beveik iki trečios valandos ryto.

Pirmadienį saulė tekėjo šiek tiek po penkių, bet ponia Klozen atsikėlė daug anksčiau. Nubudęs melsvai pilkos, tarsi alavinės, šviesos užlietame kambaryje, Volingfordas jautė, kad jam stovi – kaip pačią erotiškiausią mėlynųjų kapsulių sapno akimirką.

Ponia Klozen movė jam antrą prezervatyvą. Ji buvo sugalvojusi net Volingfordui dar neįprastą būdą, kaip tai padaryti, – vyniojo susuktą gumytę jam ant varpos dantimis. Kaip moteris, seniau beveik nieko nežinojusi apie prezervatyvus, ji atrodė ne-

paprastai išradinga; tačiau Doris prisipažino skaičiusi apie tokį būdą knygoje.

– Kokiame nors romane? – paklausė Volingfordas. (Aišku, kad romane!)

– Duok ranką, – įsakė ponia Klozen.

Patrikas, savaime suprantama, pamanė, kad ji kalba apie dešinę – vienintelę jo ranką, bet kai ją ištiesė, Doris papurtė galvą:

– Ne, ketvirtąją.

Patrikas tarėsi kažką ne taip išgirdęs. Tikriausiai ji sakė: „Ne, kitą", turėdama omenyje jo ranką be plaštakos – bigę.

– Ką? – paklausė Volingfordas; jis tik norėjo įsitikinti.

– Duok ranką, ketvirtąją, – tarė Doris. Ji pagriebė jo bigę ir tvirtai suspaudė tarp šlaunų; Volingfordas pajuto vėl atgyjančius nesamus pirštus.

– Kai gimei, turėjai dvi rankas, – paaiškino ponia Klozen. – Paskui vieną praradai. Oto buvo trečia. O *šita*... – pasakė ji, reikšmingai suglausdama šlaunis, – šita niekada manęs nepamirš. Ji priklauso man. Tavo ketvirtoji ranka.

– O. – Patrikas pagalvojo, kad greičiausiai todėl ir jaučia tą ranką, tarytum iš tikrųjų ją turėtų.

Pasimylėję jie vėl nuogi maudėsi ežere, bet šįsyk ne kartu; kuris nors stovėjo prie lango mažojo Oto miegamajame ir žiūrėjo, kaip kitas plaukioja. Otas pabudo saulei tekant, kai prie jo budėjo Doris.

Vėliau jie dėjosi daiktus; Doris viską išjungė ir užrakino. Ji netgi spėjo nugabenti šiukšles į konteinerį ant prieplaukos tolimajame ežero gale. Volingfordas pabuvo su Otu. Doris be kūdikio motorine valtimi plaukė daug greičiau.

Kai atskrido hidroplanas, visus krepšius ir kūdikio kėdutes jie jau buvo sunešę ant didžiosios prieplaukos. Kol lakūnas su ponia Klozen krovė daiktus į lėktuvėlį, Volingfordas, dešine ranka apglėbęs mažąjį Otą, bige mojavo geidulingajam smalsuoliui. Kitapus ežero prieš saulę blykčiojo žiūrono stiklas.

Paskui lakūnas tyčia praskrido pro pat naujakurio prieplauką. Smalsuolis apsimetė, kad jo žiūronas iš tiesų visai ne žiūronas, o meškerė, ir jis tiesiog žvejoja; tas kvailas šiknius netgi dėjosi mė-

ginąs kuo toliau užmesti masalą. Vidury prieplaukos kaip įkaltis stovėjo trikojis žiūrono stovas – tarytum atrama primityviam pabūklui.

Lėktuvo variklis ūžė taip garsiai, kad Volingfordas su ponia Klozen negalėjo kalbėtis nešaukdami visa gerkle. Bet jie vis žvilgčiojo vienas į kitą ir į kūdikį, kurį pakaitomis laikė ant kelių. Kai hidroplanas ėmė po truputį leistis žemyn, Patrikas, žiūrėdamas į Doris, vėl be garso, vien lūpomis, pasakė: „Aš tave myliu".

Doris kurį laiką tylėjo, o paskui irgi vien lūpomis ištarė tą patį Volingfordo jau girdėtą sakinį, ilgesnį negu „Aš tave myliu". („Aš apie tai dar galvoju".)

Taigi Volingfordas galėjo tik laukti.

Iš tos vietos, kur nusileido hidroplanas, jie automobiliu važiavo į Grin Bėjaus Ostino Straubelio oro uostą. Mažasis Otas sunerimęs muistėsi savo kėdutėje; Volingfordas mėgino jį pralinksminti. Doris vairavo. Dabar, kai joks triukšmas nestelbė jų balsų, jie lyg ir neturėjo ką vienas kitam pasakyti.

Oro uoste atsisveikinęs ir pabučiavęs pirma Doris, paskui mažąjį Otą, Patrikas pajuto, kad Doris jam kažką įdėjo į dešinę priekinę kišenę.

– Būk geras, dabar nežiūrėk. Truputį palauk, – paprašė ji. – Bet noriu, kad žinotum: oda toje vietoje man jau sugijo, skylutė užsitraukė. Nebegalėčiau įsiverti šito daikčiuko, net jeigu norėčiau. Be to, jei galiausiai susieisime, žinau, kad man jo nereikės. *Tau* jo nereikės. Prašau tavęs – kam nors jį atiduok.

Volingfordas ir nematydamas suprato, kas tai per daikčiukas: vaisingumo talismanas, blizgantis papuošalas, kurį Doris kadaise nešiojo įsivėrusi į bambą. Patrikui knietėjo žvilgtelėti, kaip jis atrodo.

Ilgai laukti nereikėjo. Volingfordui bemąstant, ką galėtų reikšti dviprasmiškai nuskambėję ponios Klozen žodžiai – „jei galiausiai susieisime", – sucypė oro uosto metalo detektorius. Patrikas turėjo išsiimti Doris duotą daikčiuką iš kišenės ir pažiūrėti, kas tai. Papuošalą atidžiai apžiūrėjo ir oro uosto apsaugos darbuotoja – tiesą sakant, netgi pirmiau negu Patrikas.

Nors ir labai mažas, tas papuošalas buvo gana sunkus; pilkšvai baltas metalas švytėjo kaip auksas.

– Platina, – tarė apsaugos darbuotoja. Ji buvo tamsiaodė indėnė juodais kaip degutas plaukais, stambaus sudėjimo; atrodė liūdnoka. Iš to, kaip čiupinėjo bambos papuošalą, galima buvo suprasti, kad nusimano apie juvelyrinius dirbinius. – Tikriausiai daug kainavo, – pridūrė ji, atiduodama papuošalą Volingfordui.

– Nežinau – ne aš jį pirkau, – pasakė Volingfordas. – Čia moteriškas papuošalas, veriamas į bambą.

– Taip, suprantu, – tarė apsaugos darbuotoja. – Metalo detektorius dažnai užjunta tokius papuošalus keleivių bambose.

– O! – Patrikas tik dabar suvokė, kokios formos tas talismanas. Tai buvo mažytė plaštaka – kairė.

Juvelyrai tokius daikčiukus – metalinius strypelius su ant vieno galo užsukamais rutuliukais, kad papuošalas neiškristų, – vadina bambos auskarais. Doris talismano strypelis atrodė tarsi liaunas riešas, o kitame jo gale buvo mažutė, grakšti rankytė – Patrikas Volingfordas pirmą kartą matė tokį dailų papuošalą. Didysis vos įžiūrimos platininės plaštakos pirštas buvo kryžmai uždėtas ant smiliaus – beveik visame pasaulyje tai yra sėkmės ženklas. Patrikas tikėjosi pamatyti aiškesnį vaisingumo simbolį – miniatiūrinį dievuką ar kokios genties totemą.

Prie stalo, kur stovėjo Volingfordas su apsaugos darbuotoja, priėjo dar vienas apsauginis – neaukštas, liesas juodukas tvarkingai pakirptais ūsais.

– Kas čia? – paklausė jis kolegės.

– Kūno papuošalas. Tokį gali įsiverti į bambą, – paaiškino ji.

– Aš tai jau nesiversiu! – išsišiepė vyriškis.

Patrikas padavė jam talismaną. Tą akimirką striukelė, kurią Volingfordas laikė persimetęs per kairį dilbį, nuslydo ant žemės ir abu apsauginiai pamatė, kad jis be plaštakos.

– Ei, jūs gi Liūto Užkanda! – tarė juodukas. Jis, ko gero, nė nežvilgtelėjo į mažytę platininę plaštaką sukryžiuotais pirštais, padėtą jam ant delno.

Moteris instinktyviai ištiesė ranką ir palietė kairį Patriko dilbį.

– Atleiskite, aš jūsų nepažinau, pone Volingfordai, – tarė ji.

Kodėl jos veidas toks liūdnas? Volingfordas iš karto pastebėjo, kad ta moteris nusiminusi, bet tik dabar susimąstė, kokios galėtų būti jos liūdesio priežastys. Ant jos kaklo buvo matyti nedidelis kabliuko formos randelis, kuris galėjo atsirasti bet kada – ir vaikystėje, jeigu ji, pavyzdžiui, netyčia įsidūrė žirklėmis, ir vėliau, jei ištekėjo už netikusio vyro arba buvo žiauriai išprievartauta.

Jos kolega – tas liesas juodaodis vyriškis – staiga susidomėjęs atidžiau pažvelgė į bambos papuošalą.

– Juk čia plaštaka. Kairė. Supratau! – susijaudinęs tarė. – Tikriausiai jūsų talismanas, ar ne?

– Ne visai. Šis daikčiukas padeda pastoti. Bent jau man taip sakė...

– *Tikrai*? – tarė indėnė. Ji paėmė papuošalą nuo kolegos delno. – Noriu dar pažiūrėti. Tikrai padeda? – paklausė Patriko. Jis matė, kad ji nejuokauja.

– Vieną kartą jau padėjo, – atsakė Volingfordas.

Jam rūpėjo sužinoti, koks liūdesys slegia tą moterį. Ji atrodė bebaigianti ketvirtą arba jau pradėjusi penktą dešimtį, ant kairės rankos bevardžio piršto mūvėjo sutuoktuvių žiedą, o ant dešinės bevardžio – žiedą su turkio akute. Auskarai jos ausyse irgi buvo su turkiu. Gal ji įsivėrusi auskarą ir į bambą? Gal niekaip negali pastoti?

– Norėtumėte turėti tokį daikčiuką? – paklausė jos Volingfordas. – Man jo nebereikia.

Juodaodis apsauginis nusijuokė ir nuėjo šalin, numojęs ranka.

– O-o-o! Verčiau neprasidėkite! – dar pasakė jis Patrikui, purtydamas galvą.

Gal ta vargšė moteris jau turi krūvą vaikų; gal ji seniai svajoja, kad jai būtų perrišti kiaušintakiai, bet nenaudėlis jos vyras vis priešinasi?

– Tu geriau patylėk! – šūktelėjo indėnė nueinančiam kolegai. Šis tebekikeno, bet moteris nė kiek nepralinksmėjo.

– Imkite, jeigu jums reikia, – pasakė jai Volingfordas. Šiaip ar taip, ponia Klozen juk prašė tą papuošalą kam nors atiduoti.

Moteris suspaudė vaisingumo talismaną tamsioje savo saujoje.

– Labai norėčiau jį turėti, bet žinau, kad neįpirksiu.

– Ne, ne! Atiduodu nemokamai! Dovanoju. Jis jau jūsų, – tarė Patrikas. – Tikiuosi, kad padės, jei to norite. – Jis nežinojo, ar apsaugos darbuotoja ketina nešioti talismaną pati, ar padovanoti draugei, ar tiesiog kur nors parduoti.

Kiek paėjęs nuo apsaugos posto, Volingfordas atsigręžė ir dar kartą pažvelgė į indėnę. Ji toliau dirbo savo darbą – visiems kitiems žmonėms buvo paprasčiausia apsauginė, – tačiau žvilgtelėjusi į Patriką draugiškai jam pamojavo ir maloniai nusišypsojo. Paskui iškėlė aukštyn mažąją platininę rankutę. Volingfordas iš toli neįžiūrėjo sukryžiuotų pirštų, bet matė, kaip papuošalas blykčioja ryškioje oro uosto šviesoje; platina vėl švytėjo kaip auksas.

Patrikas prisiminė Doris ir Oto Klozenų sutuoktuvių žiedus, žibintuvėlio apšviestus virš tamsaus vandens po valčių pastogės prieplauka. Kiek kartų nuo to laiko, kai ten juos prikalė, Doris lindo po prieplauka į juos pažiūrėti ir plūduriavo stačiomis, rankoje laikydama žibintuvėlį?

O gal ji nežiūrėjo nė karto? Gal mato tuos žiedus – kaip nuo šiol matys ir Volingfordas – tik sapnuose arba vaizduotės kuriamose vizijose, kur auksas žiba dar skaisčiau ir žiedų atspindys ežero vandenyje atrodo amžinas?

Volingfordas suprato, kad jo ateitis su ponia Klozen arba be jos bus nulemta ne tada, kai paaiškės, ar Meri Šanahan nėščia, ar ne. Iš tikrųjų viskas priklausys nuo to, ar labai ryškiai spindės po prieplauka prikalti sutuoktuvių žiedai Doris Klozen sapnuose ir vizijose.

Į Cincinatį skrendantis lėktuvas atsiplėšė nuo žemės ir Volingfordas pakibo ore – tą akimirką tiesiogine prasme – kaip ir su juo susiję Doris Klozen ketinimai. Ką gi, jis turės palaukti.

Buvo pirmadienis, tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų liepos dvidešimt šešta diena. Volingfordas ilgai prisimins tą datą; ponią Klozen jis vėl pamatys tik po devyniasdešimt aštuonių dienų.

Dvyliktas skyrius

LAMBO STADIONAS

Laiko užsigydyti žaizdoms pakako. Mėlynė ant blauzdos (atsiradusi nuo trinktelėjimo į stiklinį staliuką pas Meri) iš pradžių pageltonavo, paskui pasidarė rusva ir galiausiai visai išnyko. Netrukus panašiai pradingo ir nudegimo žymė (toje vietoje, kuria Patrikas prisilietė prie karšto vandens čiaupo Meri dušo kabinoje). Ilgainiui nebebuvo matyti ir jokių dramatiškų Patriko ristynių su grimuotoja iš Kvinso pasekmių: užgijo ir raudoni rėžiai ant jo nugaros (Andžės nagai!), ir netgi didžiulė išsiliejusio kraujo pūslė ant kairio peties, į kurį Andžė įsiaudrinusi suleido dantis. Nauja oda toje vietoje, kur pūpsojo rausvai violetinė hematoma, buvo lygutėlė; Volingfordo petys atrodė toks pat glotnus, be menkiausios dėmelės, kaip ir nuogi mažojo Oto petukai.

Patrikas vis prisimindavo, kaip tepė kremu nuo saulės nudegimo švelnią sūnaus odelę; jis ilgėjosi savo kūdikio, norėjo vėl jį liesti, laikyti ant rankų. Ilgėjosi ir ponios Klozen, bet žinojo, jog nereikia primygtinai reikalauti, kad ji greičiau apsispręstų.

Volingfordas žinojo ir tai, jog dar per anksti klausti Meri Šanahan, ar ji nėščia. Jis tik užsiminė, kai grįžo iš Grin Bėjaus, kad norėtų su ja aptarti jos pasiūlymą persvarstyti jo sutartį. Kaip Meri ir buvo sakiusi, pagal esamą sutartį Patrikas dar turėjo dirbti aštuoniolika mėnesių. Bet argi ne ji pati jam patarė prašyti sutarties trejiems ar netgi penkeriems metams?

Taip, patarė. (Sakė: „Prašyk kokiems trejiems... ne, penkeriems metams".) Tačiau dabar Meri tarytum neprisiminė ankstesnio pokalbio.

– Manau, treji metai – labai daug, Patri, – pareiškė ji.

– Suprantu, – tarė Volingfordas. – Tada, ko gero, neatsisakysiu žinių vedėjo vietos.

– Bet ar tu tikrai *nori* dirbti tą darbą, Patri?

Patrikas neabejojo, kad Meri taip atsargiai kalba ne tik todėl, kad jos kabinete sėdi ir Vortonas su Sabina. (Apskritaveidis studijos bosas ir pagiežos kupina Sabina, regis, abejingai klausėsi pokalbio, nė vienas iš jų netarė nė žodžio.) Volingfordas suprato, jog Meri nežino, ko jis iš tiesų siekia, ir dėl to nervinasi.

– Na, reikia pamąstyti... – tarė Patrikas. – Vargu ar būtų normalu iškeisti žinių vedėjo kėdę į reporterio darbą, net jeigu man leistumėt pačiam rinktis užduotis. Juk žinai, kaip sakoma: „Visa tai jau pergyvenau". Niekas žengdamas į priekį nenori grįžti atgal. Manau, turėtum man ką nors pasiūlyti, kad geriau suprasčiau, ko galiu tikėtis.

Meri pažvelgė į jį linksmai šypsodamasi.

– Kaip sekėsi Viskonsine? – paklausė.

Vortonas, toks romus ir sustingęs, kad, regėjosi, tuoj susilies su baldais, jei ir toliau tylės ir net nekrustelės, vos girdimai sukosėjo, prisidengęs burną delnu. Neįtikimai tuščias jo žvilgsnis ir bereikšmė veido išraiška buvo kaip užsimaskavusio budelio; net Vortono kosulys atrodė kažkoks suvaržytas.

Sabina (Volingfordas buvo beveik ir pamiršęs, kad kadaise su ja miegojo, – tik dabar, geriau pagalvojęs, prisiminė, kad ji per miegus inkšdavo kaip apsisapnavęs šunelis) atsikrenkštė lyg prarijusi gaktos plauką.

– Viskonsine viskas gerai.

Volingfordas kalbėdamas stengėsi neišsiduoti, bet Meri vis tiek padarė teisingą išvadą, kad jo santykiai su Doris Klozen tebėra neaiškūs. Jis būtų tuoj pat jai pasakęs, jeigu juodu su ponia Klozen iš tikrųjų būtų pora. Ir Meri, jei būtų sužinojusi, kad pastojo, būtų tą pačią akimirką pasakiusi tai Volingfordui.

Be to, ir Patrikas, ir Meri suprato, jog turi parodyti, kaip atšalo jų draugystė, Vortonui ir Sabinai; šiedu irgi tai suprato. Tokiomis aplinkybėmis Patrikui Volingfordui ir Meri Šanahan nebuvo patartina kalbėtis vieniems.

– Oho! Berods padvelkė *šaltuku*? – pasakė Volingfordui Andžė, kai jis atsisėdo į grimavimo krėslą.

– Taigi, *padvelkė*! – prisipažino Patrikas, pradžiugęs, kad mato tą geraširdę merginą, kuri jo butą išeidama paliko tokį švarų, koks jis nebuvo nuo pat įsikraustymo dienos.

– Nu... tai ar papasakosi apie Viskonsiną? – paklausė Andžė.

– Dar per anksti ką nors sakyti, – atvirai tarė Volingfordas. – Laikau sukryžiavęs pirštus, – pridūrė (nelabai vykusiai, nes tuoj pat prisiminė ponios Klozen vaisingumo talismaną).

– Aš irgi laikau, kad tik tau pasisektų, – pasakė Andžė. Ji su Patriku nebeflirtavo, bet buvo tokia pat nuoširdi ir draugiška.

Volingfordas nusprendė išmesti savo skaitmeninį žadintuvą ir nusipirkti naują – žinojo, kad kiekvieną kartą, žvilgtelėjęs į senąjį, matys prie jo stiklo prilipusį Andžės gumos gabalėlį ir prisimins, kaip ta guma išlėkė iš priešmirtinių traukulių tampomos merginos gerklės. Patrikas nenorėjo gulėti lovoje ir galvoti apie Andžę – nebent Doris Klozen būtų pasakiusi „ne".

Kol kas Doris nesakė nieko. Volingfordas turėjo prisipažinti, jog nelabai supranta, ką galėtų reikšti jos jam atsiųstos nuotraukos, o Doris paaiškinimai, nors ir lengviau suvokiami, jam pasirodė greičiau šelmiški negu romantiški.

Ji atsiuntė jam ne visas juostelėje buvusias nuotraukas; Patrikas matė, jog nėra ir tų dviejų, kurias darė jis pats. Jis du kartus nufotografavo ant skalbinių virvės gretimai džiūstančius drabužius – violetinį Doris maudymosi kostiumėlį ir savo glaudes. Manė, kad vieną nuotrauką ji norės pasilikti sau. Ji pasiliko abi.

Pamatęs pirmas dvi ponios Klozen atsiųstas nuotraukas, Patrikas nenustebo; vienoje iš jų jis su nuogu kūdikiu ant rankų braidžiojo ežero pakrante. Kitoje buvo Doris su mažuoju Otu, Patriko nufotografuoti atviroje pagrindinio namelio verandoje – pirmą vakarą vasarvietėje, kai tarp jo ir ponios Klozen dar nieko nebuvo įvykę. Atrodė, jog Doris net negalvoja apie tai, kad kas nors *galėtų* įvykti; jos veidas buvo visiškai ramus – kaip žmogaus, kuris nieko nesitiki.

Vienintelė staigmena buvo trečia nuotrauka; Volingfordas net neįtarė, kad Doris jį nufotografavo, kai jis su sūnumi miegojo supamajame krėsle.

Patrikas nežinojo, kaip turėtų suprasti tai, ką perskaitė ponios Klozen prie nuotraukų pridėtame laiškelyje, – ypač dalykišką jos paaiškinimą, kad mažąjį Otą, miegantį tėvo glėbyje, ji nufotografavo du kartus ir vieną nuotrauką pasiliko sau. Tas paaiškinimas buvo ne tik šelmiškas, kaip iš pradžių pasirodė Volingfordui, bet ir dviprasmis. Doris rašė: „Iš nuotraukos, kurią siunčiu, matyti, kad gal ir galėtum būti geras tėvas“.

Gal? Patriko jausmai buvo užgauti. Bet jis vis tiek toliau skaitė *Anglą ligonį*, nuoširdžiai tikėdamasis, jog ras ištrauką, į kurią galės atkreipti Doris dėmesį, – ir galbūt paaiškės, kad ir ji pasibraukė tą pačią, kad ta ištrauka patinka abiem.

Kai Volingfordas skambino poniai Klozen, norėdamas padėkoti už nuotraukas, jis tarėsi jau radęs tokią ištrauką.

– Man labai patiko „žaizdų aprašas“, ypač kai ji duria jam šakute. Prisimeni? „Jam į petį įsmigo šakutė, palikdama žymes, kurias gydytojas palaikė lapės dantų pėdsakais“.

Doris kitame laido gale tylėjo.

– Tau ta vieta nepatiko? – paklausė Patrikas.

– Na, nenorėčiau prisiminti dantų pėdsakų ant *tavo* peties... ir visų kitų tavo žaizdų, – pasakė Doris.

– O!

Volingfordas toliau skaitė *Anglą ligonį*. Dabar stengėsi būti atidesnis, bet ir vėl užsimiršo, kai priėjo tą vietą, kur Almasis sako apie Keteriną: „Ji troško permainų labiau, negu tikėjausi“.

Kaip tik tokia Patrikui atrodė ponia Klozen; kaip meilužė, ji buvo nepasotinama – tai jį išties nustebino. Jis tučtuojau jai paskambino, nė nepagalvojęs, kad Niujorke jau labai vėlu; Grin Bėjuje buvo tik viena valanda anksčiau. Taikydamasi prie mažojo Oto, Doris paprastai guldavo anksti.

Ji atsiliepė kažkokiu nesavu balsu. Patrikas puolė atsiprašinėti.

– Atleisk. Tu miegojai...

– Niekis. Kas atsitiko?

– Čia tik toks sakinys iš *Anglo ligonio*... bet gal perskaitysiu tau kitą kartą. Gali paskambinti man iš ryto, kada tik norėsi, nors ir labai anksti. *Pažadink* mane! – maldavo jis.

– Perskaityk tą sakinį.

– Čia Almasis sako apie Keteriną...

– Nagi! Skaityk!

Jis perskaitė: „Ji troško permainų labiau, negu tikėjausi". Be konteksto toks pasakymas Volingfordui pasirodė kone pornografiškas, bet jis neabejojo, kad ponia Klozen prisimena kontekstą.

– Taip, prisimenu tą vietą, – abejingai, lyg ir pusiausnūda, tarė ji.

– Na... – jau žiojosi Volingfordas.

– Tikriausiai *aš* troškau permainų labiau, negu *tu* tikėjaisi. Ar ne? – paklausė Doris. (Kalbėjo tokiu balsu, tarytum būtų sakiusi: „Ir tai *viskas*?")

– Taip, – tarė Patrikas. Ir išgirdo, kaip ji atsiduso.

– Ką gi... – buvo kažką besakanti ponia Klozen, tačiau tuoj pat persigalvojo. – Jau tikrai vėloka kalbėtis telefonu, – tarė.

Volingfordas daugiau neturėjo ką sakyti, tik „atsiprašau". Jis toliau skaitys romaną ir stengsis neprarasti vilties.

Kažkurią iš tų dienų Meri Šanahan pasikvietė jį į savo kabinetą, – kaip Patrikas netrukus suprato, ne tam, kad pasakytų, ar ji nėščia, ar ne. Meri buvo kai ką sumaniusi. Nors naujos sutarties su Volingfordu, mažiausiai trejiems metams, žinių televizija sudaryti kol kas nesirengė – net jeigu jis kam nors užleistų žinių vedėjo kėdę ir vėl imtųsi reporterio darbo, – kanalo vadovai norėjo žinoti, ar Patrikas sutinka „retkarčiais" rengti reportažus.

– Nori pasakyti, jog jie pageidauja, kad pradėčiau pamažu trauktis nuo žinių vedėjo kėdės? – paklausė Patrikas.

– Jeigu sutiksi, galėsim persvarstyti sutartį, – toliau šnekėjo Meri, neatsakiusi į jo klausimą. – Savaime suprantama, atlyginimą gausi tokį pat kaip dabar, – pridūrė ji, tarytum tai, kad niekas neketina didinti jam atlyginimo, būtų labai gerai. – Tikriausiai kalbėtume apie sutartį dvejiems metams. – Meri nenorėjo prisiimti jokios atsakomybės, be to, jos siūlomas naujas terminas –

dveji metai – buvo tik šešiais mėnesiais ilgesnis negu dabartinės Patriko sutarties.

„Kas ji per moteris!“ – galvojo Volingfordas, bet pasakė visai ką kita:

– Jeigu ketinama mane išstumti iš žinių vedėjo vietos, kodėl aš pats negaliu pareikšti savo nuomonės? Kodėl *manęs* neklausiate, kaip norėčiau pasitraukti? Gal pamažu būtų geriausia, o gal ir ne. Šiaip ar taip, man būtų įdomu žinoti, koks yra jūsų tolesnių veiksmų planas.

Meri Šanahan tik nusišypsojo. Patrikas nuoširdžiai stebėjosi matydamas, kaip greitai ji pajuto naują, kol kas neapibrėžtą savo galią. Be abejo, ji negalėjo viena priimti ypač svarbių sprendimų ir tikriausiai dar net nežinojo, kiek žmonių tai daro, tačiau kalbėdama su Volingfordu stengėsi neišsiduoti. Be to, nebuvo tokia kvaila, kad atvirai meluotų; ji netvirtino, kad *nėra* jokio tolesnių veiksmų plano; kita vertus, nesakė, kad planas *yra*, bet netgi ji nežino koks.

– Prisimenu, kad visada norėjai darbo, susijusio su Vokietija, Patri, – tarytum iš niekur nieko tarė ji. Bet Meri niekada nieko nedarydavo šiaip sau.

Volingfordas seniau siūlėsi rengti reportažą apie Vokietijos susijungimą – kai po tų įvykių buvo praėję devyneri metai. Be kita ko, jis ketino patyrinėti, kaip keitėsi žodžiai, kuriais nusakomas susijungimas, – dabar spaudoje dažniausiai ir buvo rašoma „susijungimas“, net „The New York Times“. Tačiau Vokietija juk buvo viena valstybė, padalyta į dvi dalis, o vėliau vėl sujungta. Ar nereikėjo sakyti, jog tai *pakartotinis* arba *antrasis* susijungimas? Bent jau dauguma amerikiečių buvo įsitikinę, jog Vokietija susijungė *iš naujo*.

Kaip susijungimą nusakančių žodžių vartojimas susijęs su politika? Kuo skiriasi, *pačių vokiečių* nuomone, *susijungimas* nuo *susijungimo iš naujo*?

Tačiau tarptautiniam žinių kanalui tai nebuvo įdomu. „Kam rūpi tie vokiečiai?“ – pasakė Dikas. Panašiai į Volingfordo pasiūlymą reagavo ir Fredas. (Niujorko žinių redakcijoje visi nuolat

šnekėjo, kad juos jau „vemti verčia“ nuo visko – ir nuo religijos, ir nuo meno, ir nuo vaikų, ir nuo vokiečių.)

O dabar Meri, naujoji žinių redaktorė, norėdama Patriką suvilioti, kiša jam Vokietiją – kaip kokią morką užsispyrusiam asilui.

– Kuo čia dėta Vokietija? – įtariai paklausė Volingfordas. Meri, žinoma, nebūtų pradėjusi kalbos apie tai, kad kanalo vadovai nori žinoti, ar Patrikas sutinka „retkarčiais“ rengti reportažus, jeigu jam dar nebūtų numatyta konkreti užduotis. Ką jie siūlo?

– Tiesą sakant, yra du siužetai, – tarė Meri tokiu tonu, tarsi du siužetai būtų geriau negu vienas.

Bet kai ji pasakė „siužetai“, Patrikas suprato, kad kažkas ne taip. Vokietijos susijungimas buvo pernelyg rimta tema, kad reportažą apie tai vadintum tiesiog „siužetu“. Sakydami „siužetai“, žinių redakcijos žurnalistai paprastai turėdavo omenyje Volingfordui jau gerokai įkyrėjusius filmuotus pasakojimus apie visokius nereikšmingus įvykius ar absurdiškas nelaimes. Toks „siužetas“ buvo, pavyzdžiui, pasakojimas apie tai, kaip Otas vyresnysis po Supertaurės rungtynių išsitaškė smegenis alaus sunkvežimio kabinoje. Arba apie patį Volingfordą su liūtu. Jei dabar kanalo vadovai nori, kad Patrikas Volingfordas parengtų du „siužetus“, galima neabejoti, jog tai bus stulbinamai kvailos arba visiškai neįdomios istorijos – arba kartu ir kvailos, ir neįdomios.

– Apie ką, Meri? – paklausė Patrikas. Jis stengėsi neprarasti savitvardos, nes jautė, kad ne Meri jam parinko tas užduotis; iš to, kaip neryžtingai Meri kalbėjo, Patrikas suprato, kad ji jau žino, kaip jis reaguos į pasiūlymą.

– Tikriausiai manysi, jog tai nerimta, – tarė ji. – Tačiau filmuoti reikėtų Vokietijoje.

– Apie ką, Meri?

Žinių televizija jau rodė pusantros minutės reportažą apie vieną iš tų nelaimių – visi buvo jį matę. Keturiasdešimt dvejų metų vokietis rugpjūčio mėnesį sugebėjo užsimušti stebėdamas saulės užtemimą. Jis važiavo keliu netoli Kaizersliauterno. Kažkoks įvykio liudininkas matė, kaip jo automobilis ėmė kreivoti nuo vieno kelkraščio prie kito, paskui visu greičiu trenkėsi lyg ir į tilto atra-

mą ar stulpą. Paaiškėjo, kad žuvęs vyriškis buvo su specialiais akiniais – nenorėjo pražiopsoti užtemimo. Per pakankamai tamsius akinių stiklus jis neįžiūrėjo nieko daugiau, tik užtemstančios saulės kraštelį.

– Šitą jau rodėm, – tarstelėjo Volingfordas.

– Na, pamanėm, kad galima pridurti tęsinį. Nuodugniau patyrinėti šią temą, – pasakė Meri.

Kokį „tęsinį“ galima pridurti prie tokios beprotybės? Kaip reikėtų „nuodugniau“ tyrinėti tokį absurdišką atsitikimą? Ar tas vyriškis turėjo žmoną, vaikų? Jeigu taip, jie, be abejo, prislėgti. Kiek minučių Volingfordas galėtų kalbėtis su liudininku? Kas iš to paaiškėtų? Kam reikia tokio interviu?

– Apie ką kitas siužetas?

Patrikas buvo kai ką girdėjęs ir apie kitą istoriją – apie tai pranešė viena iš naujienų agentūrų. Penkiasdešimt vienerių metų vokietis, medžiotojas iš kažkokio badeno, rastas negyvas – nušautas šalia automobilio Juodajame miške. To medžiotojo šautuvo vamzdis buvo iškištas pro automobilio langą; automobilyje blaškėsi paklaikęs negyvo medžiotojo šuo. Policininkai nusprendė, kad greičiausiai šuo ir nušovė šeimininką. (Netyčia, žinoma, – šuo nebuvo apkaltintas.)

Gal kanalo vadovai nori, kad Volingfordas pasišnekėtų su šunimi?

Tokios nevykusios „naujienos“ galiausiai tampa internete sklindančiais anekdotais – jos iš pat pradžių atrodo juokingos. Bet kaip tik tokios istorijos buvo įprastas, nors ir keistokas, daugumos tarptautinio žinių kanalo laidų pagrindas. Net Meri Šanahan pasijuto nesmagiai, pasiūliusi Volingfordui tokią užduotį.

– Norėjau rengti reportažą *apie Vokietiją*, Meri, – pasakė Patrikas.

– Žinau, – užjaučiamai tarė ji, paliesdama visų moterų nuolat meiliai čiupinėjamą jo kairio dilbio vietą.

– Gal yra dar kas nors, Meri?

– Buvo vienas siužetas Australijoje, – lyg dvejodama pasakė Meri. – Bet žinau, kad niekada nesiveržei ten vykti.

Patrikas suprato, apie kokį „siužetą" ji kalba; jis neabejojo, kad žiūrovams bus išsamiai papasakota ir apie tą beprasmę mirtį. Trisdešimt trejų metų vyrukas, kompiuterių specialistas, mirė persigėręs per Sidnyje, kažkokio viešbučio bare, surengtas gėrimo varžybas. Tos varžybos buvo nevykusiai pavadintos Kraupiuoju penktadieniu; velionis esą išmaukė keturias taureles viskio, septyniolika tekilos ir trisdešimt keturis bokalus alaus – visa tai per valandą ir keturiasdešimt minučių. Kai mirė, alkoholio koncentracija jo kraujyje buvo 0.42.

– Girdėjau apie tai, – tepasakė Volingfordas.

Meri vėl palietė jo dilbį.

– Gaila, kad neturiu tau geresnių naujienų, Patri.

Volingfordas jautėsi prislėgtas dar ir dėl to, kad jam siūlomi lėkšti „siužetai" netgi nebuvo *naujos* žinios, greičiau kažkokios nereikšmingos senų temų nuotrupos, užuominos apie tai, kad pasaulis yra juokingas. Atrodė, kad viskas, kas svarbiausia, jau pasakyta.

Tarptautinis žinių kanalas vasarą priimdavo praktikuotis koledžo studentus – vietoj atlyginimo jiems būdavo žadama, kad įgis „autentiškos patirties". Bet gal ir dirbdami už dyką tie praktikantai galėjo nuveikti šį tą daugiau, ne tik rankioti pasakojimus apie absurdiškas ir juokingas mirtis? Kažkur pietuose jaunas kareivis sunkiai susižeidė ir mirė, iškritęs iš trečio aukšto; prieš nulėkdamas žemyn jis dalyvavo spjaudymo varžybose. (Tikras įvykis.) Šiaurės Anglijoje vieno ūkininko žmoną avys nustūmė nuo uolos. (Irgi tikras įvykis.)

Žinių kanalo darbuotojai atrodė jau seniai išsiugdę kolegialų humoro jausmą, iš esmės tai buvo kolegialus požiūris į mirtį. Trumpai tariant, jokio konteksto. Gyvenimas – tik pokštas; mirtis – paskutinė išdaiga. Volingfordas įsivaizdavo Vortoną arba Sabiną, per pasitarimą po laidos aptarimo sakančius: „Tegu to imasi Liūto Užkanda".

O dėl geresnių naujienų, kurias Volingfordas tikėjosi išgirsti iš Meri Šanahan, tai jis labiausiai norėjo, kad ji pasakytų, jog nėra

nėščia. Tačiau Patrikas suprato, jog žinios, kad ji nepastojo, arba kad pastojo, dar turės palaukti.

Jis nemokėjo ramiai laukti; šiuo atveju tai išėjo jam į gera. Patrikas nusprendė pasiieškoti kokio kito žurnalistinio darbo. Visi šnekėjo, kad vadinamasis švietimo kanalas (jie turėjo galvoje PBS) baisiai nuobodus, tačiau „nuobodus“ – ypač kai kalbama apie žinias – tikrai ne pats blogiausias apibūdinimas.

Arčiausiai Grin Bėjaus esantis PBS filialas, kaip ir universitetas, buvo Madisone, Viskonsino sostinėje. Volingfordas laiške Viskonsino visuomeninei televizijai išdėstė savo sumanymą – jis norėjo kurti analitinę žinių laidą. Siūlė atkreipti dėmesį į tai, kad naujienos, ypač per televiziją, paprastai pranešamos be konteksto. Volingfordas tvirtino galįs įrodyti, jog dažnai įdomiausi dalykai nutylimi ir ne visada kalbama apie tai, apie ką *reikėtų* kalbėti.

Patrikas rašė: „Sudėtingo ir išsamaus pasakojimo greitai nesukursi; per televiziją dažniausiai rodomi trumpi reportažai, kuriems nufilmuoti nereikia daug laiko. Nelaimės mėgstamos ne tik todėl, kad sukrečia žiūrovus, – svarbu ir tai, kad jos įvyksta akimirksniu. Skubumas yra lemiamas veiksnys, ypač televizijoje. Lemiamas sugebėjimo konkuruoti rinkoje požiūriu, tačiau žinių laidoms tai kartais kenkia“.

Volingfordas nusiuntė savo gyvenimo aprašymą ir panašų pasiūlymą kurti analitinę žinių laidą visuomeninės televizijos stotims Milvokyje ir Sent Polyje, ir dar dviem stotims Čikagoje. Bet kodėl jis sutelkė dėmesį į centrinę šalies dalį? Juk ponia Klozen sakė, kad gyvens su juo bet kur – jeigu išvis norės su juo gyventi.

Savo persirengimo kambaryje Patrikas buvo lipniąja juostele prie veidrodžio priklijavęs Doris ir mažojo Oto nuotrauką. Ją pamačiusi Meri Šanahan gerai įsižiūrėjo į kūdikį ir jo motiną, ypač į motiną, ir kandžiai tarė:

– Gražūs ūsai.

Viršutinė Doris Klozen lūpa iš tikrųjų buvo apaugusi vos pastebimais, plonyčiais plaukučiais. Volingfordas pasipiktino, kai Meri šitą neįtikimai švelnią vietelę pavadino ūsais. Jo jausmai buvo įžeisti, be to, jis pernelyg gerai pažinojo tam tikro tipo niujorkie-

čius, todėl nusprendė, kad Doris Klozen nereikėtų išsivežti per toli nuo Viskonsino. Doris turėjo daug savybių, būdingų vidurio vakarų gyventojams, kurios Volingfordui labai patiko.

Jei ponia Klozen persikeltų į Niujorką, kuri nors iš žinių redakcijos moterų ją tikrai įkalbėtų vašku pašalinti plaukelius nuo viršutinės lūpos! Tai, kuo Patrikas žavisi, būtų prarasta. Todėl jis ir parašė laiškus tik keliems PBS filialams centrinėje šalies dalyje; jis stengėsi nenutolti nuo Grin Bėjaus.

Pasiryžęs ieškotis darbo, Volingfordas neapsiribojo vien nekomercinėmis televizijos stotimis. Vienintelis radijas, kurio jis klausydavosi, buvo visuomeninis radijas. Patrikui patiko NPR, be to, NPR stočių buvo visur. Dvi Grin Bėjuje, dvi Madisone. Patrikas nusiuntė savo pasiūlymą kurti analitinę žinių laidą visoms keturioms, ir dar NPR filialams Milvokyje, Čikagoje ir Sent Polyje. (Viena NPR stotis buvo ir Epltone, Doris Klozen gimtajame mieste, bet Patrikas susilaikė, nesiuntė prašymo dėl darbo ten.)

Nepastebimai praėjo rugpjūtis; jam besibaigiant Volingfordui į galvą šovė dar viena gera mintis. Juk visuose Didžiojo Dešimtuko universitetuose, ar bent jau daugumoje iš jų, turėjo būti dėstomas specialus žurnalistikos kursas magistrantams. Nortvesterno universiteto Medilio žurnalistikos fakultetas buvo tikrai garsus. Patrikas pasisiūlė ten dėstyti žinių analizę. Tokį pat pasiūlymą nusiuntė ir Viskonsino universitetui Madisone, Minesotos universitetui Mineapolyje ir Ajovos universitetui Ajovos mieste.

Volingfordas puikiai pasinaudojo žinių laidose ignoruojamo konteksto tema. Jis gana pompastiškai, bet netuščiai, šnekėjo apie tai, kaip paviršutiniškuose reportažuose sumenkinamos tikrai svarbios naujienos. Ir tai nebuvo šiaip šnekėjimas; išsakydamas tokią nuomonę, Patrikas Volingfordas rėmėsi savo patirtimi. Kas kitas, jei ne Liūto Užkanda, galėjo kalbėti apie sensacijų vaikymąsi, menkų nelaimių sureikšminimą, kai visa tai nulemiančios sąlygos, pragaištingos pasaulio blogybės, lieka nežinomos?

Vis dėlto laukti, kol būsi išmestas, gal ir ne geriausia išeitis, kai nori netekti darbo. Gal geriausia būtų susirasti kitą darbą ir iš ankstesnio *išeiti pačiam*? Volingfordas lyg ir pamiršo, kad norėda-

mi jį išmesti kanalo vadovai būtų turėję derėtis ir išmokėti bent dalį atlyginimo už pagal sutartį likusius mėnesius. Šiaip ar taip, Meri Šanahan labai nustebo, kai Patrikas įkišo galvą – *tik* galvą – į jos kabinetą ir linksmu balsu tarė:

– Gerai. Sutinku.

– Su kuo sutinki, Patri?

– Dveji metai, toks pat atlyginimas, *retkarčiais* vienas kitas reportažas – jei aš pats norėsiu, žinoma. Sutinku.

– *Tikrai*?

– Sėkmės, Meri! – pasakė Patrikas.

Tegul jie *pamėgina* sugalvoti užduotį, kurios jis negalėtų atsisakyti! Volingfordas ne tik kad ketino priversti kanalo vadovus jį išmesti – jis dar tikėjosi, kai bus išspirtas lauk, jau turėti naują darbą. (O seniau juk visiškai nesugebėjo nieko planuoti iš anksto!)

Kita užduotis jam buvo pasiūlyta labai greitai. Bosai tikriausiai galvojo: „Dabar tai Liūto Užkanda tikrai neatsispirs!“ Volingfordas turėjo skristi į Jeruzalę. Tai bent vietelė Nelaimių Pirkliui! Žurnalistams Jeruzalė patinka – absurdiškos nelaimės ten įprastas dalykas.

Sprogo du automobiliai. Tuo pat metu – apie pusę šešių po pusiaudienio Izraelio laiku, sekmadienį, rugsėjo penktą dieną, – bet ne tame pačiame mieste. Žuvo bombas kažkur vežę teroristai. Automobiliuose bombos sprogo todėl, kad teroristai jas nustatė pagal laikrodį, rodantį vasaros laiką, o izraeliečiai jau prieš tris savaites – anksčiau negu visada – buvo perėję prie juostinio laiko. Teroristai, bombas tikriausiai montavę palestiniečių kontroliuojamoje teritorijoje, tapo palestiniečių nenoro pripažinti, pasak jų, „sionistų laiką“ aukomis. Automobilių, kuriais buvo vežamos bombos, vairuotojai savo rankinių laikrodžių rodykles pasuko atgal, kad rodytų Izraelio laiką, o bombos liko nustatytos kaip anksčiau.

Dauguma žinių televizijos darbuotojų juokėsi, išgirdę apie rimtai nusiteikusius bepročius, išlėkusius į orą dėl tokio kvailo apsirikimo, bet Volingfordui tai neatrodė juokinga. Gal tie bepročiai

ir nusipelnė mirties, tačiau terorizmas Izraelyje – ne juokai; žurnalistai, vadinantys tą nelemtą atsitikimą tiesiog *naujiena*, tarytum nesuvokė, kokiais pavojais gresia nesantaika toje šalyje. Automobiliuose toliau sproginės bombos, žus dar daugiau žmonių, ir tai tikrai nebus juokinga. Beje, ir ši žinia buvo be konteksto – niekas nepasakė, *kodėl* izraeliečiai anksčiau negu visada perėjo nuo vasaros laiko prie juostinio.

Laikrodžių rodyklių pasukimas atgal buvo priderintas prie atgailos maldų laiko. *Seliboth* (pažodžiui būtų „atleidimas") yra maldos, kuriomis prašoma pasigailėjimo; šios eiliuotos atgailos maldos – Psalmių knygos tęsinys. (Pagrindinė jų tema – Izraelio kančios įvairiuose išsisklaidymo kraštuose.) Atgailos maldos yra liturgijos dalis, jos kalbamos ar skaitomos, kai vyksta kas nors ypatinga, ir prieš Roš Hašaną; jomis išreiškiami Dievo garbintojų, atgailaujančių ir prašančių pasigailėti, jausmai.

Taigi Izraelyje laikas buvo pakeistas tam, kad Dievą garbinantiems žmonėms būtų patogiau kalbėti kaltės atpirkimo maldas, o žydų priešai vis tiek rengė sąmokslą, norėdami kuo daugiau jų nužudyti. *Toks* buvo kontekstas, iš kurio visi turėjo suprasti, kad bombų sprogimas dviejuose automobiliuose – ne tik situacijų komedija; tai išvis nebuvo komedija. Jeruzalėje tokius vaizdus galima pamatyti kone kasdien – jie nuolat primena buvusius ir pranašauja būsimus sprogimus. Tačiau Meri ir visiems kitiems tarptautinio žinių kanalo darbuotojams atrodė, jog tai tik pasakojimas apie teroristus, netikėtai gavusius, ko nusipelnė.

– Turbūt nori, kad atsisakyčiau? Ar ne, Meri? – paklausė Patrikas. – Jei pakankamai dažnai atsisakysiu tokių užduočių kaip ši, galėsite be jokių nuostolių mane atleisti.

– Mes tik pamanėm, jog čia įdomus siužetas. Kaip tik tau, – tepasakė Meri.

Patrikas degino tiltus greičiau, negu jie statė naujus; tai buvo jaudulio ir abejonių kupinas laikotarpis. Kai tik nebūdavo labai užsiėmęs mėginimais netekti darbo, Patrikas skaitydavo *Anglą ligonį* ir svajodavo apie Doris Klozen.

Ji tikrai turėjo žavėtis ta vieta, kur Almasis Medokso klausia, kaip vadinasi „duobutė žemiau moters kaklo“. Almasis sako: „Na, kaip? Ar yra koks moksliškas pavadinimas?“ O Medoksas tik suniurzgia: „Atsipeikėk“. Vėliau, dūręs pirštu sau Adomo obuolio pusėn, Medoksas Almasiui paaiškina, jog tai „kraujagyslinė vagelė“*.

Volingfordas paskambino poniai Klozen nuoširdžiai įsitikinęs, kad jai tas romano epizodas patiko taip pat kaip ir jam, bet Doris dėl kai ko abejojo.

– Filme ta vieta vadinama kažkaip kitaip, – pasakė ji.

– Tikrai?

Prieš kiek metų jis matė *Anglą ligonį*? Patrikas išsinuomojo vaizdajuostę ir nedelsdamas dar kartą pažiūrėjo tą filmą, bet gerai nenugirdo, kaip vadinama duobutė žemiau moters kaklo. Tačiau ponia Klozen buvo teisi; Medoksas ištarė kažkokį kitokį pavadinimą, ne „kraujagyslinė vagelė“.

Volingfordas atsuko juostą atgal ir iš naujo žiūrėjo tą vietą. Almasis atsisveikina su Medoksu. (Medoksas išvyksta namo, ten netrukus nusižudys.) Almasis sako: „Dievo nėra“. Ir dar priduria: „Bet tikiuosi, kad kas nors tavimi pasirūpins“.

Paskui Medoksas, lyg kažką prisiminęs, rodo ranka sau į kaklą: „Jeigu tau dar įdomu... šita vieta vadinama jungo įlanka“. Dabar Patrikas jau aiškiai išgirdo, ką sako Medoksas. Nejaugi ta duobutė žemiau moters kaklo turi du pavadinimus?

Dar kartą pažiūrėjęs filmą – ir pabaigęs skaityti romaną – Volingfordas poniai Klozen pareiškė, kad jam labai patiko ta vieta, kur Keterina Almasiui sako: „Pagrobkit mane“.

– Knygoje? – paklausė ponia Klozen.

– Ir knygoje, ir filme, – atsakė Patrikas.

– Filme to nebuvo, – tarė Doris. (Jis ką tik žiūrėjo – ir tikrai girdėjo tuos žodžius!) – Tu tik tareisi girdįs tą frazę, nes ji tau labai patiko.

* Tokio pavadinimo nėra. M. Ondačė suklydo, o filmo režisierius vėliau jo klaidą ištaisė. (*Vert. past.*)

– O tau nepatiko?

– Tokie pasakymai patinka tik vyrams, – tarė Doris. – Aš niekada nemaniau, kad ji galėtų jam tai sakyti.

Gal Patrikas, įtikėjęs Keterinos žodžių „Pagrobkit mane“ tikroviškumu ir pasikliaudamas lengvai paveikiama savo atmintimi, mintyse paprasčiausiai įterpė tą frazę į filmą? O gal Doris, kuriai tie žodžiai atrodė visiškai neįtikimi, tiesiog įsivaizdavo jų negirdinti? Šiaip ar taip, nebuvo jokios prasmės ginčytis, ar Keterina filme ištarė tuos žodžius, ar neištarė. Svarbiausia buvo tai, kad Patrikui toks pasakymas patiko, o poniai Klozen – ne.

Volingfordas vėl pasijuto apsikvailinęs. Jis kėsinosi į knygą, kuri patiko Doris Klozen, ir į filmą, kuris (bent jau jai) žadino skaudžius atsiminimus. Tačiau žavėjimasis knygomis, o kartais ir filmais, – pernelyg asmeniškas dalykas. Dviem žmonėms gali labai patikti ta pati knyga ar filmas, bet dažniausiai dėl skirtingų priežasčių.

Gerų romanų bei filmų negalima lyginti su žiniomis arba tuo, kas kartais rodoma vietoj žinių; geri kūriniai – ne vien tik temos. Jie susideda iš daug ko, net ir iš įvairių jausmų, apimančių skaitytojus ar žiūrovus. Patrikas pagaliau suprato, kad neįmanoma žavėtis knyga ar filmu visiškai taip pat, kaip žavisi kitas žmogus.

Tačiau Doris Klozen, matyt, pajuto, kad jis nusiminė, ir jo pasigailėjo. Ji atsiuntė dar dvi nuotraukas, darytas savaitgalį prie ežero. Patrikas vis tikėjosi, kad ji atsiųs ir tą, kurioje bus matyti ant skalbinių virvės džiūstantys jųdviejų drabužiai – jos maudymosi kostiumėlis ir jo glaudės. Kaip jis apsidžiaugė, pagaliau gavęs tą nuotrauką! Lipniąja juostele prisiklijavo ją prie veidrodžio savo persirengimo kambaryje. (Ir tegu Meri Šanahan pamėgina ką nors apie tai pasakyti! Tegu tik pamėgina!)

Pamatęs antrą nuotrauką, Patrikas apstulbo. Jis tikriausiai dar miegojo, kai ponia Klozen nufotografavo save, laikydama fotoaparatą sulenktoje rankoje – nelabai tiesiai. Nesvarbu – vis tiek buvo pakankamai gerai matyti, ką Doris tą akimirką darė. Ji dantimis plėšė antro prezervatyvo apvalkalėlį ir šypsojosi, žiūrėdama

į fotoaparatą, tarytum tai būtų Volingfordas, jau žinantis, *kaip* ji užmaus prezervatyvą jam ant varpos.

Šitos nuotraukos Patrikas neklijavo prie veidrodžio savo persirengimo kambaryje; laikė ją namuose, ant staliuko prie lovos, šalia telefono, kad galėtų į ją žiūrėti kalbėdamasis su ponia Klozen.

Vieną vėlų vakarą, kai jis jau gulėjo lovoje, bet dar nemiegojo, pasigirdo telefono skambutis. Volingfordas įsijungė šviesą ant naktinio staliuko, kad matytų Doris nuotrauką. Bet skambino ne Doris.

– Ei, pone Vienaranki... pone Bepimpi, – tarė Andžės brolis Vitas. – Tikiuosi, kad sutrukdžiau... – (Vitas skambindavo dažnai, bet neturėdavo ką pasakyti.)

Volingfordas padėjo ragelį aiškiai nuliūdęs, kone persmelktas ilgesio. Nuo tada, kai grįžo į Niujorką iš Viskonsino, būdamas namuose jis ilgėdavosi ne tik Doris Klozen, bet ir kramtomąja guma kvepiančios Andžės, su kuria praleido siautulingą naktį. Kartais pasiilgdavo netgi Meri Šanahan – tokios, kokia ji buvo seniau, kai jis dar nežinojo jos pavardės ir nesijautė jos valdomas.

Patrikas užgesino šviesą. Snūduriuodamas stengėsi atlaidžiai galvoti apie Meri. Prisiminė geriausias jos savybes: tobulą, be jokio trūkumėlio, odą; iš tikrųjų šviesius, nedažytus, plaukus; patogius, bet kartu ir seksualius drabužius; idealiai gražius dantukus. Be to, – kadangi Meri vis dar vylėsi, jog pastojo, – Volingfordui patiko ir jos pasiryžimas nevartoti jokių vaistų. Žinoma, kartais ji su juo elgdavosi bjauriai, bet žmonės juk ne visai tokie, kokie atrodo esantys. Šiaip ar taip, jis pats ją metė. Kai kurios moterys dėl tokių dalykų niršta labiau negu Meri.

Vilką mini – vilkas čia! Vėl pasigirdo telefono skambutis, skambino Meri Šanahan; ji verkė. Jai prasidėjo mėnesinės. Vėlavo pusantro mėnesio – pakankamai, kad ji jau galėtų tikėtis, jog yra nėščia, – bet dabar prasidėjo.

– Man labai gaila, Meri, – tarė Volingfordas. Jam iš tikrųjų buvo gaila – jos. O dėl savęs jis džiūgavo, puikiai suprasdamas, jog nenusipelnė tokios sėkmės. Jam ir šįkart pavyko išsukti uodegą!

– Kas galėjo pamanyti, kad tu – tu! – šaudai tuščiais! – kūkčiodama pasakė Meri. – Leisiu tau pamėginti dar kartą, Patri. Turim pamėginti, kai tik man bus ovuliacija.

– Man labai gaila, Meri, – pakartojo Patrikas. – Matyt, esu ne tas, kurio tau reikia. Tuščiais ar netuščiais, aš jau pamėginau.

– Ką?

– Girdėjai – aš sakau „ne". Daugiau nebesimylėsim, jokiomis aplinkybėmis.

Prieš padėdama ragelį Meri Patriką dar visaip išplūdo. Tačiau jos nusivylimas juo nesutrikdė jam miego; atvirkščiai, Patrikas pirmą kartą taip gerai išsimiegojo nuo to laiko, kai užsnūdo ponios Klozen glėbyje, o iš ryto nubudo pajutęs, kad ji dantimis mauna prezervatyvą jam ant varpos.

Volingfordas tebemiegojo, kai paskambino ponia Klozen. Grin Bėjuje buvo viena valanda anksčiau, bet mažasis Otas visada pažadindavo motiną, kai dar būdavo likusios bent dvi valandos iki Volingfordo kėlimosi laiko.

– Meri nenėščia. Jai ką tik prasidėjo mėnesinės, – pranešė naujieną Patrikas.

– Ji prašys, kad pamėgintum dar kartą. Bent jau aš taip daryčiau, – tarė ponia Klozen.

– Jau prašė. Aš jau pasakiau „ne".

– Gerai, – pagyrė Patriką Doris.

– Žiūriu į tavo nuotrauką, – pasakė jis.

– Ko gero, žinau, į kurią, – tarė Doris.

Netoli telefono savo kalba kažką šnekėjo mažasis Otas. Volingfordas akimirką nesakė nieko – jam pakako ir to, kad galėjo įsivaizduoti Doris su kūdikiu. Paskui jis Doris paklausė:

– Kuo tu apsirengusi? O gal išvis be drabužių?

– Turiu du bilietus į pirmadienio vakaro rungtynes, jei norėtum nueiti, – tarė Doris, užuot atsakiusi į jo klausimą.

– Norėčiau.

– Bus *Pirmadienio vakaro futbolo** rungtynės, *Seahawks* su *Packers* Lambo stadione. – Ponia Klozen apie tas rungtynes kalbėjo labai

* *Pirmadienio vakaro futbolas* – populiarios laidos apie futbolą, rodomos ABC kanalu, pavadinimas. (*Vert. past.*)

pagarbiai, bet Volingfordas nesuprato kodėl. – Maikas Holmgrenas grįžta namo. Nieku gyvu nenorėčiau praleisti.

– Aš irgi! – tarė Patrikas. Jis nežinojo, kas toks tas Maikas Holmgrenas. Ką gi, turės šį tą pasiaiškinti.

– Lapkričio pirmą. Ar tikrai būsi laisvas?

– Būsiu! – pažadėjo Patrikas. Stengėsi kalbėti linksmu balsu, nors iš tikrųjų jam net širdį sugniaužė, kai pagalvojo, kad iki lapkričio su Doris nesusitiks. O buvo tik rugsėjo vidurys! – Gal prieš tai dar atskrisi į Niujorką? – paklausė.

– Ne. Noriu pasimatyti su tavimi rungtynių vakarą, – pasakė Doris. – Negaliu paaiškinti...

– Ir neturi nieko aiškinti, – pertarė ją Patrikas.

– Džiaugiuosi, kad tau patinka ta nuotrauka. – Doris staiga pakeitė pokalbio temą.

– *Labai* patinka! Ir nuotrauka, ir tai, ką man darei.

– Gerai. Netrukus pasimatysime. – Daugiau ponia Klozen nepasakė nieko, net neatsisveikino.

Kitą rytą, per išankstinį laidos aptarimą, Volingfordas stengėsi negalvoti apie tai, kad Meri Šanahan elgiasi kaip moteris, suirzusi dėl skausmingų mėnesinių – daugiau negu suirzusi. Bet gal tik jam taip pasirodė? Susirinkimą Meri pradėjo užsipuldama vieną iš žinių redakcijos žurnalisčių. Ta moteris, vardu Eleonora, kažkodėl miegojo su vasarą redakcijoje dirbusiu praktikantu; dabar, kai jaunuolis jau buvo grįžęs į koledžą, Meri Eleonorą apkaltino vaiko tvirkinimu.

Tik Volingfordas žinojo, kad Meri, prieš jam kvailai sutinkant pamėginti ją apvaisinti, siūlėsi tam praktikantui. Tai buvo gražus jaunuolis, protingesnis už Volingfordą – jis Meri pasiūlymą atmetė. Patrikui patiko ir Eleonora, išdrįsusi sugulti su jaunu vaikinu, ir tas vaikinas, per vasarą tikrai įgijęs šiokios tokios „autentiškos patirties“. (Eleonora buvo viena iš vyriausių ištekėjusių žinių redakcijos moterų.)

Tik Volingfordas žinojo, jog Meri iš tiesų nusispjauti, kad Eleonora miegojo su tuo pienburniu, – ji tiesiog liejo pyktį dėl to, kad jai prasidėjo mėnesinės.

Staiga Patrikas pagalvojo, kad gal būtų visai neblogai išvykti kur nors rengti reportažo, *bet kokio*. Bent jau nereikėtų trintis Niujorko žinių redakcijoje. Jis Meri pasakė, kad kitą kartą būtinai imsis jam siūlomos užduoties, jei tik ji pati nesiverš važiuoti su juo ten, kur jis bus siunčiamas. (Meri anksčiau siūlėsi lydėti jį bet kur, kai jai bus ovuliacija.)

Volingfordas Meri iš anksto pranešė, kad netolimoje ateityje bus tik viena para, kai jis *negalės* nei važiuoti kur nors rengti reportažo, nei skaityti žinių. Tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt devintų metų lapkričio pirmą dieną jis žiūrės *Pirmadienio vakaro futbolo* rungtynes Grin Bėjuje, Viskonsine, – kad ir kas atsitiktų.

Kažkas (tikriausiai Meri) ABC sporto apžvalgininkams prasitarė, jog Patrikas Volingfordas tą vakarą bus Lambo stadione, ir šie tuoj pat paprašė, kad Liūto Užkanda transliacijos metu stabtelėtų prie komentatorių būdelės. („Nejaugi negali sugaišti poros minučių, kad pasirodytum keliasdešimčiai milijonų žiūrovų?“ – pasakė Patrikui Meri.) Gal Nelaimių Pirklys netgi galėtų mesti monetą sprendžiant, kam atiduoti kamuolį? Kažkas iš ABC dar paklausė, ar Volingfordas žino, kad vaizdajuosčių su jo plaštakos rijimo scena tais metais buvo parduota neką mažiau negu įspūdingiausių NFL rungtynių akimirkų vaizdo įrašų.

Taip, Volingfordas tai žinojo. Jis mandagiai pasakė, jog negalės aplankyti ABC komentatorių. Paaiškino, kad rungtynes žiūrės su „artima drauge“; Doris vardo neminėjo. Tai, ko gero, reiškė, kad viena iš televizijos kamerų visą laiką bus atsukta į jį. Na ir kas? Jis neatsisakys porą kartų pamojuoti žiūrovams, parodyti jiems tai, ką jie nori matyti, – ranką be plaštakos, arba, kaip sakė ponia Klozen, ketvirtąją ranką. Net sporto apžvalgininkams rūpėjo į ją žvilgtelėti.

Gal kaip tik todėl visuomeninės televizijos stočių atsakymai į Volingfordo laiškus buvo entuziastingesni negu visuomeninio radijo ir Didžiojo Dešimtuko žurnalistikos fakultetų. Juo susidomėjo *visi* PBS filialai. Apskritai kalbant, daugybė gautų teigiamų

atsakymų Patriką padrąsino; kai jį išmes, jis jau turės kitą darbą, gal netgi įdomų.

Savaime suprantama, Meri Patrikas apie tai nepasakojo; jis mėgino nuspėti, kokias užduotis ji jam pasiūlys. Gal parengti reportažą apie kokį nors karą? *E. coli* bakterijų sukeliamos ligos protrūkis irgi būtų atitikęs Meri nuotaiką.

Volingfordui knietėjo išsiaiškinti, kodėl ponia Klozen nusprendė susitikti su juo tik rungtynių dieną Grin Bėjuje, ne anksčiau. Jis paskambino jai šeštadienio, spalio trisdešimtosios, vakare, nors ir žinojo, kad pirmadienį ją pamatys, tačiau Doris vengė aiškaus atsakymo, kodėl tos rungtynės jai tokios svarbios.

– Mane apima nerimas, kai visi palaiko „pekerius“, – tepasakė ji.

Tą šeštadienio vakarą Volingfordas atsigulė gana anksti. Vitas paskambino tik vieną kartą, apie vidurnaktį, ir Patrikas netrukus vėl užmigo. Kitas skambutis pasigirdo sekmadienio rytą – lauke dar buvo tamsu. Volingfordas pamanė, jog tai vėl Vitas; iš pradžių net nenorėjo kelti ragelio. Bet šįkart skambino Meri Šanahan, labai dalykiškai nusiteikusi.

– Leisiu tau rinktis, – pasakė ji Patrikui nė nepasisveikinusi ir net nesikreipusi į jį vardu. – Gali pasakoti, kas darosi Kenedyje, arba perkam tau bilietą į Bostoną, o paskui sraigtasparniu skrisi į Otiso karinių oro pajėgų bazę.

– Kur ji yra? – paklausė Volingfordas.

– Kodo kyšulyje. Juk žinai, kas atsitiko, Patri?

– Aš miegojau, Meri.

– Tai įsijunk, po velnių, žinias! Paskambinsiu po penkių minučių. Apie Viskonsiną nė negalvok!

– Vis tiek skrisiu į Grin Bėjų, kad ir kas būtų atsitikę, – pasakė Patrikas, bet Meri jau buvo padėjusi ragelį.

Nors ji kalbėjo trumpai ir gana šiurkščiai, Patrikas vėl prisiminė gėlėtą, mergaitišką jos lovatiesę ir banguotus spindulius skleidžiančią rausvą *Lava* lempą, nuo kurios per lubas driekėsi judantys šešėliai – tarsi kokie pirmuonys ar lenktyniaujantys spermatozoidai.

Volingfordas įsijungė žinias. Egipto reaktyvinis lėktuvas su dviem šimtais septyniolika žmonių, turėjęs naktį skristi į Kairą, pakilo iš Kenedžio oro uosto. Iš radiolokatorių ekranų jis dingo praėjus vos trisdešimt trims minutėms nuo pakilimo. Tas lėktuvas, geru oru skrendantis trisdešimt trijų tūkstančių pėdų aukštyje, staiga nėrė į Atlantą, maždaug už šešiasdešimties mylių į pietryčius nuo Nentakito salos. Iš lakūnų kabinos nebuvo gauta jokio nelaimės signalo. Radiolokatoriai rodė, kad lėktuvas krito daugiau negu dvidešimt trijų tūkstančių pėdų per minutę greičiu – „kaip akmuo“, pasak vieno aviacijos eksperto. Vandens temperatūra buvo 15°C, vandenyno gylis toje vietoje – daugiau negu du šimtai penkiasdešimt pėdų; vargu ar kas nors po tokio kritimo galėjo likti gyvas.

Tai buvo kaip tik tokia nelaimė, apie kokias žiniasklaida visada prikuria įvairiausių hipotezių, – *visi* pranešimai būna grynas spėliojimas. Pasakojamos visokios žmonių susidomėjimą keliančios istorijos. Esą kažkoks verslininkas, kuris nenori, kad jo vardas būtų minimas, per vėlai atvyko į oro uostą ir buvo pavarytas nuo bilietų kasos. Sužinojęs, kad įsodinimas jau baigėsi, jis dar apšaukė oro uosto darbuotojus. Paskui grįžo namo ir iš ryto atsibudo gyvas. Tokie pasakojimai paprastai sklinda keletą dienų ar savaičių.

Vienas iš Kenedžio oro uosto viešbučių, „Ramada Plaza“, buvo paverstas informacijos ir psichologinės pagalbos centru sielvartaujantiems žuvusiųjų artimiesiems – nors kažin ar jie galėjo tikėtis kokios informacijos. Tačiau Volingfordas vis tiek ten nuvažiavo. Jis pasirinko Kenedį, o ne Otiso karinių oro pajėgų bazę Kodo kyšulyje – todėl, kad žurnalistai beveik nebuvo prileidžiami prie nelaimės vietą naršančių pakrantės sargybinių. Iki aušros tą sekmadienį atseit buvo rasta tik nedidelė lėktuvo nuolauža ir vieno kūno likučiai. Banguoto vandens paviršiuje nepastebėta jokių plūduriuojančių apdegusių daiktų; iš to galima buvo suprasti, kad lėktuvas nesprogo.

Patrikas pirmiausia pasikalbėjo su jaunos egiptietės, nualpusios šalia „Ramada Plazos“, giminaičiais. Ta moteris tiesiog su-

smuko prieš palei viešbučio duris sustatytas televizijos kameras; policininkai įnešė ją į vestibiulį. Giminaičiai Volingfordui pasakė, kad sudužusiu lėktuvu skrido jos brolis.

Savaime suprantama, į informacijos centrą atvyko ir meras – kaip įmanydamas stengėsi paguosti žmones. Volingfordui visada pavykdavo jį prakalbinti. Atrodė, kad Džiulianiui Liūto Užkanda patinka labiau negu dauguma kitų reporterių. Galbūt į Patriką jis žiūrėjo taip, kaip žiūrima į policininką, kuris nukentėjo atlikdamas pareigą; arba meras tiesiog buvo Volingfordą geriau įsidėmėjęs, nes Volingfordas turėjo tik vieną ranką.

– Jei Niujorko miestas gali kuo nors padėti šiems žmonėms, būtinai stengsimės tai padaryti, – pasakė Džiulianis žurnalistams. Atrodė šiek tiek pavargęs, kai pasisuko į Patriką Volingfordą ir pridūrė: – Kartais, jei paprašo pats meras, viskas daroma greičiau.

Kažkoks egiptietis „Ramados“ vestibiulyje buvo įsitaisęs kaip laikinoje mečetėje:

– Dievui priklausom ir pas jį sugrįžtam, – vis meldėsi jis, arabiškai. Volingfordas turėjo prašyti žmonių, kad šie jam išverstų, ką tas vyriškis šneka.

Per išankstinį sekmadienio vakaro žinių laidos aptarimą Patrikui buvo tiesiai pasakyta, ko iš jo nori kanalo vadovai.

– Arba tu rytoj vakare skaitai žinias, arba sodinam tave į kranto apsaugos katerį, – pranešė jam Meri Šanahan.

– Rytoj visą dieną ir vakare aš būsiu Grin Bėjuje, Meri, – tarė Volingfordas.

– Rytoj nutrauks paiešką, Patri. Reikia, kad būtum ten, jūroje. Arba čia, Niujorke. Ne Grin Bėjuje.

– Skrendu žiūrėti futbolo, – pasakė Volingfordas. Jis žvilgtelėjo į Vortoną, bet šis tuoj pat nusuko akis; paskui į Sabiną, kuri atlaikė jo žvilgsnį, dėdamasi nešališka. Į Meri Patrikas nė nepažvelgė.

– Tada mes tave atleisim, Patri, – tarė Meri.

– Tada atleiskit.

Patrikui net nereikėjo ilgai galvoti. Nesvarbu, ar jis gaus darbą PBS arba NPR, ar ne, vis tiek turi nemažai susitaupęs; be to,

žinių kanalo vadovai negalėjo jo išmesti neišmokėję kompensacijos. Trumpai tariant, bent porą metų Patrikas galėjo išvis niekur nedirbti.

Volingfordas žiūrėjo į Meri – laukė kokio nors atsakymo. Paskui pažvelgė į Sabiną.

– Gerai, jeigu jau taip, jūs atleistas, – paskelbė nuosprendį Vortonas.

Visi, net ir pats Vortonas, tarytum nustebo, kai tuos žodžius ištarė būtent jis. Prieš išankstinį laidos aptarimą jie rengė kitą pasitarimą, į kurį Patrikas nebuvo pakviestas, ir tikriausiai nusprendė, kad Volingfordą atleis Sabina. Tai galima buvo suprasti iš apstulbusios ir susierzinusios Sabinos žvilgsnio, įbesto į Vortoną. Meri Šanahan iš nuostabos atsipeikėjo gana greitai.

Vortonas turbūt pirmą kartą gyvenime pajuto širdį užplūstantį neįprastą jaudulį. Bet akimirką nuraudęs jo veidas netrukus vėl pasidarė tarytum negyvas, koks atrodydavo visada. Būti atleistam Vortono buvo tas pats, kas atsitiktinai gauti per ausį nuo žmogaus, besigrabinėjančio patamsyje.

– Kai grįšiu iš Viskonsino, suskaičiuosime, kiek jūs man skolingi, – tepasakė Volingfordas.

– Būk geras, prieš išvykdamas išsinešk savo daiktus iš kabineto ir persirengimo kambario, – tarė Meri. Tokia buvo įprasta tvarka, bet Patrikas vis tiek suirzo.

Susikrauti daiktus į dėžes ir nusinešti jas į apačioje laukiantį limuziną jam padėjo vadovybės atsiųstas apsaugos darbuotojas. Niekas neatėjo atsisveikinti – tai irgi buvo įprasta, nors Andžė tikriausiai būtų atėjusi, jei tik būtų dirbusi tą sekmadienio vakarą.

Kai paskambino ponia Klozen, Volingfordas jau buvo namuose. Savo reportažo iš „Ramada Plazos" jis nežiūrėjo, tačiau Doris buvo mačiusi viską nuo pradžios iki galo.

– Vis tiek atskrisi? – paklausė ji.

– Taip, ir galėsiu pabūti ilgiau, kiek tu norėsi, – pasakė jai Patrikas. – Mane ką tik išmetė.

– Tai bent naujiena! – tarstelėjo ponia Klozen. – Laimingo skrydžio!

Šįkart Patrikas į Grin Bėjų skrido per Čikagą ir įsikūręs viešbučio kambaryje dar spėjo pažiūrėti vakaro žinias iš Niujorko. Nenustebo pamatęs, kad naujoji laidos vedėja – Meri Šanahan. Tiesą sakant, Volingfordas ir dabar negalėjo ja nesižavėti. Ji nebuvo nėščia, tačiau viena jos svajonė vis dėlto išsipildė.

„Patrikas Volingfordas mūsų televizijoje nebedirba, – linksmai tarė Meri, pradėdama laidą. – Labas vakaras, Patrikai, kad ir kur tu būtum!“

Jos balsas skambėjo drauge ir išdidžiai, ir raminamai. Matydamas, kaip ji elgiasi prieš kamerą, Volingfordas prisiminė tą dieną, kai jie gulėjo ant lovos jo bute ir jam niekaip nesistojo, o Meri užjaučiamai pasakė: „Vargšas galiukas“. Patrikas pavėluotai suprato, kad Meri visada buvo gana svarbus asmuo.

Volingfordas džiaugėsi, kad išeina iš žinių televizijos. Nesijautė esąs pakankamai apsukrus, kad dirbtų ten toliau. Gal niekada nebuvo pakankamai apsukrus.

Čia tai bent vakaras žinioms! Savaime suprantama, nebuvo rasta jokių išsigelbėjusių keleivių. Prasidėjo gedulas dėl Egipto lėktuvu skridusių žmonių. Pirmiausia buvo parodyta pilkame Nentakito paplūdimyje susirinkusi nelaimės priviliotų smalsuolių minia – „lavonų sekliai“, kaip kartą pasakė Meri, arba „mirties stebėtojai“, kaip juo vadino Vortonas, buvo šiltai apsirengę.

Iš arti nufilmuoti ant mokomojo prekinio laivo denio sukrautus iš Atlanto ištrauktus žuvusių žmonių daiktus tikriausiai sumanė Vortonas. Po visokių potvynių, uraganų, žemės drebėjimų, traukinių avarijų, lėktuvų sudužimų, šaudymų mokyklose ar kitokių žudynių Vortonui patikdavo rodyti žiūrovams įvairias aukų aprangos detales, ypač batus. Be abejo, negalima pamiršti ir vaikų žaislų; lėlės nutrauktomis rankomis ar kojoms bei šlapi meškiukai buvo Vortono mėgstamiausi nelaimių simboliai.

Tarptautiniam žinių kanalui labai pasisekė, kad pirmas į nelaimės vietą atplaukė mokomasis Prekybos laivyno akademijos laivas su septyniolika kadetų. Tie nepatyrę jūreivėliai, maždaug tokio amžiaus, kokio būna koledžų vyresniųjų kursų studentai, buvo kaip tik tai, ko reikia pasakojimui apie tragedijos sukrėstus

žmones. Štai jie: besiplečiančios aviacinio kuro dėmės viduryje, tarp sudužusio lėktuvo nuolaužų; aplink juos į užteršto vandens paviršių vis iškyla visokie maišeliai bei žmonių kūnų dalys. Kadetai visa tai iš vandenyno traukia apsimovę pirštinėmis. Jų veidų išraiškos, pasak Sabinos, „neįkainojamos“.

Iš paskutinių eilučių Meri išspaudė viską, ką galėjo. „Į svarbiausius klausimus kol kas neatsakyta“, – trumpai ir aiškiai tarė ponia Šanahan. Ji vilkėjo Patriko dar nematytu kostiumėliu, tamsiai mėlynu. Švarką buvo tyčia šiek tiek prasisegusi, kaip ir dvi viršutines melsvos palaidinukės, labai panašios į vyriškus marškinius, tik pasiūtos iš švelnesnio audinio, sagas. Volingfordas pagalvojo, jog toks kostiumėlis ilgainiui tikriausiai taps skiriamąja jos žyme.

„Dėl ko sudužo Egipto lėktuvas? Dėl teroro akto, kokio nors gedimo, ar dėl lakūno klaidos?“ – reikšmingai paklausė Meri.

„Aš būčiau sakęs atvirkštine tvarka“, – galvojo Patrikas. „Dėl teroro akto“, be jokios abejonės, turėjo būti gale.

Paskutiniame kadre buvo jau ne Meri, o „Ramada Plazos“ vestibiulyje susirinkę žuvusių lėktuvo keleivių artimieji; operatorius iš arčiau rodė atskiras sielvartaujančių giminaičių grupeles, o Meri Šanahan užbaigė pranešimą: „Daugybė žmonių nori tai žinoti“. Apskritai reitingai turėjo būti geri; Volingfordas suprato, kad Vortonas džiaugsis, bet kaip visada nemokės savo džiaugsmo išreikšti.

Kai paskambino ponia Klozen, Patrikas buvo ką tik išėjęs iš dušo kabinos.

– Apsirenk šiltai, – įspėjo jį Doris.

Volingfordas nustebo išgirdęs, kad ji skambina iš viešbučio vestibiulio. Doris pasakė, kad mažąjį Otą jis galės pamatyti iš ryto. Dabar jau laikas važiuoti į stadioną; Patrikas turįs greičiau apsirengti. Jis taip ir padarė, nežinodamas, ko tikėtis.

Patriko nuomone, važiuoti žiūrėti rungtynių dar buvo per anksti, bet ponia Klozen, matyt, mėgo įsitaisyti stadione gerokai prieš laiką. Volingfordas išėjo iš kambario ir liftu nusileido į vestibiulį; jo savimeilė buvo šiek tiek užgauta, nes nė vienas iš kolegų žur-

nalistų jo nesusekė ir nepaklausė, ką Meri Šanahan turėjo galvoje, milijonams žiūrovų sakydama „Patrikas Volingfordas mūsų televizijoje nebedirba“.

Tikriausiai žmonės jau skambino į tarptautinį žinių kanalą. Volingfordui buvo įdomu, kaip Vortonas susidoroja su daugybe skambučių. O gal tai pavesta Sabinai? Paprastai bosai nenori sakyti, jog darbuotoją tiesiog išmetė, – kita vertus, nenori ir pripažinti, kad jis išėjo pats. Dažniausiai jie ima skiesti nesąmones, kad niekas nežinotų, kas iš tikrųjų atsitiko.

Ponia Klozen buvo mačiusi žinių laidą. Ji Patriko paklausė:

– Ar ten ta Meri, kuri nenėščia?

– Ta.

– Taip ir maniau.

Doris vilkėjo savo senąja kailine striuke su *Green Bay Packers* emblema – ta pačia, kuria buvo apsirengusi, kai Volingfordas su ja susipažino. Dabar ji vairavo automobilį, todėl nebuvo užsitraukusi ant galvos gobtuvo, bet Patrikas įsivaizdavo iš jo kyšantį mažytį, dailų jos veidelį – kaip vaiko. Doris mūvėjo džinsais, avėjo sportbačiais, kaip ir tą naktį, kai policininkai jai pranešė, kad žuvo jos vyras. Ko gero, ji vilkėjo ir senuoju *Packers* nertiniu, bet Volingfordas nematė, ką ji pasirengusi po striuke.

Ponia Klozen buvo gera vairuotoja. Ji nė karto nežvilgtelėjo į Patriką – tik šnekėjo apie rungtynes.

– Kai susitinka dvi apylygės komandos, visko gali būti, – paaiškino ji. – Pralošėm trejas pirmadienio vakaro rungtynes iš eilės. Netikiu tuo, ką visi čia šneka. Tai, kad Siatlis per pastaruosius septynerius metus nė karto nežaidė pirmadienio vakaro rungtynių ir kad daugelis *Seahawks* žaidėjų iki šiol nebuvo įžengę į Lambo aikštę, dar nieko nereiškia. Jų treneris pažįsta Lambo – ir mūsų rikiuotės galo gynėją.

Grin Bėjaus rikiuotės galo gynėjas buvo Bretas Favrė. Skrisdamas lėktuvu, Volingfordas skaitė laikraštį (tik sporto puslapius). Taip ir sužinojo, kad Maikas Holmgrenas – buvęs *Packers* treneris, dabar treniruojantis Siatlio *Seahawks*. Netrukus prasidėsian-

čios rungtynės turėjo būti tarytum Holmgreno grįžimas namo, į Grin Bėjų, kur jį visi labai mėgo.

– Favrė persistengs. Pamatysi, – pasakė Doris Patrikui. Ji vis kalbėjo; jos veidą, kurį Patrikas matė tik iš profilio, retkarčiais nušviesdavo pro šalį važiuojančių automobilių žibintai.

Patrikas neatitraukė akių nuo Doris – dar niekada nieko nebuvo taip pasiilgęs. Jam būtų buvę malonu manyti, jog tais senais drabužiais ji apsirengė dėl jo, bet jis žinojo, kad ji visada rengiasi tais drabužiais, kai eina žiūrėti rungtynių. Gundydama Patriką daktaro Zajonco kabinete, Doris tikriausiai nė nenutuokė, kuo vilki, ir dabar turbūt nebūtų galėjusi prisiminti, ką po ko tada nusirengė. Užtat Volingfordas niekada nepamirš, kuo Doris vilkėjo ir kaip nusirengė.

Jie važiavo į vakarus iš Grin Bėjaus centro, nors Grin Bėjuje, tiesą sakant, beveik ir nebuvo jokio įsidėmėtino centro – tik keli barai, bažnyčios ir iš pažiūros netvarkingas parduotuvių rajonas palei upę. Vos keletas pastatų buvo aukštesni negu trijų aukštų; vienintelė dėmesio verta kalva, stūksanti šalia upės, kur buvo pakraunami ir iškraunami laivai, – iki pat gruodžio mėnesio, kol įlanka apsitraukdavo ledu, – pasirodė esanti ne kalva, o didžiulė akmens anglių krūva. Tikras kalnas.

– Nenorėčiau būti Maiko Holmgreno, grįžtančio čia su Siatlio *Seahawks*, kailyje, – išdrįso pasakyti Volingfordas. (Kažką panašaus buvo skaitęs sporto puslapiuose.)

– Kalbi taip, tarsi būtum skaitęs laikraščius ar girdėjęs tai per televiziją, – tarė ponia Klozen. – Holmgrenas pažįsta „pekerius" kaip penkis pirštus. Be to, Siatlis neblogai ginasi. Šįmet nedaug taškų pelnėm su komandomis, kurių gera gynyba.

– O! – Volingfordas nusprendė apie rungtynes nebešnekėti. Jis pakeitė pokalbio temą: – Labai pasiilgau tavęs ir Otuko.

Ponia Klozen tik nusišypsojo. Ji gerai žinojo, kur važiuoti. Ant automobilio buvo užsilipinusi specialų lipduką; stovėjimo aikštelės prižiūrėtojas rankos mostu liepė jai sukti į kol kas dar tuščią juostą, iš kurios ji įvažiavo į rezervuotą aikštelės dalį.

Jie pastatė automobilį prie pat stadiono ir liftu pakilo iki vietų spaudos atstovams, kur Doris net nereikėjo rodyti bilietų. Kažkoks pagyvenęs vyriškis, tikriausiai kontrolierius, iškart ją pažinęs, draugiškai apkabino ir pabučiavo. Doris, kriptelėjusi galvą į Volingfordą, tarė:

– Jis su manimi, Bilai. Patrikai, čia Bilas.

Volingfordas paspaudė Bilui ranką manydamas, kad šis jį atpažins, bet Bilas lyg ir nesuprato, kas jis toks. Tikriausiai todėl, kad Patrikas buvo su megzta kepuraite, kurią ponia Klozen jam padavė, kai jie išlipo iš automobilio. Patrikas sakė, kad jam niekad nešąla ausys, tačiau Doris tarė:

– Čia šals. Be to, šita kepurė ne vien tam, kad tau nešaltų ausys. Noriu, kad būtum su ja.

Doris norėjo, kad Patrikas užsidėtų kepuraitę, ne todėl, kad būtų bijojusi, jog visi jį atpažins; nors su ta kepuraite jis iš tikrųjų tikėjosi galėsiąs pasislėpti nuo ABC operatoriaus – bent kartą kamera nebus atsukta į jį. Doris įsiūlė Patrikui megztą kepuraitę tam, kad stadione jis atrodytų savas. Patrikas vilkėjo megztiniu aukšta apykakle, tvido švarku ir juodu paltu, mūvėjo pilkomis flanelinėmis kelnėmis. Beveik niekas neina žiūrėti *Packers* rungtynių apsirengęs tokiu elegantišku paltu.

Doris duota kepuraitė buvo žalios Grin Bėjaus spalvos, su ant ausų užleidžiamu geltonu lanku, ir su *Packers* emblema, be abejo. Ji atrodė jau sena, gerokai ištampyta ant didesnės negu Patriko galvos. Patrikas ponios Klozen neklausė, kieno ta kepuraitė. Ir taip žinojo, kad ji buvo velionio Doris vyro.

Jie praėjo pro vietas spaudos atstovams, kur Doris pasisveikino su dar keliais stadiono prižiūrėtojais, ir pasuko prie viršuje esančių pigesnių vietų. Dauguma futbolo aistruolių į stadioną įeina ne taip, bet ponią Klozen čia visi pažinojo. Ji juk buvo *Green Bay Packers* darbuotoja.

Tarpu tarp tribūnų Patrikas su Doris lipo žemyn, akinamai žalios aikštės link. Jiems prieš akis buvo aštuoniasdešimt septyni tūkstančiai kvadratinių pėdų natūralios vejos – vadinamojo

melsvojo stadionų mišinio. Tuoj prasidėsiančios rungtynės turėjo būti pirmas tos vejos išbandymas.

– Oho! – pašnibždomis pratarė Volingfordas. Nors jie atėjo anksti, daugiau negu pusė vietų Lambo stadione jau buvo užimtos.

Lambo stadionas yra taisyklingos taurės formos, be jokių spragų ir be viršutinės ložės; aikštę supančios suolų eilės kyla tolygiai, visos vietos lauke atviros. Dabar, per apšilimą, atrodė, kad tribūnas užplūdo pirmykščiai žmonės: aplinkui šmėkščiojo žalia ir aukso spalvomis išdažyti veidai, kažkokie geltoni iš putplasčio padaryti daiktai, panašūs į ilgus, lanksčius penius, ir daugybė pamišėlių su didžiuliais sūrio gabalais vietoj kepurių – *sūriagalviai*! Volingfordas iškart pasijuto esąs ne Niujorke.

Jis su Doris vis lipo žemyn ilgais, stačiais laiptais. Jų vietos buvo apie stadiono vidurį, ties keturiasdešimties jardų linija, toje pačioje pusėje kaip ir vietos spaudos atstovams. Paskui Doris braudamasis pro stambius kelius į šoną pasukusius jų eilėje įsitaisiusius žiūrovus, Patrikas suprato, kad sėdės tarp žmonių, kurie juodu pažįsta – ne tik ponią Klozen, bet ir jį. Ir atrodė, kad tie žmonės atpažįsta jį ne kaip garsenybę, – juk jis buvo su Oto kepure, – o kaip vyriškį, kurio *laukė*. Staiga Patrikas suvokė, kad daugiau negu pusę arčiausiai sėdinčių futbolo aistruolių kažkur jau matė. Jie visi buvo Klozenai! Jis prisiminė iš daugybės nuotraukų, kuriomis buvo nukabinėtos pagrindinio namelio sienos vasarvietėje prie ežero, žvelgusius jų veidus.

Vyrai tapšnojo jam per pečius; moterys čiupinėjo dilbį, kairį.

– Ei, kaip laikais? – Iš pamišėliško žvilgsnio, matyto žiogeliu prie papuošalų dėžutės pamušalo prisegtoje nuotraukoje, Volingfordas iškart atpažino jį užkalbinusį vyriškį. Tai buvo Donis, erelio žudikas, vieną veido pusę išsidažęs prinokusių kukurūzų, o kitą pernelyg ryškiai, tiesiog liguistai žalia spalva.

– Šįvakar pasigedau jūsų per žinias, – tarė kažkokia draugiškai nusiteikusi moteris. Patrikas prisiminė matęs ir jos nuotrauką; ji buvo viena iš jaunų mamyčių, nufotografuota ligoninės lovoje su naujagimiu.

– Nenorėjau praleisti rungtynių, – pasakė jai Volingfordas.

Doris spustelėjo jam pirštus; jis tik dabar pajuto, kad ji laiko jį už rankos. Prie visų Klozenų! Bet jie jau žinojo – daug anksčiau negu Volingfordas. Doris jiems pasakė. Ji už jo tekės! Jis taikėsi pažvelgti jai į akis, bet ji buvo užsitraukusi ant galvos striukės gobtuvą. Neatrodė taip šalta; Doris tiesiog nenorėjo, kad jis matytų jos veidą.

Patrikas atsisėdo šalia ponios Klozen, vis dar susikibęs su ja rankomis. Jo bigę iš kairės pusės pagriebė kita, daug vyresnė ir storesnė, ponia Klozen – velionio Oto motina, Otuko močiutė, buvusi Doris anyta. (Patrikas galvojo, kad gal nereikėtų sakyti „buvusi".) Jis nusišypsojo tai drūtai moteriškei. Sėdėdama ji atrodė nė kiek ne žemesnė už Patriką; sučiupusi už rankos, ji prisitraukė jį artyn ir pabučiavo į skruostą.

– Mes visi labai džiaugiamės jus matydami. Doris mums jau pasakė, – tarė pritariamai šypsodamasi.

„Galėjo pasakyti ir *man*!" – pagalvojo Volingfordas ir pažvelgė į Doris, bet ji buvo visiškai užsigaubusi veidą gobtuvu. Tik pajutęs, kaip smarkiai Doris suspaudė jam ranką, jis suprato, kad ji tikrai už jo tekės. Patriko nuostabai, tam pritarė *visi* Klozenai.

Prieš rungtynes dar buvo tylos minutė; Volingfordas manė, kad dėl dviejų šimtų septyniolikos žmonių, žuvusių sudužus Egipto lėktuvui, bet jis nelabai atidžiai klausėsi. Iš tikrųjų tylos minute buvo pagerbtas keturiasdešimt penkerių metų Volteris Peitonas, miręs nuo kažkokios kepenų ligos komplikacijų. Peitonas buvo atlikęs daugiausia kamuolio nunešimų per visą NFL istoriją.

Kai prasidėjo rungtynės, oro temperatūra stadione buvo 7,2°C. Nakties dangus atrodė visiškai giedras. Pūtė vakarų vėjas, septyniolikos mylių per valandą, su gūsiais iki trisdešimties. Gal tie gūsiai ir pamaišė Favrė. Per pirmą kėlinį jo mestas kamuolys buvo perimtas du kartus, o per visas rungtynes – net keturis. „Sakiau, kad jis persistengs", – keturis kartus tarstelėjo Doris, vis dar slėpdama veidą po gobtuvu.

Prieš rungtynes, kai buvo pristatomos komandos, Lambo stadione susirinkę aistruoliai džiaugsmingai pasveikino buvusį *Pac-*

kers trenerį Maiką Holmgreną. Favrė su Holmgrenu aikštėje apsikabino. (Net Patrikas Volingfordas atkreipė dėmesį į tai, kad Lambo stadionas yra prie Maiko Holmgreno kelio ir Vinco Lombardžio aveniu sankryžos.)

Holmgrenas namo grįžo gerai pasirengęs. Be anų perėmimų, Favrė dar du kartus tiesiog nesugraibė kamuolio. Kai kurie žiūrovai net ėmė švilpti iš nepasitenkinimo – Lambo stadione taip elgiamasi labai retai.

– Grin Bėjaus aistruoliai paprastai nešvilpia, – tarė Donis Klozenas, kad būtų aišku, jog *jis* tai jau tikrai nešvilpė. Donis prisilenkė prie pat Patriko; tas erelio žudikas ir taip jau buvo nekokios reputacijos, o dabar, geltonai ir žaliai išsidažęs veidą, atrodė kaip visiškas beprotis. – Mes visi norim, kad Doris būtų laiminga, – bauginamai sušnibždėjo jis Volingfordui į ausį, šildomą senos Oto kepurės.

– Aš irgi, – pasakė Patrikas.

O kas, jeigu Otas iš tikrųjų nusižudė, nes negalėjo padaryti ponios Klozen laimingos? Kas, jeigu Doris privertė jį taip pasielgti, netgi kaip nors pastūmėjo? Ar tokios baisios mintys Volingfordui į galvą lindo tik todėl, kad jis jaudinosi dėl būsimų vedybų? Neatrodė, kad Doris Klozen galėtų priversti Patriką Volingfordą nusižudyti, jeigu jis kada nors ją nuviltų.

Patrikas dešine ranka apkabino smulkius Doris pečius ir prisitraukė ją arčiau; paskui pirštais truputį patempė kailinės striukės gobtuvą jai nuo veido. Norėjo ją pabučiuoti – atsargiai, tik į skruostą, bet ji staiga pasuko galvą ir pabučiavo jį į lūpas. Jis spėjo pajusti šaltais jos skruostais riedančias ašaras, nors ji tuoj pat vėl prisidengė gobtuvu.

Favrė turėjo išeiti iš aikštės, jį pakeitė atsarginis rikiuotės galo gynėjas Metas Haselbekas; iki ketvirto kėlinio pabaigos buvo likusios šiek tiek daugiau negu šešios minutės. Ponia Klozen atsisuko į Volingfordą ir tarė:

– Einam. Neketinu žiūrėti į tą naujoką.

Nepatenkinti, kad jie išeina, kai kurie Klozenai kiek pabambėjo, bet nepiktai; net beprotiškai išdažytame Donio veide buvo galima įžvelgti šypseną.

Doris vedėsi Patriką paėmusi už dešinės rankos. Jie lipo aukštyn iki vietų spaudos atstovams; ten juos įleido kažkoks pernelyg draugiškas vyriškis. Jis atrodė gana jaunas, sportiško kūno sudėjimo – pakankamai tvirtas, kad galėtum palaikyti vienu iš žaidėjų arba *buvusiu* žaidėju. Doris nekreipė į jį dėmesio, tik vėliau, kai paliko stovintį prie šoninių durų ir su Volingfordu jau ėjo prie lifto. mostelėjo ranka atgal ir paklausė:

– Matei tą vaikiną?

– Mačiau,– tarė Patrikas. Pernelyg draugiškai nusiteikęs jaunas vyriškis vis dar šypsojosi, nors ponia Klozen nė karto į jį negrįžtelėjo.

– Na, čia tas vaikinas, su kuriuo neturėjau miegoti, – pasakė Doris Volingfordui. – Dabar tu apie mane žinai viską.

Liftas buvo sausakimšas sporto apžvalgininkų, daugiausia vyrų. Jie visada išeina ankstėliau, žaidimui dar nesibaigus, kad užsiimtų geriausias vietas po rungtynių rengiamoje spaudos konferencijoje. Dauguma iš jų pažinojo ponią Klozen; Doris dažnai ne tik pardavinėdavo bilietus, bet ir išduodavo leidimus žurnalistams. Dabar jie akimirksniu susispaudė – padarė jai vietos. Ji nusismaukė nuo galvos gobtuvą, nes lifte buvo labai šilta ir ankšta.

Sporto apžvalgininkai įprastomis frazėmis, kaip visada remdamiesi statistika, postringavo apie rungtynes. „Daug kainavęs kamuolio išleidimas iš rankų... Holmgrenas perprato Favrė... Dotsono išmetimas nieko nepakeitė... tik antros Grin Bėjaus pralaimėtos rungtynės iš pastarųjų trisdešimt šešerių Lambo stadione... *Packers* pelnė mažiausiai taškų nuo tada, kai pralošė Dalase dvidešimt vienas – šeši, devyniasdešimt šeštaisiais..."

– Kam dabar svarbu, kad pralošėm *tas* rungtynes? – tarė ponia Klozen. – Juk tais metais laimėjom Supertaurę!

– Ateisi į spaudos konferenciją, Doris? – paklausė vienas iš apžvalgininkų.

– Šįvakar negaliu, – atsakė ji. – Einu į pasimatymą.

Pasigirdo pratisi „oho" ir „aha", kažkas švilptelėjo. Patrikas Volingfordas – ranką be plaštakos paslėpęs palto rankovėje ir vis

dar su Oto Klozeno kepure – jautėsi esąs neatpažįstamas. Bet senasis Stabis Farelas, nukaršęs sporto apžvalgininkas iš tarptautinio žinių kanalo, jį vis dėlto atpažino.

– Ei, Liūto Užkanda! – tarė Stabis. Volingfordas linktelėjo ir pagaliau nusiėmė Oto kepurę. – Tave išmetė, ar ką?

Staiga stojo tyla; sporto apžvalgininkus pagavo smalsumas. Ponia Klozen vėl spustelėjo Patrikui ranką, ir jis žurnalistams pasakė tą patį, ką jau buvo sakęs Klozenams.

– Nenorėjau praleisti rungtynių.

Apžvalgininkams tai patiko, ypač Stabiui, bet Volingfordas taip lengvai neišsisuko nuo klausimo.

– Tas suskis Vortonas? – mėgino atspėti Stabis Farelas.

– Ne, Meri Šanahan, – pasakė Volingfordas Stabiui, taigi ir visiems kitiems. – Jai reikėjo mano vietos. – Ponia Klozen žiūrėjo į jį ir šypsojosi; ji žinojo, ko *iš tikrųjų* reikėjo Meri.

Volingfordas manė, kad kuris nors iš sporto apžvalgininkų (gal Stabis) tuoj ims visiems pasakoti, koks jis geras ir malonus vaikinas, ir puikus žurnalistas, bet neišgirdo nieko daugiau, tik tas pačias šnekas apie sportą ir keletą kartų paminėtas įprastas pravardes, kurių žinojo neatsikratysiąs iki grabo lentos.

Netrukus lifto durys atsivėrė ir sporto apžvalgininkai pasileido ristele palei šoninę stadiono sieną; jiems reikėjo išeiti į lauką, kad patektų į aikštės šeimininkų arba svečių persirengimo kambarius. Doris vedėsi Patriką iš po masyvių stadiono atramų į stovėjimo aikštelę. Oras buvo atšalęs, bet Volingfordui tai patiko; su ponia Klozen eidamas prie automobilio, jis mėgavosi galvą ir ausis vėsinančiu šaltuku. Galėjo būti vos keli laipsniai šilumos, ar netgi nulis. O gal taip šalta atrodė todėl, kad pūtė smarkus vėjas?

Automobilyje Doris įsijungė radiją; girdėdamas jos komentarus, Patrikas nesuprato, kam ji išvis klausosi rungtynių pabaigos. Septynis kartus, kaip dabar, *Packers* kamuolį buvo praradę tik prieš vienuolika metų, kai žaidė su *Atlanta Falcons*.

– Net Levensas nesugraibė, – lyg netikėdama tarė ponia Klozen. – Ir Frimanas... kiek kartų jis sugavo perduodamą kamuolį? Gal dukart per visą vakarą. O galėjo nunešti už linijos visus!

Metas Haselbekas, atsarginis *Packers* rikiuotės galo gynėjas, pirmą kartą žaidęs NFL rungtynėse, irgi pasirodė kaip reikiant – sėkmingai užbaigė du prasiveržimus iš šešių.

– Oho! – pašaipiai šuktelėjo ponia Klozen. – Po galais!

Galutinis rungtynių rezultatas buvo Siatlis 27, Grin Bėjus 7.

– Puikiai praleidau laiką, – tarė Volingfordas. – Buvo labai įdomu. Man patinka būti su tavimi.

Jis atsisegė saugos diržą ir atsigulė ant priekinės sėdynės šalia Doris, padėjęs galvą jai ant kelių. Paskui pasisuko į prietaisų skydą ir dešine ranka suėmė Doris šlaunį. Jautė, kaip įsitempia jos raumenys, kai ji spaudžia arba atleidžia greičio pedalą ir kai spusteli stabdį. Doris pirštais švelniai perbraukė jam per skruostą, paskui vėl abiem rankom laikė vairą.

– Aš tave myliu, – pasakė Patrikas.

– Aš irgi pasistengsiu tave mylėti, – tarė ponia Klozen. – Tikrai pasistengsiu.

Volingfordas suprato, jog tai daugiausia, ką ji gali pasakyti. Jam ant veido užlašėjo jos ašara; Doris verkė, bet jis neklausė kodėl, tik pasisiūlė pavairuoti, – nors ir žinojo, kad ji jam neleis. (Kas norėtų sėdėti vienarankio vairuojamame automobilyje?)

– Aš *galiu* vairuoti, – tarstelėjo Doris. Po to pridūrė: – Nakvosim tavo viešbutyje. Mano tėvai pabus su Otuku. Pasimatysi su jais rytoj rytą, kai užeisi aplankyti Otuko. Jie jau žino, kad mudu susituoksim.

Priešpriešiais švysčiojančių žibintų spinduliai ruožais skverbėsi į šaltą automobilio saloną. Gal ponia Klozen ir buvo įjungusi šildytuvą, bet jis neveikė. Negana to, ji važiavo prasivėrusi šoninį langelį. Judėjimas mieste buvo nedidelis; dauguma aistruolių tikriausiai sėdėjo Lambo stadione iki pat skaudžios rungtynių pabaigos.

Patrikas galvojo, kad gal reikėtų atsisėsti ir vėl užsisegti saugos diržą. Jis norėjo dar kartą žvilgtelėti į seną akmens anglių kalną vakariniame upės krante. Nė pats nežinojo, ką ta anglių krūva galėtų simbolizuoti. Gal ištvermę?

Be to, Volingfordas norėjo matyti tamsoje švytinčius televizorių ekranus – visose gatvėse, nuo miesto pakraščio iki centro. Jis

neabejojo, kad visi televizoriai tebėra įjungti, – aistruoliai iki galo žiūrės rungtynes, o paskui dar žaidimo analizę. Tačiau ponios Klozen šlaunys atrodė tokios šiltos, laikyti galvą jai ant kelių buvo taip gera ir patogu, kad Patrikas nusprendė, jog verčiau jaus retkarčiais ant veido užlašančias jos ašaras, negu sėdės šalia jos ir žiūrės, kaip ji verkia.

Kai jie jau artėjo prie tilto, Doris pasakė:

– Būk geras, užsisek diržą. Nenoriu tavęs prarasti.

Patrikas greitai atsisėdo ir spragtelėjo diržo sagtį. Tamsiame automobilyje nematė, ar Doris liovėsi verkusi.

– Dabar gali išjungti radiją, – tarė ji. Patrikas išjungė. Jie tylomis važiavo per tiltą; aukštai iškilusi anglių krūva iš pradžių grėsmingai didėjo, o paskui, už nugarų, ėmė mažėti.

Volingfordas galvojo apie tai, kad neįmanoma nuspėti, kas bus toliau; niekas negali būti visiškai ramus dėl ateities su kitu žmogumi. Tačiau Patrikas tarėsi galįs įsivaizduoti savo ateitį su Doris Klozen. Jis matė ją neįtikimai aiškiai, kaip iš tamsos išnirusius Doris ir velionio jos vyro sutuoktuvių žiedus po valčių pastogės prieplauka. Ateitis su ponia Klozen Patrikui atrodė nutvieksta aukso švytėjimo – juo labiau kad jis nesijautė jos vertas. Jis nenusipelnė Doris, kaip ir tiedu žiedai, menantys daugybę ištesėtų ir neištesėtų pažadų, nenusipelnė būti prikalti po prieplauka, vos per kelis colius virš šalto vandens.

Ar ilgai juodu su Doris turės vienas kitą? Nebuvo jokios prasmės apie tai galvoti – kaip ir spėlioti, kiek Viskonsino žiemų dar praeis, kol valčių pastogė sugrius ir nugrims į bevardį ežerą.

– Kaip vadinasi tas ežeras? – staiga paklausė Patrikas. – Na, kur jūsų vasarvietė... *tas* ežeras.

– Mums jo pavadinimas nepatinka, – tarė ponia Klozen. – Niekada jo nesakom. Tai tiesiog „vasarvietė prie ežero“.

Paskui, tarytum žinodama, kad Patrikas galvoja apie po prieplauka prikaltus jos ir Oto žiedus, Doris pasakė:

– Jau išrinkau žiedus. Parodysiu, kai nuvažiuosim į viešbutį. Šįkart norėčiau platininių. Mūvėsiu ant dešinės bevardžio.

(Buvo aišku, kad ir Liūto Užkanda žiedą mūvės ant dešinės rankos.)

– Žinai, kaip sakoma... – tarė ponia Klozen. – „Dėl nieko nesigailėk išėjęs iš aikštės“.

Volingfordas suprato, iš kur tas posakis. Net jis, išgirdęs tuos žodžius, pirmiausia pagalvojo apie futbolą – ir apie drąsą, kurios jam anksčiau trūko. Tiesą sakant, tas posakis buvo užrašytas senoje iškaboje Lambo stadiono laiptinės apačioje, virš *Packers* persirengimo kambario durų.

DĖL NIEKO
NESIGAILĖK
IŠĖJĘS IŠ AIKŠTĖS

– Suprantu, – tarė Patrikas. Viename iš Lambo stadiono tualetų jis matė vyriškį, kuris geltonai ir žaliai buvo išsidažęs barzdą, kaip Donis veidą; toks atsidavimas jį tikrai paveikė. – Suprantu, – pakartojo.

– Ne, nesupranti, – paprieštaravo ponia Klozen. – Dar ne, ne visai.

Patrikas atidžiai pažvelgė jai į akis – ji nebeverkė.

– Atidaryk daiktadėžę, – pasakė Doris. Patrikas nesiryžo; jam į galvą kažkodėl atėjo mintis, kad ten yra Oto Klozeno ginklas, užtaisytas. – Nagi – atidaryk.

Daiktadėžėje buvo neužklijuotas vokas su iš jo kyšančiomis nuotraukomis. Patrikas matė jų kampučiuose nuo smeigtukų likusias skylutes – ir rūdžių dėmeles aplinkui. Jis, žinoma, net neperžvelgęs tų nuotraukų suprato, iš kur jos. Doris buvo jas – ne mažiau kaip tuziną – prisismeigusi virš lovos savo pusėje, o paskui, matyt, nukabino nuo sienos, nes nakvodama valčių pastogėje nebegalėjo į jas žiūrėti.

– Pažiūrėk, – paprašė ponia Klozen.

Ji sustabdė automobilį. Jau buvo matyti viešbutis. Doris tiesiog pasuko į gatvės pakraštį ir stabtelėjo, bet variklio neišjungė.

Grin Bėjaus centras atrodė beveik ištuštėjęs; visi žmonės buvo namuose arba važiavo namo iš stadiono.

Nuotraukos į voką buvo sudėtos bet kaip, tačiau Volingfordas iš karto suvokė, kas jose svarbiausia. Kairė Oto Klozeno plaštaka. Kai kuriose nuotraukose ji dar buvo neatskirta nuo Oto. Patrikas matė visą raumeningą alaus sunkvežimio vairuotojo ranką; ir sutuoktuvių žiedą ant jo piršto. Dar keletą kartų Oto plaštaka buvo nufotografuota be žiedo – Volingfordas žinojo, kad ponia Klozen jį numovė, kai Otas jau gulėjo negyvas.

Voke buvo ir kelios Patriko nuotraukos. Na, bent jau jo naujos kairės plaštakos – tik plaštakos. Iš didesnio arba mažesnio persodintos plaštakos, riešo bei tos dilbio vietos, kur buvo siūlė, patinimo Volingfordas galėjo suprasti, kada, kas kiek laiko, Doris jį fotografavo su Oto plaštaka – su trečiąja ranka, kaip ji sakė.

Vadinasi, jis nesapnavo, kai jautė, kad jį miegantį kažkas fotografuoja. Štai kodėl taip aiškiai girdėdavo fotoaparato užrakto spragtelėjimą. O blykstės žybsnis, kadangi Patrikas būdavo užsimerkęs, jam atrodydavo tolimas ir neryškus – kaip amalas.

– Prašau tavęs – išmesk jas, – pasakė ponia Klozen. – Aš mėginau, bet negaliu prisiversti. Prašau – tiesiog atsikratyk jų.

– Gerai, – tarė Patrikas.

Ji vėl verkė; jis ištiesė ranką. Anksčiau nedrįsdavo prisiliesti prie jos krūtų bige. Dabar net per kailinę striukę jautė krūtį – ir Doris kvėpavimą, kai ji abiem rankom prisispaudė jo dilbį.

– Niekada nepamiršk, kad ir aš kai ką praradau, – piktokai pasakė ponia Klozen.

Jie privažiavo prie viešbučio. Doris padavė Patrikui raktelius ir nelaukdama jo nuėjo į vestibiulį; Patrikas turėjo pastatyti automobilį. (Jis nusprendė verčiau paprašyti, kad tai padarytų kuris nors iš viešbučio darbuotojų.)

Paskui Patrikas atsikratė nuotraukų – įmetė ir jas, ir voką į lauke stovinčią šiukšlių dėžę. Nuotraukos tuoj pat dingo jam iš akių, bet jis spėjo suvokti jų prasmę. Volingfordas žinojo, kad ponia Klozen, parodydama jam tas plaštakos nuotraukas, pasakė

viską, ką norėjo pasakyti, apie ją kankinančias mintis ir daugiau apie tai nekalbės.

O ką pasakė daktaras Zajoncas? Nebuvo jokio *medicininio* plaštakos persodinimo nesėkmės paaiškinimo; Zajoncas nesuprato, kas atsitiko. Tačiau Patrikui Volingfordui, kurio vaizduotės nevaržė moksliškas mąstymas, tai atrodė visiškai aišku. Plaštaka padarė, ką turėjo padaryti, – ir viskas.

Įdomu tai, kad daktaras Zajoncas savo studentams Harvardo universiteto Medicinos fakultete nieką tegalėjo pasakyti ir apie „profesinį nusivylimą“. Zajoncas jautėsi laimingas, jau pusiau pasitraukęs iš klinikos ir daugiau laiko leisdamas su Irma, Rudžiu bei dvyniais; jis buvo įsitikinęs, kad profesinis nusivylimas – toks pat permainingas dalykas kaip ir profesinė sėkmė.

– Rūpinkitės savo *gyvenimu*, – pasakė Zajoncas Harvardo studentams. – Jeigu jau tiek pasiekėte, jūsų profesiniai reikalai turėtų susitvarkyti savaime.

Tačiau ką medicinos fakulteto studentai gali žinoti apie *gyvenimą*? Jie neturi laiko gyventi.

Volingfordas priėjo prie viešbučio vestibiulyje jo laukiančios Doris Klozen. Nepasakę vienas kitam nė žodžio, juodu liftu pakilo į jo kambarį.

Patrikas pasiūlė Doris pirmai užeiti į vonią. Nors ji ketino nakvoti su juo, iš namų nebuvo pasiėmusi nieko daugiau, tik dantų šepetėlį, kurį turėjo rankinėje. Be to, skubėdama atsigulti į lovą, ji pamiršo parodyti Patrikui platininius sutuoktuvių žiedus – juos irgi turėjo rankinėje. (Parodys iš ryto.)

Kol ponia Klozen buvo vonios kambaryje, Volingfordas žiūrėjo vakaro žinias – tyčia įsijungęs *ne* savo kanalą. Vienas iš sporto apžvalgininkų istoriją apie tai, kaip Patrikas neteko darbo, jau buvo papasakojęs kitai televizijai; iš to išėjo nebloga laidos pabaiga, gana įdomiai nuskambėjęs pasakymas. „Liūto Užkandą sudorojo gražuolė Meri Šanahan“. (Nuo šiol ji ir bus Gražuolė Meri.)

Ponia Klozen, išėjusi iš vonios, nuoga atsistojo šalia Patriko.

Patrikas greitai užsuko į vonią, o Doris dar pažiūrėjo ką tik Grin Bėjuje pasibaigusių rungtynių santrauką. Ji nustebo išgir-

dusi, kad Dorsis Levensas kamuolį už šimtas keturių jardų linijos nunešė dvidešimt keturis kartus. Puikus pasirodymas pralaimėtose rungtynėse!

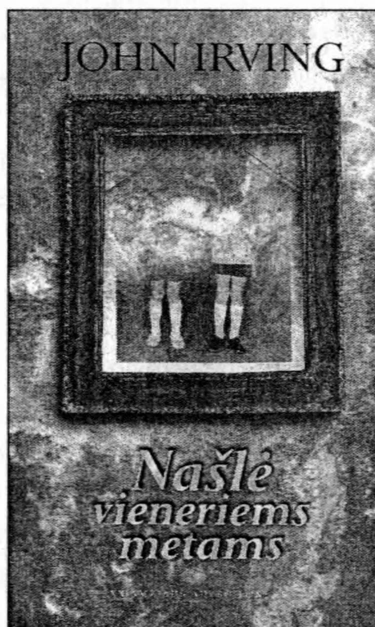
Kai Volingfordas, irgi nuogas, išėjo iš vonios, ponia Klozen, išjungusi televizorių, jau laukė jo didžiulėje lovoje. Patrikas užgesino šviesą ir įlipo į lovą. Juodu apsikabinę klausėsi vėjo ūžimo – vėjas buvo smarkus, gūsiuotas, bet netrukus nei Patrikas, nei Doris jo nebegirdėjo.

– Duok ranką, – pasakė Doris. Patrikas žinojo, kurią jo ranką ji turi omenyje.

Volingfordas atrėmė ponios Klozen sprandą į dešinės savo alkūnės linkį; dešine ranka jis laikė tvirtai suėmęs vieną Doris krūtį. Doris šlaunimis suspaudė jo bigę, ir jis jautė, kaip nesami ketvirtosios jo rankos pirštai liečia jos kūną.

Anapus šilto viešbučio sienų pūtė žvarbus vėjas – besiartinančios žiemos pranašas, bet jie girdėjo tik garsų savo kvėpavimą. Kaip ir visi kiti įsimylėjėliai, jie nekreipė dėmesio į audringą, nykią Viskonsino naktį lauke be perstojo sūkuriuojantį vėją.

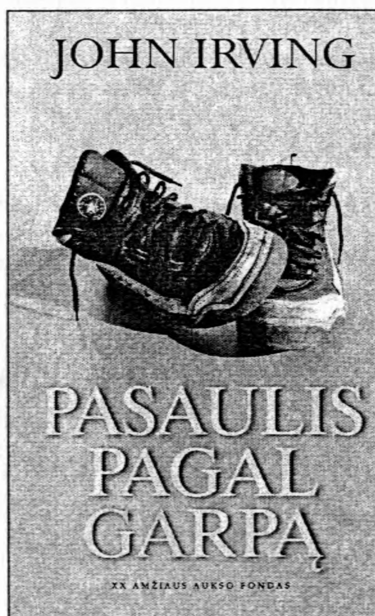
TURINYS

Žinomas visame pasaulyje Amerikos rašytojas Johnas Irvingas kritikų lyginamas su didžiaisiais romanistais C. Dickensu, G. Flaubert'u, Levu Tolstojumi, S. Rushdie ir G. Grassu.

„Našlė vieneriems metams" – „įdomiausias ir įtikimiausias kūrinys po „Pasaulio pagal Garpą" („New York Times"). Pirmą kartą pagrindinė J. Irvingo romano veikėja – moteris, Rut Koul. Ji yra rašytoja, pasaulyje pripažinta bestselerių kūrėja. Autorius meistriškai pasakoja apie įtampos kupiną jos gyvenimą, kuris rutuliojasi per 37 metus keliose šalyse ir žemynuose. Gyvenimą, kuriame neapsieita be išsiskyrimų, vienatvės ir atsižadėjimų. „Našlė vieneriems metams" – tikrasis Johnas Irvingas. Storoje knygoje rasime visko: romantiškos ir šiurkščios meilės istorijų, skaudžių, nepermaldaujamų, lemtingų mirčių, groteskiškų scenų, stulbinančių ir šokiruojančių minčių – žodžiu, gyvenimo. Tai knyga apie meilės troškimą ir ilgesį, netgi „pasaulyje pagal Garpą".

Po „Garpomanijos" užsienio skaitytojus krečia „Našlės karštligė", o knyga nuolat figūruoja JAV ir Anglijos bestselerių sąrašuose.

Johno Irvingo, vieno populiariausių ir įdomiausių nūdienos amerikiečių rašytojo, „prekinis ženklas" – mokėjimas su humoru kalbėti net apie tragiškus dalykus, domėjimasis žmonių santykių keistybėmis.

„Pasaulis pagal Garpą" (1978), nuo pasirodymo 1978 m. sulaukęs 25-ių laidų, tebėra J. Irvingo prozos viršūnė. Tai romanas, kuriuo autorius teigia norėjęs „rimtuolius ne kartą prajuokinti, o jautresnes širdis – sugraudinti". Jam pavyko abu tie dalykai ir dar vienas – priverst susimąstyti apie tokį priešišką ir nesaugų, absurdišką mūsų laikų pasaulį. 1998 m. J. Irvingas apibendrina, jog šis jo romanas – apie tėvo baimę dėl savo vaikų: „Toji baimė gyva net mažiausioje „Pasaulio pagal Garpą" detalėje... Aš nesu netekęs vaiko. Tiesiog esu tėvas, turintis lakią vaizduotę. Ir vaizduotėje aš kasdien netenku savo vaikų".

Irving, John

Ir32 Ketvirtoji ranka: romanas/John Irving; iš anglų kalbos vertė Daiva Daugirdienė. – Vilnius: Alma littera, 2003. – 312 p. – (Dvidešimto amžiaus aukso fondas)

ISBN 9955-08-326-3

Romanas „Ketvirtoji ranka" toks pat realistiškas ir jaudinantis Džono Irvingo kūrinys kaip ir ankstesni jo romanai: „Pasaulis pagal Garpą", „Našlė vieneriems metams". Pats rašytojas yra pasakęs: „Rašau knygas ne tam, kad kitiems nurodyčiau, kaip jie turi gyventi. Negalima pasaulio vaizduoti be prievartos ir negalima nutylėti, kokią galią turi seksualumas".

UDK 820(73)3

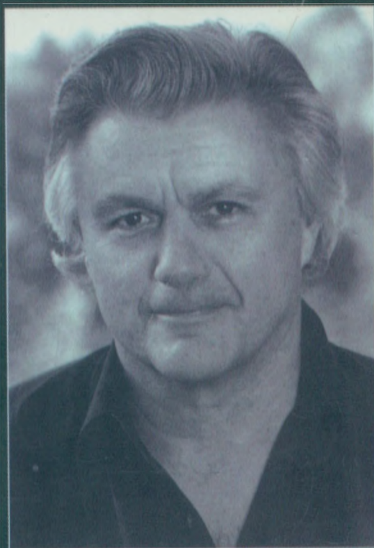
John Irving
KETVIRTOJI RANKA
Romanas

Iš anglų kalbos vertė
DAIVA DAUGIRDIENĖ

Redaktorė BRONĖ BALČIENĖ
Viršelio dailininkas EDVARDAS JAZGEVIČIUS
Techninė redaktorė BIRUTĖ TOLVAIŠIENĖ
Kompiuteriu maketavo LIGITA PLEŠANOVA

SL 412. Užsakymas 3.657
Išleido leidykla „Alma littera", A. Juozapavičiaus g. 6/2, 2005 Vilnius
Interneto svetainė: http://www.almali.lt
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys", Gedimino g. 10, 3000 Kaunas
Interneto svetainė: http://www.spindulys.lt

SUGEBĖJIMAS PASINAUDOTI DAR VIENA C [redacted]
KEISTIS: NETEKTYS, SIELVARTAS, MEILĖ KAIP NUODĖMIŲ ATPIRKIMAS – TAI TIK KELETAS MEISTRIŠKAI PARAŠYTO NAUJAUSIO DŽONO **IRVINGO ROMANO** TEMŲ

Niujorko televizijos žurnalistui, rengiančiam reportažą iš Indijos, nutinka nelaimė: liūtas suėda kairę jo plaštaką; tai mato milijonai žiūrovų. Bostone garsus chirurgas laukia, kada galės pirmą kartą Jungtinėse Valstijose persodinti plaštaką; kaip tik tuo laiku chirurgą, dar neatsigavusį po pagiežos kupinų skyrybų, suvilioja jo namų šeimininkė. Viskonsine gyvenanti ištekėjusi moteris nori vienarankiui reporteriui padovanoti kairę savo vyro plaštaką – na, kai vyras numirs. Tačiau kol kas jos vyras gyvas, gana jaunas ir sveikas.

Taip prasideda dešimtas **Džono Irvingo** romanas; iš pradžių atrodo, jog tai komedija, galbūt satyra ir beveik neabejotinas seksualinis farsas. Bet vėliau matome, kad *Ketvirtoji ranka* – toks pat realistiškas ir jaudinantis **Džono Irvingo** kūrinys kaip ir ankstesni jo romanai: *Pasaulis pagal Garpą, Malda už Oveną Mynį, Našlė vieneriems metams, Sidro namų taisyklės* – ir pagal šią knygą parašytas scenarijus, už kurį **Džonas Irvingas** gavo „Oskarą".

Pirmą romaną **Džonas Irvingas** išleido būdamas dvidešimt šešerių metų. Jis yra pelnęs keletą Rokfelerio bei Gugenhaimo fondų, taip pat Nacionalinio meno rėmimo fondo apdovanojimų, be to, apdovanotas O'Henrio bei Nacionaline knygos premija ir „Oskaru".

1992 m. Stilvoteryje, Oklahomos valstijoje, **Džonas Irvingas** buvo išrinktas Nacionalinės garsiausių imtynininkų plejados nariu, o kiek anksčiau – Amerikos meno ir literatūros akademijos nariu.

